II 2.000.894

ANTONIO MENOTTI CORVI

USTRÓJ FASZYSTOWSKI W ITALJI

WARSZAWA MCMXXX
WYDAWNICTWO
POLONIA-ITALIA

USTRÓJ FASZYSTOWSKI W ITALJI

21.10

ANTONIO MENOTTI CORVI

USTRÓJ FASZYSTOWSKI W ITALJI

VARSAVIA 1930 WARSZAWA
EDIZIONI DELLA — NAKŁADEM WYDAWN.
POLONIA-ITALIA

85879

II 2.000.894

Zakłady Wyd. - Druk. „PRACA", Kredytowa 2/4.

PRZEDMOWA

Jakkolwiek ruch faszystowski obudził najwyższe zainteresowanie na obu półkulach świata, jakkolwiek wywarł on głęboki wpływ nietylko na prądy umysłowe we wszystkich niemal krajach cywilizowanych, i również nie pozostał bez wpływu na ustawodawstwo oraz system polityczny i społeczny niektórych państw, jego istota nie wszędzie jest należycie rozumiana i znaczenie w sposób właściwy oceniane. Szerokiej publiczności ruch faszystowski znany jest z pewnych przejawów i wydarzeń, nie jest natomiast znana jego treść istotna. Znane są niektóre jego hasła, lecz nie wszędzie jest należycie rozumiany ich sens.

W literaturze naukowej oraz w publicystyce światowej poza Italją zagadnienie faszyzmu wywołało powódź publikacyj, z których niektóre świadczą o głębokiem wniknięciu w jego istotę. Wskażemy tutaj na takie prace, jak Nelsona Gayka, Robertsona, (St. Zjedn.), Spencera, J. Barnesa, W. Allena, J. Vandha, F. Foxa, A. Liona (Anglja), M. Vanssarda, A. Viallate'a, G. Dangueta (Francja), Sonntaga, E. Beckeratha, prof. Bernharda, M. Hirschberg-Neumeyera, W. Lambacha, Landaurera i Honnegera, G. Mehlisa, W. Müllera (Niemcy), J. F. Ottena (Holandja), Ken Sawada, H. Shimoca (Japonja), E. Susmela (Rumunja), E. Schmidta (Szwajcarja) i w. i.

Ten liczny poczet publikacyj w językach obcych dowodzi, jak żywo sfery intelektualne interesują się zagadnieniem faszyzmu i jak wielką przywiązuje się wagę do poczynań, jakie mają miejsce obecnie w Italji.

„Gdyby faszyzm — powiedział Mussolini — nie był obudził tak ożywionego ruchu myśli w świecie, dowodziłoby to, iż ruch faszystowski nie jest niczem więcej, jak tylko reakcją i dążeniem do wydźwignięcia starego świata z ruiny, do przywrócenia przestarzałych form politycznych i społecznych.

Jest jednak inaczej. Samo już ogólne zainteresowanie się faszyzmem świadczy, iż mamy do czynienia z ruchem żywym, twórczym, który dał początek nowemu ustrojowi, nowemu Państwu, jednoczącemu i harmonizującemu nietylko — klasy, ale ich sprzeczne interesy, jak również zainteresowania i sprzeczności w świecie umysłu ludzkiego, wyłaniające się na drodze badań coraz to nowych zagadnień i poszukiwań coraz to nowych prawd".

W Polsce zagadnienie faszyzmu w jego całokształcie znane jest niedostatecznie. Istnieje wprawdzie szereg przyczynków, z których niektóre świadczą, że ich autorzy ruchem faszystowskim w Italji interesują się poważnie, lecz prace te po większej części są już dziś przestarzałe i traktują zagadnienie faszyzmu w sposób niewyczerpujący.

Praca niniejsza jest skromną próbą ujęcia faszyzmu w jego całokształcie rozwojowym i rzucenia światła na wszystkie ważniejsze poczynania, jakie miały miejsce w okresie rządów Mussoliniego, w szczególności w dziedzinach, objętych zakresem życia prawno-konstytucyjnego i społecznego.

Zdajemy sobie sprawę, iż dalecy jesteśmy od wyczerpania wszystkich kwestyj, jakie są obecnie przedmiotem troski i zainteresowania rządu faszystowskiego. Działalność rządu faszystowskiego i wpływ jego na życie współczesne Italji są tak wielkie, że wyczerpujące ich zobrazowanie wymagałoby wielotomowej publikacji. W pracy niniejszej chodzi nam jedynie o syntetyczne ujęcie ruchu faszystowskiego w jego zasadniczych przejawach, które ma za zadanie umożliwienie zorjentowania się w podstawowych przekształceniach, jakim uległ ustrój prawno-konstytucyjny i społeczny.

Oddając pracę niniejszą do użytku czytelnikowi polskiemu, autor żywi niepłonną nadzieję, że stanie się ona bodźcem do głębokich i szczegółowych badań ruchu faszystowskiego w Italji i przyczyni się do jaśniejszego i zgodnego z prawdą zdawania sobie sprawy z jego istoty i treści.

ROZDZIAŁ I.

GENEZA I WAŻNIEJSZE ETAPY ROZWOJU FASZYZMU.

1. Sytuacja po wojnie światowej.

Znany pisarz italski, Umberto Angeli, głośnej swej książce nadał tytuł „Guerra vinta, pace perduta". Nietylko treść książki, ale już sam tytuł odtwarzał w sposób niezmiernie wymowny nastrój i stosunek społeczeństwa italskiego do wyników wojny światowej. Stanowił on wyraz opinji najszerszych sfer społeczeństwa italskiego, zawiedzionego w swych oczekiwaniach i nadziejach, jakie żywiło ono w związku z zakończeniem wojny światowej. Zakończenie działań wojennych istotnie nie przyniosło ani całkowitego zadośćuczynienia ambicjom narodowym Italji, ani nie stało się źródłem wzmożenia jej mocarstwowego prestige'u oraz przysporzenia jej korzyści gospodarczych w tej mierze, jak tego miała ona prawo oczekiwać.

Tak ważna dla Italji sprawa posiadłości kolonjalnych, mogących w znacznym stopniu ułatwić rozwiązanie w Italji zagadnienia populacyjnego, nie została rozstrzygnięta w duchu słusznych żądań italskich, uzasadnionych przedewszystkiem przyrzeczeniami, danemi Italji przed przystąpieniem jej do wojny. Rewindykacje italskie na wschodnim brzegu adrjatyckim, usankcjonowane w pakcie londyńskim, również nie zostały Italji przyznane. Jej stanowisko na morzu Śródziemnem nie uległo prawie żadnej zmianie i nie zostało wzmocnione, jak tego miała

prawo domagać się Italja, która krwią swoich synów poległych na polach bitew, przypieczętowała pokój światowy.

A tymczasem w skutkach swych wojna światowa stała się dla Italji ciężkiem brzemieniem, wywołując ostry kryzys gospodarczy, który zaciążył nad krajem na szereg długich lat. Przyczyny jego były naogół te same, co w innych krajach, które po wojnie światowej zostały nawiedzone przesileniem gospodarczem. Budżet państwowy i bilans płatniczy wykazywały znaczne niedobory, produkcja przemysłowa wydatnie się zmniejszyła, siła nabywcza ludności uległa znacznemu osłabieniu. Niedobór budżetowy w r. 1918/19 wynosił prawie dwie trzecie wydatków.

Handel zagraniczny był wybitnie pasywny, długi wojenne wobec Stanów Zjednoczonych i Anglji były nieuregulowane i opiewały na miljardy lirów złotych, a z tytułu przypadających tym krajom odsetków od kapitału stale wzrastały. Suma przekazów emigranckich oraz dochody z żeglugi handlowej i ruchu turystycznego skurczyły się do kwot minimalnych. Przed wojną były one źródłem wyrównywania niedoborów bilansu handlowego. Ziemia wskutek wieloletniej gospodarki rabunkowej uległa wyjałowieniu, rozbudowany zaś w czasie wojny do nadmiernych i sztucznych rozmiarów przemysł krajowy zmuszony był obecnie w znacznym stopniu ograniczyć swoją produkcję i częściowo wycofywać się z placówek, stworzonych w czasie wojny. Deprecjacja lira spowodowała przetasowanie dochodów poszczególnych warstw społecznych, jednych doprowadzajac do ruiny, innym przysparzając ogromne fortuny. Najwięcej ucierpiało w owym czasie drobne i średnie mieszczaństwo, urzędnicy, oraz wolne zawody.

Trzeba było przeprowadzić demobilizację armji i zatrudnić olbrzymie rzesze b. wojskowych, powracających z frontu. Było to zadanie, z którem rząd nie był w stanie się uporać i znaleźć należytego rozwiązania.

Opinja publiczna oscylowała wśród krańcowych sprzeczności.

Zapanował nastrój, nacechowany przygnębieniem i pesymizmem. Zawiedzione w swych nadziejach znalezienia pracy i zarobku powracające z frontu rzesze wojskowych stanowiły niezmiernie podatny materjał dla propagandy wywrotowej i dawały posłuch podszeptom agentów bolszewickich, którzy mieli niezłomne przekonanie, że Italja znajduje się na progu radykalnego przewrotu, który nie pozostanie bez wpływu na inne kraje europejskie.

Propaganda ta nietylko przeniknęła do fabryk i biur prywatnych, lecz również zdołała opanować swemi wpływami urzędy i przedsiębiorstwa.

Dyscyplina, posłuszeństwo i poczucie odpowiedzialności znikły prawie zupełnie. Dochodziło do tego, że urzędnicy państwowi, kolejarze, robotnicy portowi, oraz marynarze dla nawet podrzędnych celów nie cofali się przed akcją strajkową. Główne siedliska pożaru, jaki zapłonął nad całym krajem, były położone w ośrodkach przemysłowych Piemontu i Lombardji, oraz w niektórych prowincjach rolniczych, położonych na południe i na południo-zachód od ujścia rzeki Po: w Emilji, Marchiach, Umbrji i Toskanji. Ruch komunistyczny, jaki ogarnął Italję, punkt kulminacyjny osiągnął we wrześniu r. 1920, gdy robotnicy zajęli fabryki w Turynie i Medjolanie. W owym czasie stanowisko prezesa ministrów zajmował Giovanni Giolitti, następca Nittiego, jednego z najmniej popularnych polityków w Italji, pełnego niewiary w zdolności twórcze Italji, sceptyka i krótkowidza, nierozumiejącego i niezdolnego do właściwej oceny wypadków, jakie w kraju miały miejsce. Giolitti, par exellence typ biurokraty, podobnie, jak Nitti, nie rozumiał istoty rozgrywających się wokół niego wypadków oraz prądów, nurtujących społeczeństwo italskie. Zdawało mu się, że pożar, rozpalony agitacją komunistyczną sam się spopieli, a niepowodzenie przywódców tej imprezy na gruncie italskim podkopie prestige przywódców ruchu socjalistycznego w Italji. Takie żywił nadzieje i tak łudził się prezes Rady Ministrów Giolitti.

2. Początki rozwoju ruchu faszystowskiego.

Niebezpieczeństwo, jakie zaczęło grozić krajowi wskutek zapanowania w społeczeństwie zupełnego bezładu, rozprężenia i swawoli mas, oraz wskutek wzmagających się wpływów propagandy bolszewickiej, która napotkała na zupełną niemal bierność i agnostycyzm rządów demoliberalnych, wywołało w społeczeństwie italskiem zdrowy odruch, mający swe źródło w uświadomieniu sobie konieczności obrony dóbr narodowych kultury materjalnej i duchowej, nagromadzonych i stanowiących plon pracy i wysiłków narodu, mającego za sobą tradycję tysiącleci. Ten zdrowy odruch znalazł wyraz w ruchu, zainicjonowanym przez Benita Mussoliniego, którego został on Wielkim Wodzem. Ruch ten, znany p. n. ruchu faszystowskiego, wywodzi się z miasta Medjolanu, gdzie 23 marca 1919 r. Benito Mussolini, naówczas redaktor „Popolo d'Italia", zwołał w sali „Circolo Industriale e Commerciale" zgromadzenie delegatów organizacyj zdemobilizowanych wojskowych. Zjawiło się 145 b. uczestników wojny światowej, „aristocrazia trincerista" (arystokracja okopów strzeleckich), przeważnie pochodzących z obozu syndykalistycznego.

Udział w niem wzięła również młodzież futurystyczna z Marinettim na czele. Na zebraniu tem Mussolini przedstawił program działania.

Uczestnicy zgromadzenia stanowili pierwsze kadry Związku Faszystowskiego (Fascio di Combattimento), który w przyszłości stać się miał organizacją ogólno - narodową.

Początkowo wpływy Fascio były nieznaczne. Kiedy w listopadzie 1919 r. odbyły się wybory do parlamentu, weszło doń kilkuset socjalistów i „popolari", kandydaci zaś Fascio zdobyli sobie bardzo nieliczne głosy.

(Marinetti i Mussolini w Medjolanie otrzymali zaledwie 4.700 głosów).

W miarę, jak liczba związków faszystowskich wzrastała i wzmagały się ich wpływy oraz coraz bardziej konsolidował się ich program, coraz wyraźniejsze stawały się cele, jakim pragnęły one służyć. Ich dążeniem było odrodzenie tradycyjnych wartości narodu, utrwalenie porządku i karności w życiu państwowem, oraz solidarności klas, zespolenie się proletarjatu z narodem, utworzenie silnego rządu, energiczna polityka zagraniczna i t. p.

To jednak, co łączyło wszystkie istniejące związki faszystowskie w jedną całość organiczną, początkowo nie były to te, czy inne hasła programowe, lecz tęsknota do czynu, nerw życia — azione e sentimento.

Było to, jak zauważył w jednej ze swoich prac wybitny teoretyk ruchu faszystowskiego, obecny Minister Sprawiedliwości, Alfredo Rocco — przebudzenie się „głębokiego instynktu narodowego" *), a według określenia Mussoliniego „wpływ głębokiej potrzeby rasy italskiej, która w danym momencie poczuła się zagrożona w swych podstawach".**)

„Faszysta — powiedział Mussolini — to człowiek dynamiczny".

W tem powiedzeniu została określona wartość ludzi, którzy tworzyli pierwsze kadry faszystów, ludzi, pełnych zapału do tworzenia nowych form bytowania jednostki i społeczności, złożonej z ludzi, zespolonych jednością woli, młodością, nie znającą granic aktywności, oraz mocnem postanowieniem wytrwania w podjętej akcji. Wrzenie, jakie miało miejsce wśród rozagitowanych, ogłaszających co pewien czas strejki, dopuszczających się różnych gwałtów i ekscesów w postaci podpalania domów, niszczenia bydła i zapasów żywności po wsiach, dezorganizacja w administracji państwowej, obejmowanie w posiadanie fabryk przez robotników — wszystko to

*) M. Sarfatti. Dux. Milano 1926 str. 243.

**) Alfredo Rocco. La dottrina politica del Fascismo, Roma 1925, str. 5.

BIBLIOTEKA NARODOWA

musiało spowodować reakcję wśród zdrowej części społeczeństwa.

Siły faszystów rosły, wzmagała się ich popularność. Do szeregów Fasci zapisuje się młodzież wszystkich stanów, poczynając od przemysłowców i kupców, a kończąc na studentach, urzędnikach instytucyj rządowych i prywatnych, a nadto pod sztandar faszystów zaczyna gromadnie zaciągać się średnia własność rolna. Rok 1920 w historji ruchu faszystowskiego stanowi jedną z najważniejszych dat. Wydarzenie w Palazzo d'Accursio w Bolonji w listopadzie 1920 r., gdzie w czasie obrad Rady Miejskiej został raniony wystrzałem z rewolweru adwokat Giordani, wytworzyło atmosferę, która spowodowała dalsze powiększenie się kadrów faszystowskich, oraz wzmaganie się znaczenia ich akcji. W końcu 1921 roku wpływy faszystów przenikają na nizinę rolniczą rzeki Po oraz do Bolonji, do niedawna głównego ogniska zarzewia komunistycznego, gdzie Rada Miejska składała się prawie wyłącznie z elementów wywrotowych. W tym samym roku na rumowiskach Centralnej Organizacji Robotniczej, jaką była Generalna Konfederacja Pracy (Confederazione Generale del Lavoro), rodzi się ruch syndykalistyczny pochodzenia rolnego, popierany przez drobnych posiadaczy, fermerów i dzierżawców. Ruch ten specjalnie znalazł podatny dla siebie grunt w dolinie rzeki Po, do niedawna pustoszonej przez malarję, obecnie zaś przeistoczonej w żyzne pola, będące spichrzem Italji. Zawiedzione w swych nadziejach masy robotników dniówkowych, tutaj zatrudnionych, masowo zgłaszają akces do ruchu faszystowskiego.

W kwietniu r. 1921 wychodzi pierwszy numer organu syndykalizmu italskiego p. t. „Lavoro d'Italia", w którym znaczenie syndykalizmu faszystowskiego zostało ujęte w sposób następujący: syndykalizm narodowy, powiedziane jest w tem wydawnictwie, pragnący spotęgować znaczenie polityczne państwa, wzmódz siły produkcyjne kraju, oraz utrwalić świadomość i karność narodową, musi objąć

wszystkie zawody, ożywione jednakowem pragnieniem i jedną ideją.

Na czele tego wydawnictwa stanął Edmondo Rossoni, były rewolucjonista oraz organizator robotników italskich w Stanach Zjednoczonych. Pozostając pod wpływem ideji Mazziniego, stał się on duszą nowej organizacji syndykalistycznej. Mussolini w ten sposób powitał nowy ten organ: „Lavoro d'Italia" obok „Popolo d,Italia" — to Naród i praca, połączone przeciw pasożytom, jakiemi są polityka i finanse".

O rosnących wpływach faszyzmu świadczy fakt, że kiedy na wiosnę 1921 roku odbyły się wybory do parlamentu, faszyści zdobyli już 35 miejsc, a udział ich w pracach parlamentu pozwolił na wprowadzenie nowego prądu na widownię życia publicznego. W listopadzie tegoż roku odbył się w Rzymie historyczny kongres faszystowski, który zaimponował ogromną liczbą uczestników i na którym uchwalono utworzenie Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego (Partito Nazionale Fascista).

W roku 1922 partja faszystowska stanowi już najsilniejszą organizację w kraju. Rząd zaczyna się już poważnie z nią liczyć, a niektórzy członkowie rządu szukają nawet jej poparcia, pragnąc wykorzystać wpływy partji faszystowskiej w walce ze swymi przeciwnikami.

3. Upadek regime'u demoliberalnego.

Rok 1922 w życiu państwowem Italji oznacza zupełnie rozprężenie parlamentu i upadek autorytetu władzy rządowej. Parlament, złożony z licznych i pozostających w stałej z sobą waśni grup politycznych, dążąc do osiągnięcia jaknajwiększych dla siebie prerogatyw i uważając rząd jedynie za narzędzie do osiągnięcia pewnych celów politycznych, oraz za agenta swych interesów, nie był zdolny do twórczej pracy państwowej. Rząd, złożony z ludzi, pozbawionych szerszych horoskopów myślowych, mających przedewszystkiem na względzie własną

karjerę polityczną, nie dorósł do zadania, jakie w chwili ówczesnej wziął na siebie i w obliczu sytuacji, jaką przeżywał kraj, okazał się bezradny i tracący grunt pod nogami. I kiedy Italja nieoficjalna budowała nowy gmach państwowości italskiej, tworzyła nowy ład, nową hierarchję, organizowała swe siły, zdobywając coraz większy dla siebie kredyt moralny w społeczeństwie i przygotowując się do objęcia rządów, Italja oficjalna drętwiała w agnostycyzmie, martwiała w bezruchu. Żaden z gabinetów w owym okresie nie był zdolny do sprawowania rządów na dłuższy dystans. Po Nittim — Giolitti, po Giolittim — na krótko Bonomi i wreszcie po Bonomim, po dłuższym kryzysie rządowym, Facta. (15 marca 1922 r.).

Po objęciu przez tego ostatniego władzy w dwa miesiące później komitet obrony „Proletarjatu", oraz „Alleanza del Lavoro", nowa grupa, złożona z komunistów, socjalistów, republikanów, oraz członków Centralnej Konfederacji Pracy, ogłosiły strejk generalny w Rzymie. Wzięli w nim udział: konduktorzy tramwajowi, szoferzy, dorożkarze i zecerzy. Strejk ten, który wywołał sprzeciw ze strony wszystkich mieszkańców Rzymu, trwał tylko jeden dzień. Niepowodzenie tego strejku nie zniechęciło jednak żywiołów komunistycznych do kontynuowania akcji wywrotowej. W lipcu 1922 r. na poufnem zebraniu „Alleanza del Lavoro" komuniści domagali się ogłoszenia strejku generalnego w całej Italji, co miało umożliwić zamanifestowanie protestu przeciw słabości rządu wobec wzmagania się akcji, oraz wpływów faszystów. Strejk powszechny nie został uchwalony. Ci, co nie byli komunistami, wyrazili nań swą zgodę z obawy przed utratą prestige'u wśród mas, jakkolwiek w rzeczywistości ich wpływ na masy zaczął już słabnąć.

Strejk wybuchł w dniu 1 sierpnia 1922 roku nagle, niespodziewanie dla wszystkich. Faszyści wówczas zajęli postawę zdecydowaną i zagrozili rządowi, iż wystąpią czynnie przeciw niemu, o ile w ciągu 48 godzin nie użyje on odpowiednich środków

celem zgniecenia strejku. Jakkolwiek, jak już zaznaczyliśmy, będąc nacechowany wyłącznie charakterem politycznym, strejk istotnie wybuchł, skończył się on zupełnem fiaskiem. Wzięło w nim udział wielu kolejarzy, oraz pracowników przedsiębiorstw użyteczności publicznej. Faszyści w miarę możności starali się wszędzie zastąpić strejkujących robotników, a w akcji swej byli wydatnie popierani przez ogół obywateli. W wielu miejscowościach doszło do walki między faszystami, a komunistami. Tym ostatnim udało się nawet na krótki czas zająć Ankonę, skąd zostali oni wyparci przez faszystów pod wodzą posła Gaya.

Wobec tych wszystkich wypadków rząd był tylko niemym świadkiem. W tym czasie faszyści zmusili do usunięcia się zarządów w całym szeregu miast, których władza pozostawała w rękach „czerwonych". Po tym nieudanym strejku powszechnym autorytet rządu z błyskawiczną szybkością zaczął gasnąć. Upadek jego był już nieunikniony. Straciwszy wszelki autorytet w społeczeństwie, pędził on żywot z dnia na dzień. W miesiącu październiku w Bolonji odbył się zjazd faszystów, na którym utworzyły się dwie grupy: jedna z nich była za współpracą z rządem, druga zaś, złożona z maksymalistów, odrzucała wszelką z nim współpracę. Walki między faszystami, a „czerwonymi" w dalszym ciągu trwały. Opinja publiczna domagała się powstania rządu silnego, który byłby zdolny przywrócić w kraju porządek, jedność narodu i autorytet wobec zagranicy.

4. Marsz na Rzym.

W pamiętnym dniu 20 września 1922 roku padły z ust Mussoliniego te słowa: „Wzrok nasz skierowany jest ku Rzymowi. Pragniemy rządzić Italją". Po mowie jego, w owym dniu wygłoszonej i nazwanej „il discorso della rivoluzione", wypadki zaczęły następować po sobie z żelazną konsekwencją, a cel obec-

nej akcji miał bezpośrednio prowadzić do ujęcia w ręce Mussoliniego steru rządu.

Jeden z oddziałów „Czarnych Koszul", idący z Werony i Padwy, przekroczywszy dolinę Adygi, skierował się ku Bolzano, ośrodkowi germanizmu w Górnej Adydze. W mieście tem faszyści zajęli szkołę imienia Cesarzowej Elżbiety, którą przemianowali na szkołę imienia Królowej Heleny (Scuola Regina Elena). Następnie złożono z urzędu burmistrza niemieckiego i zawieszono w działalności niemiecką Radę Miejską. Funkcje burmistrza niemieckiego przekazano komisarzowi faszystowskiemu. Odtąd nauka w szkole miała odbywać się tylko w języku italskim, rządy zaś sprawować mieli wyłącznie przedstawiciele ludności italskiej. Wypadki te miały miejsce w dn. 1 października 1922 r. Na czele wyprawy, która doprowadziła do wyżej wspomnianych, zmian, stali: przyszły kierownik partji faszystowskiej Giunta, oraz przyszły minister finansów De Stefani.

Z Bolzano skierowano się do Trydentu i, objąwszy w posiadanie pałac królewski, zmuszono do ustąpienia gubernatora Trydentu Credaro, którego uległość i brak stanowczej postawy wobec żądań niemieckich nie szły w parze z interesami italskiemi w tej dzielnicy. Władzę po nim objął komisarz faszystowski. W ten sposób Górna Adyga dostała się w ręce faszystów. Był to pierwszy etap przyszłego pochodu na Rzym.

Wypadki, jakie poprzedziły objęcie władzy przez Mussoliniego, potoczyły się w tempie wprost zawrotnem: przegląd pod Neapolem oddziałów faszystowskich w liczbie 40 tys. ludzi, utworzenie quadrumviratu z siedzibą w Perugji, złożonego z generała Bono, Balbo, de Vecchi i sekretarza generalnego stronnictwa faszystowskiego Bianchi, który stał się duszą akcji, skierowanej przeciw Rzymowi. złożenie przysięgi wobec Mussoliniego, okrążenie Rzymu, rozkaz, wydany w dn. 28 października przez quadrumvirat w Perugji wymarszu na Rzym, którego następstwem stał się epokowy marsz na Rzym, ogłosze-

nie przez rząd dekretu o stanie oblężenia, którego król nie chciał podpisać i który w kilka godzin później trzeba było cofnąć, ofiarowanie władzy przez króla Mussoliniemu, — oto w największym skrócie przebieg wypadków, który doprowadził do utwierdzenia się w Italji władzy Mussoliniego. W dn. 29 października 1922 r. Mussolini uformował gabinet, powierzając tekę wojny Diazowi i marynarki — Thaon de Revel, dwum bohaterom wojny światowej. Oddziały faszystów znajdujące się w Rzymie, przed powrotem do swych siedzib, przedefilowywały przez przeszło 5 godzin przed pałacem królewskim, wznosząc rozgłośne okrzyki: Niech żyje król.

ROZDZIAŁ II.

REFORMY KONSTYTUCYJNE.

Kiedy w okresie, który trwał od października 1922 r., do końca 1924 reformy, jakie w owym czasie przeprowadzono, posiadały charakter przeważnie techniczny, reformy podjęte w okresie następnym były nacechowane już charakterem wybitnie politycznym. W tym drugim okresie, którego początek wiąże się ze słynnem przemówieniem Szefa Rządu w dniu 3 stycznia 1925 r., nastąpiło pełne urzeczywistnienie idei Faszyzmu i ugruntowanie Państwa Faszystowskiego. Jest to okres tworzenia podwalin pod gmach nowego państwa, podwalin prawnych, społecznych i gospodarczych, jest to okres wysiłków wybitnie twórczych w kierunku nadania Italji splendoru wielkomocarstwowego i wyniesienia jej na wyżyny, odpowiadające wielkim tradycjom wieków minionych.

1. Podstawy konstytucyjne regime'u faszystowskiego.

Utrwalenie się w Italji regime'u faszystowskiego oraz ugruntowanie się jego wpływów i prestige'u pozwoliło na przystąpienie do wzniesienia nadbudowy, czyli ujęcia tego regime'u w normy prawne, do zapewnienia nowemu porządkowi rzeczy trwałości konstytucyjnej. W miejsce państwa demoliberalnego, fragmentarycznego, bez określonego wyrazu, nękanego walkami stronnictw politycznych, rządzonego przez ludzi, pozbawionych charakteru i woli, oraz szerszych koncepcyj państwowo - twórczych, trzeba

było zbudować nowy, wielki gmach państwa narodowego, doskonale skoordynowanego w jego częściach składowych, o należycie przemyślanej hierarchji władz, rządzonego przez jednostki zdolne do czynu oraz do szybkiej decyzji.

2. Władza Szefa Rządu *).

Reformy konstytucyjne, podjęte przez rząd Mussoliniego, zmierzały przedewszystkiem do wzmocnienia władzy wykonawczej. Temu celowi służą dwie ustawy: jedna z nich z dn. 24.XII.1925 r. określa władzę prezesa ministrów, druga zaś — z 31.I.1926 roku — określa granice władzy wykonawczej wogóle. Obydwie ustawy nie naruszają w niczem ustawy konstytucyjnej z roku 1848, która pozostaje nadal w mocy w tej postaci, w jakiej obowiązywała przed regimem faszystowskim. Ich celem jest jedynie zagwarantowanie władzy wykonawczej możności wykonywania w jaknajszerszej mierze przywiązanych do niej prerogatyw i realizowania zasad, na jakich winno być oparte państwo silne i któremi są: odpowiedzialność, hierarchja i karność.

Należy zauważyć, że w Italji, zgodnie z dekretem z 14.XI.1901 r., prezes Rady Ministrów był uważany za „par inter pares" i jego atrybucje były naogół ograniczone. On reprezentował gabinet nazewnątrz, koordynował i ujednostajniał kierunek polityczny działalności wszystkich ministerstw, przestrzegał wypełniania wszelkich zobowiązań, przyjętych przez rząd, przedkładał parlamentowi projekty ustaw. Miał on prawo żądać od ministrów informowania go o wykonaniu postanowień Rady Ministrów, oraz o wszelkich notach, wysyłanych przez M. S. Z. i angażujących wobec państw obcych politykę zagraniczną rządu. Nadto ministrowie winni byli informować go o wszelkich zamierzeniach ustawodawczych, on kontrasygnował nominację ministrów

*) Vide: Załącznik Nr. 1.

i podsekretarzy stanu, zwoływał posiedzenia Rady Ministrów i kierował tokiem ich obrad, wreszcie podpisywał dekrety, uchwalone przez Radę Ministrów.

Jakkolwiek kompetencje Prezesa Rady Ministrów były formalnie dość rozległe, znaczenie jego w rzeczywistości, szczególnie w ostatnich czasach, było niewielkie. Wobec utworzenia gabinetu koalicyjnego, w którym każde stronnictwo posiadało swego przedstawiciela, prace rządu gabinetowego pozbawione były jakiejkolwiek jednolitości kierunku, tak, że każdy minister działał według swych osobistych przekonań, oraz pod wpływem instrukcyj, otrzymanych od swego stronnictwa. Wynikiem takiego stanu rzeczy było sparaliżowanie akcji rządu, oraz załamanie się jedności gabinetu i upadek zwierzchnictwa Prezesa Rady Ministrów. Mussolini, przystępując do zorganizowania państwa na nowych podstawach, przedewszystkiem miał na celu podniesienie powagi i autorytetu rządu, oraz zapewnienie jego działalności jednolitości kierunku, a zatem siły i możności wcielenia w czyn zamierzeń rządu. Według koncepcji faszystowskiej Prezes Ministrów musi przestać być, jak dotąd „par inter pares". lecz stać się „primus inter pares".

Zgodnie z ustawą 24.XII.1925 r. na czele władzy wykonawczej stoi król. Ten ostatni nie może być odpowiedzialny za tę władzę i przelewa swe atrybucje na czynnik odpowiedzialny, czyli rząd, złożony z Prezesa Ministrów i Ministrów. Ministrowie są odpowiedzialni za czynności swych resortów wobec Króla i Prezesa Ministrów. Nominacja Szefa Rządu przez Króla winna być kontrsygnowana przez niego samego, zaś dymisja jego kontrsygnowana przez jego następcę. Król wykonuje swą władzę jako szef egzekutywy za pomocą odpowiedzialnych pośrednio przed nim ministrów. Rząd jest emanacją władzy Królewskiej, nie zaś parlamentarnej i w związku z tem musi przedewszystkiem cieszyć się zaufaniem Króla, nie zaś parlamentu.

Ministrowie są mianowani i odwoływani przez Króla na wniosek Szefa Rządu.

Co się tyczy podsekretarzy stanu, należy zauważyć, że według wspomnianej wyżej ustawy z roku 1901 byli oni mianowani i odwoływani przez Króla na skutek uchwały Rady Ministrów. Według nowej ustawy są oni mianowani przez Króla na wniosek Szefa Rządu w porozumieniu z kompetentnymi ministrami.

Kompetencje Szefa Rządu nowa ustawa określa w ten sposób, że on kieruje działalnością ministrów, zwołuje Radę Ministrów, przewodniczy jej i rozstrzyga spory, powstałe między ministrami.

Zatem nie Rada Ministrów ujednostajnia działalność ministrów, lecz Szef Rządu. Przez pozbawienie Rady Ministrów prawa rozstrzygania konfliktów między ministrami stało się możliwe wzmocnienie autorytetu Prezesa Ministrów i dzięki temu utrwaliło się jedność i harmonję gabinetu.

Zgodnie z art. 4 ustawy z 24.XII.1925 r. atrybucje ministrów ustalone są na podstawie dekretu królewskiego na wniosek Szefa Rządu. Również na mocy dekretu królewskiego Szefowi Rządu może być powierzone kierownictwo jednego lub więcej ministerstw i w tym wypadku Szef Rządu jest władny część swych atrybucyj przekazać podsekretarzowi Stanu.

Według art. 5 wspomnianego wyżej dekretu Szef Rządu wchodzi w skład Rady Opiekuńczej, lub Kuratorjum rodziny królewskiej, pełni funkcję notarjusza królewskiego i jest on również z samego prawa sekretarzem kapituły najwyższego orderu św. Anuncjaty.

Zgodnie z art. 6 żadna sprawa na porządku dziennym Izby lub senatu nie może być postawiona bez zgody Szefa Rządu. Temu ostatniemu przysługuje również prawo domagania się, aby projekt ustawy, odrzucony przez jedną z dwuch Izb, został ponownie poddany pod głosowanie po upływie

najmniej trzech miesięcy od daty pierwszego głosowania. W tym wypadku głosowanie nad projektem ustawy jest tajne. O ile wraz z żądaniem przeprowadzenia ponownego głosowania rząd proponuje wniesienie do projektu poprawek, ponowne badanie i obrady w Izbie, do której projekt się odsyła, ograniczają się do samych tylko poprawek, poczem przystępuje się do tajnego głosowania nad projektem ustawy.

Zarządzenie to w niczem nie uwłaszcza zasadzie inicjatywy parlamentarnej. Chodzi tu tylko o to, aby rząd miał możność, celem utrzymania jednolitości kierunku ustawodawstwa, sprzeciwienia się tym posunięciom, czy wnioskom, które mogłyby się okazać niebezpieczne dla utrzymania tej jednolitości.

Artykuły 7 i 8 ustawy postanawiają, iż Szefowi Rządu przysługuje pierwsze miejsce na uroczystościach urzędowych, że otrzymuje on spoecjalny fundusz na wydatki reprezentacyjne i wyznacza on ministra, który zastępuje go w razie jego nieobecności, lub innej przeszkody.

W wypadku, gdy tron ma przypaść małoletniemu, Szef Rządu staje się członkiem Rady Regencyjnej.

Art. 9 wreszcie przewiduje surowe kary za każdy czyn, skierowany przeciw życiu, bezpieczeństwu i wolności Szefa Rządu, oraz za wszelkie słowa i czyny, ubliżające jego osobie. Artykuł ten wypełnia lukę w italskiem ustawodawstwie karnem. wskutek której Prezes Ministrów nie korzystał z wiekszej ochrony i bezpieczeństwa, niż te, jakie przysługują funkcjonarjuszom państwowym.

2. Granice władzy wykonawczej wogóle *).

Wyżej wspomnieliśmy już o ustawie z 31 stycznia 1926 r. Znaczenie jej polega na tem, że w spo-

*) Vide. Załącznik Nr. 2.

sób znacznie rozleglejszy niż dotychczas, normuje ona granice władzy wykonawczej, określając rodzaj ustaw, których promulgacja jej przysługuje i które mogą być przez nią ogłaszane, jako dekrety królewskie po wysłuchaniu opinji Rady Państwa i uchwaleniu ich przez Radę Ministrów.

Przepisy, zawarte w tej ustawie, dotyczą: wykonania ustaw, organizacji i funkcjonowania administracji państwowej, regulaminu personelu urzędniczego, oraz instytucyj prawno - publicznych z wyjątkiem gmin i prowincyj, oraz instytucyj dobroczynności publicznej, uniwersytetów, oraz innych wyższych zakładów naukowych.

Na szczególną uwagę zasługuje okoliczność, iż ustawa ustala, że do władzy wykonawczej należy wydawanie rozporządzeń wykonawczych do ustaw.

W art. 2 ustawa przewiduje, iż zatwierdzenie umów, zawartych przez Państwo, w wypadkach, w których było wymagane wydanie ustawy, może nastąpić na mocy dekretu królewskiego po uprzedniej uchwale Rady Ministrów i po wysłuchaniu opinji Rad Technicznych, ustanowionych przy poszczególnych ministerstwach, oraz Rady Stanu.

Należy zaznaczyć, iż dawniej rozróżniano trzy rodzaje umów, zawieranych przez państwo. Były to umowy, których zatwierdzenie było wymagane z uwagi na brzmienie ogólnej ustawy, ze względu na to, że zobowiązania, wypływające z nich, obciążały budżet państwowy i wreszcie umowy, których zatwierdzenie nie było obowiązujące, było jednakże przez rząd wymagane z tego względu, iż tą drogą zrzucał on z siebie wszelką odpowiedzialność.

Art. 3 ustawy głosi, że dekrety królewskie z mocą ustawy mogą być wydawane w tych tylko wypadkach, gdy rząd jest zaopatrzony w odpowiednie pełnomocnictwa w granicach delegacji, udzielone mu na mocy specjalnej ustawy, oraz w tych nadzwyczajnych wypadkach, gdy tego wymaga nagła potrzeba.

Ustawy powyższe są to akty, zawierające przepisy prawne, wydawane przez rząd na mocy specjalnego pełnomocnictwa, udzielonego mu przez parlament. Rządowi wówczas nadawane jest uprawnienie organów ustawodawczych, które zgóry niejako sankcjonują ustawy in blanco. W granicach swego pełnomocnictwa rząd może zawieszać, modyfikować lub usuwać ustawy istniejące.

Dekrety z mocą ustawy tracą moc obowiązującą w tych wypadkach, gdy nie zostaną przedłożone jednej z dwuch Izb do zatwierdzenia najdalej na trzeciej z kolei sesji po dacie ich ogłoszenia.

Dekret, który w ciągu dwuch lat po ogłoszeniu go w „Gazzetta Ufficiale", nie został przekształcony w ustawę, po upływie tego terminu traci moc obowiązującą.

3. Wielka Rada Faszystowska *).

Niezmiernie doniosłe znaczenie z punktu widzenia prawno - konstytucyjnego posiada reforma Wielkiej Rady Faszystowskiej (Gran Consiglio Fascista). Została ona powołana do życia zaraz po utrwaleniu się w Italji regime'u faszystowskiego i stanowiła początkowo najwyższą instancją w hierarchji faszystowskiej, sprawując niejako kontrolę nad Dyrektorjatem Narodowym (Direttorio Nazionale), będącym organem centralnym partji faszystowskiej. W skład jej wchodzili ministrowie, będący członkami partji faszystowskiej, niektórzy podsekretarze Stanu, kierownicy organizacyj faszystowskich, generałowie milicji faszyst., oraz osoby, powołane przez Mussoliniego. Wielka Rada mianowała członków Dyrektorjatu oraz udzielała wskazówek i instrukcyj Dyrektorjatowi, jak również kierownikom urzędów państwowych.

Zgoła inny charakter posiada i inną rolę odgrywa Wielka Rada Faszystowska, powołana do życia

*) Vide: Załączniki Nr. 3 i 4.

ustawą z 9.XII 1928, Nr. 2693, zmienioną dekretem z dn. 14.XI 1929, Nr. 2099. Jakkolwiek nazwa jej pozostała bez zmiany z „atrybutu Stronnictwa — jak się wyraża Silvio Longhi — w „Gerarchia", stała się ona wyrazem jednolitej wielkiej całości. Dziś stanowi ona czynnik integralny porządku konstytucyjnego państwa, najwyższy organ w hierarchji władz państwowych".

Jest ona według słów Silvio Longhi — „niczem innem, jak tylko Radą Korony" i jednocześnie „Radą Szefa Rządu", której brak dotkliwie dawał się odczuwać.

Skład Wielkiej Rady Faszystowskiej.

Liczba jej członków wynosi 20. Do kategorji 1-ej, obejmującej członków, wybieranych na czas nieograniczony, wchodzą jedynie członkowie Quadrumviratu, którzy uczestniczyli w Marszu na Rzym. Do kategorji 2-ej należą członkowie, wchodzący w skład Rady z urzędu i pozostający przez czas pełnienia swych funkcyj urzędowych. Są nimi: ministrowie, sekretarz i wice - sekretarze Stronnictwa Faszystowskiego, prezesi Senatu, oraz Izby Posłów, Prezes Akademji Italskiej, prezesi faszystowskich Konfederacyj Narodowych oraz Narodowych Konfederacyj Syndykatów Faszyst., Przemysłu i Rolnictwa i wreszcie Naczelny Komendant Ochotniczej Milicji Bezpieczeństwa Narodowego.

Do kategorji trzeciej należą członkowie mianowani dekretem Szefa Rządu na okres trzechletni z możnością ponownego powierzenia mandatu, a są nimi osoby, które w okresie od r. 1922 położyły pewne zasługi dla Narodu i sprawy Rewolucji Faszystowskiej w charakterze wyższych funkcjonarjuszów państwowych lub sekretarzy Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego.

Zakres kompetencji i zadania.

Zakres kompetencji W. R. F. przedewszystkiem obejmuje kwestje, związane z konstytucją Państwa, jak np. sprawy, dotyczące następstwa tronu, uprawnień i przywilejów Korony, oraz Szefa Rządu, składu Senatu i Izby Posłów, granic, w jakich władze wykonawcze są uprawnione do ogłaszania norm prawnych, regulaminu syndykatów i korporacyj, stosunków między Państwem a Stolicą Apostolską, traktatów międzynarodowych, ustalających zmiany terytorjalne w Państwie i kolonjach itp. W. R. F. zatwierdza również listę posłów, wybranych do parlamentu. Kiedy w czasach panowania regime'u demoliberalnego o powoływaniu do steru rządów oraz na stanowiska ministrów decydowały poszczególne stronnictwa polityczne, reprezentowane w parlamencie, obecnie zadanie to przypada W. R. F., której opinja jest miarodajna dla Szefa Rządu, mianującego ministrów oraz podsekretarzy stanu, W. R. F. wypowiada również opinję co do kandydatów na członków Dyrektorjatu Narodowego Partji Faszystowskiej, których na podstawie tej opinji mianuje Szef Rządu. W jej kompetencji leży wreszcie układanie listy ewent. następców Szefa Rządu na wypadek jego ustąpienia, lub śmierci, oraz kandydatów na ministrów i podsekretarzy stanu. Jak widzimy, zakres działania W.R. F. jest b. rozległy i zadania jej niezmiernie odpowiedzialne i doniosłe. Z jednej strony ingeruje ona w sprawy, mające znaczenie zasadnicze dla państwowości italskiej, oraz życia konstytucyjnego kraju, z drugiej strony sprawuje nadzór nad składem reprezentacji parlamentarnej i jej kształtowaniem się, z trzeciej — wywiera decydujący wpływ na kierunek działalności stronnictwa faszystowskiego, oraz jego polityki.

4. Milicja Narodowa.

Milicja Ochotnicza Bezpieczeństwa Narodowego (Milizia Volontaria per la Sicurezza Nazionale)

została uformowana z dawnych związków bojowych, które brały udział w walkach faszystowskich, zakończonych historycznym pochodem na Rzym. Po utrwaleniu się w Italji regime'u faszystowskiego związki te na mocy uchwały z 23.VII.1923 r. Wielkiej Rady Faszystowskiej zostały przekształcone w Milicję Narodową, której zadanie z jednej strony miało polegać na zapewnieniu bezpieczeństwa narodowego, z drugiej zaś — na chronieniu ustroju faszystowskiego. Milicja ta zachowała dawny uniform faszystowski: czarne koszule i czarne fezy — i została uzbrojona na podobieństwo regularnej armji.

Złożyła ona przysięgę na wierność Królowi i została podporządkowana bezpośrednio rozkazom Szefa Rządu. Zachowała ona dawne nazwy rzymskie, jak: console, centurione, capo manipolo i t. p. Jej godłem jest orzeł rzymski, trzymający wiązkę rózg littorio w pazurach. W czasie pokoju Milicja czuwa nad porządkiem w kraju, na wypadek zaś wojny przeobraża się w regularne wojsko.

Milicja Narodowa posiada własny ustrój i własną hierarchję. W skład jej wchodzą: Komenda Naczelna, 12 Komend obwodowych, 3 autonomiczne Komendy grup legjonowych i 95 Komend legjonowych. Hierarchja jej odpowiada ściśle hierachji wojskowej.

Ażeby zdać sobie sprawę ze stanowiska Milicji Narodowej, należy uświadomić sobie różnicę, istniejącą między pojęciami władzy bezpieczeństwa i siły zbrojnej.

Corso *) precyzuje ją w sposób następujący *): „Pierwsza obejmuje kompleks organów państwowych, którym został powierzony nadzór nad wykonywaniem zarządzeń prawnych i policyjnych; druga zaś — wszelkie formacje zbrojne, których zadaniem jest stawianie się z bronią w ręku zarówno do walki przeciw zewnętrznym, jak i wewnętrznym wrogom Państwa. Siła zbrojna może wykonywać funkcje władzy bezpieczeństwa, natomiast władza bezpie-

*) Giovanni Corso: Lo Stato Fascista. Roma 1929, str. 232.

czeństwa niezawsze wchodzi w skład siły zbrojnej. W skład jednej i drugiej jednocześnie wchodzą: karabinierzy i straż celna; w skład siły zbrojnej wchodzą wyłącznie siły zbrojne lądowe, morskie i powietrzne; w skład władzy bezpieczeństwa wyłącznie policja, straż miejska, straż dróg wiejskich, straż więzienna i t. p. Mówiąc o Milicji Narodowej, należy odróżnić milicję oraz jej oddziały, mające powierzone funkcje specjalne.

Milicja właściwa wchodzi w skład sił zbrojnych Państwa jako wielka siła polityczna, czynności zaś władzy bezpieczeństwa wykonuje ona jedynie w wyjątkowych wypadkach, sporadycznie. Czynności zwyczajnej policji, oraz walka ze zwyczajnemi przestępstwami kryminalnemi nie wchodzą w zakres jej kompetencji. Zadanie jej polega w pierwszej linji na czuwaniu nad bezpieczeństwem kraju i przyspasabianiu narodowych sił zbrojnych do obrony Państwa od zewnętrznego wroga. — Poszczególne oddziały milicji, o których jest mowa niżej, wchodzą zarówno w skład siły zbrojnej, jak i władzy bezpieczeństwa".

Istnieją następujące oddziały Milicji Narodowej:

Milicja kolejowa — podlegająca Naczelnej Komendzie Milicji, pod względem technicznym zaś — Ministerstwu Komunikacji;

Milicja portowa — pełniąca ogólną służbę bezpieczeństwa publicznego w portach i wzdłuż wybrzeży — na lądzie i na morzu (art. 10 Król. Dekretu — Nr. 1303, — 1927 r.).

Milicja pocztowo-telegraficzna. — Powstała ona na mocy Król. Dekretu — z 16 lipca 1925 r., Nr. 26. Czynna jest w zakresie ruchu pocztowego i telegraficznego — narówni z policją i organami bezpieczeństwa. Jest ona zależna od Ministerstwa Komunikacji.

Milicja leśna — utworzona na mocy Król. Dekretu z 16 maja 1926 r. Nr. 1066, zmodyfikowana na mocy dekretu z 29 stycznia 1928 r. Spełnia ona czynności, należące do kompetencyj Ministerstwa Rolnictwa i Lasów Państwowych w zakresie gospodarstwa górskiego i leśnego, nadzoru nad rybołówstwem

i myśliwstwem, ochrony lasów, będących własnością gmin i t. p.

Milicja drogowa — współdziała z innemi władzami bezpieczeństwa w czuwaniu nad regulowaniem ruchu kołowego, sygnalizacji, oraz w udzielaniu informacyj, pozostających w związku z bezpieczeństwem ruchu i przestrzeganiu ustaw, dotyczących ruchu automobilów i służby ratowniczej (Art. 1 Król. Dekretu z 26 listopada 1928 r., Nr. 2716). Podlega ona Naczelnej Komendzie Milicji Narodowej, zarząd zaś jej pozostaje pod nadzorem Ministra Robót Publicznych.

Milicja Pograniczna — współdziała z policją pograniczną. Podlega ona Ministerstwu Spraw Wewnętrznych.

Poza wymienionemi wyżej oddziałami specjalnemi Milicji Narodowej istnieje jeszcze Milicja Kolonjalna.

5. Organizacja Stronnictwa Faszystowskiego *).

Organizacja Stronnictwa Faszystowskiego (Partito Nazionale Fascista), którego powstanie i rozwój ściśle związane są z rozwojem ruchu faszystowskiego w Italji, od samego początku była oparta na zasadzie karności, hierarchji, podporządkowania jednostek niższego stopnia jednostkom stopnia wyższego. „Tylko bowiem dzięki karności — mówił Mussolini — Italja będzie mogła zdobyć sobie prestige u innych narodów. Jeżeli zasada karności nie będzie mogła być wcielona w życie dobrowolnie, będzie musiała być narzucona". Najniższy stopień w budowie stronnictwa faszystowskiego reprezentowały „Fasci" (związki) miejscowe, które jednoczyły zwolenników ruchu faszystowskiego w pewnej gminie, jakimś okręgu wiejskim lub mieście. Związki te mogły dzielić się na podsekcje. Kierownictwo takiego związku (fascio) spoczywało w rękach sekretarza.

*) Vide: Załącznik Nr. 5.

Miejscowe te związki (Fasci) połączone były w Federacje (Federazioni Provinciali), które posiadały swego sekretarza prowincjonalnego. Delegaci federacyj prowincjonalnych tworzyli w swoim czasie Radę Narodową. Kierownictwo federacyj prowincjonalnych spoczywało w rękach Komitetu Prowincjonalnego. (Comitato Federale Provinciale). Dalszy stopień w hierarchji faszystowskiej stanowiła Wielka Rada Faszystowska, którego organem był Dyrektorjat Narodowy z sekretarzem generalnym na czele. Najwyższą władzę w tej hierarchji władz sprawował il Duce, Benito Mussolini.

W końcu r. 1929 został ogłoszony nowy statut Stronnictwa Faszystowskiego, który przewiduje następującą jego budowę: Komórkę podstawową Stronnictwa stanowi związek miejscowy — Fascio, który w miarę potrzeby dzielić się może na podgrupy lub koła dzielnicowe. Najwyższy stopień w hierarchji władz zajmuję Wódz. Po nim bezpośrednio następują: Sekretarz stronnictwa, członkowie Dyrektorjatu, sekretarz Związku Prowincjonalnego i sekretarz Związku Miejscowego. Organami kolegjalnemi Stronnictwa są: Dyrektorjat Narodowy, Rada Narodowa, Dyrektorjat Federalny (Związku Prowincjonalnego) i Dyrektorjat Związku Miejscowego. W skład Dyrektorjatu Narodowego wchodzą: Sekretarz Stronnictwa w charakterze przewodniczącego, dwaj wicesekretarze, sekretarz administracyjny i sześciu członków. Sekretarz Stronnictwa mianowany jest dekretem królewskim na wniosek Szefa Rządu. Jest on jednocześnie sekretarzem Wielkiej Rady i może być powoływany do brania udziału w posiedzeniach Rady Ministrów, Nadto wchodzi on z prawa w skład członków Najwyższej Komisji Obrony Państwa, Najwyższej Rady Wychowania Narodowego, Narodowej Rady Korporacyjnej oraz Centralnego Komitetu Korporacyjnego. Urząd jego trwa przez lat trzy. Członkowie Dyrektorjatu Narodowego są mianowani dekretem Szefa Rządu na wniosek Sekretarza Stronnictwa. Urząd swój pełnią przez rok jeden.

W posiedzeniach Dyrektorjatu Narodowego, odbywających się raz na miesiąc pod przewodnictwem Szefa Rządu, biorą udział: Minister Korporacyj, Podsekretarz Minist. Spraw Wewnętrznych, Szef Sztabu Gener. Milicji Faszystowskiej oraz inspektorzy Stronnictwa. W skład Rady Narodowej wchodzą Sekretarze Prowincjonalni Związków. Zwołuje ją Dyrektorjat Narodowy i zdaje na niej sprawę z działalności Stronnictwa oraz podaje do wiadomości przepisy wykonawcze. Sekretarz Stronnictwa czuwa nad należytem wykonywaniem swych rozporządzeń, kieruje działalnością Dyrektorjatu Narodowego oraz wydaje przepisy, dotyczące funkcjonowania poszczególnych urzędów. Mianuje on członków Dyrektorjatu Federalnego na wniosek Sekretarzy Federalnych.

Sekretarjat Stronnictwa sprawuje nadzór nad należytem funkcjonowaniem organów okręgowych i czuwa nad działalnością polityczną Narodowych Konfederacyj Faszystowskich pracodawców i pracowników oraz Narodowego Związku Spółdzielczego. Pozostaje on w stałym kontakcie z Prezydjum Senatu i Izby Posłów, Naczelną Komendą Wojskową Milicji Faszyst. oraz Sekretarjatem Faszyst. Związków italskich zagranicą.

Sekretarz federalny jest mianowany dekretem Szefa Rządu i jest wykonawcą postanowień Dyrektorjatu Narodowego. Czuwa on nad działalnością związków miejscowych oraz wszystkich organizacyj, podlegających Stronnictwu. Przynajmniej raz na miesiąc zwołuje on posiedzenie Dyrektorjatu Federalnego oraz co 6 miesięcy posiedzenie sekretarzy związków miejscowych, dla omówienia spraw i zagadnień, dotyczących życia Stronnictwa oraz zagadnień duchowych, społecznych i gospodarczych, dotyczących życia prowincji. Łącznie z 7 innymi członkami, zamieszkałymi w granicach danej prowincji, tworzy on Dyrektorjat Federalny. Wreszcie mianuje on sekretarzy związków miejscowych, którzy łącznie z pięciu innymi członkami tworzą Dyrektorjat Związku miejscowego.

Sąd Dyscyplinarny czynny jest przy Dyrektorjacie Narodowym. Jego przewodniczącym jest Sekretarz Stronnictwa. Nadto w skład jego wchodzą dwaj członkowie stali, dwaj zastępcy i sekretarz. Poza tem istnieją Komisje Dyscyplinarne i czynne są przy poszczególnych Związkach Prowincjonalnych. Komisje te sądzą wykroczenia przeciw karności lub wierności a także w wypadkach tchórzostwa, braku pracowitości i uczciwości. W razie dopuszczenia się jednego z tych wykroczeń wymierzane są przez Sekretarza Stronnictwa kary dyscyplinarne.

Oto w największym skrócie treść nowego statutu Stronnictwa Faszystowskiego. Jest on zredagowany w sposób zwięzły i przejrzysty, różniąc się tem od rozwlekłości i kazuistyki programów dawniejszych organizacyj politycznych. Jego treść ożywiona jest duchem wysokiego idealizmu i nacechowana zasadami nowej moralności.

Należy zaznaczyć, iż zasadniczemi warunkami przyjęcia w poczet członków stronnictwa są wysokie zalety moralne kandydata: wierność ideji faszystowskiej, gotowość pracy i poświęcenia dla tej ideji, nieposzlakowany charakter i karność. Trzeba jednak zauważyć, iż od szeregu lat przyjmowanie nowych członków do Stronnictwa nie odbywa się. Jedynie tylko członkowie Organizacji „Avanguardisti" po ukończeniu lat 18 przechodzą automatycznie do szeregów partji.

Od członków wymagany jest posłuch nie ślepy, bezmyślny, lecz oparty na głębokiem zrozumieniu konieczności działania solidarnego i utrzymania harmonji społecznej.

Narodowe Stronnictwo Faszystowskie jest wprawdzie oparte na zasadzie hierarchji władz — lecz zarazem ma za podstawę organizacji zupełne równouprawnienie w tem znaczeniu, że najskromniejszy z pośród szeregowców może dzięki zdolnościom i zasługom zająć z czasem stanowisko kierownicze.

Zgodnie ze statutem wyższe władze hierarchji ponoszą odpowiedzialność za harmonijny rozwój nie-

zmiernie skomplikowanej organizacji. Od szeregowców zaś stronnictwo wymaga jedynie wierności, posłuszeństwa i pracy. Nie obiecuje im żadnej nagrody, lecz wpaja w nich przekonanie, iż najwyższą nagrodę stanowi świadomość zrzeszonej, zjednoczonej służby dla dobra społeczeństwa i Ojczyzny.

Organem Stronnictwa jest biuletyn: „Foglio d'Ordini".

6. Związki Faszystowskie zagranicą.

W okresie przedfaszystowskim opieka czynników rządowych nad emigrantami italskimi zagranicą sprowadzała się przeważnie do tych czynności, jakie objęte są zakresem działalności konsulatów. O utrzymanie w nich ducha narodowego, o pobudzanie i utrwalanie świadomości narodowej oraz umacnianie łączności z Ojczyzną dbano w stopniu b. nieznacznym. Największym walorem w oczach rządów przedfaszystowskich były oszczędności, przekazywane przez emigrantów, które podtrzymywały na stałym poziomie kurs waluty i ratowały ujemny bilans handlowy.

Rząd faszystowski inne zajął stanowisko wobec emigrantów italskich. Oceniając znaczenie ich dla kraju oraz jego prestige'u mocarstwowego, zachęcił emigrantów do utworzenia wszędzie na obczyźnie związków faszystowskich, których rola, różna od roli, jaka przywiązana jest do istnienia związków faszystowskich w kraju, polega ona na udzielaniu pomocy i opieki współziomkom, utrwalaniu w nich świadomości narodowej i budzeniu zapału dla dzieła, dokonywanego w Nowej Italji, która nie zapomina o swoich synach, zamieszkałych poza granicami kraju w liczbie ok. 10 miljonów.

Działalność wspomnianych związków faszystowskich, których sekretarzem generalnym jest od początku r. 1928 Piero Parini, wybitnie zasłużony dla sprawy organizacji tych związków, normuje statut ogłoszony 29 stycznia 1928 r., którego treść poda-

jemy w załącznikach. Zgodnie z tym statutem, zawierającym zalecenia Mussoliniego, oraz z orędziem gen. sekr. Pariniego, zadaniem związków jest udzielanie pomocy materjalnej obywatelom italskim zagranicą, roztaczanie nad nimi opieki duchowej, wychowywania ich w duchu narodowym oraz obrona interesów italskich i kultury narodowej. Organami zagranicznych związków faszystowskich są: sekretarjat generalny, którego siedziba znajduje się w Rzymie i na czele którego, jak już zaznaczyliśmy, stoi Piero Parini, oraz związki faszyst. zagranicą, które są zależne bezpośrednio od Sekretarjatu Generalnego. W łonie każdego Związku tworzą się trzy sekcje: awangwardystów, Balilla oraz sekcja kobieca. Każdy związek posiada swego sekretarza, który mianowany jest bezpośrednio przez sekretarza generalnego na wniosek zarządu Związku. Sekretarz Związku działa w porozumieniu z przedstawicielami urzędowymi Italji. W końcu każdego roku sekretarz obowiązany jest przesłać sprawozdanie o działalności związku.

Jedną z najważniejszych inicjatyw sekretarjatu związków faszyst. zagranicą, było zaofiarowanie gościny w r. 1928 na pięknych plażach morza Tyreńskiego i Adjatyckiego oraz w dolinach Alp i Apenin 7.200 dzieciom robotników italskich, zatrudnionych w różnych krajach europejskich i pozaeuropejskich. Pobyt tych dzieci w Italji przyczynił się do wydatnej poprawy ich stanu zdrowotnego oraz wzmocnił węzły, łączące je z Ojczyzną. Poza tem urządzono kolonje dla dzieci italskich, przybyłych z obcych krajów, w Ligurji, Piemoncie, na Sycylji, na Lido itp. Kolonje te zaszczycili osobiście swą wizytą Król Italji oraz Następca Tronu. Organem Związków Faszystowskich zagranicą jest tygodnik ilustrowany, „Il Legionario". Poza tem wydawnictwem, staraniem Sekretarjatu Związków Faszyst. zagranicą opublikowano zbiór pieśni italskich, broszur o Mussolinim i o rewolucji faszystowskiej i t. p.

Dokumenty urzędowe Sekretarjatu są ogłaszane w „Foglio d'Ordini dei Fasci all'Estero".

7. Reforma parlamentarna.*)

Reforma parlamentarna w Italji dokonała się i musiała się dokonać w związku z przemianą systemu rządzenia, oraz całego ustroju politycznego, społecznego i gospodarczego kraju. Z jednej strony nowe prerogatywy, nadane władzy wykonawczej, z drugiej zaś — przekształcenie Italji w państwo korporacyjne — pociągnęły za sobą konieczność radykalnego zreformowania systemu parlamentarnego.

Odrzucając dogmat suwerenności ludu jako sprzeczny z realizmem życia codziennego i zastępując go zasadą suwerenności Państwa, jako organizacji prawnej Narodu oraz czynnika historycznych jego konieczności (Mussolini) — faszyzm wyszedł z założenia, iż parlament nie może stanowić organu, stojącego poza państwem, lecz musi stać się jego częścią integralną, musi stanowić jeden z jego organów. Naród, dążący do osiągnięcia jaknajwiększych korzyści gospodarczych i do zdobycia sobie przodującego stanowiska w świecie, winien stanowić jedność realną i unikać rozdrabniania się na grupy i stronnictwa, posiadające sprzeczne interesy i różnym celom służące. Naród — pisze Olivetti — to jedna partja, względnie partja — to tylko Naród. Tylko Naród zcementowany w jedną całość, może stanowić twórczą siłę produkcyjną i skutecznie przeciwstawić się współzawodnictwu innych narodów. Jeżeli istnieje partja, to jest to właściwie partja nominalnie. Partja musi być jednocześnie państwem. Narodem, rządem i organizacją produkcyjna. Podobnie, jak armja, która w danem państwie nie zniosłaby istnienia obok siebie innej armji, tak samo partja w pojęciu faszystowskiem nie może tolerować istnienia innych partyj, stanowiących niepotrzebny w państwie balast, utrudniający realizowanie jego zamierzeń. Poszczególne drobne partje — to właściwie nie reprezentacje narodów, lecz jedynie grupy polityków, złożone przeważnie z elementów przypadkowych. Faszyzm nato-

*) Vide: Załącznik Nr. 7.

miast, oparty o cały naród, obejmuje wszystkie grupy producentów, oraz inne grupy społeczne połączone w system korporacyjny i korzystające z równych praw.*)

Czem był dotychczas Parlament w Italji?

Agregatem jednostek, reprezentujących nieświadomą bezosobowość wyborców, niezdolnych do twórczej pracy. Izbę taką postanowiono zastąpić reprezentacją organiczną, będącą bezpośrednio wyrazicielką interesów ogółu wytwórców.

System parlamentarny demoliberalny miał już oddawna przeciwników w obozie syndykalistów z Sorelem na czele. W Italji przeciw temu systemowi parlamentarnemu występowali wszyscy wybitniejsi zwolennicy szkoły syndykalistycznej: Arturo Labriola, Enrico Leone, Paolo Orano, Antonio Renda, Sergio Pannuzio.

Wśród szerokich mas parlament stracił popularność i autorytet już od chwili, kiedy Italja przystąpiła do wojny światowej, wbrew wybitnie nieżyczliwemu stanowisku ciała parlamentarnego co do udziału Italji w akcji państw Ententy. Zarówno w czasie wojny, jak i po wojnie światowej parlament nie umiał zdobyć się na żadną inicjatywę, która mogłaby chlubnie zapisać się w dziejach narodu.

Zwycięstwo w wojnie światowej, uporanie się z chaosem powojennym i niepokojami wewnątrz kraju — to zasługa nie parlamentu, lecz innych czynników, które rozwijały swą akcję poza parlamentem i nic z parlamentem nie miały wspólnego. Parlament w chwilach najcięższych dla kraju okazywał się bezradny i nie był zdolny zdobyć się na żaden akt energji i śmiałej inicjatywy.

Wprowadzona w r. 1919 przez Giolittiego zasada wyborów powszechnych i proporcjonalnych, oraz systemu głosowania listami, spowodowała rozbicie Italji

*) Per. Mussolini. Il Fascismo e il Parlamento (Roma 1927). Rocco. La trasformazione dello Stato (Roma 1927). Mariani. La divisione dei poteri e la riforma costituzionale (Venezia 1928). Olivetti. La reforme du parlament et le problème de la représentation (Cinef. Lausanne. Annuaire N. 1 1928).

na kilkanaście stronnictw, wytworzenie się waśni partyjnych, uniemożliwiając w ten sposób prowadzenie przez parlament pracy produkcyjnej. Parlament stał się terenem, na którym rozgrywały się orgje walk partyjnych i na którym interes prywatny poszczególnych jednostek, czy grup górował nad interesem publicznym, nad interesem państwa.

Reforma prawa wyborczego, zaprojektowana przez Mussoliniego i uchwalona w listopadzie 1923 r., zapewniająca względnej większości $2/3$ głosów w parlamencie, nie rozwiązała zagadnienia sanacji pracy parlamentarnej i nie oddziałała na nią ożywczo.

Do reformy radykalnej systemu parlamentarnego doprowadziły dopiero prace t. zw. Komisji XVIII, powołanej do życia na początku 1925 r. Projekty ustaw, jakiemi zajęła się ta komisja, miały na celu stworzenie podstaw prawnych dla organizacji państwa korporacyjnego i oparcie na nowych podstawach życia parlamentarnego Italji.

Ideja państwa korporacyjnego od czasu, kiedy podjęła swe prace Komisja XVIII, ulegała licznym zmianom i w ostatecznej formie została ujęta w szereg ustaw dopiero przez czteroma laty, o czem obszerniej będzie mowa na innem miejscu.

Przeciwstawiając się dawnemu systemowi parlamentarnemu, dającemu możność krzewienia się partyjnictwa, będącego czynnikiem wybitnie destrukcyjnym i demoralizującym w życiu państwowem, faszyzm dążył do stworzenia takiego ciała parlamentarnego, którego skład dawałby gwarancję realnego współdziałania jego członków z poczynaniami rządu i ułatwiania mu spełniania jego zadań. Z punktu widzenia koncepcji faszystowskiej — parlament, jak już zaznaczyliśmy, nie znajduje się poza państwem, lecz jest jednym z organów państwowych. Dlatego też wybór deputowanych nie może być przypadkowy, nie może być zależny od tych, czy innych poglądów poszczególnych ugrupowań, lecz musi odpowiadać pewnym konkretnym potrzebom państwowym i być związany, względnie reprezentować interesy poszczególnych grup społecznych. Trzeba było zatem zastąpić

czysto formalny wyraz nieistniejącej woli mas, pozostawionych wpływom nieodpowiedzialnych demagogów, czynem świadomym, obejmującym całokształt potrzeb ekonomicznych, kulturalno-społecznych i duchowych całego Narodu. Taka była ideja przewodnia faszystowskiej reformy parlamentarnej, która narazie miała ograniczać się jedynie do Izby Deputowanych.

Odnośna ustawa, uchwalona przez Radę Ministrów 28.II 1928, po przyjęciu, przez obie Izby weszła w życie w dn. 17 maja 1928 r. (Nr. 1019).

Oto jej główne zasady:

1. Królestwo Italji uważane jest za jedno jedyne kolegjum wyborcze, złożone z 400 deputowanych, czyli z liczby znacznie mniejszej, niż poprzednio.

2. Wybory deputowanych odbywają się w trzech fazach:

a) drogą propozycyj, uczynionych przez upoważnione do tego instytucje,

b) desygnowania kandydatów przez Wielką Radę Faszystowską,

c) aprobowania przez ciało wyborcze.

ad a) w pierwszej fazie 13 narodowych konfederacyj pracodawców i pracowników, obejmujących wszystkie siły wytwórcze kraju, oraz wszelkie kategorje zawodów i artystów, wespół z szeregiem innych organizacyj społecznych i związków, posiadających znaczenie zawodowe ze względu na cele ich kulturalne, wychowawcze i opiekuńcze, jakim służą, wybierają 1000 kandydatów.

Repartycja tych kandydatów pomiędzy poszczególne konfederacje, federacje i syndykaty odbywa się według klucza następującego:

1) Narodowa Konfederacja Rolników—12 kandydatów.

2) Narodowa Konfederacja Przemysłowców — 10 kandydatów.

3) Narodowa Konfederacja Kupców — 6 kandydatów.

4) Narodowa Konfederacja Przedsiębiorstw Transportów Morskich i Powietrznych — 5 kandydatów.

5) Narodowa Konferencja Przedsiębiorstw Transportów Lądowych i Rzecznych — 4 kandydatów.

6) Narodowa Konfederacja Banków — 3 kandydatów.

Razem więc organizacje pracodawców (patronalne) — 40 kandydatów.

1) Narodowa Konfederacja Urzędników i Robotników Rolnych — 12 kandydatów.

2) Narodowa Konfederacja Urzędników i Robotników Przemysłowych — 10 kandydatów.

3) Narodowa Konfederacja Urzędników i Robotników zatrudnionych w handlu — 6 kandydatów.

4) Narodowa Konfederacja Urzędników i Robotników zatrudnionych w przedsiębiorstwach transportów morskich i powietrznych — 5 kandydatów.

5) Narodowa Konfederacja Urzędników i Robotników zatrudnionych w przedsiębiorstwach transportów lądowych i rzecznych — 4 kandydatów.

6) Narodowa Konfederacja Urzędników Bankowych — 3 kandydatów.

Razem więc organizacje robotnicze i pracownicze — 40 kandydatów.

Poza tem na Narodową Konfederację Przedstawicieli Zawodów Wolnych oraz artystów przypada 20 kandydatów.

ad b) Wielka Rada Faszystowska z pośród 1000 kandydatów jej przedstawionych układa listę jedyną, złożoną z 400 nazwisk, która ma być poddana głosowaniu, a raczej plebiscytowi. Jej przysługuje prawo wprowadzania do listy własnych kandydatów, a to ze względu na konieczność uwzględnienia w niej nazwisk osób, zasłużonych na polu nauki, sztuki, literatury i polityki.

ad c) Głosowanie odbywa się w ten sposób, iż uprawnieni do złożenia głosu wypełniają kartę wyborczą przez wstawienie wyrazów „tak" (si), lub „nie" (no).

3. Sprawdzanie głosów odbywa się w biurze wyborczem, utworzonem przy sądzie apelacyjnym stolicy. O ile okaże się, że lista otrzymała wymaganą większą ilość głosów, wybory stają się prawomocne. Gdyby się okazało, że lista została odrzucona, trybunał zarządzi nowe wybory na podstawie listy konkurencyjnej, które winny odbyć się najmniej w 30 dni i najwyżej w 45 dni po ogłoszeniu dekretu. Listy konkurencyjne mogą być zgłaszane przez wszystkie zalegalizowane związki i organizacje, posiadające nie mniej, niż 5 tys. członków.

Pierwsze wybory do parlamentu na powyższej podstawie odbyły się w marcu 1928 r., dając pełne zwycięstwo ideji faszyzmu.

Wynik ten stanowi najwymowniejsze świadectwo nastrojów, jakie obecnie panują w Italji i stosunku, nacechowanego entuzjazmem, społeczeństwa italskiego dla dzieła, podjętego przez Wodza faszyzmu i realizowanego z całą konsekwencją we wszystkich jego szczegółach.

Zadania nowej Izby są niewątpliwie b. doniosłe. Jej przypada w udziale kontrola całego życia państwowego i przedewszystkiem kontrola budżetu państwowego oraz administracji państwowej. „Jest to jej podstawowe zadanie — pisze „Tribuna" z 2 maja 1929 roku — i gdyby ona nie skorzystała z tego prawa, nie dopełniałaby swego obowiązku". Faszyzm, całkowicie uznając konieczność kontroli gospodarki państwowej przez czynniki, reprezentujące poszczególne grupy społeczne, jednocześnie rozumie przez tę kontrolę współdziałanie, oparte na przesłankach ściśle rzeczowych, nie zaś partyjno-politycznych, wynikających z tych, czy innych interesów i celów danej grupy politycznej.

8. Reforma prawa stowarzyszeniowego.

Z punktu widzenia konstytucyjnego bardzo doniosłem i jednocześnie jednem z najbardziej znamiennych zarządzeń regime'u faszystowskiego jest zakaz istnienia tajnych stowarzyszeń.

Zarządzenie to posiada niezmiernie głęboki sens i jest absurdem uważanie go za czyn antydemokratyczny, godzący w prawa wolnościowe jednostki.

Jest zupełnie zrozumiałe, że państwo, zajmujące najwyższy szczebel drabiny społecznej, powołane do czuwania i roztaczania opieki nad interesami ogółu, nie może tolerować istnienia czynników, usiłujących działać z ukrycia, krzyżować jego politykę i wywierać decydujący wpływ na rozwój życia państwowego. Odnośna ustawa z dn. 29 listopada 1925 r. godzi przedewszystkiem w istnienie lóż masońskich, których działalność jest najzupełniej sprzeczna z duchem faszyzmu, z jego podstawowemi zasadami.

Na mocy wspomnianej ustawy wszelkie stowarzyszenia, instytucje, oraz instytuty, utworzone i rozwijające działalność na terytorjum Królestwa Italji, oraz jej kolonij, obowiązane są podawać do wiadomości władz bezpieczeństwa publicznego o akcie ich zawiązania, (nie zaś o zamiarze) zapoznawać je z treścią swych statutów, oraz regulaminem wewnętrznym, przedkładać listę członków, oraz komunikować wszelkie inne dane, dotyczące ich organizacji i działalności. Obowiązek ten ciąży na osobach, pełniących funkcje kierowników, lub przedstawicieli stowarzyszeń, instytucyj, i wszelkich innych organizacyj. Dotyczy to zarówno stowarzyszeń, posiadających jedną i stałą siedzibę, jak i stowarzyszeń, mających do dyspozycji różne miejsca zebrań i nieposiadających stałej siedziby. Odnośne dane muszą być zakomunikowane w ciągu 2 dni od chwili ich zażądania. W razie sprzeciwu lub niezastosowania się do żądania władz bezpieczeństwa publicznego, grozi kara więzienia od trzech miesięcy minimum oraz kara grzywny w granicach od 2 do 6 tys. lirów. O ile dostarczone informacje są nieprawdziwe, lub niekompletne, grozi kara więzienia w zamknięciu odosobnionem od 1 roku minimum, oraz kara grzywny od 5 do 50.000 lirów, a nadto pozbawienie prawa pełnienia funkcyj publicznych w ciągu 5 lat. Udzielenie informacyj nieprawdziwych, lub niekompletnych uprawnia

władze bezpieczeństwa do rozwiązania stowarzyszenia na podstawie rozporządzenia prefekta.

Prefekt ma prawo rozwiązać stowarzyszenie, jeśli ono rozwija działalność, sprzeczną z porządkiem publicznym państwa. Równocześnie może być zarządzona konfiskata majątku stowarzyszenia. Przeciw zarządzeniu prefekta służy odwołanie do Ministra Spraw Wewnętrznych, który orzeka ostatecznie z wykluczeniem wszelkiej dalszej drogi prawnej (w drodze sądowo-administracyjnej).

Ustawa do stowarzyszeń zalicza również partje, grupy i organizacje polityczne.

Urzędnikom państwowym oraz samorządowym, będącym członkami tajnych stowarzyszeń i biorącym w nich jakikolwiek udział, grozi wydalenie ze służby, lub zdegradowanie i spensjonowanie.

Oto pokrótce treść faszystowskiej ustawy stowarzyszeniowej, najwymowniej świadczącą o głębokiej trosce Rządu Mussoliniego o utrwalenie i zagwarantowanie niezależności polityki narodowej Italji, a zatem Państwa i Narodu.

9. Prawo zgromadzania się.

Ustawodawstwo italskie, dotyczące prawa zgromadzenia się, podobnie, jak dawniej, również obecnie nie przewiduje w zasadzie żadnych ograniczeń. W tym względzie nadal obowiązuje art. 32 ustawy konstytucyjnej, na mocy którego wolno obywatelom italskim zgromadzać się o tyle, o ile zebrania ich nie naruszają spokoju publicznego i o ile odbywają się one bez użycia broni. Jednakże zgodnie z ustawodawstwem faszystowskiem należy o tych zebraniach zawiadamiać władzę administracyjne na 3 dni naprzód (dawniej 24 godziny).

Pod względem odpowiedzialności odnośny dekret stawia narówni zwołujących zebrania z przemawiającymi na zebraniu.

Według dawnej ustawy tylko prefekt miał prawo zabronić zgromadzenia ze względów bezpieczeństwa i porządku, obecnie zaś także urząd okręgowy może

zabronić zgromadzenia lub przeszkodzić jego odbyciu się, nietylko z powodu braku należytego zgłoszenia, lecz także ze względów porządku publicznego, moralności, zdrowia publicznego i może z tych samych względów zezwolenie uczynić zawisłem od pewnych warunków, dotyczących zarówno miejsca, jak i czasu zgromadzenia się.

Przekroczenia przepisów o zgromadzeniach są karane aresztem nie krótszym, aniżeli 2 miesiące oraz grzywną nie mniejszą, aniżeli 2.000 lirów.

10. Reforma prasy.

Stosunki prasowe w Italji są obecnie uregulowane ustawami z dn. 15.VII 1923 r., Nr. 3288, z 10.VII 1924, Nr. 1081, oraz z 31.XII 1925, Nr. 2307. Ustawy te przewidują ustanowienie naczelnego inspektora prasy oraz kontrolę czasopism.

Za treść pism codziennych odpowiedzialny jest redaktor naczelny.

O ile jest on senatorem lub posłem, odpowiedzialność przechodzi na jednego z głównych redaktorów. Mianowanie na odpowiedzialne stanowiska redaktorów musi uzyskać zgodę Naczelnego Prokuratora Sądu Apelacyjnego, który może jej odmówić, lub ją cofnąć, o ile dany kandydat dwukrotnie był karany za wykroczenia prawne. Przeciw zarządzeniu Prokuratora może być wniesiony rekurs do Ministra Sprawiedliwości oraz do Rady Państwa (art. 1 ust. z 31.XII 1925 r.).

Kierownikom pism, podającym fałszywe, lub tendencyjne wiadomości, szkodliwe dla stosunków dyplomatycznych Rządu z zagranicą, uwłaczające opinji Państwa zagranicą, lub w kraju, budzące nieuzasadniony popłoch wśród ludności i wogóle zakłócające porządek i spokój w kraju, wreszcie umieszczającym w pismach artykuły, lub wzmianki, uwłaszczające czci osób, rodziny i dworu panującego, lub Ojca Św., religji, instytucjom i władzom Państwa Italskiego, lub państw zaprzyjaźnionych, prefekt prowincji udziela nagany.

Następuje to po wysłuchaniu komisji, złożonej z sędziego, który jej przewodniczy, prokuratora i przedstawiciela zawodu dziennikarskiego (art. 2 i 3 Król. Dekr. Ustawy z 15 lipca 1923 r.). Przeciw zarządzeniu prefekta przysługuje prawo rekursu do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a stąd do Rady Państwa.

W podobnych wypadkach może być na podstawie decyzji prefekta zastosowana konfiskata dziennika przez władze bezpieczeństwa. Godzi się zaznaczyć, że według poprzednich ustaw zajęcie druków należało do władzy sądowej. Nowa ustawa wprowadza tę zmianę, że lokalne władze bezpieczeństwa publicznego mają również prawo zarządzenia zajęcia w drodze administracyjnej pism, druków, ilustracyj, rycin, a nawet dzieł sztuki plastycznej (rzeźb), jeśli one w jakikolwiek sposób narażają na szwank moralność, dobre obyczaje, przyzwoitość, albo naruszają porządek publiczny, obrażają powagę państwa i narodu, albo naruszają autorytet władzy.

Żadnego druku, ani pisma nie wolno ani rozlepiać, ani rozdawać w miejscach publicznych bez zezwolenia władzy administracyjnej. Ustawa nakazuje ogłoszenia takie konfiskować, a osoby odnośne aresztować. Kara wynosi do 2.000 lirów i do 3 miesięcy aresztu. Wyjęte są z pod przepisów ustawy obwieszczenia władz publicznych, władz kościelnych, katolickich, o ile są one umieszczane na świątyniach, ogłoszenia, związane z wyborami (w okresie wyborczym). Natomiast wszelkie handlowe ogłoszenia reklamowe wymagają zezwolenia i podlegają odnośnej opłacie, nie przenoszącej 10 lirów.

Ustawa zabrania publikowania ogłoszeń o środkach, zapobiegających zapłodnieniu, lub powodujących przerwanie ciąży, jako też wszelkich korespondencyj miłosnych.

Nie wolno rozpowszechniać w jakikolwiek sposób wizerunków osób, które popełniły morderstwo, lub zabójstwo.

Celem podniesienia powagi i godności prasy, wprowadzono przy regjonalnych syndykatach dzien-

nikarskich t. zw. listy zawodowe (Król. Dekr. z 26 lutego 1928, Nr. 384). Wciągnięcie na te listy jest niezbędnym warunkiem wykonywania zawodu dziennikarskiego. Listy te obejmują trzy kategorje: a) dziennikarzy zawodowych (pracujących w dziennikarstwie przynajmniej od 18 m-cy), b) praktykantów (pracujących od niedawna, lub tych, którzy nie ukończyli 31 roku życia), c) publicystów t. j. dziennikarzy przygodnych, uprawiających poza dziennikarstwem jakikolwiek inny zawód. Prowadzenie list jest powierzone komitetowi, złożonemu z 5 członków, mianowanych przez Ministra Sprawiedliwości na wniosek Stowarzyszenia Syndykalistycznego Dziennikarzy. Za nadużycia prasowe stosowane są kolejno: upomnienie przez Syndykat, czasowe zawieszenie w czynnościach, wreszcie wykreślenie z listy zawodowej.

ROZDZIAŁ III.

REFORMY ADMINISTRACYJNE.

1. Cel reform administracyjnych.

Reformy administracyjne, podjęte przez rząd faszystowski, z jednej strony miały na celu usprawnienie aparatu administracyjnego Państwa, z drugiej— wzmocnienie władzy wykonawczej w kraju. Przystępując do tych reform, rząd faszystowski uświadomił sobie, że nie realizuje się ich za pomocą wcielania w życie gotowych formułek, lecz drogą doświadczeń, drogą stopniowych prób. Podobnie, jak w innych państwach, w Italji z jednej strony istniały instytucje rządowe, rozporządzające olbrzymim i ciężkim aparatem biurokratycznym, z drugiej strony — władze samorządowe wybieralne i przeważnie złożone z jednostek, dochodzących do stanowisk kierowniczych nie dzięki zaletom osobistym, nie dzięki specjalnym zasługom i uzdolnieniom, lecz dzieki wpływom politycznym i stosunkom. Zbytnio rozbudowany aparat biurokratyczny nie pozwalał na należyte wynagradzanie pracy urzędników państwowych, wskutek czego ich szeregi wypełniały jednostki, posiadające przeważnie zdolności przeciętne i małą korzyść przynoszące państwu.

Początkowo rząd faszystowski celem usprawnienia aparatu administracyjnego i w szczególności maszyny administracji centralnej zastosował zasadę decentralizacji, przenosząc część czynności, załatwianych przez urzędy centralne, na władze administracji prowincjonalnej i samorządy. Podniesienie poziomu moralnego i umysłowego aparatu urzędni-

czego usiłowano osiągnąć przez zastosowanie nowego systemu awansów, oraz podwyższenie poborów urzędniczych. Poza tem został wydany dekret, dający możność rządowi zwalniania urzędników, niesprawujących swych czynności w sposób wydatny i zgodny z polityką rządu.

2. Reforma administracji centralnej.

Reforma administracji centralnej miała na celu danie możności państwu zaoszczędzenia zbędnych wydatków i uczynienia jej działalności bardziej celową. Do tego celu zmierzało połączenie Ministerstw Skarbu i Finansów w jedno Mninisterstwo, Ministerstwa Rolnictwa, Przemysłu, Handlu i Pracy w Ministerstwo Gospodarstwa Narodowego, oraz połączenie urzędów pocztowych, telegraficznych i telefonicznych z urzędami kolejowemi i morskiemi w jedno Ministerstwo Komunikacji. Zreformowano zarząd centralny Ministerstwa Robót Publicznych, utworzono centralny urząd zaopatrzenia, przekształcono prowincjonalne urzędy skarbowe drogą bardziej racjonalnego ich rozmieszczenia oraz rozszerzenia ich kompetencji.

Niezmiernie doniosłym zmianom uległ również regulamin służby państwowej. Zmiany te wprowadzono na podstawie dekretów z dn. 11.IX.1923 r. Nr. 2395 30.XII.1923 roku Nr. 3084 i 8.V.1924 roku Nr. 843. Poddano rewizji system hierarchji urzędniczej, wprowadzono nowy system awansowania urzędników z uwzględnieniem przedewszystkiem kwalifikacyj fachowych, zmieniono system wynagradzania oraz ustalono podział urzędników dla poszczególnych urzędów. Myślą przewodnią reformy było umożliwienie wykorzystania najbardziej uzdolnionych oraz wykwalifikownych pracówników i zapewnienie im możności należytego awansowania. Według ostatniej reformy, przeprowadzonej w pierwszej połowie września r. 1929, poczyniono zmiany następujące: Ministerstwo Oświecenia Publicznego przekształcono w Ministerstwo Wychowania Narodowego, przyczem kompetencje tego Ministerstwa rozszerzono w tym

kierunku, że obejmuje ono obecnie nietylko sprawy oświatowe, lecz również sprawy wychowania fizycznego; z tego względu uzależniono odeń instytucję wychowania fizycznego młodzieży, noszącą nazwę „Opera Balilla", (o której będzie mowa niżej), która do niedawna była zależna od Prezydjum Rady Ministrów. Ministerstwo Gospodarstwa Narodowego przekształcono w Ministerstwo Rolnictwa i Lasów, przyczem utworzono specjalny podsekretarjat stanu dla spraw meljoracji integralnej (bonifica integrale), które do niedawna częściowo były objęte kompetencją Ministerstwa Robót Publicznych. Sprawy, dotyczące przemysłu, handlu i pracy, przydzielono do Ministerstwa Korporacyj. W ten sposób Ministerstwo Korporacyj obejmuje obecnie wszelkie sprawy, związane z zagadnieniami pracy i produkcji.

Do niedawna Benito Mussolini, będąc Szefem Rządu, sprawował jednocześnie funkcje Ministra Spraw Zagranicznych, Korporacyj, Kolonij, Lotnictwa, Marynarki, Spraw Wewnętrznych i Wojny. Według przeprowadzonej ostatnio reformy Mussolini zachował dla siebie jedynie godność Prezesa Rady Ministrów oraz Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych zaś Ministerstwach, w których ministrem był Mussolini, dawni podsekretarze stanu zostali mianowani ministrami. W chwili obecnej istnieją w Italji następujące Ministerstwa:

Ministerstwo Spraw Zagranicznych (Minister Dino Grandi).

Ministerstwo Finansów (Minister Antonio Mosconi).

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (Minister Benito Mussolini).

Ministerstwo Korporacyj (Minister Giuseppe Bottai).

Ministerstwo Rolnictwa i Lasów (Minister Giacomo Acerbo).

Ministerstwo Wychowania Narodowego (Minister Balbino Giuliano).

Ministerstwo Sprawiedliwości (Minister Alfredo Rocco).

Ministerstwo Robót Publicznych (Minister Araldo Di Crollanza).
Ministerstwo Wojny (Minister Pietro Gazzera).
Ministerstwo Komunikacji (Minister Costanzo Ciano).
Ministerstwo Lotnictwa (Minister Italo Balbo).
Ministerstwo Kolonij (Minister Emilio De Bono).
Ministerstwo Marynarki (Minister Giuseppe Siriani).

3. Reforma administracji lokalnej.

Obejmuje ona reformę administracji prowincjonalnej oraz gminnej. Reformy te zapoczątkował dekret król., z 30 grudnia 1923 r., Nr. 2839, który ma na celu wzmocnienie władzy państwowej oraz uproszczenie aparatu biurokratycznego.

Dekret ten przewiduje znaczne rozszerzenie prerogatyw prefekta, zorganizowanie inspekcji państwowej oraz ujęcie w odpowiednie karby personelu urzędniczego w instytucjach samorządu lokalnego.

a. Reforma prowincji.

Prowincja za czasów rządów demoliberalnych była zorganizowana w ten sposób, iż władza ustawodawcza spoczywała w rękach Rady Prowincjonalnej, władzę zaś wykonawczą sprawowała Delegacja Prowincjonalna. Ukonstytuowanie się zarówno Rady, jak i Delegacji dochodziło do skutku w drodze wyborów. Prezes Rady był jednocześnie prezesem Delegacji.

Obecnie prowincja, podobnie, jak dawniej, stanowi jednostkę prawno-publiczną, posiadającą własny zarząd miejscowy, własne cele ogólne, własne przedstawicielstwo i własny majątek. Na podstawie ustawy z dn. 27.XII.1928 r. Nr. 262 Prowincja posiada obecnie Rektoraty Prowincjonalne, wykonywujące czynności, ktcre dawniej sprawowały Rady Prowincjonalne. Na czele Prowincji stoi prezes prowincji, który, mając do pomocy wiceprezesa, wykonuje

funkcje, które na podstawie poprzedniej ustawy prowincjonalnej i gminnej były wykonywane przez prezesa delegacji prowincjonalnej i delegację. Posiedzenia Rektoratów nie są publiczne, jednakże sprawozdania z posiedzeń są podawane do wiadomości publicznej. Prezes, wiceprezes, oraz członkowie rektoratu są mianowani na podstawie dekretu królewskiego. Jakkolwiek są oni mianowani dekretem królewskim, zachowują charakter przedstawicieli prowincji jako korporacji terytorjalnej.

W odróżnieniu od gminy, w której władza wykonawcza ześrodkowana jest w rękach jednej osoby, w prowincji władzę ustawodawczą sprawuje, jak już zaznaczyliśmy, organ zbiorowy w postaci rektoratu prowincjonalnego. Ustrój więc prowincjonalny nie zdradza podobieństwa do ustroju gminnego, a to z tego względu, iż, jak zauważył Mussolini „interesy mieszkańców prowincji odznaczają się większem zróżniczkowaniem, niż interesy mieszkańców gmin, i dlatego nie byłoby odpowiednie skupienie władzy wykonawczej w organie, reprezentowanym tylko przez jedną osobę".

Nadzór nad zgodnością działalności rektoratu prowincjonalnego z przepisami prawa został powierzony prefektowi i jest wykonywany przezeń w sposób, jak to ma miejsce w odniesieniu do gminy, t. j. w drodze rozpatrywania uchwał prowincji z punktu widzenia formalnego i unieważnienia ich, o ile nie są zgodne z obowiązującemi ustawami.

b. Władza prefekta.

Reforma zakresu działania prefekta, reprezentującego w prowincji rząd centralny, została przeprowadzona ustawą z 3.IV.1926, Nr. 660. Miała ona na celu znaczne rozszerzenie prerogatyw prefekta. Dotąd wywierał on wpływ na te tylko działy administracji, które były mu bezpośrednio poddane, i nie mógł wobec tego koordynować działalności różnych urzędów.

Nowa ustawa z 3.IV.1926 przyznaje mu w granicach poszczególnych prowincyj kierownictwo wszel-

kiemi urzędami państwowemi, znajdującemi się w tych prowincjach, z wyjątkiem urzędów, sprawujących wymiar sprawiedliwości oraz pełniących funkcje, wchodzące w zakres wojskowości, marynarki i lotnictwa.

Zarządzenie to ma na celu ześrodkowanie urzędów państwowych w prowincjach pod jedynem i wyłącznem kierownictwem prefektów. Szczególnie bardzo została wzmocniona władza prefekta w zakresie bezpieczeństwa publicznego. Wydział uległ również licznym zmianom Administracji Prowincjonalnej, polegającym na tem, iż jego skład został zasilony elementem fachowym (prezes Izby Skarbowej, naczelnik rachuby prefektury). Urzędowanie członków tego Wydziału trwa przez 4 lata, co zapewnia im możność należytego zapoznania się ze sprawami.

c. Reforma gminy*).

Dążąc do usprawnienia i bardziej racjonalnego zorganizowania administracji gminnej, rząd faszystowski postanowił usunąć samorząd wybieralny w gminach, który wytwarzał ustawiczne waśnie partyjne i niekorzystny wywierał wpływ na rozwój gmin, i ustanowił w nich zamiast „sindaci" (burmistrzów), t. zw. podestów, czyli naczelników gmin, mianowanych przez króla.

Początkowo na mocy dekretu z dn. 4 lutego 1926 r., Nr. 237 owi podestowie byli mianowani tylko w gminach mniejszych, z ludnością poniżej 5000. Dekretem z 15.IV.1926, Nr. 775 instytucja „podesta" została rozciągnięta również na wszystkie miejscowości, położone nad morzem, będące ośrodkami turystyki, bez względu na ilość mieszkańców. Na mocy dekretu z 3.X.1926, Nr. 1910, zatwierdzonego ustawą z 2.VII. 1927, Nr. 957, wspomniany wyżej dekret został rozciągnięty na wszystkie wogóle gminy Italji z wyjątkiem Rzymu, gdzie na mocy ustawy z 22.X.1925 r., Nr. 1949 został utworzony urząd Gubernatora, któ-

*) Vide: Załącznik Nr. 8.

remu do pomocy dodano Radę Miejską, złożoną z osób, częściowo mianowanych przez rząd i częściowo wyznaczanych przez różne instytucje.

Jakkolwiek urząd podesty swemi początkami sięga wieków średnich (XI i XII w.), jednak dzisiejsza godność podesty, jako naczelnika gminy, nie może bynajmniej być uważana za powrót do średniowiecza. Podesta gminy średniowiecznej był naczelnikiem Państwa, a więc posiadał najwyższą nieograniczoną władzę; natomiast gmina dzisiejsza — jednostka prawno-publiczna, uznana przez Państwo, nie ma nic wspólnego z wolną gminą średniowieczną, będącą jednocześnie państwem, lecz jest organizmem, żyjącym w granicach państwa, które uznaje ją, jako jednostkę prawno-publiczną i powierza jej niektóre funkcje z dziedziny użyteczności publicznej.

Istotną władzę dzierży dziś jedynie państwo; obdarzenie więc taką władzą podesty byłoby sprzeczne z faszystowską koncepcją państwa jednolitego i wszechwładnego.

Zgodnie z dekretem z 4.II.1926, podestowie, którzy są uważani za urzędników państwowych, są mianowani na podstawie dekretu królewskiego na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych. Urząd swój piastują oni przez lat 5, jeżeli zaś działalność ich okazuje się pożyteczna dla gminy, są oni zatwierdzani na dalsze 5 lat, i t. d.

Funkcje, jakie sprawuje podesta, dawniej spoczywały w rękach naczelnika gminy (syndyka), rady gminnej i zwierzchności gminnej. Do jego kompetencyj należy:

1. Układanie regulaminu służby urzędników, oraz pracowników, płatnych przez gminę, mianowanie ich, zawieszanie w urzędowaniu, udzielanie dymisji, stypendjów i t. p.

2. Układanie budżetów gminy i zależnych od niej instytucyj,

3. Podawanie do wiadomości publicznej ustaw, rozporządzeń i obwieszczeń rządowych.

4. Przeprowadzanie akcji, dotyczącej porządku i hygieny publicznej.

5. Udział w przeprowadzaniu spisów dla celów statystycznych, oraz w poborze rekruta.

6. Czuwanie nad rejestracją oraz księgami stanu cywilnego ludności.

7. Mianowanie członków różnych komisyj gminnych.

8. Przygotowywanie wykazów podatkowych.

9. Dokonywanie aktów kupna nieruchomości, przejmowanie donacyj, względnie legatów, kredytów, przyznawanie pożyczek, regulowanie serwitutów, zastępowanie gminy przed sądami i t. p.

10. Zawieranie aktów prawnych w imieniu gminy.

Urząd podesty jest sprawowany bezpłatnie; tylko w wypadkach wyjątkowych i zależnie od warunków finansowych danej gminy, prefekt ma prawo wyznaczyć podeście wynagrodzenie za sprawowanie urzędu.

Zarządzenia podesty są przedstawiane Prefektowi do aprobaty.

W wykonywaniu swych czynności podesta korzysta z pomocy Rady Gminnej, której członkowie pochodzą z nominacji. Ich mianowanie dokonywuje się na podstawie ustawy syndykalistycznej z 3.IV.1926 r., Nr. 563, oraz dekretu królewskiego z 27.X.1927 r. Nr. 2059. Liczba członków Rady Gminnej w gminach klasy I (poniżej 20 tys. mieszkańców) nie może przekraczać sześciu. Liczba członków Rady w gminach klasy II (20 do 100 tys. mieszkańców) wynosi 10 do 24 a w gminach klasy III (powyżej 100 tys. mieszkańców) wynosi 24 do 40. Członkowie Rady są w $\frac{1}{3}$ bezpośrednio mianowani przez prefekta i w $\frac{2}{3}$ wyznaczani przez organizacje gospodarcze, upoważnione do tego przez prefekta prowincji (art. 4 ustawy z dn. 4.II.1926 Nr. 237).

Podesta zasięga opinji Rady w sprawach, dotyczących preliminarza budżetowego, zobowiązań z terminem ponad 5 lat, zaciąganych przez gminę, opłat gminnych, pozbycia majątku gminnego i t. p.

W miejscowościach, w których nie są powoływane do życia Rady Gminne, podesta za zezwoleniem prefekta może powoływać z pośród mieszkańców gmi-

ny delegatów do załatwiania pewnych spraw, jak np. dotyczących zdrowia publicznego, stanu cywilnego, bezpieczeństwa publicznego i t. p.

d. Gubernator Rzymu.

Został on ustanowiony na mocy królewskiego dekretu z 28 października 1925 r. Nr. 1949, uzupełnionego dekretami z 10 czerwca 1926 r. Nr. 1023 i 9.XII.1926 r. Nr. 2055, oraz ustawą z 6.XII.1928 Nr. 2072.

Władzę naczelną w Gubernatoracie sprawuje Gubernator, mając do pomocy Wicegubernatora oraz 12 członków Rady m. Rzymu (dawniej 80).

Początkowo członkowie Rady byli mianowani na mocy dekretu królewskiego na wniosek odnośnych organizacyj gospodarczych i społecznych. Obecnie są oni mianowani wyłącznie przez rząd.

Gubernator, Wicegubernator i sekretarz są urzędnikami państwowymi. Niemniej jednak Gubernatorat posiada nadal charakter korporacji terytorjalnej, będącej jednostką prawno - publiczną.

Gubernator sprawuje funkcje, które dawniej na mocy ustawy gminnej i prowincjonalnej były ześrodkowane w rękach burmistrza (sindaco), Zarządu miasta (Giunta) i Rady Gminnej (Consiglio Comunale). Czynności Wicegubernatora posiadają charakter pomocniczo - zastępczy.

Gubernator jest jednocześnie prezesem Rady m. Rzymu (Consulta di Roma), złożonej, jak już powiedzieliśmy, z 12 członków, mianowanych dekretem królewskim na wniosek Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Korporacyj.

e. Gminy kuracyjne i turystyczne.

Zostały one utworzone na podstawie dekretu królewskiego z dn. 15.IV.1926 r. Nr. 765 oraz rozporządzenia wykonawczego z dn. 12.VIII.1927 r. Nr. 1615. Gminy te stanowią osady, części lub grupy

gmin oraz poszczególne gminy, do których stale w pewnych porach roku przybywają cudzoziemcy, szukając w nich zdrowia, wypoczynku lub wrażeń pięknej przyrody.

Zarząd tych gmin sprawuje organizacja samorządowa, wyodrębniona od gminy i stanowiąca jednostkę prawno - publiczną. Zarządza nią Komitet, złożony z prezesa, mianowanego przez Prefekta, i ośmiu członków, będących przedstawicielami zainteresowanych związków zawodowych oraz instytucyj. Są oni wyznaczani na okres lat 4, a po upływie tego okresu mogą być mianowani ponownie.

Koszty zarządu pokrywane są za pomocą specjalnych opłat, pobieranych przez gminy od kupców, przemysłowców oraz osób, czerpiących z miejscowości kuracyjno-wypoczynkowych lub turystycznych dochody. Nad utrzymaniem i rozwojem wspomnianych miejscowości czuwa Rada Centralna przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.

ROZDZIAŁ IV.

ORGANIZACJA KORPORACYJNA PAŃSTWA FASZYSTOWSKIEGO.

1. Od regime'u liberalnego do regime'u faszystowskiego.

Jeden z najwybitniejszych teoretyków faszyzmu i najbardziej zasłużonych współtwórców obecnego ustawodawstwa faszystowskiego, Minister Sprawiedliwości A. Rocco, zastanawiając się nad działalnością i celem zawodowych związków robotniczych z okresu przedfaszyst., stwierdził, że głównym ich błędem było to, że zadanie swoje sprowadzały one do zagwarantowania robotnikom jaknajwiększego udziału w zysku, osiąganym z produkcji. Dążenie to, dla którego teoretycznie nie można ustalić żadnych granic, usiłowano realizować za pomocą środków, oddziaływujących demoralizująco na masy, i szkodliwie na rozwój produkcji. Wpajając w robotnika światopogląd, oparty na idei walki klas i konieczności istnienia międzynarodowej solidarności klasy robotniczej, przywódcy ruchu robotniczego odciągali uwagę robotników od zadań najbliższych, związanych z interesami produkcji krajowej, a więc ich własnemi.*)

Przeciwstawiając się tym jednostronnym i dla całości interesów gospodarstw narodowych szkodliwym tendencjom ruchu zawodowego wśród robotników, faszyzm wysunął nową koncepcję, koncepcję

*) A. Rocco. La trasformazione dello Stato, Roma 1927.

produktywistyczną i, przyjmując ją za podstawę dla całej swej polityki gospodarczej, usiłował ruch zawodowy wśród robotników zorganizować na nowych podstawach. Dążąc do wzmożenia energji, czyli potencjału narodowego do najwyższych granic możliwości i wydobycia z narodu drzemiących w nim sił twórczych, faszyzm uznał, iż do celu tego prowadzi jedynie sharmonizowanie wszystkich sił narodowych i wszystkich kierunków pracy.

Benito Mussolini już w r. 1919, mówiąc o postulatach ruchu faszystowskiego stwierdził, „iż, przeciwstawiając się teleologicznym projektom odbudowy na podstawach gospodarki o podłożu kolektywistycznem, faszyści stają na stanowisku rzeczywistości, która nie może zadowolić się jednostronnym typem gospodarki. Dlatego faszyści sprzyjają wszystkim jej formom, zapewniającym maximum wytwórczości i dobrobytu". Koncepcja produktywistyczna stała się niejako leitmotywem wszystkich późniejszych poczynań faszystowskich na wszystkich polach pracy ustawodawczej i organizacyjnej. Na Kongresie, odbytym w Neapolu w r. 1922 również de Stefani, wymieniwszy cechy charakterystyczne dotychczasowej gospodarki Italji: ubóstwo kapitałów i surowców, a z drugiej strony — obfitość zdolnych do pracy rąk, raz jeszcze wskazał na konieczność wprowadzenia w życie idei produktywistycznej za pomocą polityki, idącej w kierunku przystosowania gospodarki Italji do narodowych możliwości gospodarczych. Do tego celu prowadzi utrwalenie w narodzie poczucia karności, wola i hierarchja, zgodna współpraca wszystkich klas oraz zapewnienie spokojnego rozwoju życia gospodarczego, niezbędnego dla prowadzenia gospodarczej działalności wytwórców. Między kapitałem a pracą nie może istnieć stosunek, oparty na zasadzie walki klas. Nie może być jedna klasa uprzywilejowana na szkodę interesów drugiej klasy.

W ustroju faszystowskim nie może być mowy o jakiemś jednostronnem ujmowaniu spraw i zagad-

*) Rocco A. La trasformazione dello Stato. Roma 1927.

nień i nadawaniu życiu państwowemu i gospodarczemu kierunku jednostronnego. To też w przedmowie do zbioru referatów i najwybitniejszych przemówień Ministra Sprawiedliwości Rocco na temat dokonywującego się stopniowo przekształcenia Państwa w duchu faszystowskim, czytamy, co następuje:**)

„Państwo faszystowskie zawiera pierwiastki wszystkich pojęć o państwie i nie w sposób jednostronny i, co za tem idzie, błędny, lecz w sposób wszechstronny, a więc zgodny z prawdą. Obejmuje ono pierwiastki liberalizmu i przewyższa go. Obejmuje je w tem znaczeniu, iż nie wyklucza wolności, gdy jest użyteczna. Przewyższa go w tym sensie, iż ujmuje go w karby, gdy jest szkodliwy. Państwo faszystowskie obejmuje pierwiastki demokracji i przewyższa ją. Obejmuje w tem znaczeniu, iż przyznaje ludowi prawo do udziału w życiu państwowem, przestrzegając jednakże warunków, aby udział ten był pożyteczny. Jednocześnie przewyższa, gdyż wychodzi ono z założenia, iż decyzje zasadnicze w sprawach państwowych winny być powierzane jednostkom, zdolnym do opracowania i należytego zrozumienia zagadnień państwowych i stawiających je ponad interesy indywidualne poszczególnych grup, czy jednostek. Państwu faszystowskiemu nie są wreszcie obce zasady, jakim hołduje doktryna socjalistyczna. Hołdując sprawiedliwości społecznej, wciela ono je w życie; jednakże przewyższa socjalizm, gdyż przeciwstawia się wszelkim objawom brutalności w realizowaniu haseł sprawiedliwości społecznej, głoszonych przezeń oraz przestarzałemu i zawiłemu systemowi wytwórczości kolektywnej, grożącemu zupełnym zanikiem ducha oszczędności i utratą pozytywnych rezultatów wytwórczości".

Faszyzm, oceniając również znaczenie ustroju kapitalistycznego dla rozwoju gospodarstwa narodowego, przyjmuje jego zasady, lecz jednocześnie usiłuje zmodyfikować go zgodnie z nowemi wymaganiami życia zbiorowego.

**) Rocco. Idem.

Stanowisko faszyzmu w sprawie tej zostało w sposób następujący ujęte w mowie, wygłoszonej przez Mussoliniego w dniu 11 marca 1926 r. w Senacie:

„Syndykalizm faszystowski, wyraźnie przeciwstawiając się teoretycznemu i praktycznemu socjalizmowi, otwarcie uznaje funkcję dziejową kapitału i kapitalizmu. Kapitał nie jest bynajmniej potworem, jak głoszą socjaliści, ani kapitalista—wyzyskiwaczem. Kapitaliści dzisiejsi bynajmniej nie wyzyskują proletarjatu; przeciwnie, założone i kierowane przez nich przedsiębiorstwa przemysłowe są niezbędnym warunkiem dobrobytu tegoż proletarjatu, zapewniając mu chlebodajną pracę. Szczęście ludzkości nie zależy wyłącznie od mniej lub więcej doskonałego zaspokojenia jej potrzeb materjalnych, a więc od mniejszej lub większej ilości nagromadzonych bogactw; i nie zależy choćby z tej już przyczyny, że jeżeli możliwy jest proces gromadzenia się bogactw bez określonej granicy, ograniczone są jednak możliwości ich używania".

2. Rozwój ruchu syndykalistycznego przed ustawą z 3.IV.1926.

Podstawy faszystowskiego ruchu syndykalistycznego zostały założone w Valle Padana w pierwszych miesiącach 1921 roku.

Na zgromadzeniu, zwołanem w Ferrarze w dniu 20 października 1921 roku, przedyskutowano i zatwierdzono główne podstawy, na jakich miał się opierać jednolity ustrój społeczny Italji. Uznano za wskazane:

1) nadanie ruchowi syndykalistycznemu pracowników fizycznych, technicznych, umysłowych i państwowych charakteru czysto narodowego;

2) rozwijanie akcji syndykalistycznej z uwzględnieniem interesów wszystkich grup i klas wytwórczych z punktu widzenia dobra ogółu;

3) kierowanie syndykatami nietylko z myślą o zyskownych zdobyczach gospodarczych, lecz i z uwzględnieniem strony umysłowej i etycznej pracowników, drogą rozwijania w nich poczucia godności ludzkiej i zawodowej oraz zdolności rozstrzygania narodowych zagadnień, dotyczących wytwórczości, kultury i sprawiedliwości.

W dniach 14—25 stycznia 1922 r. został zwołany w Bolonji ogólny zjazd syndykalistyczny, na którym centralna organizacja syndykalistyczna otrzymała nazwą „Confederazione Nazionale dei Sindacati Fascisti" (Narodowej Konfederacji Syndykatów Faszystowskich). Pierwsze syndykaty założono w liczbie 5 - ciu, a mianowicie:

1) Narodowy Syndykat Pracowników Przemysłowych;

2) Narodowy Syndykat Pracowników Rolnych;

3) Narodowy Syndykat Pracowników Handlowych;

4) Narodowy Syndykat Pracowników Umysłowych;

5) Narodowy Syndykat Marynarzy.

W kwietniu 1921 r. w Bolonji zaczęto wydawać tygodnik „Lavoro d'Italia" pod redakcją Edmunda Rossoni, jako oficjalny organ syndykatów i w pierwszym numerze została ogłoszona odezwa do Pracowników Italji.

Praca organizacyjna postępowała w szybkiem tempie. W dniach 4—5—6 czerwca 1922 odbył się w Medjolanie pierwszy Narodowy Kongres Korporacyj, w którym wzięło udział 473 delegatów oraz 2125 syndykatów, liczących 458.284 członków. W Kongresie wziął udział osobiście Benito Mussolini.

Omawiane były najżywotniejsze zagadnienia, które rozstrzygnięto w duchu:

a) konieczności propagowania idei faszystowskiej przez państwo, będące prawnem wcieleniem

i uosobieniem Narodu, zarówno w jego całej działalności wewnętrznej, jak i w dziedzinie polityki i stosunków z zagranicą;

b) ugruntowania świadomości obowiązku poddania się surowym rygorom Rządu, mającemu na względzie zarówno dobro całego Narodu, jak i poszczególnych jednostek;

c) konieczności wprowadzenia żelaznej dyscypliny i hierarchji według stopnia uzdolnienia, z uwzględnieniem zmian w stosunku między stopniami hierarchicznemi jednostek i w klasyfikacji wartości wytwórczych odnośnych pracowników.

Uznano również za konieczne przywrócenie harmonijnej współpracy wszystkich klas społecznych, ze szczególnem uwzględnieniem niedocenianej dotychczas średniej klasy przemysłowej i urzędniczej, której wysiłki, połączone z działalnością syndykatów robotniczych, stanowią gwarancję coraz dalej idącego rozwoju narodowych sił wytwórczych.

W tym samym roku odbyło się kilka innych doniosłych kongresów narodowych, jako to: Kongres Marynarzy w Genui w dniu 4 września oraz Zgromadzenie Rady Narodowej, które miało miejsce w listopadzie 1922 i na którem z polecenia Kongresu zatwierdzono statut Syndykatów w głównych miastach prowincyj oraz zespolenie syndykatów według ich działalności w Korporacje Narodowe, najlepiej odpowiadające technicznym i praktycznym kryterjom.

Po Marszu na Rzym uznano za właściwe nadanie odnośnym organizacjom nazwy korporacyj faszystowskich.

Przy końcu 1922 roku istniało już 9 Korporacyj Narodowych, liczących 503.781 członków.

W r. 1923 główna siedziba centralnej organizacji tych Korporacyj została przeniesiona do Rzymu. Syndykaty wówczas ześrodkowały swą działalność w redagowaniu nowych umów pracy i nadawaniu tym umowom należytej gwarancji.

Utworzona w lipcu 1923 r. Rada Naodowa uznała za konieczne ujęcie stosunków między pracowni-

kami a pracodawcami w karby norm prawnych i wyraziła pogląd, iż „umowa o pracy winna wynikać nie z zaślepionej zaciekłością walki klasowej, uniemożliwiającej sprawiedliwą ocenę zdolności wytwórczych poszczególnych przedsiębiorstw oraz zasług, położonych przez jednostki na polu produkcji, lecz z wszechstronnego, sumiennego zbadania warunków wytwórczości w danej chwili, możliwego jedynie drogą wytworzenia nowych stosunków między pracownikami a pracodawcami". W myśl powyższego Rada uznała, iż wszelkie umowy o pracy winny bezwarunkowo być sporządzane przy współudziale i pod nadzorem centralnych organów syndykalistycznych i zwróciła się do Rządu Faszystowskiego z apelem o objęcie jawnego kierownictwa nad zrzeszonemi organizacjami i powierzenie bezpośredniej opieki nad niemi czynnikom państwowym lub specjalnie do tego celu powołanym do życia Trybunałom Pracy, które rozstrzygałyby bezapelacyjnie sprawy, dotyczące stosunków gospodarczych we wszystkich dziedzinach wytwórczości. Zasadę współpracy klas społecznych zatwierdził uroczyście i urzędowo Szef Rządu na mającem dziejową doniosłość zgromadzeniu, odbytem w Pałacu Chigi w dniu 19 grudnia 1923 r. i zakończonem podpisaniem słynnego paktu przemysłowców.

W końcu r. 1923 syndykaty liczyły już ogółem 857.611 członków.

Rok 1924 był poświęcony przedewszystkiem pracy organizacyjnej. Odbyły się liczne kongresy, jako to: kongres techników rolnych, wyrobników, biegłych mierniczych, sprzedawców gazet, inżynierów, pracowników Służby Zdrowia, notarjuszów, urzędników bankowych, kancelistów i sekretarzy sądowych, szklarzy, pracowników tramwajowych, pracowników portowych i t. p.

W maju 1924 r. zostało zwołane zgromadzenie Rady Narodowej z osobistym udziałem Szefa Rządu, który wyraził zadowolenie z wyników dotychczasowej pracy Syndykatów.

Omówiono wytyczne, jakiemi należy się kierować w celu zabezpieczenia ścisłego przestrzegania umów o pracy, oraz dotyczące pozbawienia prawa zrzeszania się jednostek, nie stojących na gruncie narodowym.

W listopadzie tegoż roku odbył się kongres Konfederacyj w Rzymie, w którym wzięło udział 1000 delegatów w charakterze przedstawicieli przeszło 2 miljonów zrzeszonych pracowników. Na tym kongresie ustalono następujące zasady i metody syndykalizmu faszystowskiego:

„Stwierdziwszy, że ustrój społeczny, oparty na podstawach syndykalistycznych, rozwija się pomyślnie i że w ustroju tym znajdują uwzględnienie interesy wszystkch grup społecznych oraz, że dążeniem jego jest zjednoczenie ich drogą odpowiedniego unormowania wzajemnych stosunków gospodarczych i prawnych, opartych na należytym podziale pracy, Kongres daje wyraz poglądowi, iż Syndykalizm, uznany przez wszystkie warstwy wytwórcze i będący czynnikiem, warunkującym dalszy rozwój wytwórczości narodowej, jest najwyższą syntezą wszystkich materjalnych i duchowych wartości Narodu".

Kongres stwierdził nadto, iż naczelnym obowiązkiem wszystkich grup i klas społecznych jest wytężony wysiłek w kierunku wzmożenia wytwórczości, zaspokojenia wzrastających nieustannie potrzeb Narodu, oraz walka przeciw pasożytnictwu i marnowaniu bogactw kraju; w myśl powyższego zadanie wzorowego społeczeństwa syndykalistycznego winno polegać przedewszystkiem na intensywnej pracy gospodarczej i kulturalnej, opartej na zdobyczach nauki i techniki.

Kongres uznaje wszelkie formy i systemy wytwórczości i pracy, dające pożądane wyniki, i dopuszcza lojalne współzawodnictwo.

Kongres stwierdził dalej konieczność podziału społeczeństwa na grupy, z których każda obowiązana jest spełniać nałożone na nią obowiązki, w ten sposób przyczyniając się do pomyślnego funkcjono-

wania całości skomplikowanego organizmu społeczeństwa.

Dynamicznem prawem dziejów nie jest zapamiętała walka klas, dążąca do zniesienia lub do schaotyzowania funkcyj społecznych, lecz walka, a raczej współzawodnictwo różnych stopni uzdolnienia t. j. grup, złożonych z jednostek zwyciężających jako zdolniejsze, a tem samem odpowiedzialniejszych do objęcia stanowisk naczelnych.

Na tymże Kongresie zastanawiano się również nad zagadnieniem stosunku Syndykatów do Państwa i postanowiono powierzyć Dyrektorjatowi Syndykatów misję „przedstawienia Rządowi konieczności ostatecznego rozwiązania zagadnienia ustroju syndykalistycznego państwa i stopniowego wprowadzenia Syndykatów w obręb ustawodawczej i technicznej działalności państwa, które powinno być najwyższym autorytetem dla obywateli, szczerze pragnących dobra dla kraju i dążących do urzeczywistnienia najwyższej sprawiedliwości narodowej".

Kongres zajął się wreszcie zagadnieniem unormowania stosunku pracowników do pracodawców i stwierdził, że rozwój narodu pozostaje w ścisłym związku z dobrobytem i kulturą materjalną, umysłową i duchową ludu pracującego. Wychodząc z tego założenia, uznano za konieczne poprawę bytu materjalnego i podniesienie poziomu kulturalnego klasy pracującej oraz podjęcie walki z nieodzowną spekulacją i pasożytnictwem.

W dniu 31 grudnia 1924 r. Syndykaty liczyły już członków 1.776.020 i w ciągu tegoż roku podpisano 206 umów zbiorowych. Jednocześnie należy zauważyć, że w tym czasie Confederazione Generale del Lavoro, która stanowiła do niedawna centralną organizację robotniczą i posiadała zabarwienie wybitnie radykalne, liczyła już tylko 100 tys. członków, podczas gdy jeszcze w r. 1920 liczyła ich przeszło 2 miljony.

W r. 1925 prace Konfederacji były prowadzone w kierunku skonsolidowania i udoskonalenia organizacji Syndykatów.

W następstwie rewizji umów o pracę warunki pracy znacznie się polepszyły i w związku z tem zwiększono płace w granicach od 5% — 20%. We wszystkich dziedzinach pracy wprowadzono corocznie płatne urlopy; określono ściśle prawa i obowiązki pracodawców i pracowników oraz wysokość odszkodowania na wypadek zwolnienia z pracy, wzgl. likwidacji danego przedsiębiorstwa.

Na odbytem w dniu 26 kwietnia 1925 r. zgromadzeniu Rady Narodowej uchwalono złożenie na ręce Rządu m. in. postulatów następujących:

1) Zalegalizowania przez Państwo wszystkich organizacyj syndykalistycznych, hołdujących ideologji faszystowskiej;

2) przeprowadzenia zasadniczej reformy Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego w kierunku niezwłocznego i energicznego wprowadzenia zasad polityki faszystowskiej do dziedziny pracy i wytwórczości;

3) wprowadzenia w życie ubezpieczenia klas pracujących w jaknajszerszym zakresie;

4) zwrócenia szczególnej uwagi Rządu na doniosłość kredytów rolnych, których udzielanie niepomiernie zachęci rolników do wznoszenia budowli po wsiach i w szczególności domów dla kolonistów, co niewątpliwie wzmoże wytwórczość krajową oraz zmniejszy do minimum bezrobocie na wsi w okresie przednówka.

W końcu 1925 r. ogólna ilość pracowników zrzeszonych wzrosła do 2.150.511 osób, umów zaś zbiorowych podpisano 311.

3. Ustawa syndykalistyczna i jej znaczenie.*)

W pierwszych latach panowania regime'u faszystowskiego stosunek przemysłowców italskich do Rządu był nacechowany dość daleko idącą rezerwą. Ich organizacja centralna, powołana do życia w r. 1919 i nosząca nazwę Centralnego Związku Przemysłu Italskiego (Confederazione Generale dell' Industria

*) Vide: Załączniki Nr. 9 i 10.

Italiana, w skrócie C. G. I. I.) pragnęła nadal całkowicie zachować swoją niezależność. Żądania natury zarobkowej, jakie zostały wysunięte przez organizacje robotnicze w r. 1924 oraz przejściowe zamieszki, jakie w związku z tem w owym czasie miały miejsce, stały się powodem, iż front przemysłowców uległ radykalnej zmianie. Rokowania, jakie rozpoczęły się między przemysłowcami a organizacjami faszyst. syndykalistycznemi były długie i uciążliwe i zakończyły się wreszcie słynnym Paktem w Palazzo Vidoni 2.X.1925 r., zatwierdzającym urzędowo zasadę solidarnej współpracy wszystkich warstw społeczeństwa.

W tym samym czasie został opublikowany projekt nowej ustawy syndykalistycznej, regulującej stosunki między kapitałem a pracą, przedłożony w grudniu 1925 r. Izbie posłów a w marcu 1926—Senatowi. Został ogłoszony 3.IV.1926 r., nabierając mocy prawnej 29.IV 1926. Regulamin do tej ustawy, zwanej w skrócie ustawą syndykalistyczną, został ogłoszony 19 maja 1926 r.

Główne zadanie tej ustawy polega na zorganizowaniu wszystkich sił produkcyjnych kraju w ramach państwa, uregulowaniu kolektywnych stosunków między kapitałem a pracą i skoordynowaniu interesów prywatnych z interesem publicznym.

Ta koordynacja interesów prywatnych z interesami publicznemi oznacza koniec walki klasowej, strajków i lock'outów i skooperowanie poszczególnych czynników produkcji, wreszcie przyczynia się do utrwalenia pracy produkcyjnej oraz świadomości odpowiedzialności wobec narodu, jako podstawy praw obywatela.

Zarówno pracodawcom, jak i pracownikom przysługuje prawo tworzenia związków syndykalistycznych, przyczem każdy z tych związków może tylko reprezentować jedną kategorję pracodawców lub pracowników. Tworzenie syndykatów mieszanych jest niedopuszczalne. Celem tych związków jest popieranie interesów grupy, którą one reprezentują. Nie mogą łączyć się w syndykaty jedynie urzędnicy państwowi, urzędnicy, zatrudnieni w instytu-

cjach opieki społecznej oraz w przedsiębiorstwach państwowych. W jednym okręgu terytorjalnym może być zalegalizowany tylko jeden syndykat dla każdej kategorji zawodowej pracodawców (patronalnej) lub pracowników (robotniczej). Same związki mogą być gminne, prowincjonalne, dzielnicowe i narodowe, zależnie od tego czy działalość ich rozciąga się na terytorjum gminy, prowincji, dzielnicy, ewent. kilku z nich lub całego kraju.

Syndykatom tym przyznawana jest **osobowość prawna** pod warunkami następującemi:

1) musi należeć do nich dobrowolnie przynajmniej $^1/_{16}$ zamieszkałych w danym okręgu pracodawców lub pracowników;

2) ich zadaniem musi być nietylko obrona interesów gospodarczych ich członków w stosunkach między kapitałem a pracą, lecz również piecza o wykształcenie zawodowe oraz wychowanie w duchu narodowym;

3) wymagana jest gwarancja co do należytego uzdolnienia, dobrej opinji oraz patrjotyzmu kierownika Syndykatu.

Poza temi Syndykatami mogą istnieć również i inne zrzeszenia. Są one uznawane de facto, lecz nie de iure.

Jakkolwiek dla legalności Syndykatu jest wystarczająca, jak już zaznaczyliśmy $^1/_{16}$ osób, zatrudnionych w danym zawodzie w pewnym okręgu, posiada on prawo reprezentowania całego zawodu danego okręgu. Zobowiązania, zaciągane przez Syndykat, wiążą wszystkie osoby, zatrudnione w zawodzie, przezeń reprezentowanym. Dla każdej gałęzi przemysłu na pewnem określonem terytorjum, jak już zaznaczono, może być uznany tylko jeden Syndykat.

Syndykaty, prawnie uznane, są uprawnione do nakładania na jednostki zrzeszone opłat rocznych, nie przewyższających u pracodawców wyagrodzenia jednego dnia pracy wszystkich zatrudnionych pracowników, u robotników zaś, rzemieślników i przedstawicieli wolnych zawodów — nie przenoszących zarobku jednego dnia pracy. Przynajmniej jedna dziesiąta do-

chodu z tych składek winna być corocznie oszczędzona i użyta na utworzenie kapitału żelaznego, mającego stanowić gwarancję zobowiązań, zaciąganych przez Syndykaty, w związku z zawieraniem przez nie umów zbiorowych.

Pewien odsetek od uzyskanych wpłat Syndykat winien przeznaczyć na rzecz korporacji, do której należy oraz na rzecz różnych instytucyj prawno - publicznych, jako to: Dopolavoro, Balilla, Maternità e Infanzia i Patronato Nazionale (o tych instytucjach będzie mowa dalej).

Osoby, zatrudnione w kilku zawodach, mogą należeć do różnych Syndykatów. Wiek przepisowy członka nie może być niższy, niż lat 18. Kobiety pod względem praw członkowskich są zrównane z mężczyznami.

Legalizacja Syndykatów, z którą związane jest dopełnienie szeregu formalności, należy do kompetencji Ministra Korporacyj.

4. Organizacja Syndykatów.

Syndykaty, obejmujące pracodawców, wzgl. pracowników tej samej kategorji, stanowią stowarzyszenia pierwszego stopnia. Wyższy szczebel stanowią Stowarzyszenia drugiego stopnia t. j. Federacje prowincjonalne faszystowskich syndykatów, obejmujące wszystkie syndykaty, działające na danem terytorjum, oraz federacje narodowe, grupujące w sobie syndykaty tej samej kategorji, istniejące w całem Państwie. Trzeci i najwyższy szczebel zajmuje Konfederacja Narodowa, której podlegają wszystkie Związki prowincjonalne i międzydzielnicowe.

Zgodnie z ostatniemi zarządzeniami, które miały na celu udoskonalenie organizacji syndykalnej pracy i kapitału, istnieje obecnie 13 konfederacyj, które dzielą się na dwie grupy: pracodawców i pracowników, przyczem ostatnia grupa obejmuje również Konfederację narodową zawodów wolnych i artystów.

Grupa pracodawców złożona jest z sześciu następujących Konfederacyj:

1. powszechna Konfederacja faszystowska przemysłu italskiego;
2. narodowa Konfederacja faszyst. rolników;
3. narodowa Konfederacja faszyst. kupców;
4. narodowa Konfederacja faszyst. przedsiębiorstw transportów morskich i powietrznych;
5. narodowa Konfederacja faszystowskich przedsiębiorstw transportów lądowych i rzecznych;
6. powszechna Konfederacja faszyst. bankowa.

Druga grupa obejmuje wszystkich pracowników. W skład jej wchodzi siedem następujących Konfederacyj:

1. narodowa Konfederacja faszyst. syndykatów przemysłowych;
2. narodowa Konfederacja faszyst. syndykatów rolnych;
3. narodowa Konfederacja faszyst. syndykatów handlowych;
4. narodowa Konfederacja faszyst. syndykatów pracowników, zatrudnionych w żegludze morskiej i lotnictwie;
5. narodowa Konfederacja faszyst. syndykatów pracowników, zatrudnionych w przedsiębiorstwach transportów lądowych i żeglugi rzecznej;
6. narodowa Konfederacja syndykatów faszyst. pracowników bankowych;
7. narodowa Konfederacja faszyst. zawodów wolnych i artystów.

Ta ostatnia Konfederacja obejmuje poza syndykatami Koła kulturalne inżynierów.

Jak widzimy, każdej z sześciu Konfederacyj pracodawców odpowiada symetrycznie odnośna Konfederacja pracowników, tej samej kategorji. Jedynie tylko Konfederacja zawodów wolnych i artystów nie ma odpowiednika w grupie pracodawców.

Należy zauważyć, iż pierwotnie wszystkie syndykaty faszystowskie pracowników z wyjątkiem pracowników, zatrudnionych przy transportach morskich i powietrznych, podlegały nadzorowi jednej Na-

rodowej Konfederacji Syndykatów Faszystowskich. Ta ostatnia miała na celu:

a) jaknajintensywniejsze spożytkowanie zdolności i kwalifikacyj robotnika oraz zapewnienie pracy bezrobotnym;

b) zapewnienie robotnikom należytego wynagrodzenia na mocy umów o pracę;

c) czuwanie nad wprowadzeniem w życie rozporządzeń, dotyczących pracy i ubezpieczeń społecznych;

d) zachęcanie robotników do pracy nad wykształceniem zawodowem i ogólnem, przy pomocy wykładów, szkół zawodowych, kursów popołudniowych i wieczorowych i t. p.

e) zakładanie spółdzielni robotniczych, przedsiębiorstw udziałowych i t. p. stowarzyszeń, mogących przyczynić się do podniesienia moralnego robotnika, do udoskonalenia go pod względem zawodowym, oraz do rozwoju wytwórczości krajowej.

Dekretem z dn. 21 stycznia 1929 r. Narodowa Konfederacja Syndykatów Faszystowskich została zlikwidowana i jednocześnie poszczególnym robotniczym Konfederacjom Narodowym przyznano zupełną niezależność. W ten sposób znacznie uproszczono organizację sydykalistyczną robotników, a w związku z tem zmniejszono ilość syndykatów z 12.260 do 4.770, co pozwala sprawować nad niemi bardziej owocną kontrolę oraz przydzielać im bardziej odpowiednich kierowników.

5. Dane statystyczne.

Ilość przedsiębiorstw przemysołwych, należących do Syndykatów Faszystowskich, która w końcu r. 1926, a więc po wejściu w życie ustawy syndykalistycznej, wyrazała się cyfrą 50.500 zakładów, zatrudniających ogółem 1.400.000 robotników, w chwili obecnej wynosi 71.491 zakładów z 2.075.849 robotnikami. Liczba ta przedsiębiorstw przemysłowych zgrupowana jest w Powszechnej Konfederacji Przemysłu Italskiego. Niżej podajemy

zestawienie, odtwarzające rozwój syndykatów pracodawczych w latach 1927 i 1928.

	1927		1928	
	Zapisani	Reprezentowani	Zapisani	Reprezentowani
Powsz. Konfed. Faszyst. Przemysłowców Italskich . .	60,000	102,681	71,553	120,824
Narodowa Konfed. Faszyst. Rolników	221,134	3,198,046	314,658	3,203,080
Narodowa Konfed. Faszyst. Kupców .	320,000	805,661	360,000	805,661
Narod. Konfed. Faszyst. Przedsięb. Transport. Lądowych oraz Rzecznych	7,376	23,143	18,190	39,518
Powszech. Konfed. Faszyst. Banków .	2,695	3,748	2,931	3,770
Narod. Konfed. Faszyst. Przędsięb. Transp. Morskich i Powietrznych .	631	1,820	631	1,820
Autonom. Feder. Faszyst. Związków Rzemieślniczych .	206,000	316,009	206,000	422,662
Ogółem .	817,836	4,451,108	973,863	4,597,235

Z powyższych danych wynika, iż najwięcej członków liczy Konfederacja, jednocząca kupiectwo, drugie zaś miejsce zajmuje rolnictwo. Jeżeli jednak chodzi o stosunek liczby jednostek zapisanych do reprezentowanych, to stosunek ten najkorzystniej przedstawia się w bankowości, drugie zaś miejsce zajmuje przemysł. Świadczy to o tem, iż w tych dziedzinach życia gospodarczego faszyzm najgłębiej zapuścił swe korzenie i że ideologja syndykalistyczna tutaj znalazła najpodatniejszy dla siebie grunt i należyte zrozumienie.

W zrzeszeniach pracowniczych statystyka osób zapisanych do syndykatów, oraz przez syndykaty reprezentowanych, przedstawia się następująco:

	1927		1928		Liczba syndykatów	Liczba kategoryj
	Zapisani	Reprezentowani	Zapisani	Reprezentowani		
Powsz. Narod. Konfederacja Przemysłowych Synd. Faszyst.	1.104.556	2.341.866	1.218.207	2.544.009	2293	15
Narod. Konfed. Rolniczych Synd. Faszyst.	884,637	4.646 558	1.021.461	4,699.333	411	7
Narod. Konfed. Faszyst. Syndykatów Pracownikow Handlowych	267.341	908.400	346.931	908.400	437	7
Narod. Konfed. Faszyst. Pracowników Transportowych Lądowych oraz Rzecznych	133.532	208.306	157.914	201.597	122	6
Narod. Konfed. Faszyst. Syndyk. Pracown. Bankowych	26.804	55.182	33.506	55.182	15	4
Narod. Konf. Faszyst Pracown. w przedsięb. morskich i powietrznych . . .	63.134	552.841	67.387	552.841	2	2
Narod. Konf. Faszyst. Syndykatów Zawodów Wolnych i Artystów	63.134	143.940	76.402	143.940	—	—
Ogółem	2.546.406	8.857.093	2.921.808	9.105.302	3269	41

Z powyższego zestawienia wynika, iż ogółem zapisanych do syndykatów pracowników w r. 1928 było 2.921.808 członków, syndykaty zaś reprezentowały 9.105.302 osoby. Liczba członków zwiększa się b. wydatnie i szczególnie w przemyśle i rolnictwie. Stosunek zapisanych do reprezentowanych najkorzystniej przedstawia się w przemyśle, co świadczy o coraz głębszem przenikaniu idei syndykalistycznej do mas robotniczych.

Odzielnie wspomnieć należy o zawodach wolnych. Statystyka zapisanych i reprezentowanych w końcu r. 1928 przedstawiała się następująco:

Architekci	850	900
Artyści	1.000	—
Adwokaci	9.790	30.000
Literaci	1.000	—
Chemicy	1.000	3.000
Doktorzy nauk handl.	1.700	4.500
Farmaceuci	8.115	12.450
Geometrzy	4.750	9.660
Dziennikarze	4.350	4.400
Inżynierowie	10.510	14.700
Lekarze	15.650	31.200
Muzycy	1.077	2.000
Notarjusze	2.500	4.360
Inni	9.360	15.670
Ogółem	76.402	141.540

Stosunek zapisanych do reprezentowanych przedstawia się b. korzystnie. Wynika z tego, iż idea syndykalistyczna znalazła również wśród inteligencji italskiej licznych zwolenników i przekonała ją o korzyściach, których źródłem jest syndykalizm faszystowski.

Godzi się jeszcze zauważyć, iż w związku z ogłoszeniem ustawy syndykalistycznej, która położyła podwaliny pod nowy porządek społeczny Italji, Powszechna Konfederacja Pracy (Confederazione Generale del Lavoro) straciła wszelką podstawę do dalszego istnienia. Liczba jej członków, poczynając od r. 1924, coraz bardziej topniała i wreszcie w r. 1927 Zrzeszenie to uległo zupełnej likwidacji.

W ostatniem swem oświadczeniu C. G. L. stwierdza, że prowadzona przez nią walka klas chybiła i praktycznie dała najbardziej ujemne rezultaty. Jej przywódcy socjalistyczni przyznają doniosłe zasługi faszyzmu na polu polityki socjalnej i ofiarowują swe doświadczenie i wiedzę na jej usługi.

6. Ministerstwo Korporacyj oraz Centralne Organy Korporacyjne (Korporacje).

Nad całokształtem interesów produkcji i pracy, reprezentowanych przez wymienione wyżej organizacje, czuwa jako organ najwyższy Ministerstwo Korporacyj, powołane do życia dekretem królewskim z dn. 2 lipca 1926 roku, Nr. 1131. Według tego dekretu (art. 1) Ministerstwo to i pod jego kierownictwem prefekci prowincyj mają powierzone organizowanie, koordynowanie oraz sprawowanie kontroli nad działalnością związków zawodowych faszystowskich. W pierwszej połowie września 1929 r. kompetencja tego Ministerstwa została znacznie rozszerzona i obecnie w zakres jego działalności weszły wszystkie sprawy, dotyczące przemysłu, handlu i pracy, które dotychczas należały do kompetencji Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego.

W ten sposób Ministerstwo Korporacyj staje się dziś niejako jedynym organem obserwacyjno-kierowniczym w zakresie gospodarczo - społecznym i jego dążeniem jest, jak to zaznaczył Mussolini,

stanie się Ministerstwem polityki gospodarczej Narodu w ścisłem tego słowa znaczeniu. W tym też celu przeprowadzono fuzję urzędów handlowych z urzędami przemysłowemi, poddając je pod kierownictwo jednej Dyrekcji i w ten sposób osiągnięto wielce pożądane uproszczenie i zredukowanie do minimum formalistyki biurokratycznej.

Stosunek Ministerstwa do organizacyj korporacyjnych został unormowany w ten sposób, iż rozciąga ono nadzór nad działalnością Korporacyj, bada i zatwierdza ich budżety i sprawozdania rachunkowe, określa wysokość wpływów ze składek członkowskich oraz dopuszczalnych rozchodów. Poza tem rozciąga ono nadzór nad sposobem wydatkowania sum, prowadząc w tym celu odpowiednią u siebie rachunkowość.

W ramach tego Ministerstwa mieszczą się dwie najważniejsze organizacje kierownicze t. j. **Narodowa Rada Korporacyjna,** o której szczegółowo będzie mowa w dalszym ciągu, oraz Centralne Organy Korporacyjne łączności, przewidziane w art. 3 dekretu ustawy z 3.IV 1926 i art. 42—46 regulaminu z 1.VII 1926, kierujące związkami zawodowemi i uprawnione do zwoływania specjalnych komisyj doradczych dla badania pewnych określonych zagadnień, redagowania różnych wydawnictw, poświęconych sprawom, związanym z działalnością Ministerstwa Korporacyj i t. p. (dekret królewski z 17.II 1927, Nr. 401).

Organy te mają za zadanie łączenie organizacyj syndykalistycznych, reprezentujących interesy pracodawców oraz pracowników umysłowych i fizycznych i uzgadnianie interesów poszczególnych kategoryj pracodawców i pracowników. Tworzą się one na podstawie dekretu Ministra Korporacyj. Są one organami administracji państwowej i do ich kompetencji m. in. należy zażegnywanie sporów między pracodawcami a pracownikami, budzenie i zachęcanie inicjatywy w kierunku urozmaicania i udoskonalania wytwórczości krajowej, zakładanie biur pośrednictwa pracy, czuwanie nad nauczaniem i praktyką zawodową i t. p.

W obrębie poszczególnych prowincyj czynności należące do kompetencji Minist. Korporacyj sprawują: specjalny funkcjonarjusz Prefektury lub podległe Ministerstwu urzędy. Wspomniany funkcjonarjusz dopomaga m. in. Prefektowi w spełnianiu czynności, przewidzianych ustawą z dn. 3 kwietnia 1926, Nr. 563 oraz rozporządzeniem wykonawczem z 1-go lipca 1926, Nr. 1130; kieruje on działalnością miejscowych urzędów korporacyjnych (art. 43 Królewskiego Dekretu z 1 lipca 1926), przyjmuje i przechowuje dokumenty, dotyczące zbiorowych umów o pracę i stosowanych do nich norm, które w myśl art. 10 ustawy z 3 kwietnia 1926 winny być składane w Prefekturze, oraz upoważnia do ich ogłaszania. Wchodzi on z prawa w skład członków Prowincjonalnego Wydziału Administracyjnego (Giunta Provinciale Amministrativa, w skrócie — G. P. A.), jako organu, rozciągającego opiekę nad zrzeszeniami syndykalistycznemi i nad Prowincjonalnemi Radami Gospodarczemi.

7. Narodowa Rada Korporacyjna.*)

Narodowa Rada Korporacyjna, która została powołana do życia na mocy dekretów z 2 lipca 1926 roku, Nr. 1131 i z 14 lipca 1927, Nr. 1374 miała stanowić organ doradczy Ministerstwa Korporacyj. W skład jej wchodzili zarówno przedstawiciele organizacyj pracodawczych, jak i pracowniczych. Konfederacje przemysłowe i robotnicze posiadały w niej po dwuch przedstawicieli, inne zaś organizacje po jednym.

Jej kompetencja była ograniczona jedynie do wypowiadania opinji w sprawach, związanych z działalnością Korporacyj, oraz w sprawach, przedkładanych jej przez Ministerstwo Korporacyj. Jednakże jej charakter wyłącznie doradczy i brak możności

*) Vide: Załącznik Nr. 11.

wywierania decydującego wpływu na rozstrzyganie spraw, dotyczących działalności korporacyj i syndykatów, pozbawiał ją większego znaczenia.

Wobec tego w końcu r. 1929 ogłoszono nową ustawę, umożliwiającą znaczne rozszerzenie kompetencyj Rady i mającą przyczynić się do ujednostajnienia ustroju państwa korporacyjnego oraz urzeczywistnienia jego zadań.

Przedewszystkiem należy zauważyć, że kiedy dotąd prezesem Rady był Minister Korporacyj, według projektu nowej ustawy jest nim Szef Rządu.

Jest to godność nie honorowa, lecz rzeczywista. Do obowiązków Prezesa należy zwoływanie ogólnych Zgromadzeń Rady oraz zebrań poszczególnych jej sekcyj: ponadto przysługuje mu prawo upoważniania Rady, po uprzedniem uzyskaniu zgody stron, (art. 12) do ustanawiania norm, regulujących zbiorowe stosunki pracy pomiędzy pracownikami a pracodawcami.

Najwyższa Rada Korporacyjna dzieli się na następujące sekcje:

1) sekcja zawodów wolnych i sztuk wyzwolonych, z podsekcjami zawodów wolnych oraz sztuk plastycznych,

2) sekcja przemysłu i rzemiosł, z podsekcjami przemysłu i rzemiosł,

3) sekcja rolnicza,

4) sekcja handlowa,

5) sekcja transportów lądowych i żeglugi wewnętrznej,

6) sekcja transportów morskich i powietrznych z podsekcjami transportów morskich i transportów powietrznych.

7) sekcja bankowa.

W Walnych Zgromadzeniach Rady biorą udział jej członkowie w liczbie przeszło 100, m. in.: Minister i Podsekretarz Korporacyj, przedstawiciele

konfederacyj syndykalistycznych, przedstawiciele prawnie uznanych stowarzyszeń (Stow. Robot. Publicznych, Kolejarzy, Pracowników Poczt i Telegrafów, Nauczycieli Szkół Powszechnych i Pracowników Państwowych Zakładów Przemysłowych, przedstawiciele Kooperatyw Narodowych, prezesi: Patronatu, Organizacji Wypoczynku po Pracy (Dopolavoro), Narodowej Organizacji Balilla, Organizacji Opieki nad Matką i Dzieckiem, wreszcie przedstawiciele wszystkich innych dykasteryj oraz Prokurator Naczelny Sądu Kasacyjnego — ten ostatni jako organ stałego kontaktu między Narodową Radą Korporacyjną a Sądem, któremu powierzane są do rozstrzygania zbiorowe lub indywidualne spory, mogące powstać na tle stosunków pracy — oraz pewna liczba osób, wyznaczonych przez Szefa Rządu ze względu na ich kompetencję w dziedzinie spraw syndykalistycznych i wytwórczości.

Członkowie Narodowej Rady Korporacyjnej mianowani są na podstawie Dekretu Królewskiego; związki syndykalistyczne, oraz stowarzyszenia obierają swych przedstawicieli w myśl zasad, zawartych w ich statutach.

Szefowi Rządu również przysługuje prawo zwoływania zgromadzeń pracodawców lub pracowników poszczególnych sekcyj, o ile to okaże się potrzebne.

Działalność Rady Korporacyjnej obejmuje niezmiernie rozległy zakres.

W pierwszej linji posiada ona charakter doradczy. Nadto zakres jej kompetencji obejmuje opracowywanie projektów ustaw i rozporządzeń wykonawczych, zawierających normy, dotyczące pomocy i opieki społecznej oraz stosunków między pracodawcami a pracownikami.

Ten punkt, określający działalność Rady w sprawach syndykalistycznych, stanowi znaczny krok naprzód ku urzeczywistnieniu doskonale jednolitego ustroju korporacyjnego.

Stoi ona na straży równowagi syndykalistycznej, a nadto zadanie jej polega na regulowaniu zbio-

rowych stosunków pracy między różnorodnemi kategorjami wytwórczości, reprezentowanemi przez prawnie uznane związki syndykalistyczne, z prawem odchylania się, o ile okaże się to wskazane, od przepisów ustawy syndykalistycznej i rozporządzenia wykonawczego do niej.

Ustawa nie jest niczem innem, jak tylko należytem wprowadzeniem w życie art. 6-go „Karty Pracy", brzmiącego, jak następuje: „Korporacjom, reprezentującym zjednoczone interesy wytwórczości, przysługuje prawo dyktowania norm, obowiązujących w dziedzinie stosunków pracy i wytwórczości, ilekroć zostaną do tego upoważnione przez związki zawodowe", co odpowiada ściśle wymaganiom chwili, stwierdzonym jednogłośnie przez wszystkie organizacje syndykalistyczne.

Umożliwia ona urzeczywistnienie się idei korporacji, jako czynnika, regulującego linję rozwoju gospodarstwa narodowego i skierowującego wytwórczość na najwłaściwsze drogi.

Emanacją Narodowej Rady Korporacyjnej jest Centralny Komitet Korporacyjny, z Szefem Rządu na czele, skład którego wzorowany jest mniej więcej na dawnym Centralnym Komitecie Międzysyndykalistycznym. Zadanie jego polega na zastępowaniu Walnych Zgromadzeń w przerwach między zebraniami, na ogłaszaniu uchwał w sprawach, nie cierpiących zwłoki, na wypowiadaniu opinji w sprawach, związanych z kierunkami orjentacji politycznej syndykatów w odniesieniu do zagadnień wytwórczości i celów moralnych ustroju Korporacyjnego.

Inauguracyjne zebranie Rady odbyło się dn. 21 kwietnia r. b. t. j. w drugie święto Wielkiejnocy, jako w dniu „święta pracy".

Mowę okolicznościową wygłosił Benito Mussolini, zaznaczając m. in. iż Narodowa Rada Korporacyjna w gospodarce italskiej ma odgrywać tę samą rolę, co sztab generalny w armji. Stanowi ona niejako mózg, przygotowujący współpracę poszczególnych składników gospodarstwa narodowego. Korpo-

racje reprezentują państwo i jego różne elementy, jak: kapitał, praca i technika. Przy pomocy Korporacyj t. j. w drodze współpracy wszystkich elementów, składających się na gospodarstwo narodowe, będzie mógł być osiągnięty cel, do którego zmierza współczesna organizacja państwa i jego najwyżsi kierownicy.

8. Prowincjonalne Rady Gospodarcze.

Prowincjonalne Rady Gospodarcze (Consigli Provinciali dell'Economia), które są ściśle związane z ustrojem korporacyjnym Italji, zostały utworzone na podstawie ustawy z 18 kwietnia 1926 r., Nr. 731 i dekretu z 16 czerwca 1927 r., Nr. 1071. Założono je w głównych miastach wszystkich prowincyj w miejsce dawnych Izb Handlowych. Z jednej strony reprezentują one interesy wytwórców, z drugiej — stanowią organy doradcze instytucyj państwowych oraz samorządowych. Do kompetencji ich należy: opracowywanie przedkładanych Rządowi projektów w związku z gospodarczemi zagadnieniami prowincji, inicjowanie zakładania instytucyj nauczania zawodowego, projektowanie rozporządzeń wykonawczych, dotyczących ustaw z zakresu rolnictwa, handlu, przemysłu, zakładów oszczędnościowych i ubezpieczeń społecznych. Wypowiadają one opinję w sprawach organizacji zdrowotności publicznej, walki z pasożytami i wrogami roślin uprawnych, walki z malarją, opieki nad gruntami uprawnemi, nad wykonywaniem uprawnień w posiadłościach, stanowiących własność komunalną lub zbiorową, oraz zatwierdzają plany, dotyczące celowego wyzyskania tych dóbr, w sprawie przepisów obowiązujących przy urządzaniu jarmarków, targów, wystaw i t. p.

Rady Prowincjonalne wykonywują również czynności, które dotychczas spełniane były przez Komitety leśne, prowincjonalne, Komisje rolnicze i t. p.; zbierają dane, dotyczące zwyczajów handlowych i rol-

niczych, wyznaczają kuratorów masy upadłościowej, biegłych w sprawach handlowych, przemysłowych i rolniczych, taksatorów i pośredników. Przysługuje im prawo zakładania i prowadzenia, za zezwoleniem Ministerstwa Korporacyj, biur i urzędów dla spraw rolniczych, przemysłowych i handlowych; rozciągają one opiekę nad instytucjami o charakterze publicznym, mającemi na celu wzmożenie wytwórczości, dopływu kredytów, rozwój oszczędności, ubezpieczeń społecznych i wykształcenia zawodowego. Z opieki tej wyłączone są syndykaty (art. 3 Król. Dekretu z 16 czerwca 1927, Nr. 1071).

Minimalna liczba członków Prow. Rad Gospodarczych wynosi 12 osób, maksymalna — 28. Członków tych mianują: instytucje danej prowincji, których zadania leżą w zakresie kompetencji Rady Gospodarczej oraz prawnie uznane organizacje syndykalistyczne. Ponadto wchodzą w skład Rady jako członkowie z głosem doradczym, biorący udział fakultatywny w jej zebraniach: dyrektor państwowych kursów rolniczych, przedstawiciel prowincjonalnego urzędu leśnego, naczelnik robót publicznych lub delegowany przez niego urzędnik, naczelny inżynier cywilny, lekarz prowincjonalny, weterytarz prowincjonalny, inżynier Król. Urzędu Górniczego (Corpo Reale delle Miniere), ewent. dyrektor Państwowych Kolei Żelaznych, dyrektor Król. Komory Celnej, inspektor pracy oraz delegat prowincjonalny Ministerstwa Korporacyj; w prowincjach, których główne miasto lub wogóle większe miasto położone jest nad morzem — komendant portu; dyrektor okręgowej inspekcji kolejowej. Prefektowi przysługuje prawo zapraszania na niektóre posiedzenia Prowincjonalnej Rady Gospodarczej innych funkcjonarjuszów rządowych, jako rzeczoznawców w omawianych sprawach. Organami Prowincjonalnej Rady Gospodarczej są: Prezes, Wiceprezes, prezesi oddziałów, sekretarz.

Prezesem jest przedstawiciel najwyższej władzy w prowincji — t. j. prefekt, który czuwa nad wy-

konaniem uchwał Rady. Wiceprezes jest uprawniony do zastępowania prezesa w razie nieobecności lub przeszkód w pracy. Tego ostatniego, jak również prezesów Oddziałów, mianuje Minister Korporacyj w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych; pracują oni wspólnie z prezesem nad wykonywaniem najpilniejszych zarządzeń Rady w czasie pomiędzy jej posiedzeniami. Czynności Sekretarza Rady pełni dyrektor prowincjonalnego Urzędu Gospodarczego. Wiceprezes, naczelnicy wydziałów i członkowie czynni są przez cztery lata, poczem wybór ich może być ponownie zatwierdzony.

Wiceprezes, naczelnicy wydziałów i członkowie Rady pełnią swe czynności honorowo.

Otrzymują oni jednak zwrot kosztów istotnie poniesionych w związku z pełnieniem przez nich funkcyj służbowych.

Prowincjonalne Rady Gospodarcze podlegają Ministrowi Korporacyj, czuwają nad wykonaniem jego zarządzeń i pracują pod jego kierunkiem nad gospodarczym rozwojem prowincji. Śledzą one lokalny rozwój gospodarczy i społeczny, zbierają dane faktyczne i statystyczne. W porozumieniu z innemi instytucjami i kompetentnemi urzędami prowincji popierają one wszelką inicjatywę, zmierzającą do wzmożenia wytwórczości i polepszenia gospodarczego i społecznego stanu prowincji, pełnią czynności, jakie poprzednio były powierzane Prefekturom i Podprefekturom (w sprawach projektów fabryk, znaków fabrycznych i t. p.) prowadzą rejestr firm handlowych i przemysłowych; wystawiają świadectwa pochodzenia towarów i legitymacje dla kupców podróżujących; układają cenniki i t. p. (art. 2 Królewskiego Dekretu-Ustawy z 16 czerwca 1927, Nr. 1071).

9. Syndykalizm faszystowski a wolność koalicji.

Od czasu wejścia w życie ustawy syndykalistycznej minęło już 4 lata, zaś od chwili wejścia w życie

Karty Pracy — 3 lata. Nie jest to okres dostatecznie długi, w ciągu którego na tle wspomnianych ustaw mogłyby znaleźć zastosowanie wszelkie możliwości życia praktycznego. Niewątpliwie praktyka postępowania ugodowgo oraz zwykłego sądowego pozwoli udoskonalić ustawodawstwo, dotyczące zbiorowych zatargów pracy i zbiorowych umów o pracę, czego zresztą ustawicznie już obecnie jesteśmy świadkami. Można już teraz stwierdzić, iż rezultaty dotychczasowego stosowania wspomnianych ustaw świadczą o dobroczynnym ich wpływie na życie gospodarcze, które w warunkach, stworzonych przez postanowienia ustaw, może spokojnie i pomyślnie się rozwijać. O ile z początku częstokroć wysuwano różne zarzuty pod adresem ustawodawstwa faszystowskiego, regulującego stosunki zbiorowe kapitału i pracy, to dziś nawet liczni przeciwnicy musieli stwierdzić, iż korzyści, jakie ona przynosi, są b. doniosłe. Jedną z najważniejszych korzyści dla życia gospodarczego jest uzależnienie w pewnej mierze wahań płac od konjunktur gospodarczych, co ma na celu zapobieżenie, wzgl. osłabienie ostrości ewent. kryzysów ekonomicznych. Nadając umowom zbiorowym charakter jednolity, ustawodawca zapobiegł dowolności. Wreszcie, ustanawiając karność pracy, wprowadzając zakaz strajków i lokautów oraz przymusowe rozjemstwo państwowe w wypadkach zatargów między pracodawcami a pracownikami, umożliwił on normalne współżycie do niedawna wrogich sobie warstw społecznych, pracodawców i pracowników. Zarzuty jednakże, jakie jeszcze obecnie dają się tu i owdzie słyszeć, skierowane są głównie przeciw rzekomej omnipotencji państwa, narzuconej krajowi przez faszyzm, przeciw nadmiernemu wszędzie interwencjonizmowi państwowemu, stającemu wpoprzek swobodnemu rozwijaniu się inicjatywy prywatnej i wolności koalicji, czyli zrzeszania się.

Przedewszystkiem należy tutaj zaznaczyć, iż art. 3 Karty Pracy zawiera przepis, gwarantujący właśnie „całkowitą swobodę wszelkiego rodzaju zrzeszeniom zawodowym". Karta Pracy nadaje jedy-

nie syndykatom, prawidłowo zalegalizowanym i poddanym nadzorowi państwa pewne przywileje. Dotyczy to, jak widzieliśmy, prawa reprezentowania interesów pracodawców lub pracowników oraz prawa zawierania umów zbiorowych, mających obowiązywać wszystkich, należących do danej grupy. Czyż mogło być inaczej? Jeżeli pewne akty, zdziałane przez tę, czy inną organizację, mają mieć moc obowiązującą w odniesieniu do ogółu jednostek, objętych daną kategorją pracy, a więc działanie jej ma być powszechne, to czyż może państwo pozostać na uboczu i ograniczyć się jedynie do roli widza? Czyż właśnie kontrola w tej dziedzinie ze strony czynników rządowych nie jest dostateczną gwarancją legalności i prawidłowości aktów, zdziałanych przez poszczególne organizacje, mające mieć znaczenie powszechne?

W przeddzień Genewskiej Konferencji Międzynarodowego Biua Pracy w r. 1928 Giuseppe Bottai, w owym czasie Wiceminister Korporacyj, w przemówieniu swem w Izbie Posłów, które podajemy w skrócie, w ten sposób załatwił się ze wszystkiemi zarzutami, podnoszonemi pod adresem syndykalizmu faszystowskiego; *)

„Przez wolność syndykalistyczną we właściwem znaczeniu tego słowa, zgodnie ze sprawozdaniem Międzynarodowego Biura Pracy w Genewie, należy rozumieć przyznane zarówno pracodawcom jak i pracownikom, prawo tworzenia własnych związków i domagania się od społeczeństwa poszanowania przysługujących im praw, oczywiście, pod pewnemi warunkami i w pewnych ściśle określonych granicach — przyczem wchodzą tu w grę interesy nie poszczególnych jednostek, lecz danej grupy lub kategorji.

„Według wspomnianego sprawozdania wolność syndykalistyczna, pojęta jako wolność zrzeszania się

*) L'ordinamento corporativo dello Stato. Roma 1927, oraz Experienza Corporativa. Roma 1929.

i swoboda czynu, winna przysługiwać zarówno pracownikom, jak i pracodawcom, co wynika z art. 427 Traktatu Wersalskiego. Sprawozdanie zawiera ponadto uwagę, iż użyty we wspomnianym artykule termin „employeurs — salariés" (pracodawcy—płatni najemnicy) należałoby zastąpić przez pojęcie szersze „employeurs—travailleurs" (pracodawcy—pracownicy). W zakończeniu sprawozdania powiedziane jest, co następuje: „pracownikom winno przysługiwać prawo swobodnego zrzeszania się na równi z pracodawcami, a to w celu zbiorowej obrony interesów, związanych z warunkami ich bytu".

„Nasuwa się pytanie: w jaki sposób wspomniana instytucja genewska, nawskroś demokratyczna, łączy jeszcze z kwestją praw pracy zasadnicze zagadnienie swobody, jako niezbędnego warunku istnienia związków zawodowych. Wystarczy jednak zrozumieć ducha rozpaczliwej walki robotników i socjalistów o prawo koalicji i zrzeszania pod najliberalniejszemi z pozoru rządami oraz wniknąć w rażącą w liberalnych państwach sprzeczność między wprowadzonemi swobodami politycznemi a brakiem wszelkiej swobody w stosunkach gospodarczych i zawodowych, by przekonać się, ile jeszcze pozostało w tej dziedzinie niespełnionych pragnień, co znajduje wyraz w podnoszeniu zarzutów przeciw istniejącemu porządkowi prawnemu, przeciwko państwu— słowem, przejawia się w dążeniu do wolności i w niezadowoleniu z powodu istnienia ucisku.

Cofnąwszy zakazy zrzeszania się, rządy liberalne pozostawiły związki zawodowe samym sobie, nie mając uznania dla indywidualnych i zbiorowych dążeń wytwórców, wtłaczając je w ramy prawa cywilnego, które, jako oparte na pojęciu prawa majątkowego i osobowego, nie mogło odpowiadać potrzebom ochrony interesów pracowniczych. Robotnik z konieczności był zależny od konjunktur politycznych i gospodarczych, o których decydowali pracodawcy. W ten sposób życie klas pracujących było wyrzucone poza nawias prawa. Sprawiedliwość za-

równo w odniesieniu do jednostek, jak i do ogółu pracującego była niemal fikcją.

„Dopiero od bardzo niedawna niektóre z państw, które brały udział w Konferencji Genewskiej (Austrja, Belgja, Brazylja, Chili, Francja, Grecja, W. Brytanja, Indje, Polska, Portugalja dały inicjatywę wprowadzenia w życie ustawodawstwa, specjalnie przystosowanego do statutów związków i zrzeszeń.

„Żaden jednak z tych krajów nie stworzył pojęcia i nie dał określenia syndykatu tak ściśle ustalającego jego uprawnienia i opartego na podstawie tak doskonałego zrównania klas, jak to uczyniła Italja. Par. III Karty Pracy głosi, iż „organizacje syndykalistyczne i zawodowe posiadają pełną swobodę zrzeszania się i działania. Prawnie uznanym i podległym nadzorowi państwa syndykatom przysługuje w pełni prawo reprezentowania danej grupy pracodawców, wzgl. pracowników, ochrony ich interesów wobec państwa, żądania zawierania umów pracy, obowiązujących wszystkich, którzy należą do danej kategorji pracowników. „W paragrafie VIII zaś czytamy: „Przedstawicielstwa i Związki wolnych zawodów, literatury i sztuki sprawują opiekę nad nauką, sztuką i piśmiennictwem narodowem, czuwają nad doskonaleniem twórczości i dążą do osiągnięcia celów moralnych, wskazanych przez ustrój korporacyjny".

„Jeżeli konferencji chodziło o wykazanie, iż strajki i lokauty zakłócają normalny rozwój życia w państwie, możemy odpowiedzieć, iż dla Italji więcej może, niż dla któregokolwiek innego narodu, jest to sprawa zasadnicza i obecnie postawiona poza nawias dyskusji. Straty, poniesione przez nasz kraj z powodu zamieszek powojennych, wywołanych przez rozpętanie się walki klas w jej najkrańcowszych przejawach, obudziły świadomość naszą w tej sprawie do tego stopnia, iż rząd faszystowski uznał za konieczne uczynić z pracy obowiązek narodowy, ciążący zarówno na warstwach posiadających, jak i pracujących.

„W myśl wspomnianego sprawozdania z Konferencji Genewskiej, pojęcie, „porządku publicznego" zmienia się w zależności od charakteru ustroju politycznego, panującego w danej chwili. W ustroju faszystowskim, jako „par exellence" organicznym, porządek gospodarczy stanowi nierozdzielną część owego „porządku", od którego obywatele italscy wymagają, by obejmował wszystkie przejawy życia w państwie, i głęboko w nie wnikał. Rozumie się samo przez się, iż czynnik porządku publicznego, który w krajach o ustroju demokratycznym odgrywa rolę pośrednika między państwem a obywatelami, musi w ustroju faszystowskim, który podniósł syndykat do znaczenia jednostki prawno - publicznej, jeszcze większą odgrywać rolę w normowaniu stosunków między syndykatem a państwem.

„O ile swoboda syndykalistyczna dotyczy swobody jednostki w stosunku do syndykatu, przyznać trzeba, iż swoboda ta przestrzegana jest w Italji w szerszym zakresie, niż w jakiemkolwiek innem państwie. Przymus zapisania się do syndykatu nie istnieje, czego właśnie domagają się liczne doktryny syndykalistyczne. Stanowisko Faszyzmu w tej sprawie uzasadnione jest zrozumieniem szkodliwości dopuszczania do syndykatów żywiołów niechętnych ilościowego zwiększania syndykatów na niekorzyść ich jakości.

Posiadając pełną swobodę w stosunku do syndykatu, robotnik italski korzysta jednocześnie z jego opieki, ulepszeń i gwarancyj, zapewnionych danej kategorji na mocy zbiorowej umowy pracy.

Zastanawiając się szczegółowo nad stosunkiem do swobód syndykalistycznych w innych krajach, Minister Bottai kończy swe wywody uwagą, w której stwierdza, że „porównywując sposoby rozumienia idei syndykalistycznej w państwach o różnych ustrojach, należy w imię słuszności przyznać, iż koncepcja faszystowska, jako łącząca najczystszy idealizm z doskonałem odczuciem rzeczywistych potrzeb chwili, przewyższa bezwzględne wszystkie inne."

10. Karta pracy *).

(Carta del Lavoro).

W dn. 12 grudnia r. 1923 przedstawiciele Confederazione Generale dell'Industria Italiana (Powszechnej Konfederacji Przemysłu Italskiego) i Syndykatów faszystowskich, zgromadzeni w pałacu Chigi, głosowali nad następującemi wnioskami w sprawie walki klas, która uznano za fałszywą w teorji i bezskuteczną w praktyce.

„Błąd marksyzmu polega na ryczałtowym podziale społeczeństwa jedynie na dwie klasy.

„Jeszcze większym błędem jest przypuszczenie, że są one stale względem siebie wrogo usposobione. Jeżeli mają miejsce objawy wrogich nastrojów, to mogą to być tylko zjawiska przejściowe, chwilowe, lecz nie powtarzające się systematycznie i niezmiennie. Przeciwieństwa o charakterze trwałym, podkreślane przez wszystkie teorje socjalistyczne, nie są faktem, wziętym z realnego życia. Natomiast zjawiskiem normalnem jest współpraca. Przekonano się, że istnieją granice zarówno dla kapitału, jak i dla pracy.

„Wartość kapitału nie może w sposób nieograniczony przewyższać wartości pracy i odwrotnie. Syndykalizm robotniczy winien dokładnie uświadomić sobie zmienione warunki dzisiejszej rzeczywistości; winien on dążyć do unikania doprowadzania sytuacji do bezwyjściowego punktu nie dających się zażegnać zatargów. Należy za wszelką cenę unikać walki klas wewnątrz Narodu, która stanowi czynnik, niszczący jego siły. Unikać walki klas, znaczy to—dać państwu możność zapobiegania drogą interwencji zatargom między współzawodniczącemi z sobą grupami społecznemi, podobnie jak już oddawna zapobiega się konfliktom między poszczególnemi jednostkami".

W kilka miesięcy później, w dn. 22 maja 1924 r. w przemówieniu swojem, wygłoszonem do Rady Naro-

*) Vide: Załącznik Nr. 12.

dowej Korporacyj Faszystowskich, Mussolini oświadczył, iż „niewątpliwie będzie można stworzyć instytucje, których zadaniem będzie realizowanie pojęcia współpracy klas na gruncie prawnym"

Faszyzm, przeciwstawiając się tradycjom państwa demoliberalnego, które, uważając stosunek kapitału do pracy za sprawę prywatną, dotyczącą jedynie pracodawców i pracowników, w wypadkach społecznych okazywało najzupełniejszy indyferentyzm, uznał za konieczne zapewnienie państwu w tych wypadkach jaknajszerszej ingerencji. Jak widzieliśmy, stworzono doskonale przemyślaną organizację syndykatów oraz korporacyj, będących jednostkami prawno - publicznemi i stanowiących podstawowe komórki organizacyjne życia społecznego w państwie faszystowskiem. Faszyzm nie ograniczył się tylko do stworzenia prawnej i technicznej organizacji poszczególnych sił produkcyjnych w kraju. Trzeba było jednocześnie ująć w odpowiednie normy zbiorowe stosunki pracy, istniejące między kapitałem a pracą i normy te zmieścić w ramach faszystowskiego Państwa Korporacyjnego. Temu zadaniu służy ogłoszona w dn. 21.IV 1927 r. Carta del Lavoro, *stanowiąca kodyfikację podstawowych zasad ustawodawstwa socjalnego Italji.*

Mając na względzie jedynie wyższe interesy Narodu, Karta Pracy proklamuje solidarność wszystkich klas społecznych, biorących udział w procesie produkcji, normuje sposoby ich współpracy i określa ramy Państwa Korporacyjnego.

W Karcie Pracy ustawodawca zawarł syntezę najwyższych zasad faszyzmu, według których najwyższą rzeczywistością jest naród, wzgl. państwo narodowe, której jednostka winna całkowicie się podporządkować (zasada uniwersalistyczna w przeciwstawieniu do zasady indywidualistycznej).

W art. 1 Karty Pracy powyższa zasada została ujęta w sposób następujący: „naród italski jest organizmem, mającym cele i sposoby działania wyższe, niż

jednostka i zrzeszenie, które się nań składają. Jest on jednością duchową, polityczną i gospodarczą, która się urzeczywistnia całkowicie w Państwie".

Praca we wszystkich swych postaciach jest uznana za obowiązek społeczny oraz za źródło dobrobytu i potęgi narodowej. Jakkolwiek poszczególne zrzeszenia korzystają z pełnej swobody, jednakże prawo reprezentacji interesów pracowników przysługuje jedynie zalegalizowanym przez Państwo syndykatom. Tym ostatnim przysługuje również wyłączne prawo zawierania umów zbiorowych, obowiązujących wszystkie jednostki, należące do danej grupy. W razie wyniknięcia sporów między pracodawcami a pracownikami ingeruje Państwo i załatwia je za pośrednictwem specjalnych trybunałów pracy. Zarówno praca, jak i kapitał są środkami rozbudowy gospodarstwa narodowego, których użytkowanie spoczywa w rękach robotników i przedsiębiorców. Ponieważ naczelnem zadaniem Państwa jest piecza o rozwój tego gospodarstwa, musi ono dbać, aby użytkowanie wspomnianych środków odbywało się w sposób należyty i w wypadkach, gdy zawodzi inicjatywa prywatna, winno ono objąć kierownictwo nad produkcją.

W myśl zasady produkcyjnej Karta Pracy domaga się od pracodawców popierania wszelkiemi sposobami powiększania produkcji oraz obniżania cen, które zwiększa jej zdolność konkurencyjną.

Szczególnie b. doniosłe w Karcie Pracy są artykuły, normujące zawieranie umów zbiorowych. Będzie o nich szczegółowo mowa w rozdziale specjalnym.

W myśl zasady karności, której hołduje faszyzm, Karta Pracy domaga się od robotników obowiązkowości i posłuszeństwa, a wykroczenie przeciw wspomnianej zasadzie pociąga za sobą różne rygory, przewidziane w art. 19 Karty Pracy.

Ermano Amicuccio w swoich komentarzach do „Karty Pracy" zaznaczył, co następuje: „Jednostka zawdzięcza pracę Państwu, społeczeństwu i Narodo-

wi. Natomiast Państwo i społeczeństwo muszą zapewnić jednostce prawa, które wypływają z wykonywania przez nią wysiłku produkcyjnego. W Państwie Faszystowskiem zasada ta znalazła głębokie zrozumienie i dlatego ustawodawstwo, dotyczące ochrony pracy, ubezpieczeń społecznych i opieki społecznej zostało rozbudowane do tak znacznych granic, że dziś niema dziedziny, z zakresu życia pracowników, która nie byłaby ujęta w normy prawne z jaknajszerszem uwzględnieniem potrzeb i interesów klasy pracującej.

Tak więc Karta Pracy nakłada zarówno na pracodawców, jak i na pracowników, należących do zrzeszeń faszystowskich, obowiązek przestrzegania przepisów bezpieczeństwa pracy i hygieny, uczestniczenia w ciężarach, wynikających z ubezpieczeń społecznych, przyczem w tym ostatnim zakresie Karta Pracy domaga się od Państwa (art. 27): 1) udoskonalenia ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków, 2) polepszenia i rozszerzenia ubezpieczenia macierzyństwa, 3) ubezpieczenia przeciw chorobom zawodowym jako początku ubezpieczenia ogólnego, które obejmie wszystkie choroby, 4) ubezpieczenia na wypadek niezawinionego braku pracy, 5) wprowadzenia nowych form ubezpieczeniowych oraz posagów dla młodych robotnic.

Poza tem Karta Pracy przewiduje, iż drogą umów zbiorowych będą tworzone kasy wzajemnej pomocy, utrzymywane ze składek pracodawców i pracowników i pozostające pod nadzorem organów związkowych. Wreszcie Karta Pracy nakłada na zrzeszenia faszystowskie obowiązek wychowywania i kształcenia swych członków w godzinach po skończonej pracy (Dopolavoro), co urzeczywistniono w b. szerokim zakresie i o czem szczegółowo będzie mowa w specjalnym rozdziale.

Oto w ogólnych zarysach treść Karty Pracy, stanowiącej Magna Charta epoki faszystowskiej i będącej jednym z najdonioślejszych dokumentów życia

współczesnego. Urzeczywistnienie jej zasad stanowi wielki eksperyment stworzenia warunków dla współpracy klas, ujętej w normy prawne i po raz pierwszy w tej formie zrealizowanej w Italji. Karta Pracy, wprowadzając w życie zasady, wysuwane na miejsce naczelne na wszystkich Międzynarodowych Konferencjach Pracy w Genewie i tworząc podwaliny pod najbardziej postępowe ustawodawstwo pracy, stawia Italję na jednem z pierwszych miejsc wśród krajów, usiłujących przystosować się do nowoczesnych potrzeb i interesów klasy pracującej.

11. Zbiorowe umowy o pracę *).

Jak już zaznaczyliśmy wyżej, Karta Pracy w szeregu artykułów (artykuły 4, 10 do 23) ustala zasady co do zbiorowych umów o pracę, mających regulować wzajemne stosunki między kapitałem i pracą. Nie wyczerpuje ona jednak wszystkich kwestyj, związanych z temi umowami. Szczegółowe ich unormowanie znajdujemy w ustawie syndykalistycznej z 3.IV.1927 oraz w całym szeregu poszczególnych dekretów, wydanych w czasie późniejszym.

Należy przedewszystkiem zauważyć, iż faszyzm, ujmując w normy prawne stosunek między kapitałem a pracą, nie ograniczył się wyłącznie do gospodarczej kwestji wynagrodzenia za pracę, lecz zespolił ją z moralnym i społecznym charakterem stosunków, istniejących między pracodawcami a pracownikami, jakościowym i ilościowym stopniem rozwoju wytwórczości, ze wzmaganiem się bogactwa kraju i podniesieniem duchowego poziomu, oraz ze wzmożeniem ogólnego dobrobytu mas pracujących. Stąd uznano za konieczne uregulowanie drogą umów zbiorowych wszelkich stosunków między czynnikami, przyczyniającemi się w jednakowej mierze do wzmożenia wytwórczości t. j. między kapitałem, techniką i pracą,

*) Vide: Załącznik Nr. 13.

oraz nadanie umowie jako takiej mocy obowiązującej nietylko w odniesieniu do wytwórców, wchodzących w skład syndykatów i zawierających umowy, lecz jednocześnie w odniesieniu do wszystkich wytwórców, objętych daną kategorją, zorganizowanych i niezorganizowanych, których dana umowa dotyczy. Zasadę tę Karta Pracy wyraża w artykule 4 w sposób następujący:

W umowie zbiorowej o pracę znajduje swój wyraz uchwytny pogodzenie różnych czynników produkcji, w drodze solidarnego podporządkowania się przeciwnych interesów pracodawców i pracowników wyższym interesom wytwórczości.

Rozciągłość umów zbiorowych.

Zgodnie z art. 10 ustawy syndykalistycznej z 3.IV.1926 r. zbiorowe umowy o pracę zawarte przez prawnie zalegalizowane związki pracodawców, pracowników, rzemieślników i przedstawicieli wolnych zawodów, obowiązują: wszystkich pracodawców, pracowników, rzemieślników i przedstawicieli wolnych zawodów, których umowa zbiorowa, dotyczy.

Kopja zawartych umów zbiorowych, winna być złożona w miejscowej prefekturze i wydrukowana w dzienniku prowincjonalnym, gdy idzie o związki gminne, okręgowe lub prowincjonalne, a złożona w Ministerstwie Gospodarstwa Narodowego i ogłoszona w „Gazzetta Ufficiale" Królestwa, jeśli sprawa dotyczy związków regjonalnych, międzyregjonalnych lub państwowych.

Pracodawcy i pracownicy, którzy nie przestrzegają zbiorowych umów i przepisów ogólnych, którym podlegają, są odpowiedzialni cywilnie zarówno wobec związku pracodawców, jak i wobec związku pracowników, które daną umowę zawarły.

Warunki prawomocności umów zbiorowych.

Umowy zbiorowe są nieważne z powodów następujących:

1) niesporządzone na piśmie (art. 10 ust. synd.), jako nie dające dostatecznej gwarancji.

2) zawarte z osobami prywatnemi lub związkami, nie uznanemi prawnie.

3) niezaopatrzone w podpisy upełnomocnionych przedstawicieli syndykatów, umowy te zawierających (art. 49 Dekr. Król. z 1.VII.1926).

4) zawierane na czas nieokreślony (art. 10 ust. synd.). Ustawa wymaga bowiem dokładnego oznaczenia czasu trwania umowy. Po wygaśnięciu terminu umowa może być przedłużona na okres dalszy. Należy również zaznaczyć, iż ustawa daje możność stopniowego doskonalenia treści umów, wprowadzania ulepszeń, podyktowanych doświadczeniem lub uzasadnionych zmianami, mogącemi zajść w danem przedsiębiorstwie.

5) nieratyfikowane przez zrzeszenia wyższego stopnia (art. 47 ust. synd.) i to z tego względu, iż ustawa, według której zrzeszenia syndykalistyczne przyjmują na siebie odpowiedzialność za treść i wyniki umów pracy, słusznie nadała im wyłączne prawo ustalania, które z pośród umów należycie odpowiadają zarówno praktycznym wymaganiom chwili, jak i normom, ustanowionym dla syndykatów.

6) niezawierające postanowienia, dotyczącego próbnego okresu pracy (par. 11 Karty Pracy). W chwili przyjęcia robotnika do pracy wynagrodzenie jego nie jest jeszcze ustalone. Musi on przejść okres próbny, wykazać swoje uzdolnienie i umiejętność, poczem pracodawca podciąga go pod odpowiednią kategorję i oznacza wysokość wynagrodzenia,

względnie zrzeka się jego dalszej pracy z powodu braku wymaganych kwalifikacyj. Chodzi o ustalenie czasu trwania tego próbnego okresu, oraz o określenie wynagrodzenia za wykonaną w tym czasie pracę. Otóż, w myśl postanowień Karty Pracy, każda umowa zbiorowa winna zawierać ścisłe normy, zabezpieczające pod tym względem zarówno interesy pracodawców, jak i pracowników i ustalane przez zrzeszenia syndykalistyczne. Okres próby trwa zazwyczaj 8 do 15 dni, zależnie od rodzaju przedsiębiorstwa i rzemiosła; w tym czasie obu stronom przysługuje prawo rozwiązania umowy pracy bez odszkodowania, a pracodawcę obowiązuje jedynie zapłata wynagrodzenia za wykonaną istotnie pracę. Pracownik, który przeszedł zwycięsko przez okres próby, zostaje zaliczony do odpowiedniej kategorji wynagrodzenia, przyczem okres próby całkowicie wlicza się do czasu przepracowanego wogóle.

7) niezawierające postanowień co do wysokości i sposobu zapłaty wynagrodzenia (art. 11 Karty Pracy). Ustalenie minimum wynagrodzenia, stanowiące, jak zaznaczył Minster Korporacyj Bottai „kwestję stopnia doskonałości organizacji syndykalistycznej", jest nieodzowne zarówno dla pracodawcy, aby ten ostatni codzienną swoją kalkulację mógł opierać na względnie stałych cenach surowców i robocizny, jak i dla pracownika, by mógł on na podstawie stałych zarobków określać swój budżet.

Należy zaznaczyć, iż minimum wynagrodzenia według koncepcji faszystowskiej jest uzależnione nie od minimum środków, niezbędnych do życia, lecz od sprawności fizycznej i uzdolnień pracownika oraz od korzyści, osiąganych przez dane przedsiębiorstwo z jego pracy. Opierając się na tej zasadzie, ustawodawca nietylko przyznaje pracownikowi prawo otrzymywania minimum wynagrodzenia, niezbędnego w celach utrzymania, lecz nadto pewnej nadwyżki, stanowiącej wynagrodzenie za wysiłek w kierunku wzmożenia produkcji.

8) niezawierające ściśle określonych norm, dotyczących ilości godzin pracy (par. 11 Karty Pracy).

Ilość godzin pracy została ustalona na całym obszarze Italji na podstawie Król. Dekretu z mocą ustawy z dn. 15.III.1923 r., według którego „normalna praca robotników i urzędników, zatrudnionych w przedsiębiorstwach handlowych i przemysłowych, nie może przekraczać ośmiu godzin dziennie, względnie 48 godzin tygodniowo". Maksymalna ta granica ma zastosowanie również do pracy na roli. Mogące mieć miejsce odchylenia i sytuacje wyjątkowe zostały wzięte pod uwagę przez ustawodawcę i ujęte w specjalne przepisy.

Tak więc ustawa zezwala na dodanie do normalnego ośmiogodzinnego dnia pracy, pracy dodatkowej, nieprzekraczającej jednak 2 godzin dziennie lub 12 godzin tygodniowo, pod warunkiem jednak zawarcia w tej kwestji specjalnej umowy, oraz wyznaczenia za ową nadprogramową pracę specjalnego wynagrodzenia, przewyższającego wynagrodzenie normalne conajmniej o 15%. Dotyczy to zarówno poborów stałych, jak i akordowych. Niektóre gałęzie przemysłu wymagają okresowego, sezonowego wzmożenia pracy. Mając to na względzie, ustawa właśnie zezwala na wprowadzenie godzin dodatkowych pod warunkiem, by ilość ich w ciągu roku nie przewyższyła średnio 48 godzin w tygodniu. Jako przykład mogą posłużyć warunki pracy w przemyśle budowlanym, powodujące w okresie zimowym redukcję pracy do 6 godzin dziennie, która to redukcja pracy znajduje wyrównanie w zwiększeniu ilości godzin pracy (do 10 godzin maximum) w okresie miesięcy letnich. Jednakże rocznie ta ilość godzin nie może przekroczyć średnio 8 godzin dziennie. Ustawa uwzględnia nadto prace, pozbawione charakteru ciągłości, i polegające jedynie na stróżowaniu, na dozorze i t. p. (jak np. dozorcy domów, dozorcy przy robotach hydraulicznych i t. p.) a tem samem nie podpadające pod ośmiogodzinne ograniczenie. W celu zapobieżenia powstawaniu kwestyj spornych, mogących wywołać jakie-

kolwiek nieporozumienia między pracodawcami a pracownikami, rząd wydał rozporządzenie, na mocy którego każda umowa o pracę winna zawierać ścisłe normy przepisanych godzin, ustalonych odnośnie do poszczególnych kategoryj przedsiębiorstw.

Regulamin pracy.

Celem uniknięcia powstawania nieporozumień między pracodawcami a pracownikami na tle zobowiązań, wynikających z poszczególnych umów o pracę, ustawodawca nakazuje ustalanie szczegółowych norm, regulujących wzajemne zobowiązania między pracodawcami a pracownikami i stanowiących regulamin pracy w odnośnej gałęzi przemysłu.

Typowym przykładem tego rodzaju regulaminu jest regulamin zbiorowej umowy o pracy w przemyśle krawieckim w Tryjeście, zawarty w dn. 1 października 1927 r. między Powszechną Konfederacją Faszystowskiego Przemysłu Italskiego a Prowincjonalnym Urzędem Syndykatów Faszystowskich, którego ważniejsze przepisy przytaczamy niżej:

1. *Kara pieniężna:* w maksymalnej wysokości wynagrodzenia za sześć godzin pracy. Kary nieprzeznaczone na pokrycie szkód przedsiębiorstwa wpłacane są do Kasy Funduszu Przezorności na korzyść pracującego personelu;

2. *Zawieszenie w pracy:* maksymalny okres czasu: 3 dni;

3. *Zwolnienie* bez uprzedniego wymówienia oraz bez odszkodowania.

Kary te stosowane są za wykroczenia, dokładnie wyszczególnione w Narodowej Umowie Pracowników Przemysłu Gazowego i Wodociągowego, zawartej w dniu 18 lutego 1927 r. między „Faszystowskiem Zrzeszeniem Narodowem Przemysłu Gazowego i Wodociągowego a Narodową Federacją Faszystowskich Syndykatów Przemysłowych (działy: wodny, gazowy i elektryczny) — noszącem dziś nazwę „Narodowej

Federacji Faszystowskich Syndykatów Robotników, zatrudnionych w przemysłach: wodnym, gazowym i elektrycznym".

W art. 22 czytamy: kara pieniężna lub chwilowe zawieszenie w czynnościach grozi personelowi pracowniczemu za następujące wykroczenia:

a) niestawienie się do pracy lub służby bez uzasadnionej przyczyny;

b) niedbalstwo lub zbytnią powolność w wykonywaniu powierzonych sobie robót;

c) psucie lub niszczenie, choćby przez nieuwagę, materjałów lub przedmiotów, będących własnością przedsiębiorstwa, wzgl. własnością osób trzecich;

d) palenie papierosów, fajki lub cygar, bez zezwolenia Dyrekcji, oraz przynoszenie napojów wyskokowych do lokalu pracy;

e) stawianie się do pracy w stanie nietrzeźwym;

f) zbieranie składek pieniężnych w obrębie lokalu pracy bez upoważnienia Dyrekcji;

g) wszelkie wykroczenia przeciwko niniejszemu regulaminowi oraz postępki, uwłaszczające karności, obyczajności, hygienie i bezpieczeństwu warsztatów pracy;

h) nieprzestrzeganie godzin pracy (opóźnianie się w rozpoczynaniu, przerwy, skracanie czasu pracy).

Niezwłocznemu zwolnieniu bez wypowiedzenia i odszkodowania podlegają pracownicy, którzy dopuścili się:

a) poważnego zlekceważenia zarządzeń Dyrekcji;

b) rozmyślnej kradzieży lub uszkodzenia materjałów, wzgl. przedmiotów, będących własnością czy to przedsiębiorstwa, czy osób trzecich;

c) rozruchów, bójek, zamieszek w czasie, przeznaczonym na pracę lub służbę;

d) zdejmowania kopij planów, szkiców, rysunków maszyn, narzędzi, i innych przedmiotów, mających związek z prowadzeniem przedsiębiorstwa oraz

wyjawiania osobom obcym poufnych spraw, związanych z urządzeniami, pracą, administracją, ze szkodą, czy to materjalną, czy moralną dla przedsiębiorstwa;

e) wykonywania w czasie godzin pracy robót na własną rękę lub na zamówienie osób trzecich. Nie jest wykluczony przymus pokrycia mogących ewentualnie powstać z tego powodu szkód materjalnych przedsiębiorstwa;

f) wielokrotnego powtarzania wykroczeń, wyszczególnionych w art. 22;

g) występków, pociągających za sobą karę więzienia.

Powyższe normy, niemal jednako brzmiące we wszystkich zbiorowych umowach o pracę, dają pełną gwarancję przeciwko samowoli pracodawców w stosunku do pracowników, a z drugiej strony, zapobiegają naruszaniu regulaminu przez tych ostatnich.

Inne normy obowiązujące.

Oprócz wyżej wskazanych, zbiorowe umowy o pracę o trwałym, nie przejściowym charakterze, winny, w myśl rozporządzeń „Karty Pracy", zawierać normy dotyczące regulacji:

Wynagrodzeń akordowych, ustalonych w ten sposób, by normalnie uzdolniony a pracowity robotnik otrzymywał minimalną nadwyżkę zarobku ponad wynagrodzenie podstawowe (Karta Pracy — par. 12).

Odpoczynku niedzielnego — z uwzględnieniem ponadto religijnych i cywilnych świąt, obchodzonych według miejscowej tradycji (Par. 15).

Urlopów płatnych, przysługujących osobom, zatrudnionym w przedsiębiorstwach, w których praca posiada charakter ciągły, po upływie roku wypełniania swych obowiązków bez przerwy (par. 16).

Odszkodowania za zwolnienie pracownika, bez jego winy „w stosunku do ilości lat przepracowanych",

oraz odszkodowania, należnego rodzinie pracownika na wypadek jego śmierci" (Par. 17).

Zmiana właściciela przedsiębiorstwa, w przedsiębiorstwach, w których praca jest wykonywana w sposób ciągły, nie rozwiązuje umowy o pracę i w niczem nie zmienia praw, przysługujących ogółowi pracowników (Par. 18).

Choroby pracownika lub powołanie go do służby wojskowej: Choroba pracownika, czas trwania której nie przekracza pewnej określonej granicy, jak również powołanie pracownika do służby wojskowej, nie może stać się powodem do rozwiązania zawartej z nim umowy (idem).

Kasy Chorych: Kasy Chorych, ufundowane ze składek, wpłacanych zarówno przez pracodawców jak i pracowników, funkcjonują pod zarządem przedstawicieli jednej i drugiej strony i pod ogólnym nadzorem organów korporacyjnych (par. 18).

Są to klauzule zasadnicze, oprócz których każda prawidłowo sporządzona umowa o pracę winna zawierać inne jeszcze postanowienia, dostosowane do specjalnych warunków pracy w danej gałęzi przemysłu.

Odpowiedzialność za wyłamywanie się z pod postanowień umowy.

Zbiorowa Umowa pracy nabiera mocy z dniem jej ogłoszenia w „Gazzetta Ufficiale", o ile posiada charakter narodowy lub regjonalny, i w „Zbiorze ogłoszeń", o ile jest umowa prowincjonalną lub miejscową. Od daty jej wejścia w życie zarówno pracodawcy, jak i pracownicy przyjmują na siebie odpowiedzialność cywilną oraz syndykalistyczną za wszelkie wykroczenia przeciwko jej przepisom.

Art. 55 rozporządzenia wykonawczego (Regulaminu) z dn. 1 lipca 1926 przewiduje, co następuje:

Zrzeszenia, które zawarły umowę zbiorową o pracę, ponoszą odpowiedzialność za wyniki niewykonania objętych tą umową zobowiązań. Odpowiedzialność ich za przekroczenia jej przez stronę, biorącą udział w umowie, ma miejsce jedynie w tym wypadku, o ile

nie dokonali wszystkiego, co było w ich mocy, by tym przekroczeniom zapobiec. W stosunku do zrzeszonych, strony są obowiązane pouczyć ich o zakresie władzy dyscyplinarnej, przyznanej im przez statut.

Taką samą, jeśli nie większą rolę, niż odpowiedzialność prawna, odgrywa w dziedzinie umów o pracę odpowiedzialność moralna, obywatelski obowiązek poszanowania ustaw narodowych i poczucie własnej godności pracownika, rozumiejącego, iż wykonanie zobowiązań jest podstawą wszelkiego prawa i porządku.

Ugodowe załatwianie sporów.

W przewidywaniu wykroczeń, spowodowanych mylnem rozumieniem treści umowy, ustawa podaje sposoby ugodowego rozstrzygania wszelkich sporów, jakie mogą wyniknąć z niewłaściwej interpretacji lub nieodpowiedniego stosowania umowy, jako takiej.

Udanie się na drogę prawną musi być poprzedzone próbą ugodowego załatwienia sporu, podjętą przez organy związkowe. Zarówno w zbiorowych, jak i w indywidualnych zatargach o pracę, kompetentne są zwykłe urzędy pracy, którym dodaje się asesorów, wyznaczonych przez zainteresowane związki zawodowe (art. 10 Karty Pracy i trt. 13 Ust. Synd). Instytucją sądową są sądy apelacyjne, działające w charakterze Sądów pracy. Sądy te są ustanawiane przy każdym z 16 sądów apelacyjnych jako osobne sekcje, złożone z 3 sędziów (jednego jako prezesa i dwuch, jako radców sądu apel.). Skład uzupełniają dwaj obywatele, będący rzeczoznawcami w sprawach pracy. Decyzja sądu może być powzięta po wysłuchaniu Prokuratora, który reprezentuje interesy Państwa (wzgl. Narodu) (art. 16 Ust. Synd.).

Akcję sądową w sprawach, odnoszących się do stosunków zbiorowych pracy, wszczynać mogą jedynie związki, prawnie uznane, stronami zaś pozwanemi mogą być również jedynie stowarzyszenia prawnie uznane. W przeciwnym razie stronę pozwaną re-

prezentuje specjalny kurator, mianowany przez Prezesa Sądu Apelacyjnego.

Statystyka umów zbiorowych.

Niżej przytaczamy dane, dotyczące liczby zawartych umów zbiorowych ogólnie obowiązujących narodowych, międzydzielnicowych i prowincjonalnych.

Zawarto umów	Razem	Rolnictwo	Przemysł	Handel	Banki	Transp. ląd. i żegl. rzeczna	Transp. morskie i powietrzne
Od wejścia w życie Ustawy do 31.12.27	2821	371	2064	238	27	116	5
W 1928 r.	1744	227	1012	218	29	254	4
„ 1929 „	1156	221	615	188	3	119	10
Od wejścia w życie ustawy do końca 1929 r.	5721	819	3691	644	59	489	19

Międzyprowincjonalne i narodowe umowy o prace.

A) Umowy złożone w Ministerstwie Korporacyj od wejścia w życie ustawy syndykalistycznej do 10 marca 1930 włącznie.	199	13	69	37	55	18	7
B) Umowy ogłoszone	102	5	22	29	26	13	7

Z powyższego zestawienia wynika, iż w latach 1926—1929 zawarto przeszło 6000 umów zbiorowych, co stanowi liczbę imponującą i świadczy o niezmiernie wydatnych rezultatach praktycznych syndykalistycznego ustawodawstwa faszystowskiego.

ROZDZIAŁ V.

OPIEKA SPOŁECZNA

Przez dłuższy czas, jak wiadomo, opieka społeczna zarówno teoretycznie, jak i praktycznie była mieszana z filantropją i uważana za sprawę indywidualną. Liberałowie odnosili się do tych spraw z odcieniem lekceważenia, pozostawiając je akcji prywatnej, radykali zaś widzieli w nich środek obrony burżuazji przed niebezpieczeństwem pauperyzmu. Jedynie doktryna katolicka nadała tej akcji wyższą wartość moralną, dopatrując się w niej wcielenia jednej z trzech cnót teologicznych — miłosierdzia.

Faszyzm odrazu uznał za konieczne wykreślenie linji demarkacyjnej między dobroczynnością a akcją opieki społecznej, której zadania są natury ogólno-państwowej i która ma na celu przedewszystkiem obronę rasy, uczynienie jej możliwie najbardziej żywotną i silną, zdolną do służenia wyższym interesom Państwa. Przedmiotem jej troski i zainteresowania nie są jednostki, lecz całe pokolenia — pokolenie doby obecnej i pokolenie jutra. Widzimy więc, że koncepcja faszystowska oparła się tutaj na szerokiej podstawie, daleko wybiegając poza zwykłe cele humanitarne, wkraczając w dziedzinę natury biologicznej; opieka społeczna w pojęciu współczesnem — to więcej, niż zapobieganie nędzy i udzielanie pomocy jednostkom podupadłym, to — konieczność zapobieżenia osłabieniu fizycznemu i moralnemu rasy, to szeroko zakrojona akcja w kierunku tworzenia, wychowywania i doskonalenia nowych poko-

leń. Jej rezultatem jest formowanie kadrów pożytecznych i produkcyjnych a tępienie w Narodzie pierwiastków pasywnych i chorobliwych. Tutaj faszyzm stanął w obliczu wielkiego i skomplikowanego problemu demograficznego, uświadamiając sobie, iż należyte rozwikłanie jego, to wielka wygrana dla Państwa italskiego. W ten sposób pojąwszy akcję opieki społecznej, faszyzm przedewszystkiem uznał za konieczne związać jej instytucje z organizacją prawną Państwa i zapewnić im jaknajdalej idącą opiekę państwową. Ta idea została całkowicie zrealizowana i, jak zobaczymy, polityka rządu faszystowskiego w dziedzinie opieki społecznej dała wyniki najbardziej pomyślne.

1. Wychowanie młodzieży *).

Reforma wychowania młodzieży — to jedno z najdonioślejszych zagadnień w programie rządu faszystowskiego. Tę reformę podjęto w dwóch kierunkach: w kierunku zmiany systemu nauczania, a więc reformy szkolnictwa—i w kierunku położenia większego, niż dotychczas, nacisku na wychowanie fizyczne. W myśl aforyzmu Epikteta, który głosi: „bądź silnym, aby być czystym, bądź czystym, aby być silnym" — rząd faszystowski uznał za jeden z najdonioślejszych swych obowiązków regenerację fizyczną młodzieży. Środki, prowadzące do tego celu, są z jednej strony natury prewencyjnej, z drugiej — represyjnej. Do pierwszych należy zaliczyć utworzenie narodowej organizacji w celach opieki nad matką i dzieckiem, różne zarządzenia w sprawach zdrowia publicznego i hygieny, o czem była mowa wyżej, i wreszcie — utworzenie narodowej organizacji Balilla.

Środki represyjne obejmują różne zagadnienia natury administracyjnej, mające na celu zapobieganie szerzeniu się demoralizacji wśród młodzieży.

Dziś — młode pokolenie korzysta w Italji z opieki rządu w zakresie tak szerokim, jak w żadnym

*) Vide: Załącznik Nr. 14, 15, 16 i 17

chyba innym kraju. Rząd faszystowski, jak już powiedzieliśmy, opiekuje się matką w okresie jej ciąży i w czasie porodu, czuwa nad zdrowiem dziecka po przyjściu na świat i wreszcie wywiera decydujący wpływ na rozwój umysłowy i fizyczny młodego pokolenia od najmłodszych lat do czasu usamodzielnienia się. Akcja, prowadzona w tym kierunku, zorganizowana jest niezwykle konsekwentnie i przemyślana w najdrobniejszych szczegółach.

Organizacja Narodowa „Balilla", powołana do życia ustawą z 3.IV.1926 r., nie jest to jakaś zwykła organizacja sportowa, będąca uzupełnieniem nauk szkolnych, lecz rzeczniczka nowej ideologji, jakiej hołduje faszyzm, będącej źródłem ustosunkowania się jednostki do Państwa na innych podstawach, w innej płaszczyźnie, niż to miało miejsce dotychczas.

Na czele tej Organizacji stanął Renato Ricci, jeden z najmłodszych wśród przedstawicieli władz faszystowskich, który powierzonej mu pracy poświęcił się, pełen oddania i zapału, rozumiejąc, iż młodzież— to „przyszłość Rewolucji faszystowskiej i podwalina jej potęgi". W końcu roku ubiegłego został on mianowany Podsekretarzem Stanu w Ministerstwie Wychowania Narodowego, któremu została podporządkowana Organizacja „Balilla" (O. N. B.).

Organizacja Narodowa obejmuje dwie organizacje: „Balilla", do której należeć mogą dzieci od 8—14 lat, oraz „Avanguardisti", rekrutujący się z młodzieży w wieku od 14 do 18 lat. Organizacje te są objęte wspólną organizacją p. n. **„Opera Nazionale Balilla"**. Należenie do tej organizacji nie jest przymusowe, lecz dobrowolne i wymaga uprzedniej zgody rodziców lub opiekunów.

Od Kierownictwa Organizacji zależą bezpośrednio Komitety Prowincjonalne, założone w głównych środowiskach poszczególnych prowincyj i podległe Komitetom gminnym, istniejącym we wszystkich gminach Italji.

O rozwoju organizacji najlepiej świadczą dane liczbowe. Wystarczy stwierdzić, że ilość jej młodo-

cianych członków, która w marcu 1924 r., t. j. na początku jej faktycznej działalności, wynosiła 360.000 osób, podniosła się w końcu r. 1928 do okrągłego miljona (600.000 członków „Balilla" plus 400.000 członków Awangwardystów a w końcu lutego r. b. prawie 1400 tys. (954.903 czł. „Balilla" plus 395.708 czł. „Avanguardisti").

Olbrzymi ten zastęp młodych, żywotnych jednostek został ujęty w ramy faszystowskiego ustroju wojskowego, składającego się z Legjonów, Kohort, Centuryj i Szwadronów. Tych legjonów jest obecnie 616 i powstają one pod nadzorem 6050 oficerów Milicji Narodowej, 20.000 instruktorów, 16.000 dowódców szwadronów.

Wojskowe formacje Awangwardystów, stojące na czele Legjonów, podlegają komendzie oficerów milicji — formacje „Balilla" zaś pobierają naukę częściowo od tych oficerów, częściowo od specjalnych instruktorów — faszystów. Organizacje „Balilla" dla dziewcząt liczą 640.000 członkiń w wieku do lat 12 (piccole Italiane) i 92.630 członkiń w wieku ponad lat 12.

Nauka wojskowości, sportów i gimnastyki odbywa się progresywnie. Sekcja „Balilla" rozpoczyna od łatwych ćwiczeń, mających raczej pozór zabawy; natomiast Awangwardystów ćwiczy się we właściwej sztuce wojskowej i w sportach, pojętych w najrozleglejszem znaczeniu tego słowa, jako to: w szermierce, w alpiniźmie, w odległych wycieczkach pieszych, w piłce nożnej, w lekkiej atletyce, w konnej jeździe, wiosłowaniu, kierowaniu łodziami motorowemi, narciarstwie, i t. p.

Nie poprzestając na pracy nad fizycznem wychowaniem zorganizowanej przez siebie młodzieży, O. N. B. od czasu likwidacji „Narodowej Instytucji Wychowania Fizycznego" interesuje się czynnie wychowaniem fizycznem chłopców w szkołach na terytorjum kraju. Jej zawdzięcza Italja założenie w niezmiernie krótkim przeciągu czasu, w dniu 5-go lutego r. ub. „Wyższej Szkoły Faszystowskiej dla Nauczycieli Wychowania Fizycznego" do której do-

puszczono z pośród znacznej ilości kandydatów 200, uznanych za najodpowiedniejszych. Instytucja ta nosi wybitnie akademicki charakter i za warunek przyjęcia stawia posiadanie dyplomu szkoły średniej 2-go stopnia. Po przejściu obowiązkowego kursu 2-letniego uczniowie mogą zapisać się na roczny kurs uzupełniający fakultatywny, poczm zostaje im powierzone kierwnictwo wychowaniem fizycznem w szkołach krajowych.

„Balilla" sprawuje szczególnie troskliwą opiekę nad trybem życia i nad zdrowiem zorganizowanej w jej szeregach modzieży.

W ciągu 1928 roku powstało dzięki jej staraniom: 51 kolonij nadmorskich, 34 kolonje górskie i 18 obozowisk, z których korzystało przeszło 60.000 młodych faszystów.

Zasługują nadto na uwagę przeprowadzone przez organizację wzorowe urządzenia hygieniczno - lekarskie, nadzór nad któremi został powierzony kompetentnym i sumiennym lekarzom, przydzielonym do legjonów i pracującym w ambulatorjach i domach dla rekonwalescentów, gdzie młodzież otrzymuje bezpłatne porady i lekarstwa.

Balilla dba również gorąco o rozwój kulturalny swych członków.

Już dziś liczne gminy zawdzięczają jej inicjatywie powstanie faszystowskich kursów pozaszkolnych, czytelni, sal dla zebrań towarzyskich, bibljotek, kursów ogólnokształcących i t. p.

Organizacja „Balilla" zapoczątkowała w roku 1928 egzaminy konkursowe i wydaje najzdolniejszym uczniom stypendja i nagrody za pilność i wybitne postępy w naukach. Zapał, z jakim młodzież uczestniczy we wspomnianych egzaminach, świadczy dowodnie o tem, jak szczęśliwym pomysłem było wprowadzenie ich w życie. Należy dodać, że chłopcy, odznaczający się wyjątkowemi zdolnościami w jakimkolwiek kierunku, kształcą się na koszt N. O. B. w Akademjach Sztuk Pięknych, Konserwatorjach, uniwersytetach i t. p.

Rozumiejąc doniosłe znaczenie kinematografu, jako środka wychowawczo-kształcącego, N. O. B. porozumiała się z Instytutem Kinematograficznym (L. U. C. E.) w kwestji założenia w najbliższym czasie „Kinotek Balilla" we wszystkich gminach kraju.

Wykształcenie narodowe młodzieży uważa Balilla za jedno z najważniejszych zadań wychowawczych. Założyła ona w ośrodkach licznych komitetów prowincjonalnych szkoły zawodowe, podlegające najsurowszym kryterjom pedagogiki współczesnej. W obecnej chwili funkcjonuje sprawnie 47 szkół sztuk i rzemiosł, 35 kursów przygotowawczo-zawodowych i 2 drukarnie.

W celu wzbudzenia w swych wychowankach zamiłowania do pracy na roli zostały założone staraniem N. O. B., oprócz rolniczych stacyj doświadczalnych, również liczne szkoły rolnicze z terenami dla nauki praktycznej, które w prowincji Weneckiej i w prowincjach Italji Południowej funkcjonują obecnie w liczbie 205.

Nie można pominąć milczeniem opieki religijnej, jaką „Balilla" rozciąga nad młodzieżą.

Każdy legjon posiada kapelanów, wykładających zasady religji katolickiej i czuwających nad wprowadzeniem w życie przez wychowanków zasad etycznych. Członkowie „Balilla" jak i „Avanguardisti" są obowiązani wysłuchać co niedzielę Mszy św. i biorą udział we wszystkich uroczystościach kościelnych.

W skład prac Organizacji wchodzi nadto opieka nad przygotowaniem młodzieży do marynarki i lotnictwa. Jej staraniem powstały już we wszystkich większych portach Italji Żeglarskie Centurje „Balilla" i Awangwardystów. W 1928-29, Zarząd zorganizował wycieczki po Morzu Śródziemnem, w których wzięło udział przeszło 1000 Awangwardystów, liczne wycieczki statkami na Wschód, oraz wycieczki koleją do Hiszpanji i Bułgarji, z udziałem młodzieży w liczbie przeszło trzech tysięcy.

W dziedzinie lotnictwa „Balilla" dokłada wszelkich usiłowań, by obudzić w swych wychowankach zapał i inicjatywę zawodową. Wystarczy przypom-

nieć niezrównany wyścig lotniczy w Pavullo del Frignano (prow. modeńska), do którego stanęło około 100 Awangwardystów.

W szkołach przygotowawczo-lotniczych, założonych przez liczne Komitety Prowincjonalne, prowadzone są specjalne kursy zawodowe dla przyszłych mechaników, obserwatorów, monterów, radjotelegrafistów i t. p.

W roku 1928-29 organizacja zbudowała już swoje własne domy w Genui, Taranto, Medjolanie, Forli, Padwie, Gorycji, Viterbo, Carrarze, Turynie i w kilku mniejszych miejscowościach.

Młodzież ta przygotowana przez Organizację do życia i czynu, po ukończeniu 18-go roku życia, po odbyciu ceremonji „Leva Fascista", (Pobór faszystowski), otrzymuje świadectwo dojrzałości obywatelskiej i przechodzi do szeregów Stronnictwa i Ochotniczej Milicji Bezpieczeństwa Narodowego.

W czasie tej ceremonji, odbywającej się zwykle w dniu rocznicy powstania Związków faszystowskich (Fasci di Combattimento), t. j. 23 marca lub 21 kwietnia, jak to miało miejsce w r. b. jako w rocznicę założenia Rzymu i Święta Pracy, młodzi szermierze rewolucji faszystowskiej otrzymują muszkiet z tą samą wiarą, spokojem i dumą, z jaką synowie rzymskich patrycjuszów przywdziewali po raz pierwszy togę obywatelską.

2. Opieka nad Macierzyństwem i Dziećmi.

Akcja, mająca na celu sprawowanie opieki nad macierzyństwem i dziećmi, została ujęta w odpowiednie normy prawne za pomocą ustawy z dn. 10.XII.1925, na mocy której powołano do życia t. zw. **„Organizzazione Nazionale di Maternità ed Infanzia"** (Organizacja Narodowa Opieki nad Macierzyństwem i Dziećmi). Instytucja ta jest zależna od Państwa i rozwija swą działalność za pośrednictwem organów specjalnych, t. j. federacyj prowincjonalnych, utworzonych przez instytuty opieki nad macierzyństwem i dziećmi, istniejących w każdej pro-

wincji. Federacje te ze swej strony działają za pośrednictwem około 10.000 komunalnych komitetów opiekuńczych, których członkowie wybierani są z pośród osób szanowanych, energicznych i mających doświadczenie w sprawach opieki nad matką i dzieckiem.

Akcji, prowadzonej przez członków komitetu, pozostawiona jest jaknajwiększa swoboda, lecz jednakże musi ona pozostawać w zgodzie z dyrektywami Centrali.

Działalność praktyczna członków nie ogranicza się tylko do udzielania pomocy lub schronienia rodzinie lub dzieciom. Ich zadaniem jest zapewnienie kobietom w okresie ciąży koniecznego odpoczynku i zabezpieczenie przed utratą zajęcia. Opiekują się oni matkami w czasie karmienia dzieci i dostarczają im zatrudnienia, gdy są bez pracy. Ułatwiają uznanie dzieci nieślubnych i zawieranie związków małżeńskich przez ich rodziców.

Do nich należy sprawowanie kontroli, czy przestrzegany jest zakaz uczęszczania dzieci na widowiska nieodpowiednie, używania alkoholu i palenia papierosów. Wreszcie opiekują się oni dziećmi, powierzonemi obcym rodzinom lub specjalnym instytucjom, i czuwają, aby wykonywane były wszelkie warunki z punktu widzenia moralności, hygieny i wychowania.

Według danych oficjalnych ok. 20.000 matek odbywa połóg w instytucjach specjalnych. Podatek nałożony na kawalerów, ma służyć do przysporzenia m. in. środków tym niezmiernie pożytecznym zakładom.

Bardzo ważnem zadaniem Instytutu jest również **opieka hygieniczno - wychowawcza.** Udziela on matkom porad i wskazówek co do samych siebie i dzieci, rozpowszechnia zasady hygieny, terapji i zapobiegania chorobom (profilaksji) wśród klas ubogich i stara się wpajać odpowiednie wiadomości w sprawach sanitarnych. Akcja prowadzona jest za pomocą związków kobiecych, którym sprawę tę Instytut powierza. W tych organizacjach kierownictwo

sanitarne sprawują lekarze bezpłatnie. Nad temi związkami czuwają komitety opiekuńcze pod kontrolą federacyj prowincjonalnych, odpowiedzialnych przed Centralą. Są to więc ośrodki propagandy hygienicznej, które rozdzielają nadto lekarstwa, mączkę mleczną i mleko.

Istnieją również wykłady wędrowne, mające na celu propagandę walki z chorobami i śmiertelnością wśród dzieci. Propaganda ta sięga wszędzie, aż do najmniejszych gmin wiejskich. Do każdej z nich przydzielony jest akuszer. Lekarz chorób dziecięcych rezyduje w miejscowości, obranej jako ośrodek akcji wykładowej. Udziela porad zazwyczaj w niedzielę, aby mieszkańcy odległych gmin mogli doń przybywać. W dni powszednie udaje się on do miejscowości sąsiednich, gdzie udziela porad publicznie.

Na 12 katedr dziś czynnych 50.000 osób zostało odwiedzonych przez lekarzy, przyczem, dzięki ich wpływowi, stwierdzono zmniejszenie się śmiertelności i szerzenia się chorób wśród dzieci.

Zakład Narodowy poza wyżej wyłuszczonemi celami ma za zadanie **roztaczanie opieki nad sierotami**, nad młodocianymi przestępcami, oraz dziećmi, upośledzonemi fizycznie lub umysłowo. Ta armja dzieci, pozbawionych opieki, zdanych na łaskę ulicy,—to przyszłe zastępy zbrodniarzy, szumowin społecznych, czynnik rozkładowy w narodzie. Otoczenie tych nieszczęśliwych należytą opieką będzie mogło ich uratować.

Pod opieką Instytutu pozostaje ok. 8.000 dzieci. Umieszczono je u rodzin rolników lub w specjalnych zakładach, gdzie mają wyuczyć się rzemiosła. Na ten cel skarb Państwa asygnuje rocznie przeszło 20 milj. lirów.

Celem ratowania dzieci skrufulicznych, zagrożonych gruźlicą, anemicznych, Instytut przyczynił się do zorganizowania ok. 700 kolonji w górach, na wsi, nad morzem i nad brzegami rzek. Kolonje sezonowe dla dzieci zdrowych były organizowane pod kie-

rownictwem Stronnictwa faszystowskiego za pośrednictwem Związków Kobiecych i przy współudziale Balilla.

Instytut istnieje zaledwie 4 lata, lecz w ciągu tego krótkiego okresu rezultaty jego działalności są b. doniosłe i trwałe; są to: konsolidacja i koordynacja wszystkich zakładów opieki społecznej, zmniejszenie śmiertelności i chorób, poprawa jakościowa i ilościowa społeczeństwa, ratunek dzieci zaniedbanych, chorych, wzmożenie sił produkcyjnych Narodu.

3. Narodowy Patronat Opieki Społecznej.*) (Patronato Nazionale per Assistenza Sociale).

„Narodowy Patronat Opieki Społecznej" powstał w końcu r. 1927 w związku z art. 18 „Karty Pracy", na mocy którego została mu powierzona opieka nad robotnikami i nadzór nad należytem wykonywaniem ustaw i rozporządzeń, dotyczących ubezpieczeń społecznych, oraz prowadzenie propagandy i popularyzowanie zasad prawodawstwa społecznego. Został on przekształcony z Narodowego Patronatu Lekarsko-Prawnego nad wypadkami przy pracy na roli i w przemyśle oraz nad ubezpieczeniami społecznemi, powołanego do życia dekretem z dn 26 czerwca 1927 r. Patronat znajduje się pod nadzorem Ministerstwa Korporacyj. Wszelkie czynności administracyjne, prawne i sądowe wykonuje on bezpłatnie.

W pierwszych czasach istnienia Patronatu wydawało się, iż ze względu na jego rdzennie społeczny charakter, oraz na nadzór, rozciągany przezeń nad państwowemi i prywatnemi zakładami ubezpieczeń społecznych, winien on stać się jedyną i wyłączną w Państwie instytucją pomocy i opieki nad robotnikami.

Po głębszem jednak zbadaniu tej kwestji czynniki miarodajne uznały, iż byłby to obecnie krok przedwczesny. Należało poczekać do chwili, w której masy robotnicze dojrzeją do zrozumienia, jak do-

*) Vide: Załącznik Nr. 18.

niosłe jest podniesienie ich sprawy do znaczenia sprawy państwowej.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania ze strony Patronatu są w chwili obecnej sprawy następujące: opieka i pomoc lekarsko-prawna, sposoby zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom przy pracy, wreszcie opieka i pomoc dla robotników, niezdolnych do pracy z powodu nieszczęśliwych wypadków lub chorób zawodowych.

Praca w tym kierunku obejmuje, prócz dokładnego uświadamiania robotników o sposobach unikania niebezpieczeństwa, udzielanie pracodawcom odpowiednich wskazówek, dotyczących wprowadzenia, bez względu na wzmożenie kosztów przedsiębiorstwa, najnowszych, niezbędnych dla tego celu ulepszeń oraz inowacyj technicznych.

W sprawie obowiązkowego leczenia ubezpieczonych należy przypomnieć, iż, w myśl prawodawstwa europejskiego, pomoc lekarska i chirurgiczna dla ubezpieczonych stanowi nierozdzielną część odszkodowania materjalnego: zważywszy, natomiast, iż chodzi tu o sprawę ściśle społecznej natury, dochodzimy do wniosku, że i pomoc ta winna nosić charakter przedewszystkiem społeczny. Wobec tego, iż państwo jest bezpośrednio zainteresowane w usuwaniu i łagodzeniu następstw wszelkich wypadków, przynoszących szkodę robotnikowi, jako narodowej sile wytwórczej, pomoc lekarska dla dotkniętych nieszczęśliwemi wypadkami nabiera specjalnego znaczenia, raz jeszcze dowodzącego wyższości społecznej faszyzmu nad ustrojem demoliberalnym.

Reasumując, należy stwierdzić, iż działalność Patronatu Narodowego, oparta na dynamicznym, a więc zgodnym z życiem poglądzie na sprawiedliwość społeczną, stawia sobie za główny cel doskonałe sharmonizowanie interesów pracowników i pracodawców.

Tak więc działalność Instytucji przejawiła się już chlubnie w założeniu nadmorskich i górskich sanatorjów przeciwgruźliczych, stałych kolonij nadmorskich, górskich i podgórskich, zakładów dla leczenia

gruźlicy dziecięcej, a nadto domów leczniczo - odpoczynkowych dla młodzieży, zagrożonej gruźlicą, poradni dziecięcych, schronisk dla matek, domów poprawy dla małoletnich przestępców obojga płci, kolonij rolniczych, szkół pod gołem niebem, teoretycznych i praktycznych kursów pielęgnowania niemowląt, ambulatorjów położniczych i pedjatrycznych, domów wypoczykowych dla robotnic, gniazd sierocych, ambulatorjów dla leczenia chorób i zboczeń umysłowych, dyspensatorjów mleka i w. i.

Niezmiernie obiecująco rozwija się w obecnej chwili praca nad decentralizacją ochronek i przytułków; budują się one przeważnie po wsiach, a więc w warunkach niezmiernie zdrowych, a wychowańcy ich przysposabiani są od najmłodszych lat do pracy na roli, co niewątpliwie wywrze w najbliższej przyszłości ze wszech miar korzystny wpływ na stan gospodarstwa narodowego wogóle. Plan ruralizacji przytułków został zdecydowany z dwóch względów: popierania faszystowskiej polityki meljoracyjnej i wzmożenia ogólno społecznej akcji przeciwgruźliczej oraz akcji ochrony moralnej dziecka. Schroniska i przytułki, istniejące w miastach, zostały poddane kontroli kompetentnych organów Instytucji, którym polecono przenieść niektóre z nich na wieś i stopniowo przystosować do typu kolonij rolniczych lub szkół pod gołem niebem.

W myśl danego w tej sprawie okólnika praca nad ruralizacją przytułków i ochronek rozwijać się będzie ściśle według rozporządzeń, objętych §§ 178 i 222 regulaminu z 15 kwietnia 1925 r. Pierwszy z pominionych artykułów opiera się na zasadzie, iż dziatwa i młodzież osierocona lub opuszczona, którą trudno jest umieścić na wychowanie przy rodzinie, winna znaleźć schronienie w takich przytułkach wiejskich, o ustroju możliwie najwięcej zbliżonym do ustroju rodzinnego. Oddziała to zbawiennie na jej rozwój fizyczny i moralny i w większości wypadków wzbudzi w niej niewątpliwie zamiłowanie do pracy na roli. Drugi wymieniony artykuł ustanawia konieczność dostosowania urządzeń zdrowot-

nych w ochronkach, gniazdach sierocych, internatach, i t. p. do systemu szkół pod gołem niebem, a więc zakładania na wolnem powietrzu szkół, pracowni, ogrodów, boisk, placów, gier i t. p. Większość dzisiejszych przytułków i t. p. zakładów mieści sie jeszcze, niestety w skupieniach wielkich miast, bez powietrza, w fatalnych warunkach zdrowotnych. Instytucje pomocy i opieki, rozporządzające rozległemi obszarami ziemi, mają w razie potrzeby, odstępować część ich tym, którym brak środków materjalnych lub inne okoliczności nie pozwalają na bezpośrednie nabycie wolnych obszarów poza środowiskami wielkomiejskiemi.

Z akcją Instytucji wydatnie współdziała Narodowe Stowarzyszenie Konsorcjów Meljoracyjno - Irygacyjnych (Associazione Nazionale dei Consorzi di Bonifica e d' Irrigazione), ułatwiając instytucjom mniej zamożnym nabywanie potrzebnych terenów i środków na zakładanie i urządzanie szkół i ochronek wiejskich.

Również b. doniosłe jest roztoczenie, w porozumieniu z zagranicznemi związkami faszystowskiemi, opieki nad zamieszkałemi zagranicą ubogiemi matkami narodowości italskiej. Kobiety te otrzymują pomoc lekarską, materjalną i moralną—zależnie od ich woli i wyboru — na miejscu, w szpitalach i zakładach, wzgl. przy rodzinach wyznaczonych przez Instytucję, lub sprowadzane są na jej koszt do założonego przez nią w Bordighiera Zakładu dla Matek im. Królowej Małgorzaty.

——o——

ROZDZIAŁ VI.

FASZYZM A ROZWÓJ KULTURALNY ROBOTNIKÓW.

Jedną z najbardziej charakterystycznych cech ruchu faszystowskiego jest dążenie do zniwelowania różnic klasowych między kapitałem a pracą, do złagodzenia nierówności społecznych, do zacieśnienia stosunków między pracodawcami a pracownikami i oparcia ich na zrozumieniu wzajemnych interesów i potrzeb, oraz do podniesienia ich dobrobytu i poziomu społecznego. Dążenia te znajdują wybitny wyraz w całem ustawodawstwie faszystowskiem, a przedewszystkiem w Karcie Pracy, w której, w imię ideji podniesienia potencjału narodowego oraz wzmożenia wytwórczości narodowej, żąda się „solidarnego podporządkowania się przeciwnych interesów pracodawców i pracowników wyższym interesom wytwórczości". Do tego celu zmierza utworzenie zbiorowych umów o pracę, trybunałów pracy, ingerencja państwa w stosunki, panujące w przedsiębiorstwach prywatnych, inspekcje sanitarne, biura pośrednictwa pracy, ubezpieczenia społeczne, i t. p.

Troską rządu faszystowskiego jest nietylko dobrobyt materjalny robotnika oraz obrona jego praw i interesów. lecz również podniesienie jego poziomu duchowego, jego rozwój kulturalny. Wyraża to Karta Pracy w art. 30 w sposób następujący:

„Wychowanie i wykształcenie, w pierwszym rzędzie zawodowe, jest obowiązkiem związków wobec jednostek. które reprezentują . W zamierzeniach tych winny się związki oprzeć na szkolnictwie poza

pracą oraz na innych przedsięwzięciach oświatowych".

Liga Narodów, jak wiadomo, w r. 1924 poleciła rządom poszczególnych krajów przedsięwziąć akcję wychowawczą wśród mas robotników, uważając ją za jedno z najdonioślejszych zadań czasów obecnych. Sprawa ta była przedmiotem obrad w owym roku na 4 Międzynarodowej Konferencji Pracy. Głównym referentem był przedstawiciel rządu italskiego, którego wniosek spotkał się z entuzjastyczną aprobatą całego Zgromadzenia. Odnośne zalecenia Konferencji zostały później ratyfikowane przez państwa, które w niej partycypowały.

Pierwszym krajem, który zalecenia te zrealizował w całej pełni, była Italja. Uczyniła to ona zresztą nie na skutek inicjatywy Ligi Narodów, lecz z własnego popędu, z własnego zrozumienia tej potrzeby. Idea ta znalazła szczególne zrozumienie u Mussoliniego, którego działalność całego życia związana była z ruchem mas robotniczych i który dlatego umiał należycie ocenić i odczuć potrzeby tych mas oraz doniosłość realizacji zaleceń Konferencji.

Mussolini zrozumiał, iż wszelkie poczynania, mające na celu opiekę materjalną, zdrowotną, kulturalną i t. p. nad masami pracującemi, są najwyższym wyrazem zasady współpracy klas oraz należytej opieki społecznej, i że stanowią one obowiązek narodowy oraz jeden z najważniejszych środków, jakiemi państwo posługuje się w dążeniu do zapewnienia dobrobytu jednostkom, biorącym udział w procesie wytwórczości, a tem samem do harmonijnego rozwoju wszystkich sił Narodu.

Organizacja „Dopolavoro".

Instytucja, której celem miało być popieranie kulturalnych potrzeb robotnika, została powołana do życia na podstawie dekretu królewskiego z dnia 1 maja 1925 r. (Nr. 582) i otrzymała nazwę Opera Nazionale „Dopolavoro" (Instytucja Narodowa dla zaspokojenia kulturalnych potrzeb robotnika w chwilach wolnych od zajęć). Jej zadaniem było budzenie

świadomości dostojeństwa życia i zapewnienia masom pracującym jaknajszerszej opieki w zakresie kulturalnym, przywrócenie zdrowej atmosfery życia rodzinnego, zapobieganie występkom, kultywowanie skłonności towarzyskich w tych masach, doskonalenie ich władz fizycznych i duchowych, budzenie szlachetnych instynktów, oraz wnoszenie w szarzyznę życia radości i światła.

W ten sposób rozwój duchowy mas pracujących stał się obecnie jednym z głównych celów działalności rządu faszystowskiego, który w akcji swej wyszedł z założenia, iż życie pracownika winno dzielić się na godziny pracy dla chleba powszedniego i na godziny odpoczynku po pracy, w czasie których winna być mu dana możność doskonalenia swego umysłu i ducha.

Instytucje, wzgl. organizacje popierające rozwój kulturalny robotników w chwilach wolnych od zajęć, znane są również i w innych krajach. Ale organizacje te posiadają charakter prywatny i poświęcone są pewnym specjalnym celom (np. popieranie szkolnictwa, sportów lub godziwych rozrywek). Nigdzie jednak nie stworzono instytucji, któraby obejmowała całokształt potrzeb kulturalnych klasy robotniczej i posiadała charakter instytucji prawno-publicznej i ogólno-narodowej, jak to właśnie ma miejsce w Italji.

Poza wspomnianym wyżej dekretem z dn. 1 maja 1925 r. zostały wydane ustawy z 18.III.1926, Nr. 562, z 16.IV.1927, Nr. 1089 oraz dekrety z 25.X.1925, Nr. p908, 31.XII.1925, Nr. 2392, 11.XI.1926, Nr. 1936, 7.IV. 1927, Nr. 516, 16.V.1927, Nr. 1001, 12.VIII.1927, Nr. 1565 i 12.V.1927, Nr. 745, przyczem na mocy dekretów. z dn. 25.X.1925 r., Nr. 1908, 9.VII.1926 r., Nr 1271 i 12.V.1927 r. Nr. 743, powołano do życia specjalne trzy organizacje dopolavorystów, które dotyczą personelu kolejowego, personelu pocztowo-telegraficznego oraz personelu, zatrudnionego w przedsiębiorstwach monopolów państwowych, o których będzie mowa w dalszym ciągu.

Na czele instytucji stoi Prezes, (z nominacji) ktyremu podporządkowana jest Dyrekcja Główna, będąca jego organem wykonawczym.

Do zadań Dyrekcji Głównej należy:

1) układanie programów poszczególnych gałęzi działalności z zakresu Dopolavoro, popieranie akcji grup przynależnych za pomocą komisyj technicznych Centrali, oraz organów kompetentnych;

2) popieranie działalności Oddziałów prowincjonalnych;

3) ustanawianie regulaminów, normujących działalność organów centralnych oraz oddziałów;

4) interwencja u władz państwowych, komunalnych i t. p. w sprawach dopolavorystów;

5) inspekcja i kontrola towarzystw przynależnych;

6) propaganda prasowa, kinematograficzna, radjowa, odczytowa i t. p.;

7) udzielanie informacyj oraz zbieranie danych statystycznych;

8) organizowanie konkursów z nagrodami, udzielanie dyplomów z tytułu zasług;

9) organizacja wystaw i kongresów;

10) uzyskiwanie rabatów oraz wszelkich ułatwień dla członków indywidualnych i grup.

Od Dyrekcji Głównej są bezpośrednio zależne biura Zarządu Głównego, zajmujące się rachunkowością, układaniem budżetów oraz koordynowaniem poszczególnych czynności wewnętrznych. Poza tem do Zarządu należy opracowywanie nadzoru nad biurami, wydającemi karty członkowskie, pobierającemi składki oraz posiadającemi ewidencję wszystkich stowarzyszeń, zależnych od organizacji centralnej, a nadto zbieranie oraz opracowywanie statystyki, dotyczącej rozwoju organizacji. Od Dyrekcji Głównej zależne są dalej: **Inspektorat**, który kontroluje oraz dogląda działalności wszystkich organizacyj, nazewnątrz czynnych, oraz różne **komisje** (wychowania fizycznego, artystycznego, szkolnego,

opieki społecznej, propagandy i prasy), które współdziałają z Dyrekcją Główną przy opracowywaniu programów organizacji, propagandy i t. p.

Organizacja regjonalna polega na istnieniu całej sieci organów prowincjonalnych (Dopolavoro prowincjonalne), pozostających pod kierownictwem sekretarza prowincjonalnego Stronnictwa Faszystowskiego, mającego do pomocy komitet dyrekcyjny oraz komisje techniczne. Do niego należy prowadzenie propagandy oraz wykonywanie kontroli. Za jego pośrednictwem organizowane są różne zawody, popisy sportowe, odczyty, rozdawnictwo materjału propagandowego, urządzanie pokazów filmowych i t. p. Terytorja prowincjonalne podzielone są na obwody, pozostające pod nadzorem komisarjatów obwodowych, kontrolujących stowarzyszenia lokalne i dopomagających do należytego rozwoju ich działalności.

Istnieją wreszcie organizacje Dopolavoro prywatne, utworzone przez robotnicze grupy sportowe, turystyczne, kulturalne lub artystyczne poszczególnych fabryk, jednakże pozostające w ścisłym związku z organizacją centralną Dopolavoro.

Przechodząc do omówienia zakresu działalności Organizacji Dopolavoro, pokrótce scharakteryzujemy zadania poszczególnych wydziałów technicznych Dyrekcji Głównej.

Wychowanie fizyczne.

Działalność Wydziału Wychowania Fizycznego objęta jest zakresem działalności Italskiej Federacji Wycieczek oraz Centralnej Komisji Sportowej. Federacja ta, będąc emanacją Stronnictwa Faszystowskiego, grupuje towarzystwa sportowe, alpinistów, wycieczek oraz grupy „dopolavorystów", pozostawiając tym ostatnim pełną autonomję w zakresie zarządu. Zadania Federacji polegają na udostępnieniu znajomości kraju oraz jego piękna, na badaniu zagadnień związanych ze sprawą ekskursjonizmu, na koordynowaniu akcji poszczególnych grup narodo-

wych, regjonalnych i prowincjonalnych oraz załatwianiu sporów między towarzystwami w drodze polubownej. Dzięki interwencji Ministerstwa Korporacyj ma ona przyznany cały szereg ułatwień dla wycieczek zbiorowych.

Komisja Centralna Sportowa ma na celu ułatwianie oraz koordynowanie poczynań w zakresie sportu, zarówno wśród dopolavorystów, jak i ogólno narodowych. Należy do niej ok. 200.000 młodych ludzi, którzy zaprawiają się we wszelkich sportach.

Ekskursjonizm.

Obok sportów O.N.D. rozwija energiczną akcję w kierunku krzewienia zamiłowania do urządzania wycieczek. W tym zakresie szczególnie znaczne zasługi położyło Italskie Zrzeszenie Wycieczkowe (Federazione Italiana dell'Escursionismo) i Centralna Komisja Gier i Sportów „Dopolavoro" (Commissione Centrale dei Giuochi e degli Sports del Dopolavoro).

Akcja ta udostępniła nawet sferom najuboższym korzystanie ze zdrowych, pouczających rozrywek, budzących poczucie piękna przyrody i przywracających siły fizyczne i duchowe ich uczestnikom, a zwłaszcza robotnikom, zatrudnionym w zakładach przemysłowych. Wycieczki te obejmują wspólne zwiedzanie fabryk i zakładów przemysłowych, podróże lądowe i morskie, przejażdżki statkami wzdłuż wybrzeży kraju, zwiedzanie miejscowości upamiętnionych w czasie wojny i t. p.

Akcja powyższa przyniosła niezmiernie pomyślne wyniki, których wyrazem jest rozwój sprawności fizycznej, zdolności orjentacyjnych, dokładne wyszkolenie techniczne, wzrost poczucia karności i solidarności, obudzenie się gorących uczuć patrjotycznych.

W roku 1928 zorganizowano 11.279 wycieczek, podróży i t. p. z udziałem pół miljona członków. W pierwszem półroczu r. b. ilość imprez wycieczkowych przewyższyła liczbę wycieczek z całego roku ubiegłego.

Dzięki życzliwemu stanowisku czynników rządowych, O. N. D. oraz Italskie Zrzeszenie Wycieczkowe uzyskały dla swych członków znaczne ulgi i ułatwienia, z których na wymienienie zasługują ulgi następujące:

a) zniżka 50%-wa od biletów powrotnych 3 klasy na kolejach państwowych dla zbiorowych wycieczek, urządzanych od soboty do poniedziałku i złożonych przynajmniej z 5-ciu osób.

b) 30%-we zniżki kolejowe, niezależnie od klasy.

c) specjalne zniżki na kolejach dojazdowych, w tramwajach i t. p.,

d) specjalne zniżki na statkach morskich i rzecznych,

e) bezpłatny wstęp do wszystkich muzeów, galeryj i wykopalisk, podlegających Generalnej Dyrekcji Opieki nad Zabytkami Starożytności i Dziełami Sztuki,

f) zniżki w schroniskach Związku Alpinistów Trydenckich,

g) zniżki w 630 hotelach,

h) bezpłatne ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków.

Wychowanie artystyczne.

Wydział wychowania artystycznego obejmuje cztery sekcje: dramatyczną, muzyczną, kinematograficzną i radjofoniczną.

Sekcja dramatyczna zajmuje się organizowaniem stowarzyszeń miłośników sceny, którym dostarcza potrzebnych rekwizytów oraz prowadzi teatralną akcje propagandową zapomocą nauczania, publikacyj, przedstawień, konkursów prowincjonalnych, regjonalnych i ogólnokrajowych i t. p.

W roku 1926 powołano do życia 113 stowarzyszeń miłośników sceny. Liczba ta w r. 1927 wzrosła do 460 i w roku 1928 do 1053. W tym ostatnim roku odbyło się 3000 przedstawień amatorskich.

Na szczególną uwagę zasługują trzy konkursy dramatyczne ogólnonarodowe, urządzone w Rzymie, Bolonji i Turynie z udziałem 132 stowarzyszeń dramatycznych oraz 42 konkursy prowincjonalne i 8 regjonalnych i międzyregjonalnych z udziałem przeszło 520 stowarzyszeń.

W r. ub. O. N. D. zorganizowała t. zw. „Wóz Tespisa", rodzaj wędrownego teatru, urządzonego na trzech samochodach ciężarowych, który objeżdżał wzdłuż i wszerz całą Italję. Tę niezwykle oryginalną imprezę zorganizowano w Rzymie, skąd „Wóz Tespisa" wyruszył tryumfalnie, żegnany osobiście przez Mussoliniego, Turatti'ego oraz wyższych funkcjonarjuszów państwowych i przedstawicieli Stronnictwa Faszystowskiego. Odwiedził on Umbrję, Abruzzy oraz Apulję i następnie udał się do Kalabrji i na Sycylję, wszędzie entuzjastycznie przyjmowany i wszędzie pozostawiając jaknajlepsze wspomnienia.

Sekcja muzyczna posiada w organizacji centralnej Komisję Centralną, oraz w organizacjach lokalnych 92 dyrektorów technicznych, w skład których wchodzą najwybitniejsze osobistości ze świata muzycznego. Z inicjatywy tej sekcji powstał w Rzymie eksperymentalny teatr liryczny „Dopolavoro" a nadto zorganizowano szereg konkursów śpiewaczych ogólno - narodowych, z których na szczególną uwagę zasługuje konkurs chórów i orkiestr z udziałem 10.500 osób, pod batutą Piotra Mascagni'ego, zaszczycony obecnością II Duce, który wyraził się o nim w słowach pełnych entuzjazmu. Konkurs ten odbył się w r. 1928. Poza tem urządzono 28 koncertów chóralnych z towarzyszeniem orkiestr i z udziałem 7.800 osób.

Tejże sekcji zawdzięczają powstanie liczne związki miłośników muzyki i śpiewu chóralnego, których w r. 1926 było 135, w r. 1927—548 a w r. 1928 — 1929. Związki te urządziły ogółem około 3.700 koncertów.

Sekcja kinematograficzna również rozwija działalność niezmiernie ożywioną. Urzędza ona przedstawienia kinematograficzne, konkursy, uzyskuje ułatwienia i zniżki dla członków i t. p. W r. 1928 zorganizowała ona przeszło 4 tysiące pokazów sportowych oraz różnych manifestacyj „Dopolavoro". Urządzono konkurs na najlepsze i najmniej kosztowne aparaty filmowe oraz zawarto układ z instytucjami „Luce" i „Cinetea" co do wypożyczania filmów.

Sekcja radjofoniczna zajmuje się transmisją wykładów „Dopolavoro" za pomocą stacyj nadawczych w Rzymie, Medjolanie i Neapolu, uzyskuje dla członków „Dopolavoro" zniżki abonamentowe, ulgi w fabrykach przy zakupie aparatów radjowych i t. p. Dzięki tej interwencji Ministerstwo Komunikacji urządza obecnie stałe wieczorowe transmisje odczytów na tematy ogólno - kształcące i specjalne.

Nauczanie.

W zakresie nauczania Dopolavoro rozwija odpowiednią działalność w dwuch kierunkach: : 1) nauczania ogólnego, 2) nauczania zawodowego.

Nauczanie ogólne obejmuje kursy wieczorowe dla instruktorów ogólnych oraz uniwersytetów ludowych, kursy wieczorowe, przygotowujące do egzaminów osoby, pragnące uzyskać świadectwo z ukończenia nauk, kursy wieczorowe stenografji, daktylografji i języków obcych, kursy dla analfabetów, zwiedzanie w niedzielę muzeów, galeryj obrazów i pomników, zakładów przemysłowych, portów, instalacyj kolejowych i hydroelektrycznych, zwiedzanie miast, 10-minutowe pogadanki przez radjo, odczyty z przezroczami i t. p. Dla zbadania poziomu zdolności literackich członków „Dopolavoro" urządzono w maju 1898 r. konkurs na napisanie noweli, w którym wzięło udział przeszło 50 dopolavorystów. Z pośród nadesłanych utworów 6 zostało nagrodzonych i 14 wyróżnionych. Prace zostały opublikowane w wydawnictwie „Spighe" i znalazły licznych czytelników.

Dział nauczania zawodowego powierzony jest wydziałowi Dyrekcji, z którym współdziała inspekcja techniczna. Zadanie tej ostatniej polega na popieraniu szkół zawodowych wieczorowych i niedzielnych, celem udoskonalenia zdolności technicznych i zwiększenia wydajności pracy. Poza tem w Rzymie istnieje szkoła stolarstwa artystycznego, malowania na drzewie, które dzięki nowym metodom, stosowanym w tej sztuce dekoracyjnej, zdobywa sobie ogromny rozgłos.

W r. 1927 liczba instytucyj nauczania zawodowego, czynnych w ramach „Dopolavoro" wynosiła 157, w roku zaś 1928 wzrosła do 341. W tymże roku urządzono 181 kursów, obejmujących wykłady i ćwiczenia praktyczne.

Należy jeszcze nadmienić, iż w. r. 1926 O. N. D. liczyła 87 stowarzyszeń kulturalno - oświatowych, w r. 1927 liczba ich wzrosła do 730 i w r. 1928 do 1.778. W r. 1928 zorganizowano 1302 bibljoteki lokalne, zaopatrzone w łącznie 118 tys. tomów wszelakiej treści.

Opieka społeczna.

Obejmuje ona niezmiernie liczne urządzenia społeczne, odnoszące się do mieszkań, ogrodnictwa, odżywiania, hygjeny i przezorności.

Jednem z ważniejszych zadań w tej dziedzinie „Dopolavoro" jest zachęcanie wielkich przedsiębiorstw do budowania tanich i zdrowych mieszkań robotniczych oraz miast - ogrodów. W tym celu organizowane są wystawy i konkursy, obejmujące urządzenia mieszkań, utrzymywanie domów z punktu widzenia hygienicznego i estetycznego i t. p. Celem propagandy ośrodków rodzinnych urządza się konkursy z nagrodami, oraz organizowane są poradnie techniczne. Naprzykład w Rzymie urządzono konkurs upiększenia balkonów, tarasów i loggii. Propaganda zasad hygieny prowadzona jest za pomocą od-

czytów, filmów, przezroczy, dzienników, broszur, ulotek i t. p. Dotyczy ona hygieny nietylko w życiu prywatnem lecz również hygieny pracy. Poza tem „Dopolavoro" udostępnia korzystanie z zakładów klimatycznych i zdrowotnych.

Celem ułatwienia realizacji zadań Wydziału, podzielono go ostatnio na 2 sekcje:

1) opieki społecznej, 2) opieki hygieniczno - sanitarnej.

Sekcja Opieki hygieniczno - sanitarnej urządza odczyty z przezroczami, pogadanki naukowe, rozdaje broszury, dzienniki propagandowe, urządza poradnie lekarskie i t, p.

Wydział propagandy zajmuje się redagowaniem artykułów dla prasy krajowej i zagranicznej, wydaje biuletyny miesięczne i publikacje propagandowe, organizuje odczyty, zebrania propagandowe i t. p.

Wydział prasowy m. i. rozpowszechnia komunikaty, dotyczące O. N. D., pozostaje w stosunkach z dziennikami, wydaje własny tygodnik „Il Dopolavoro", organ oficjalny Dyrekcji Głównej.

W r. 1926 było czynnych 30 instytucyj opieki społecznej, w r. 1927 liczba ta wzrosła do 331 i w r. 1928 do 1.110. Instytucyj ubezpieczeniowych „Dopolavoro" liczyło w r. 1926 — 100, w r. 1927 — 1852 i w r. 1928 — 3700.

Należy jeszcze zauważyć, iż w r. 1928 O. N. D. zorganizowała:

1) W Medjolanie, Florencji i Neapolu międzyregjonalne konkursy na umeblowanie i urządzenie domów ludowych;

2) w Rzymie: Narodową wystawę firm nagrodzonych na wspomnianych konkursach (w których brały udział firmy italskie w ogólnej liczbie 600);

3) konkurs na racjonalną uprawę ogrodów warzywno - kwiatowo - owocowych i na najpiękniejsze dekoracje kwiatowe tarasów i balkonów;

4) zawarła umowę z Faszystowskiem Narodowem Zrzeszeniem Prywatnych Zakładów Leczniczych w sprawie przyznania członkom „Dopolavoro" zniżek kosztów pobytu i kuracji;

5) umowę z Faszystowskiem Narodowem Zrzeszeniem Zakładów Hydrotermoklimatycznych w sprawie przyznania podobnych zniżek członkom „Dopolavoro";

6) umowę z Faszystowskiem Narodowem Zrzeszeniem lekarzy w sprawie ich współpracy z O. N. D. w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy lekarskiej.

„Dopolavoro" dla kobiet.

Organizacja „Dopolavoro" dla kobiet rozwija się pod kierunkiem Sekretarjatu Faszystowskich Związków Kobiecych, działających w porozumieniu z Naczelną Dyrekcją O. N. D.

Nadzór nad odpowiedniemi organizacjami prowincjonalnemi został powierzony prowincjonalnym delegatkom Faszystowskich Związków Kobiecych oraz prowincjonalnym kierowniczkom „Dopolavoro" dla kobiet, wchodzącym z prawa w skład Dyrekcji oddziałów prowincjonalnych „Dopolavoro" wogóle.

Prowadzona przez O. N. D. nauka dla kobiet obejmuje praktyczne kursy szycia, krawiectwa, haftu, cerowania, prania, pielęgnowania, sztuki racjonalnego i estetycznego urządzania domu, hygieny, pedagogji, księgowości domowej, ogrodnictwa, drobnego przemysłu domowego.

Ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków.

Od samego początku swej działalności O. N. D. gorliwie zajęła się sprawą ubezpieczeń swych członków od nieszczęśliwych wypadków, mogących zdarzyć się w czasie wycieczek, zawodów i t. p.

O. N. D. wydaje swym członkom bezpłatnie polisy ubezpieczeniowe, nie podwyższając z tego tytułu kwoty składki członkowskiej, wynoszącej zaledwie 5 lirów rocznie.

Ponadto O. N. D. opracowała i wprowadziła w życie specjalną formę ubezpieczeń od wypadków, mogących mieć miejsce poza godzinami pracy i niezależnie od wykonywanego zawodu. Ubezpieczenie to pozostaje również w mocy na wypadek bezrobocia przymusowego.

Na wypadek śmierci ubezpieczonego rodzina otrzymuje zasiłek w kwocie lirów 5.000, zaś pracownikowi dotkniętemu bezwzględną utratą zdolności do pracy instytucja wypłaca L. 10.000.

Działalność na polu rolnictwa.

W ostatnim Międzynarodowym Kongresie Rolniczym w Budapeszcie delegacja italska brała udział pod przewodnictwem prof. Beretta. Ogólne zainteresowanie obudziły wprowadzone z inicjatywy Il Duce zarządzenia w kierunku rozwoju rolnictwa i polepszenia warunków życia ludu wiejskiego w Italji.

Udział „Dopolavoro" w powyższym zakresie wyraził się w zakładaniu po wsiach kursów wieczorowych dla analfabetów, bibliotek wiejskich, w urządzaniu łatwych a zajmujących pogadanek na temat pracy w kraju i najaktualniejszych poczynań i spraw społecznych, popularnych kursów hygieny, wskazówek wychowawczych dla matek, poradni uświadamiających lud w sprawach związanych z ich interesami, w zakładaniu stowarzyszeń mandolinistów i stowarzyszeń miłośników sceny, rozwijających w duszy ludu italskiego wrodzone zamiłowanie do muzyki i teatru, kinematografów i radio - aparatów, sekcyj sportowych, praktycznych wykładów rolniczych ze specjalnem uwzględnieniem najnowszych udoskonaleń technicznych, w prowadzeniu propagandy meljoracji terenów górzystych i t. p.

„Dopolavoro" w przedsiębiorstwach państwowych i publicznych.

Jak już zaznaczyliśmy, równolegle z akcją O. N. D. i pod jej egidą zostały utworzone „Dopolavoro"

we wszystkich przedsiębiorstwach państwowych, na kolejach. poczcie i telegrafie, w przedsiębiorstwach monopolowych i t. p. Program ich działalności jest naogół zbliżony do programu Centrali. Patronują tym organizacjom zainteresowane Ministerstwa i urzędy, a „Dopolavoro" w Ministerstwie Kolei posiada swoje własne wydawnictwo propagandowe p. t. „Il Ferroviere Fascista", poczta zaś—„Vita Posttelegratica". Ich głównemi organami są: Biuro Centralne oraz Komisja Techniczno - Administracyjna.

W końcu roku 1928 utworzono „Dopolavoro" dla pracowników Monopolów państwowych, pozostające pod nadzorem Ministerstwa Finansów. Centrala O. N. D. odgrywa w stosunku do nich jedynie rolę doradczą i w pewnej mierze z niemi współdziała.

Statystyka członków.

Liczba członków zapisanych wynosiła w pierwszych miesiącach r. ub. 1.234.000 osób, ilość instytucyj „Dopolavoro"—10.000, nie licząc 2.100 organizacyj, rozrzuconych po gminach. W r. b. O. N. D. zamierza połączyć pod swoją egidą wszystkie stowarzyszenia, będące z nią w jakimkolwiek związku, oraz założyć nowe oddziały w najdalszych, najbardziej zapadłych zakątkach kraju.

Środki „Dopolavoro" składają się z zasiłku w kwocie 400.000 lirów rocznie, oraz z kwoty w wysokości przeszło 1½% od sumy składek syndykalistycznych, przyznanej przez Ministerstwo Korporacyj.

Rezultaty działalności O. N. D.

Krąg działalności O. N. D. obejmuje robotników ze wszystkich dziedzin życia gospodarczego, zatrudnionych w rolnictwie, żegludze, portach, rybołóstwie i w przedsiębiorstwach prywatnych. Dzięki akcji O. N. D. niema dziś przedsiębiorstwa przemysłowego, w którem nie zorganizowanoby kursów nauczania zawodowego i ogólnego, w którem nie byłoby bibljoteki, czytelni, teatru, sali gimnastycznej lub boiska

sportowego. Poszczególne przedsiębiorstwa wybudowały specjalne osiedla robotnicze, ogrody warzywne, restauracje, sklepy sprzedaży, kasy oszczędności itp. Współdziałanie ze strony przedsiębiorców niewątpliwie jest tym czynnikiem, który zbliża do siebie klasy pracodawców i pracowników i utrwala stosunki pokojowe, co właśnie stanowi jedną z głównych zasad Karty Pracy.

„Naród,—powiedział Il Duce,—jako kompleks sił politycznych i moralnych, nie może lekceważyć losów swej armji pracowniczej, ni wyodrębniać się od pracujących mas, gdyż zarówno w jego pośrednim, jak i bezpośrednim interesie leży wcielenie tych rzesz do swego organizmu i uczynienie z nich jednego z najważniejszych czynników swego rozwoju".

Słowa te znalazły najgłębsze zrozumienie w Narodzie italskim, a wymownym wyrazem tego zrozumienia jest wspaniały rozwój „Dopolavoro".

ROZDZIAŁ VII.

UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE.

Dziedzina ubezpieczeń społecznych, zaniedbana i zacofana za rządów liberalnych, w okresie regime'u faszystowskiego znalazła uwzględnienie w ustawodawstwie faszystowskiem w tak szerokiej mierze, że dziś nietylko nie ustępuje ustawodawstwu krajów najbardziej demokratycznych, lecz w niektórych sprawach je przewyższa. Skala ubezpieczeń społecznych, wprowadzonych przez ustawodawstwo faszystowskie, jest bardzo rozległa; obejmuje ona ubezpieczenia, poczynając od nieszczęśliwych wypadków, a kończąc na posagach dla młodych robotnic.

Dziedzina ubezpieczeń społecznych była tą dziedziną życia gospodarczego, która wymagała jaknajszybszych i najbardziej gruntownych reform. Braki dotychczasowych urządzeń polegały przedewszystkiem na tem, iż zbyt wiele instytucyj miało ingerencję w tę dziedzinę, co wywierało niekorzystny wpływ na wysokość ciężarów, jakie trzeba było ponosić z tytułu tych ubezpieczeń, a nadto wytwarzało chaos.

Niżej zobaczymy, w jaki sposób znalazły zastosowanie w praktyce zasady, dotyczące ubezpieczeń społecznych, wyrażone w Karcie Pracy.

Ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków.

Ubezpiecznia te, początkowo fakultatywne i oparte o dotacje największych kas oszczędności w Italji, stały się obowiązkowemi w r. 1898 i dotyczyły wypadków, mogących mieć miejsce w przemyś-

le. Jeszcze w chwili obecnej opierają się one na ustawie z 31.I.1904 r. z późniejszemi zmianami, opartej na pojęciu ryzyka zawodowego oraz na odpowiedzialności przemysłowców, wzgl. o presumcję odpowiedzialności przedsiębiorcy. Ta odpowiedzialność zbiorowa znajduje pokrycie w ubezpieczeniu obowiązkowem, którego premją jest obciążony pracodawca.

Dekret z 23.VIII.1917 r. rozciągnął ten przymus ubezpieczeniowy również na rolnictwo. Podobnie, jak w przemyśle, ubezpieczenia i w tej dziedzinie mają za źródło ryzyko zawodowe. Również i tutaj ciężar kosztów spoczywa całkowicie na pracodawcy.

Ten system ubezpieczeń uległ w okresie rządów faszystowskich radykalnej zmianie. Według uczynionej w swoim czasie zapowiedzi ministra Bottai, reformy idą w kierunku podwyższenia premij asekuracyjnych, rozszerzenia pojęcia ryzyka zawodowego, utworzenia organizacji przywracania zdolności zawodowej, przekształcenia odszkodowania w rentę, podwyższenia odszkodowania, przyznawanego 100-procentowym inwalidom a w szczególności nieuleczalnym, utworzenia sądownictwa, powołanego do wydawania decyzji co do wypadków, wydarzających się w przemyśle, podobnie, jak ma to miejsce odnośnie do rolnictwa.

Pierwszem poczynaniem w zakresie zamierzonych reform było wydanie dekretu z 5.XII.1926 r., zakazującego towarzystwom prywatnym zawierania umów co do ubezpieczeń przeciw nieszczęśliwym wypadkom, oraz nakazującego rozwiązanie prywatnych kas, zawierających takie ubezpieczenia. Obecnie ubezpieczenia te są całkowicie ześrodkowane w Narodowej Kasie Ubezpieczeń Społecznych.

Doniosłe znaczenie dla poprawy stosunków w dziedzinie tych ubezpieczeń posiada utworzenie Stowarzyszenia, mającego na celu zapobieganie wypadkom przy pracy. Zadanie jego polega na dozorowaniu, za pośrednictwem kontroli technicznej, aby przepisy,

wydawane w przedmiocie bezpieczeństwa pracy, były ściśle przestrzegane. Stowarzyszenie to bada metody, za pomocą których zapobiega się nieszczęśliwym wypadkom, w szczególności przy urządzeniach mechanicznych, przedstawiających niebezpieczeństwo, szkoli techników, specjalistów i t. p.

Niezmiernie doniosłe ma znaczenie również wszczęcie przez państwo oraz organizacje przemysłowe starań o wprowadzenie racjonalizacji pracy, o usunięcie zbędnego wysiłku ze strony robotników, o udoskonalenie orjentacji fachowej i umiejętności pracy. Wszystko to oczywiście prowadzi do zmniejszenia ilości nieszczęśliwych wypadków.

Na mocy dekretu z 4.III.1926 r. przekazano kierownictwo ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków w rolnictwie, dotąd ześrodkowane w Narodowej Kasie Ubezpieczeń od wypadków, Kasom zarządów rolnych i leśnych, syndykatom wzajemnych ubezpieczeń oraz kasom towarzystw, zalegalizowanych, na mocy ustawy z 1904 r.

Ubezpieczenie przymusowe pozostaje pod nadzorem inspekcji ubezpieczeniowej. Zgodnie z ustawą odszkodowanie należy się wtedy, gdy skutki, wywołane przez wypadek, trwają przeszło 5 dni. Do tych skutków ustawa zalicza:

a) zupełną niezdolność czasową
b) zupełną niezdolność stałą
c) niezdolność częściową czasową
d) śmierć.

Zupełna niezdolność czasowa jest odszkodowywana połową dziennego zarobku przez cały czas trwania przerwy w pracy. łącznie z dniami świątecznemi. **Zupełna niezdolność stała** daje prawo do odszkodowania, w wysokości usześciokrotnionego zarobku rocznego, którego minimum nie może być niższe od lir. 1.000, maximum zaś nie może przewyższać lirów 6.000.

Częściowa niezdolność stała daje prawo do odszkodowania, równego sześciokrotnej sumie, o

którą roczny zarobek został zmniejszony wskutek częściowej niezdolności do pracy, wynikłej z powodu nieszczęśliwego wypadku. Wynagrodzenie roczne w tym wypadku nie może przekraczać 6 tys. lirów i być mniejsze od lirów 1.000. Prócz odszkodowania, ofiara wypadku pobiera jeszcze połowę rzeczywistego zarobku maximum przez 90 dni. To ostatnie odszkodowanie może być przedłużone poza 90 dni, lecz następuje wtedy potrącenie różnicy z pierwszego odszkodowania.

W razie śmierci wysokość odszkodowania, jaka przysługuje spadkobiercom zmarłego, równa się sumie pięciokrotnego wynagrodzenia rocznego.

Odnośnie do tych ubezpieczeń na uwagę zasługuje okoliczność, iż faszyzm, wykluczając prywatne towarzystwa ubezpieczeń od wszelkiego współzawodnictwa w tej dziedzinie, wykazał, iż uznaje charakter społeczny tych ubezpieczeń, oraz potrzebę powierzania ich wyłącznie instytucjom prawa publicznego lub towarzystwom, istniejącym na zasadach wzajemności.

Należy nadmienić, iż w chwili obecnej liczba robotników, ubezpieczonych w Narodowej Kasie Ubezpieczeń Społecznych, wyraża się cyfrą 2,5 miljonów osób. Ich wynagrodzenie roczne sięga 7.2 miljonów lirów.

W 1929 r. Kasa pobrała ogółem tytułem premij 195 milj. lirów, wypłaciła tytułem odszkodowań 147.2 milj., natomiast w r. 1928 — 118.1 i w r. 1907 —110.9 milj. lirów.

Z własnych środków, niezależnie od pobieranych składek ubezpieczeniowych, Kasa stworzyła przeszło 43-miljonowy fundusz dla udzielania ofiarom wypadków, wzgl. ich najbliższej rodzinie, dodatkowych zasiłków w formie pożyczek, oraz zorganizowała niezwłoczną bezpłatną pomoc lekarską dla ofiar wypadków przy pracy.

Kasa utrzymuje swoim kosztem 107 poradni i lecznic, zaopatrzonych we wszelkie środki i pomoce lekarskie, oraz 5 posterunków Pogotowia Ratunkowego.

Z pośród lecznic Kasy na uwagę zasługuje w pierwszej linji Instytut imienia Benita Mussolini'ego w Bolonji, posiadający najnowsze wzorowe urządzenia i prowadzony przez najwybitniejszych lekarzy.

Ubepieczenia na wypadek niemocy i starości.

Jakkolwiek w październiku 1922 roku, a więc po utrwaleniu się ery faszystowskiej, indywidualne obowiązkowe ubezpieczenia na wypadek niemocy i starości istniały już od dwóch lat, jednakże prawomocność dekretu, na podstawie którego zostały one wprowadzone, była poddawana w wątpliwość, gdyż dekret ten pozbawiony był jeszcze mocy ustawy.

Aby położyć kres wszelkim wątpliwościom co do prawomocności konstytucyjnej dekretu, rząd faszystowski na mocy ustawy o pełnomocnictwach zastąpił go nowym dekretem z mocą ustawy z dn. 30 grudnia 1923 r. Ten ostatni przewidywał rozciągnięcie mocy obowiązującej dekretu i na niektóre kolonje. Od 1 kwietnia 1928 r. obowiązuje on również w Trypolitanji.

Centralnym organem ubezpieczenia na wypadek niemocy i starości jest Kasa Narodowa Ubezpieczeń Społecznych. Jej główna siedziba znajduje się w Rzymie. Organami lokalnemi są biura prowincjonalne, zależne od centrali i noszące nazwę „Zakładów Przezorności Społecznej".

Wspomniane ubezpieczenia obowiązują osoby w wieku od lat piętnastu do sześćdziesięciu pięciu, przyczem podlegają im zarówno pracownicy przemysłowi, jak i zatrudnieni na roli, zarówno robotnicy dniówkowi, jak pobierający wynagrodzenie miesięczne. Od ubezpieczeń tych wyłączeni są: dzierżawcy, urzędnicy państwowi oraz komunalni, a nadto osoby, pełniące służbę na morzu, które należą do Kasy Inwalidów Marynarki Handlowej.

Wysokość składki normowana jest kategorją wynagrodzenia, do której zaliczony jest ubezpieczony.

Ubezpieczenie na wypadek niemocy i starości daje prawo do pensji starczej wypłacanej po 65 roku życia, pod warunkiem, że osoba ubezpieczona uiściła przynajmniej 240 składek dwumiesięcznych.

Pensja z powodu niemocy wypłacana jest bez względu na wiek ubezpieczonego, o ile jego zdolność do pracy została zmniejszona przynajmniej o jedną trzecią w stosunku do zarobku normalnego osób, uprawiających takie same rzemiosło, czy zawód, co ubezpieczony, w tej samej, co on, miejscowości. Celem otrzymania tej pensji należy, prócz zaświadczenia o niezdolności do pracy, przedłożyć dowód wpłaty przynajmniej stu dwudziestu składek dwumiesięcznych.

Narodowa Kasa Ubezpieczeń Społecznych. (Cassa Nazionale per le Assicurazioni Sociali).

Bardzo doniosłe są również środki , stosowane obecnie w Italji celem zapobiegania i usuwania niezdolności do pracy. Odpowiednia akcja zapobiegawcza ześrodkowana jest w Narodowej Kasie Ubezpieczeń Społecznych, o której była już mowa wyżej. Działalność tej ostatniej ma również na celu danie pracownikom, wyczerpanym chorobą, możności odzyskania sił oraz usuwania dolegliwości organicznych. W tym celu zostały założone domy dla rekonwalescentów, które urządzono według ostatnich wymagań hygieny. Pracownicy, którzy zostali wyleczeni, mogą w tych domach pozostawać do czasu zupełnego odzyskania zdrowia. Tego rodzaju zakłady powstały: w Salviatino pod Florencją i w Asso (prow. Como) i zostały otwarte w początkach II półrocza 1926 r. Dotychczas odzyskało w obu tych zakładach zdrowie ok. 5.400 ubezpieczonych, a przebyty tam czas wyraża się ogólną cyfrą około 100 tysięcy dni. W 1928 roku Kasa wybudowała nowy zakład dla rekonwalescentów w Orio Canavese (prow. Aosta) i obecnie buduje czwarty nowy zakład w Mussolinia pod Catanią. Sam już wybór miejscowości świadczy o starannem dostosowy-

waniu warunków klimatycznych do potrzeb rekonwalescencji po różnych chorobach.

W celu wypełnienia luk, istniejących dotychczas w szpitalnictwie krajowem, oraz zastąpienia pewnego braku sanatorjów dla niezamożnych, Narodowa Kasa Ubezpieczeń Społecznych założyła 5 sanatorjów dla chorych, dotkniętych gruźlicą, w prowincjach: Palermo, Caltanissetta, Katanji, Messyny i Syrakuz. Są to pierwsze poczynania tej instytucji w kierunku urzeczywistnienia zakreślonego na rozległą skalę programu **walki z gruźlicą.**

Wkrótce zostanie otwarte sanatorjum szpitalne w Camerlata (prow. Como). Ponadto Kasa opracowuje projekt nowych sanatorjów, które mają powstać w odpowiednio wybranych miejscowościach.

Za szczególną zasługę należy poczytać Kasie Narodowej podjętą przez nią energiczną **walkę z jaglicą** (trachomą) i energiczną działalność w kierunku korzystania z dobrodziejstw mineralnych źródeł leczniczych, w które obfituje Italja.

Zostały już założone liczne ambulatorja specjalne w prowincjach: Cagliari, Lecce, Livorno, a nadto w okolicach Pizy, Reggio Calabria, Sassari, najdotkliwiej nawiedzanych przez epidemję jaglicy.

W ostatnich latach utworzono z inicjatywy Kasy specjalne kolonje lecznicze w Salsomaggiore, Sirmione n/jeziorem Garda, Battaglia w prow. Padewskiej. Wkrótce zostanie uruchomiony zakład kąpieli morskich i słonecznych w Pellestrina na Lido.

Ponadto Kasa założyła w Medjolanie, Turynie, Bolonji, Bergamo, Palermo, Brescii, Nowarze, Varese i innych ośrodkach przemysłowych bezpłatne poradnie dla matek i niemowląt; z pomocy materjalnej skorzystało tam dotychczas ok. 4700, z porad — ok. 14.000 osób. Instytucja ta jest jedną z licznych form urzeczywistnienia faszystowskiej idei opieki nad matką i dzieckiem.

Na pokrycie kosztów tej działalności opiekuńczo-społecznej, rozwijającej się równolegle z ideą ubezpieczeniową oraz z hygienicznem uświadomieniem

klas, pracujących, ze zrozumieniem konieczności współpracy na tem polu, organizacje syndykalistyczne, a w pierwszej linji Kasa Narodowa, rozporządzają w myśl art. 79 regulaminu, nadwyżkami od sum, przeznaczonych na pokrycie zobowiązań wobec ubezpieczonych, t. j. tak zwanemi „zaliczkami technicznemi".

Obok swej działalności zasadniczej Kasa rozwija działalność uboczną, polegającą na finansowaniu robót meljoracyjnych w celach zdrowotnych (osuszanie bagien, walka z malarją) i budowie słonecznych, hygienicznych mieszkań dla robotników miejskich.

Z jej inicjatywy i przy jej pomocy gminy i prowincje Italji wytrwale pracują nad polepszeniem warunków życia miejscowego pod względem zdrowotnym, gospodarczym, kulturalnym i duchowym. Ruch budowlany, zwłaszcza w miejskich dzielnicach robotniczych, wzmaga się nieustannie. Ujmując kwestję mieszkaniową z punktu widzenia nietylko gospodarczego, lecz w pierwszej linji zdrowotnego i moralnego, Kasa Narodowa wyasygnowała na budowę 360 miljonów lirów.

Ubezpieczenie na wypadek bezrobocia.

Podobnie, jak w całym szeregu krajów, które brały udział w wojnie światowej, również Italja, przewidując kryzys gospodarczy jako następstwo demobilizacji wojskowej oraz likwidacji przemysłu wojennego, zaraz po zakończeniu działań wojennych zaczęła stosować środki, które miały na celu zapobieżenie, wzgl. zmniejszenie niebezpieczeństwa bezrobocia. W związku z tem postanowiono, iż jedna szósta składki ubezpieczeniowej, wpłacanej przez robotników, będzie musiała być zużyta na stworzenie przy Kasie Pożyczkowo-Depozytowej specjalnego funduszu, przeznaczonego na udzielanie wsparć tym robotnikom, którzy po ogólnej demobilizacji znajdą się bez pracy.

Podobnie, jak ubezpieczenia na wypadek niemocy i starości (dekret z dn. 19 października 1919 r.) ubez-

pieczenia przeciwko bezrobociu zostały oparte na zasadach wzajemności. Udział w nich wzięli również pracodawcy. Odnośny dekret wszedł w życie w dn. 1 stycznia 1920 r.

Centralnym organem tych ubezpieczeń stał się Krajowy Urząd Pośrednictwa Pracy, organami zaś dzielnicowemi — Rady Prowincjonalne. Według wspomnianego dekretu na fundusz ubezpieczeniowy miały złożyć się składki, wpłacane przez pracodawców i pracowników. Wysokość tych składek, wpłacanych do Kas Ogólnych lub Kas Zawodowych, uzależniono od wysokości wynagrodzenia ubezpieczonych.

Zgodnie z dekretem z 30 grudnia 1923 r., o którym była już mowa wyżej, organy ubezpieczenia przeciwko bezrobociu zostały zespolone z organami ubezpieczenia na wypadek niemocy i starości. Krajowy Urząd Pośrednictwa Pracy i Opieki nad bezrobociem uległ likwidacji. Jego organy dzielnicowe, kasy prowincjonalne, zostały przyłączone do oddziałów prowincjonalnych Narodowej Kasy Ubezpieczeń i w dawnej formie przestały istnieć.

Ubezpieczenie przeciwko bezrobociu nie jest stosowane ani do robotników rolnych, ani do chałupników.

Odszkodowanie wypłacane jest poczynając od 8 dnia bezrobocia i nie może trwać dłużej, niż 90 dni w roku. Wypłata ma miejsce w wypadku, o ile ubezpieczony wpłacił przynajmniej 24 raty dwumiesięczne w ciągu dwóch lat, poprzedzających dwa tygodnie, w czasie których nastąpiła przerwa w pracy. O ile ubezpieczony ma możność wykazania się wpłatą conajmniej 36 składek przed dojściem do skutku bezrobocia, służy mu prawo do wynagrodzenia, obejmującego maximum 120 dni w roku.

Służba wojskowa uważana jest za okres, w którym wpłata składek winna być uskuteczniana regularnie. W stosunku do kobiet, będących w ciąży, za okres wpłat regularnych uważa się również czas nieobecności, spowodowanej połogiem.

Bezrobocie czasowe lub spowodowane przerwą w eksploatacji nie daje prawa do zapomogi. Spis zakładów przemysłowych, w których może mieć miejsce tego rodzaju bezrobocie czasowe lub przerwa w pracy, zawarty jest w dekretach ministerjalnych z dn. 11 marca 1926 r. i 1 marca 1927 r. W wypadkach bezrobocia, spowodowanego zatargiem między pracodawcami a pracownikami, zapomogi nie są udzielane.

Bezrobocie, spowodowane wspomnianą wyżej przerwą w pracy, daje prawo do specjalnej zapomogi w wypadku, o ile pochodzi ze specjalnego rodzaju robót, lub, o ile przerwa w pracy nastąpiła w pewnych gałęziach przemysłu, wyszczególnionych we wspomnianych wyżej dekretach. W wypadku dobrowolnego zwolnienia się ubezpieczonemu przysługuje zapomoga od 37-go dnia trwania bezrobocia.

W akcji, zmierzającej do zapobiegania bezrobociu, Rząd Faszystowski nie ograniczył się jedynie do wydania ustaw ubezpieczeniowych. Do poczynań, mających na celu walkę z niebezpieczeństwem bezrobocia, zaliczyć również należy utworzenie szkół terminatorskich, wypłacanie zasiłków pieniężnych szkołom przemysłowym, kursom publicznym i prywatnym, zakładanym dla majstrów rzemieślniczych, mającym na celu kształcenie robotników wykwalifikowanych, wymaganych przez niektóre gałęzie przemysłu i t. p.

Wspomnieć wreszcie należy o działalności urzędów pośrednictwa pracy, które skutecznie przeciwdziałają szerzeniu się bezrobocia i oddały ogromne usługi zarówno interesom klasy pracującej, jak i przemysłowi.

Ubezpieczenie od gruźlicy.

Na potrzebę podjęcia walki z gruźlicą zwrócił uwagę Mussolini w głośnej swej mowie, wygłoszonej w Parlamencie w r. 1927 w dniu Wniebowstąpienia, w której zaznaczył, iż w „Narodzie, który nie chce upaść, zdrowie ludu musi górować ponad wszystkiem".

Uznając potrzebę zorganizowania walki z gruźli-

cą, Rząd Faszystowski, opierając się na dekrecie z 30 grudnia 1923 r., przystąpił do reformy organizacji sanitarnej, stwarzając prowincjonalne konsorcja antygruźlicze, jednoczące poszczególne organizacje dzielnicowe i koordynujące wszelkie poczynania, mające na celu akcję przeciwgruźliczą.

Dalszym i niezmiernie doniosłym etapem akcji przeciwgruźliczej Rządu Faszystowskiego było wydanie dekretów o obowiązkowem tworzeniu konsorcjów prowincjonalnych przeciwgruźliczych z 23.VI. 1927 o ubezpieczeniu przeciwgruźliczem z dn. 27 października 1927 r., Nr. 2055, uzupełnionych rozporządzeniem wykonawczem z dn. 7 czerwca 1928 r. Rozporządzenie to weszło w życie w dn. 1 lipca 1928 r.

W skład konsorcjów wchodzą władze administracyjne i przedstawiciele organizacyj, prowadzących akcję przeciwgruźliczą. Prezesem ich jest prezes Rady Prowincjonalnej. Wiceprezes mianowany jest przez Prowincjonalną Radę Zdrowia.

Ubezpieczeniu temu podlegają te same kategorje osób, co osoby, ubezpieczone przeciw niezdolności do pracy i przeciw starości. Osoby nie wykluczone, ale zwolnione od ubezpieczenia na wypadek starości, jako korzystające z innych prywatnych źródeł opieki, podlegają temu ubezpieczeniu, podobnie jak i personel administracji przedsiębiorstw publicznych i prywatnych, zwolniony od ubezpieczenia na wypadek niezdolności do pracy i starości. Wreszcie ubezpieczeniu przeciwgruźliczemu podlegają również robotnicy zatrudnieni w przedsiębiorstwach żeglugi morskiej, zapisani do Kasy inwalidów marynarki handlowej.

Z ubezpieczenia tego nie korzystają te same kategorje osób, które wyłączone są od ubezpieczenia na wypadek niemocy i starości, czyli urzednicy państwowi, komunalni, prowincjonalni, oraz urzędnicy dworu królewskiego i wreszcie urzędnicy prywatni, których wynagrodzenie miesięczne przekracza 800 lirów.

Liczba osób, podlegających ubezpieczeniu przeciwko gruźlicy, sięga obecnie ośmiu i pół miljona.

Instytucją ubezpieczającą jest „Narodowa Kasa Ubezpieczeń Społecznych".

Ubezpieczenie od chorób zawodowych.

Ubezpieczenie to, wprowadzone niedawno w życie na mocy dekretu z dn. 13 maja 1929 r. Nr. 928, oparte jest na tej samej podstawie, co i ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków przy pracy. Również i tutaj, w wypadkach zupełnej, stuprocentowej utraty zdolności do pracy, wypłata odszkodowania następuje dopiero w 10 dni po jej stwierdzeniu. Odszkodowanie na wypadek częściowej utraty zdolności do pracy następuje dopiero wtedy, gdy zostało ustalone, iż utrata ta wynosi conajmniej 20%.

Wypłata odszkodowania ma miejsce również wtedy, gdy zachodzi recydywa choroby zawodowej. Okres, w czasie którego recydywa ta jest dopuszczalna, nie może przekroczyć trzech lat.

Ubezpieczony winien zawiadomić pracodawcę o chorobie w ciągu dwóch tygodni od chwili jej stwierdzenia. O ile tego nie uczyni, traci prawo do odszkodowania za czas, poprzedzający datę zawiadomienia. Pracodawca obowiązany jest przesłać instytucji ubezpieczeniowej wspomniane zawiadomienie z dołączeniem świadectwa lekarskiego, najpóźniej w ciągu pięciu dni od chwili jego otrzymania.

W ciągu trzech lat od chwili stwierdzenia choroby przysługuje ubezpieczonemu prawo wystąpienia z wnioskiem o ponowne przyznanie mu odszkodowania (przy nieszczęśliwych wypadkach termin ten ograniczony jest do dwóch lat). Przedłużenie terminu trzyletniego może mieć miejsce, o ile choroba wymaga dłuższej kuracji.

Poza wspomnianym wyżej dekretem zostały wydane jeszcze dwa inne rozporządzenia. Jedno z nich nakłada na ubezpieczonego obowiązek poddania się kuracji według wskazówek zaufanego lekarza odnośnej instytucji ubezpieczeniowej, w wyznaczonej przez niego lecznicy lub miejscowości kuracyjnej i na koszt instytucji. W razie nieusprawiedliwonej odmowy ro-

botnik traci prawo do odszkodowania. Drugie rozporządzenie dotyczy lekarzy i nakłada na nich obowiązek zawiadamiania organów inspekcyjnych o wypadkach choroby.

Obowiązkowe ubezpieczenie przeciwko chorobom zawodowym nietylko chroni robotników przed zgubnemi skutkami tych chorób, lecz również ma na celu podniesienie warunków zdrowotnych pracy. Rząd Faszystowski, zdając sobie sprawę z doniosłości akcji ubezpieczeniowej, postanowił otworzyć specjalne kursy dla lekarzy, mające na celu przygotowanie zastępu osób, które byłyby zdolne sprostać zadaniom, stawianym przez omówione wyżej ustawodawstwo ubezpieczeniowe w zakresie chorób zawodowych.

Inne poczynania w zakresie polityki ubezpieczeniowej.

Poza omówionemi wyżej ubezpieczeniami istnieje jeszcze cały szereg ubezpieczeń specjalnych, dotyczących marynarzy, personelu podatkowego, pracowników, zatrudnionych w przedsiębiorstwach transportowych, urzędach celnych, telefonach i t. p. Na specjalną jednak uwagę zasługuje ubezpieczenie robotnic na wypadek macierzyństwa, ogólne ubezpieczenie przeciwko wszelkim chorobom oraz ubezpieczenie, zapewniające posag młodym robotnicom. Ubezpieczenie na wypadek macierzyństwa, ustanowione dekretem z dn. 15 marca 1923 r., obowiązuje wszystkie robotnice od lat 15 do 50. Przyznaje ono 100 lirów każdej robotnicy, która wydała na świat dziecko żywe lub umarłe. Składka roczna wynosi lirów 7, z czego 4 liry płaci pracodawca i 3 liry pracownica.

Z najnowszych poczynań w zakresie ubezpieczeń społecznych wspomnieć należy o ubezpieczeniach od wypadków przy pracy robotników zatrudnionych w żegludze, oraz o ubezpieczeniach rolników.

Co się tyczy ubezpieczeń marynarzy, dekretem z dn. 19.XII.1929 r., Nr. 2167 został utworzony Syndykat Wzajemnych Ubezpieczeń od wypadków przy

pracy, obejmujący robotników, zatrudnionych w przedsiębiorstwach żeglugi morskiej na Morzu Tyreńskiem oraz przedsiębiorców, uprawiających rybołówstwo na przestrzeni powyżej 10 km. od wybrzeża. Siedzibą Syndykatu jest Genua.

Ustawa o ubezpieczeniu na starość rolników italskich weszła w życie 21 kwietnia r. b., stanowiąc jeszcze jeden dowód, jak szeroko pomyślany jest zakres ubezpieczeń społecznych w Italji i jak dużą wagę przywiązuje do nich rząd italski. Z ubezpieczeń tych korzystać mogą wszyscy rolnicy, którzy ukończyli 65 rok życia, pragnący zapewnić sobie spokojną i beztroską starość. Liczba ubezpieczonych już w pierwszym roku osiągnie kilkadziesiąt tysięcy osób.

ROZDZIAŁ VIII.

INNE REFORMY SPOŁECZNE.

Dotychczas była mowa o reformach społecznych, podjętych przez rząd faszystowski, dotyczących opieki nad macierzyństwem i dziećmi, opieki kulturalnej nad robotnikami, wychowania młodzieży itp. Celem tych reform jest podniesienie stanu zdrowotnego i poziomu kulturalnego szerokich mas, a ich głównem źródłem — troska o zdrowie i dobrobyt przyszłych pokoleń. Nie wyczerpują one jednak wszystkich dróg i środków, jakich rząd faszystowski się ima dla osiągnięcia tego celu. W akcji tej doniosłą rolę odgrywa również walka z chorobami zaraźliwemi i nagminnemi, stanowiącemi jedną z największych klęsk społecznych. Omówieniem tej akcji, dobitnie charakteryzującej znaczenie działalności rządu faszystowskiego w zakresie opieki społecznej, zajmiemy się niżej.

1. **Pomoc bezpośrednia dla chorych.** Na mocy dekretu z 15.VIII.1925, Nr. 1392 zostały powołane do życia szkoły dla pielęgniarek oraz asystentek sanitarnych, których celem jest należyte zorganizowanie pomocy dla chorych i ujęcie jej w możliwie najbardziej udoskonalone formy techniczne.

2. **Walka z chorobą raka.** W akcji tej chodzi o możliwie najwcześniejsze rozpoznanie tej choroby i o racjonalne zorganizowanie jej leczenia w jej pierwszych i późniejszych stadjach. W tym celu założono „ogniska djagnostyczne" oraz Królewski Instytut fizjoterapiczno-szpitalny S. Maria i S. Gallicano w Rzymie. Nadto wydano dekret z 13.I 1927, Nr. 82, dotyczący nabywania potrzebnych ilości radu oraz

dekret z 16.VI 1927, Nr. 1016 w sprawie wyznaczania rocznego funduszu na walkę z rakiem oraz złośliwemi nowotworami. Wreszcie wyznaczono stypendja na prowadzenie badań nad sposobami walki z rakiem w najsłynniejszych instytucjach zagranicznych.

Gruźlica. O akcji rządu faszystowskiego, mającej na celu zwalczanie gruźlicy, pisaliśmy już w rozdziale o ubezpieczeniach społecznych, podkreślając, jak dużą wagę rząd faszystowski przywiązuje do tej akcji. Uzupełniając informacje, podane wyżej, nadmienimy, iż akcja antygruźlicza w Italji zatoczyła obecnie niezmiernie szerokie kręgi.

Założono więc szereg poradni, szpitali i sanatorjów stałych i dziennych, szkół na otwartem powietrzu oraz instytucyj zapobiegawczych.

Zwrócono specjalną uwagę na izolację chorych, zwłaszcza z klas uboższych — oraz na zapewnienie dzieciom i młodzieży wątłej, zagrożonej lub dotkniętej gruźlicą w jakiejkolwiek formie, warunków, potrzebnych dla zachowania lub odzyskania zdrowia (kolonje nadmorskie, górskie, heljoterapja i t. p.).

Na mocy dekretu z 26 lipca 1927 zostały założone w każdej prowincji konsorcja przeciwgruźlicze, o których wspomnieliśmy już wyżej. Dekret Królewski z 30 grudnia 1923, Nr. 3841 oraz ustawa z 23 czerwca 1927, Nr. 1276 nadały im charakter jednostek prawno - publicznych, skupiających w sobie obowiązkowo wszystkie gminy danej prowincji oraz czynne w jej obrębie publiczne instytucje dla walki z gruźlicą, fakultatywnie zaś, Towarzystwa Dobroczynności, Związki syndykalistyczne i t. p.

Ponadto, prowadzona jest w całym kraju energiczna akcja uświadamiania społeczeństwa o konieczności walki z gruźlicą, w formie odczytów, pogadanek, ilustrowanych przezroczami, popularnych wydawnictw i t. p. W ostatnich czasach ustanowiono specjalne „dni propagandy przeciwgruźliczej", połączone z piękną uroczystością „Święta kwiatów".

Malarja (Zimnica). Akcja, mająca na celu zwalczanie malarji, została pomyślana na b. szeroką skalę. Z jednej strony obejmuje ona cały szereg środków

z zakresu lecznictwa, z drugiej — meljoracje rolne, osuszanie bagien i t. p.

Przedewszystkiem, zgodnie z dekretem z 30.XII 1923 r., Nr. 2889 zarządzono, iż obowiązkiem nietylko gmin, lecz również prowincyj jest rozdawanie osobom, dotkniętym tą chorobą, chininy bezpłatnie, na koszt właścicieli gruntów, położonych w strefie malarycznej. Poza tem prowincje zostały upoważnione do organizowania, łącznie z gminnemi instytucjami opieki i profilaktyki sanitarnej, specjalnych ambulatorjów.

Na mocy dekretu z 18.I 1925 postanowiono, iż urzędy sanitarne winny sporządzać sprawozdania, wyłuszczające przyczyny szerzenia się malarji w poszczególnych gminach.

Sprawa meljoracji gruntów malarycznych została ujęta w jedyny tekst ustawy, zatwierdzonej na mocy Król. Dekretu z 30 grudnia 1923, Nr. 3256 i biorącej pod uwagę trzy zasadnicze czynniki, jakiemi są: 1) konieczność osuszania nietylko bagien, lecz i drobnych zbiorników stojącej wody (stawów, sadzawek, kałuż); 2) konieczność rozciągnięcia meljoracyj rolnych na inne tereny, nie ograniczając się do obszarów osuszanych; 3) konieczność powierzania temu samemu wykonawcy meljoracyj rolnych i wodnych danego terenu, w celu przeprowadzania jednych i drugich we właściwym czasie.

Roboty meljoracyjne zostały podzielone na mocy ustawy z 30 grudnia 1923, Nr. 3256 na dwie kategorje, z których pierwsza obejmuje meljoracje, posiadające wybitne znaczenie hygjeniczne lub gospodarczo-społeczne, druga zaś — wszelkie inne.

Obie kategorje robót zostały uznane, jako posiadające wybitny charakter użyteczności publicznej. Koszty ich ponoszą: w $^5/_{10}$ Państwo, w $^1/_{10}$ prowincje, w $^1/_{10}$ gminy, w $^3/_{10}$ właściciele gruntów, leżących na obszarze meljoracyjnym.

Wspomniane roboty przeprowadza Państwo lub w drodze koncesji odstępuje je prowincjom, gminom, konsorcjom zainteresowanych właścicieli, a nawet spółkom i przedsiębiorstwom prywatnym na podsta-

wie projektów, podlegających zatwierdzeniu przez odnośne Ministerstwo.

Wspomniane roboty winny być połączone z innemi, mającemi na celu zalesienie terenów górskich i wydm piaszczystych, regulację łożysk rzecznych i zakładanie grobli na wodach bieżących.

Regulacja wodna wymaga nadto zaopatrzenia danej części kraju w wodę, zdatną do picia i w wodę irygacyjną, budowy szos i ewentualnego wyzyskania przekopywanych w celach meljoracyjnych kanałów dla żeglugi wewnątrz kraju.

Meljoracje drugiej kategorji przeprowadzają poszczególni lub połączeni w konsorcja właściciele terenów, gminy, prowincje lub przedsiębiorcy prywatni. Państwo popiera je w wypadku, o ile przynoszą one wyraźną korzyść zdrowotną ludności lub rolnictwu. Gminom przysługuje prawo pobierania od właścicieli meljorowanych gruntów części ponoszonych przez nie kosztów.

Na szczególną uwagę zasługują przepisy, dotyczące t. zw. drobnych robót meljoracyjnych.

Rozsadnikami malarji są bowiem, oprócz klasycznych bagien, rozciągających się na znacznych obszarach, naturalne lub sztuczne stawy i sadzawki, doły w gruntach uprawnych, kanały o wadliwych ściekach i t. p.

Przedstawiają one zdradzieckie a groźne niebezpieczeństwo ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo z zamieszkałemi domostwami oraz na ich dotychczasowe lekceważenie i zaniedbanie.

Nowe przepisy, dotyczące drobnych meljoracyj, zmierzają w pierwszej linji do tępienia komarów „Anopheles". Wypełniają one znaczną lukę w dziedzinie ustawodawstwa italskiego, mającej na celu usuwanie przyczyn malarji.

Trachoma (jaglica). Walka z trachomą polega na udzielaniu gminom, prowincjom i instytucjom dobroczynnym bezprocentowych pożyczek na budowę, systematyzację i urządzanie odpowiednich poradni, ambulatorjów i miejscowości kuracyjnych, na udzielaniu bezzwrotnych zasiłków in-

stytucjom, nie mogącym zaciągać pożyczek z powodu braku gwarancyj, na udzielaniu subsydjów na propagandę przeciwjaglicową (teoretyczno-praktyczne wykłady lekarskie i t. p.) i zakładaniu specjalnych szkół dla dzieci, dotkniętych jaglicą.

Akcja ta dała już jaknajlepsze wyniki.

Choroby weneryczne. Walka z chorobami wenerycznemi została ujęta w ramy Regulaminu z dn. 25 marca 1923, Nr. 846.

Przepisy ogólno-profilaktyczne stosują się do walki z rzeżączką, szankrem miękkim, infekcją syfilityczną w stadjum zaraźliwem.

Zasługują na uwagę w tej dziedzinie nowo wprowadzone przepisy w sprawie obowiązku sygnalizowania wypadków syfilisu w stadjum zaraźliwem, stwierdzonych w szkołach, zakładach naukowych i przemysłowych oraz w wojsku i wszelkich zbiorowiskach cywilnych, w których wspólne życie stać się może łatwo rozsadnikiem zarazy.

Bezpłatne leczenie wspomnianych chorób ma miejsce w poradniach, ambulatorjach i szpitalach. Koszty ponosi zasadniczo Państwo.

Nadzór zdrowotny nad prostytucją został powierzony lekarzom-wizytatorom, mianowanym przez prefektów. Skasowano natomiast instytucję lekarzy zaufania, utrzymywanych przez właścicieli domów publicznych, jako nieodpowiadającą zawodowej godności lekarskiej.

Nadzór nad pracą lekarzy-wizytatorów sprawują inspektorzy specjaliści; dla kobiet zaś, uprawiających prostytucję prywatną, ustanowiono kartki zdrowotne.

Społeczna profilaktyka chorób umysłowych. W tej dziedzinie działalność Państwa Faszystowskiego nosi charakter wybitnie zapobiegawczy, dążąc do organizacji leczenia chorób umysłowych w ich początkowych przejawach oraz do nadania odpowiedniego kierunku wychowaniu dzieci nienormalnych umysłowo lub dziedzicznie obciążonych.

Walka z alkoholizmem. Na mocy dekretu z 7 października 1923 r., Nr. 2208, ograniczono ilość za-

kładów sprzedaży alkoholu w stosunku 1 do 500 mieszkańców oraz wprowadzono zasadę imienności pozwoleń na otwieranie nowych i zakaz ich odstępowania. Zakazano również wydawania koncesyj prowizorycznych i nakazano ograniczenie godzin sprzedaży.

Walka z handlem narkotykami. Stanowi ona przedmiot specjalnej ustawy z 6 listopada 1926 r., Nr. 1848. Według tej ustawy lekarze obowiązani są podawać do wiadomości władz miejscowych wszelkie stwierdzone przez nich wypadki nałogowego zatrucia narkotykami.

Domy publiczne, prowadzące handel narkotykami i gromadzące osoby, oddające się nałogom narkotycznym, ulegają zamknięciu. Nadzór nad sprzedawcami narkotyków oraz osobami, które z powodu ich nadużywania stają się szkodliwe dla społeczeństwa, powierzono Komisji Prowincjonalnej.

ROZDZIAŁ IX.

SYNTEZA IDEI FASZYZMU.

Nie jest zadaniem łatwem stworzenie syntezy ideologji faszystowskiej, wniknięcie w jej istotę i uwypuklenie wszystkich tych wartości, jakie wniosła ona do zbiorowego życia narodu italskiego. Jeszcze nie czas na zobrazowanie ostatecznego bilansu poczynań faszyzmu, jeszcze zbyt wcześnie, na wyprowadzenie ostatecznych pozycyj i ich podsumowanie. Faszyzm nie wypowiedział jeszcze ostatniego słowa, nie odsłonił wszystkich możliwości, jakich spodziewać się należy od bliższej i dalszej przyszłości.

Jest faktem niezaprzeczonym i uznanym przez wszystkich myślących objektywnie, iż Italję doby obecnej od Italji przedfaszystowskiej, od Italji Giolittich, Nittich et consortes dzieli cała przepaść. Zapanował w niej nowy, różny od dawnego rytm życia, wyłoniły się nowe, nieznane dotąd dążenia i ambicje, nowy światopogląd przeniknął w umysłowość ogółu. Ciągłe przemiany, jakim stale ulega ustrój państwowy i społeczny Italji, wciąż nowe poczynania na wszystkich polach życia kulturalnego, jakie mają miejsce w chwili obecnej, świadczą o trwającem wciąż wysokiem napięciu energji i woli w narodzie, przebudzonym przez Wodza Faszyzmu z marazmu, w jakim trwał przez długie dziesiątki lat. Poczynając od posunięć zasadniczych i kończąc na najdrobniejszych zarządzeniach, wszędzie dostrzeżemy jedną myśl, jedną wolę, spajającą je żelaznemi obręczami logicznej konieczności i łączącą wszystkie ogniwa poczynań regime'u faszystowskiego w ca-

łość harmonijną i przemyślaną pod kątem widzenia ideologji faszystowskiej.

Jak wiadomo, wieki XVIII i XIX zaznaczyły się triumfem najkrańcowszgo indywidualizmu. Na wszystkich niemal polach, a więc czy to w życiu społecznem, czy państwowem, czy w życiu gospodarczem, czy na polu literatury i sztuki — wszędzie indywidualizm wycisnął głębokie swoje piętno. Zarówno liberalizm, jak i socjalizm, jakkolwiek zdążają do różnych celów, wychodzą z jednego założenia: z interesu jednostki. Dla liberalizmu, który odrzuca ingerencję państwa w sprawy społeczne, gospodarcze i duchowe, państwo nie posiada własnego bytu, niezależnego od bytu obywateli, lecz stanowi środek, który umożliwia jednostce osiągnięcie zamierzonych przez nią celów, jest ono granicą zewnętrzną dla jej działalności. Socjalizm idzie jeszcze dalej, uznając jedynie interes jednej tylko klasy.

Ewolucja form życia gospodarczego, jakiej świadkami jesteśmy w ostatnich czasach i w szczególności po wojnie światowej, zrodziła konieczność rewizji stosunku państwa do życia zbiorowości ludzkiej oraz stosunku kapitału do pracy. Faszyzm wyszedł z założenia, iż ewolucja współczesnego życia gospodarczego i społecznego wymaga odrodzenia autorytetu władzy państwowej. Liberalizm, demokracja i socjalizm zrodziły, według Rocca*) indywidualistyczny eudemonizm, który w państwie upatrywał nie cel lecz środek do podniesienia dobrobytu jednostki.

Państwo jako takie nie posiadało własnego bytu, własnej racji istnienia. W przeciwieństwie do teorji indywidualistycznej faszyzm na miejsce czołowe wysuwa interes zbiorowości, interes Narodu. Supremacja państwa wyraża się w nakładaniu ograniczeń na wolę jednostki tam, gdzie chodzi o interes zbiorowości, Narodu i jego rozwój jest najwyższem dlań prawem. W uchwałach II zjazdu Związków Faszystowskich, który odbył się w listopadzie 1924 r., czy-

*) La dottrina politica del Fascismo str. 15.

tamy, co następuje: „Państwo jest syntezą narodu, Naród za pośrednictwem organów państwowych, za pomocą ustaw i rozporządzeń prawnych, wypowiada swą najwyższą wolę, zmierzającą do wielkości kraju". Państwo jest wieczne, jednostka zaś jest zjawiskiem przejściowem. Państwo nie jest sumą celów indywidualnych, lecz posiada własny cel, niezależny od celów indywidualnych. Dlatego też celów i dążeń państwa nie można utożsamiać z celami jednostek, które w pewnym określonym dniu zamieszkują terytorjum państwa*). Poszczególny obywatel będący jednostką, mającą byt przejściowy, żyje dla wspólności i stanowi tylko słabe narzędzie, służące do osiągnięcia celu ogólnego. Nawet wtedy, gdy państwo popiera pewne jej zamierzenia, czyni to nie z uwagi na jej interes osobisty, lecz ze względu na interes ogółu i wychodzi z założenia, że jej interes ściśle jest związany z interesem państwa.

Państwo, które jest wcieleniem Narodu i które ma najwyższe cele narodowe do osiągnięcia i najwyższe zadania do spełnienia, musi mieć możność działania. Urzeczywistnienie wszelakich zamierzeń państwa stanie się wtedy możliwe, gdy będzie należycie wzmocniona władza wykonawcza, w której wyraża się suwerenność państwa. Władze ustawodawcza i sądowa winny tylko „udoskonalać i wzmacniać w pewnym sensie władzę wykonawczą"**). W tem rozumieniu władza wykonawcza musi mieć przewagę nad władzą ustawodawczą. Jest ona, jak powiedział Mussolini „wszechobecna i czynna w życiu Narodu. Jest to władza, która co chwilę znajduje się wobec zagadnień, jakie ma do rozstrzygnięcia. Rozporządza ona wszystkiemi siłami zbrojnemi państwa i codziennie wprawia w ruch skomplikowaną machinę administracji państwowej. Dlatego nie może ona być redukowana do roli drugorzędnej, do grupy

*) Rocco l. c. str. 15.

**) Relazioni e proposte della Commissione Presidenziale per lo studio delle riforme costituzionali. Roma 1925 str. 75 nast.

manekinów, które tańczą tak, jak tego chce kaprys zgromadzeń ustawodawczych".

Aby móc należycie i w całej rozciągłości urzeczywistnić swą wolę, władza ta musi spoczywać w rękach ograniczonej liczby osób, które tworzą idealną jedność. Tylko w ten sposób jest do pomyślenia działanie „szybkie, pewne, jednomyślne, świadome i odpowiedzialne". „Nie jest bowiem ani logiczne ani pożyteczne łączyć działalność kilku jednostek odpowiedzialnych ze współdziałaniem licznych jednostek nieodpowiedzialnych" (Mussolini).

Uznając za konieczne utrwalenie w państwie silnej egzekutywy, faszyzm nie neguje znaczenia parlamentu, lecz, jak to już widzieliśmy, podporządkowuje go zasadom, na jakich oparte jest państwo korporacyjne i wtłacza jego organizację w ramy organizacji korporacyjnej państwa. Wobec tego, iż jest on par excellence emanacją ustroju korporacyjnego, rola i zadania, jakie przypadają mu do spełnienia, są różne od zadań i roli, jaką odgrywał parlament z okresu ustroju demoliberalnego. Należy sobie dobrze uświadomić, iż nie chodziło tutaj o zacieśnienie kompetencji parlamentu lub pozbawienie go możności oddziaływania na politykę rządu, lecz o ujęcie jego działalności w normy, wypływające logicznie z całokształtu ustroju państwa korporacyjnego.

W przeciwieństwie do państwa zatomizowanego, bezkształtnego, bezbarwnego, przerzucającego się z jednej ostateczności w drugą, ulegającego różnym wpływom i fluktuacjom, oraz pozbawionego własnej linji działania, faszyzm dąży do stworzenia państwa, stanowiącego korporację korporacyj, cor cordium, mogącego przejawiać wolę najwyższą, zarówno natury prawnej, jak i etycznej. Nie dualizm, lecz jedność. Nie zbiorowisko sprzecznych sobie celów i interesów, nie konglomerat wrogich sobie grup społecznych, lecz jedność i synteza wszelakich tkwiących w nich wartości moralnych i politycznych. Państwo faszystowskie w pojęciu Mussoliniego jest wprawdzie jednostką, złożoną z licznych składni-

ków, lecz nierozdzielną, nie uznającą innej władzy ponad tę, której samo jest źródłem, innych rozkazów oprócz tych, które samo wydaje. Jest ono urzeczywistnieniem wszystkich ideałów społecznych i sprawiedliwości w stosunkach pomiędzy jednostkami i klasami. Państwo faszystowskie uznaje a jednocześnie ogranicza prawo samoobrony wszystkich klas społeczeństwa. Pozwala im łączyć się, zrzeszać i organizować, lecz jedynie w ramach państwa i dla dobra państwa. W przeciwieństwie do agnostycznego państwa liberalnego jest ono świadome swego posłannictwa, swych zadań i własnej twórczej woli we wszystkich dziedzinach życia zbiorowego; posiada własną etykę i wiarę, własny system sprawiedliwości społecznej i doniosłe zadanie gospodarcze do spełnienia.

Pojęcia „Naród, Państwo, Lud" zostały ujęte w ustroju faszystowskim w sposób nowy, nieznany i obcy dawnemu regime'owi.

„Wartość Narodu—pisze Maraviglia—leży nietylko w jego cechach etnicznych i w przeszłości dziejowej, lecz — i przedewszystkiem — w woli życia, w pragnieniu tworzenia swych dziejów. Nie w tem, co dokonało się w nim i zakończyło, lecz w jego wartościach twórczych, w nieustannym ruchu w dal i wzwyż, w twórczej energji rasy, dziejów, myśli słowem — w twórczej energji życia.

„Państwo—to nie antyteza jednostki i władza, narzucona jednostce przemocą, lecz władza wprawdzie absolutna, nie znosząca ograniczeń i stawiająca jednostce za warunek niezbędny doskonalenie się w ramach jej ustroju, w którym państwo, rozciągając najwyższą opiekę nad interesami ogółu, zapewnia jednostce pomoc i ochronę w jej działalności produkcyjnej.

„Lud — to już nie bezkształtna, niezróżnicowana masa, złożona z jednostek, noszących miano obywateli w znaczeniu abstrakcyjnem, lecz jest to treść zasadnicza życia ludzkości, życia Italji, odnawiającego się nieustannie i zasilającego niewyczerpane

źródła energji narodowej. Jednocześnie jest to siła wytwórcza racjonalnie uporządkowana i celowo zorganizowana, co umożliwia najbardziej solidarną współpracę w jej łonie i osiągnięcie najwyższego stopnia wydajności".

„W ujęciu więc faszyzmu państwo opiera się na ideologicznych i społecznych podstawach, zasadniczo różniących się od podstaw, na jakich opierały się ustroje poprzednich regime'ów. Jest ono oparte na imanentnej koncepcji Narodu, jednolitej koncepcji władzy, na gospodarczo zjednoczonem społeczeństwie oraz na koncepcji jednolicie zorganizowanego życia politycznego. W ten sposób zrozumiane państwo nie jest urzeczywistnieniem zgóry zakreślonego programu ani wytworem doktryny teoretycznej; przewrót bowiem faszystowski, utrwalenie ustroju faszystowskiego oraz ustalenie wytycznych doktryny faszystowskiej nie nastąpiły kolejno po sobie, lecz od początku rozwijają się równolegle *).

Kiedy przy ustroju demoliberalnym rola kierownicza w państwie spoczywała w rękach poszczególnych partyj politycznych, które reprezentowały interesy zawodowe i stanowe poszczególnych grup społecznych, w państwie faszystowskiem, jak widzieliśmy, rzecznikami, wyrazicielami tych interesów są związki zawodowe, uznane przez państwo i stanowiące część integralną organizmu państwowego. Związki zawodowe w państwie faszystowskiem, to nie organizacje wybitnie klasowe, istniejące w celu obrony interesów rzesz pracujących przed wyzyskiem ze strony pracodawców, lecz organizacje o równych prawach i zrównanych wobec państwa interesach, gdyż dla państwa, jako dla syntezy narodowej niema klasy uprzywilejowanej i klasy, której uprawnienia mogłyby być mniejsze od uprawnień innej klasy. Te związki (syndykaty, federacje i konfederacje) — to pomosty pomiędzy jednost-

*) Patrz artykuł: Naród i państwo w ustroju faszystowskim. Tribuna z dn. 4 grudnia 1928 r.

ką a państwem, to ogniwa pośrednie, wypełniające przestrzeń, dzielącą jednostkę od państwa. Państwo stanowi syntezę wszystkich sił społecznych, ześrodkowanych w związkach. Kiedy dla marksistów solidarność narodowa jest czemś nie do pomyślenia, pojęciem bez podkładu realnego, faszyzm nietylko wyszedł z założenia konieczności i realności solidarności narodowej, lecz zrealizował ją, tworząc nowy porządek na zasadach równowagi wszystkich sił społecznych, wykonywujących wprawdzie różne funkcje, lecz niezbędnych dla istnienia i należytego rozwoju gospodarki narodowej, jako całości, oraz podniesienia potencjału produkcyjnego państwa.

Mussolini zrozumiał, iż współczesny ustrój życia gospodarczego wymaga nowego ustosunkowania się do zagadnienia walki klas i zerwania z ekskluzywnością, jakiej hołduje marksizm. Dziś ta świadomość niewspółmierności wymagań życia współczesnego z dogmatami marksizmu staje się coraz bardziej powszechną i przenika nawet do sfer, hołdujących hasłom radykalnym.

Często słyszy się twierdzenie, przytaczane zresztą w formie jednego z najcięższych zarzutów przeciwko ustrojowi faszystowskiemu, iż realizacja państwa korporacyjnego unicestwi inicjatywę prywatną i że kryje ono w sobie niebezpieczeństwo dla przedsiębiorczości indywidualnej, będącej dźwignią postępu i kultury Narodu. Pogląd taki świadczy jednak o b. powierzchownem zapoznaniu się z doktryną faszystowską i przeniknięciu w jej założenia. Jakkolwiek zasięg władzy wykonawczej w pojęciu faszyzmu jest znacznie rozleglejszy, niż to miało miejsce w państwie demoliberalnem, i jakkolwiek znacznie rozszerzono zakres ingerencji czynników państwowych, nie znaczy to jednak, aby zapoznawano w państwie faszystowskiem znaczenie inicjatywy prywatnej. Wszak w art. 7 Karty Pracy wyraźnie stwierdzono, iż Państwo Korporacyjne uważa inicjatywę prywatną na polu wytwórczości za najskuteczniejszy czynnik rozwoju gospodarczego. Jednakże Karta Pracy, uznając inicjatywę prywatną za jeden z naj-

bardziej niezbędnych czynników rozwoju gospodarczego, nadaje tej inicjatywie nowy kierunek orjentacyjny t. j. wyzwala ją z ciasnego kręgu interesów osobistych i wprowadza na szeroki dziedziniec interesów powszechności, interesów w imię dobra ogólnego.

W art. 7 jest powiedziane, iż wobec tego, że prywatna organizacja wytwórczości jest funkcją dobra publicznego, przedsiębiorca jest odpowiedzialny wobec państwa za kierownictwo zakładem pracy.

W artykule zaś 9 czytamy: Interwencja państwa w dziedzinie wytwórczości może mieć miejsce jedynie wtedy, gdy ustanie lub zawiedzie przedsiębiorczość jednostki, albo gdy wchodzą w grę interesy publiczne państwa.

Widzimy więc, iż chodzi tu o przeciwstawienie się zgubnemu indywidualizmowi antypaństwowemu, nie zaś, jak to niektórzy umyślnie tłumaczą, o zasadnicze zastąpienie inicjatywy prywatnej przez zmonopolizowaną interwencję państwową, co równałoby się zakłóceniu przyrodzonych praw wytwórczości, a tem samem niszczeniu bogactwa narodowego.

Jeśli na Zgromadzeniu przemysłowców w dn. 21.VI 1928 r. Mussolini powiedział, iż sprawa wytwarzania dóbr narodowych winna przejść z płaszczyzny celów osobistych na płaszczyznę celów narodowych, to nie zamierzał on w ten sposób wypowiedzieć walki inicjatywie prywatnej, lecz chciał podnieść jej walor moralny i wskazać na szersze horyzonty i cele, jakie przyświecać winny jednostkom i grupom, biorącym udział w wytwórczości narodowej. Inicjatywa prywatna w chwili obecnej nadal odgrywa wybitną rolę w życiu gospodarczem Italji i cały szereg niezmiernie charakterystycznych faktów wskazuje na to, iż rząd uświadamia sobie znaczenie jej i doniosłość jej roli w życiu gospodarczem w sposób najzupełniej właściwy i udziela jej jaknajszerszego poparcia. Dążeniem jednak faszyzmu jest, aby opierała się ona nie na egoizmie indywidualnym, lecz na egoizmie narodowym, wymagającym często ofiar

w interesie dobra ogółu i aby tem samem utraciła swój charakter antyspołeczny.

Tego rodzaju zadania mogą być zrealizowane tylko w państwie korporacyjnem, którego istota polega na ścisłem zrzeszeniu wszystkich czynników wytwórczości kapitału, techniki i pracy oraz sharmonizowaniu interesów pracodawców i pracowników. W państwie korporacyjnem musi nastąpić wzajemne zrozumienie i należyte uświadomienie sobie potrzeb i interesów, musi nastąpić uzgodnienie sprzeczności i bardziej sprawiedliwy podział dochodu społecznego, niż to ma miejsce w państwie demoliberalnem.

„Praca — jak zauważył Turatti w przemówieniu, wygłoszonem do „czarnych koszul" w dniu rocznicy założenia Rzymu w r. 1928 — znajduje środki obrony swych własnych praw nie w sobie samej, lecz w Karcie Pracy, uzasadniającej doniosłość jej funkcji dziejowej i wyzwalającej energję, ukrytą w umyśle ludzkim, w kapitale i w pracy jako takiej, i w granicach, nie zagrażających życiu Narodu. Dzięki niej urzeczywistnia się to, co pragnęliśmy, aby się urzeczywistniało w sposób jednolity i absolutny. Dzięki niej prawa i racja bytu poszczególnych jednostek nie są normowane zgodnie z dezyderatami tej, czy innej partji, lecz w imię interesów ogółu, w imię najwyższego dobra Narodu".

Tegoż dnia Volpi w Neapolu powiedział, co następuje: „Faszystowski ustrój korporacyjny sprzyja rozwojowi jaknajszerzej pojętej inicjatywy prywatnej, która stanowi najpiękniejszą cechę płomiennej, genjalnej i nawskroś intuicyjnej duszy italskiego Narodu. I jeżeli żądania, czy zamierzenia poszczególnych jednostek są kontrolowane przez organizacje korporacyjne, to dzieje się to dla dobra Narodu i Państwa".

I słusznie zwrócił uwagę Arias, iż jest wielkiem nieporozumieniem, jeżeli usiłuje się identyfikować system gospodarczy państwa korporacyjnego z socjalizmem państwowym. Zadania państwa korporacyjnego polegają na przeprowadzeniu selekcji, specjalizacji i na harmonizowaniu poczynań gospodarczych, na

dążeniu do zorganizowania produkcji w ten sposób, by stała się ona możliwie najmniej kosztowna, a jednocześnie najbardziej wydajna i posiadała charakter ściśle narodowy*). Rozumiejąc, jak wielki wpływ dobrze wynagradzana praca wywiera na rozwój i wydajność produkcji, państwo faszystowskie wysokość zarobków robotniczych uznało za jedną z największych swoich trosk. „Wysokie płace przy niskich cenach" — oto hasła gospodarki korporacyjnej. Oto zasada, która wysuwana jest jako nakaz chwili przez najwybitniejszych ekonomistów italskich, zdających sobie sprawę z tego, iż niskie ceny są nieodzownym warunkiem, dającym możność urzeczywistnienia światowej ekspansji handlu italskiego, bez szkody materjalnej dla kraju i dla interesów spożywców krajowych. Lecz aby to mogło mieć miejsce, wytwórcy muszą rozwinąć w sobie poczucie istotnych potrzeb produkcji, zarzucić punkt widzenia egoistyczny i sprawy własnej korzyści ujmować pod kątem widzenia społecznej i gospodarczej funkcji wytwórczości dzisiejszej epoki**). Faszyzm, jak widzimy, w ujmowaniu wolnej inicjatywy, jak i roli kapitału, wyszedł zarówno ponad punkt widzenia socjalistyczny, jak i liberalno - kapitalistyczny i stworzył podwaliny ideowe pod nowy ustrój społeczny i gospodarczy, oparty na współpracy i koordynacji wysiłków, przy pełnem uznaniu zarówno roli kapitału, jak i pracy i nie odrzucając znaczenia czynnika swobodnej inicjatywy oraz wypływających z niej korzyści w granicach potrzeb społecznych.

Wznosząc się ponad utarte kanony różnych teoryj i teoryjek, faszyzm stworzył własną etykę i własną ideologję, opartą na głębokiem wniknięciu w ducha współczesnej epoki i na uświadomieniu sobie jej

*) Por. „Politica monetaria e l'agricoltura" Educazione Fascista, Febbraio 1928, str. 79 i tegoż autora: „Studi sulla legislazione sindacale" w „Nuovi studi di diritto, economia e politica" zesz. 1, listopad 1927, str. 62.

**) Por. Lanzillo: „Economia corporativa e punti sugli „i" (Critica Fascista 1.VI. 1928).

postulatów. Jego wielką i epokową zasługą jest stworzenie nowej koncepcji państwa i położenie podwalin pod nowy ustrój społeczny, wolny od ciągłych antagonizmów i walk, osłabiających siły Narodu i działających niszczycielsko na jego zdolności twórcze. „Naród bowiem — powiedział Mussolini — winien solidarnie wytwarzać będące ostoją jego siły dobra materjalne. Jest to konieczność, przed którą wszyscy winni się ukorzyć i wszyscy powinni być gotowi ponieść ofiary, zapewniające uzyskanie równoległych korzyści. Pamiętać należy o tem, że bez dobrobytu Narodu - Jedności niema dobrobytu poszczególnych jednostek".

ANEKSY

TEKSTY USTAW

(PRZEKŁAD Z ITALSKIEGO)

Załącznik 1.

Ustawa z 24 grudnia 1925 r. Nr. 2263.

O UPRAWNIENIACH I PRZYWILEJACH SZEFA RZĄDU PREZESA MINISTRÓW SEKRETARZA STANU.

Art. 1.

Władzę wykonawczą sprawuję Król za pośrednictwem Rządu. W skład Rządu Królewskiego wchodzą: Prezes Ministrów Sekretarz Stanu i Ministrowie Sekretarze Stanu.

Prezes Ministrów jest jednocześnie Szefem Rządu.

Art. 2.

Szef Rządu Prezes Ministrów Sekretarz Stanu jest mianowany i odwoływany przez Króla i odpowiedzialny przed Królem za ogólne kierownictwo polityczne Rządu.

Dekret o nominacji Szefa Rządu Prezesa Ministrów kontrasygnuje Szef Rządu, dekret zaś o odwołaniu — jego następca.

Król mianuje i odwołuje Ministrów Sekretarzy Stanu na wniosek Szefa Rządu Prezesa Ministrów. Ministrowie są odpowiedzialni wobec Króla i wobec Szefa Rządu za całokształt działalności i za wszelkie akty oraz zarządzenia Ministerstw, powierzonych ich władzy.

Podsekretarzy Stanu mianuje i odwołuje Król na wniosek Szefa Rządu, w porozumieniu z właściwym Ministrem.

Art. 3.

Szef Rządu Prezes Ministrów kieruje pracą Ministrów, rozstrzyga mogące ewentualnie powstać między nimi spory oraz zwołuje Radę Ministrów, której przewodniczy osobiście.

Art. 4.

Liczba, organizacja i uprawnienia Ministerstw ustalane są dekretem Królewskim na wniosek Szefa Rządu.

Na mocy Dekretu Królewskiego może zostać powierzone Szefowi Rządu kierownictwo jednego lub kilku Ministerstw. W tych wypadkach Szef Rządu może ogłosić dekret, na mocy którego atrybucje Ministra przechodzą częściowo na Podsekretarzy Stanu.

Art. 5.

Szef Rządu jest członkiem Rady Opiekuńczej Rodziny Królewskiej, oraz pełni funkcje notarjusza koronnego.

Ponadto jest on z urzędu sekretarzem Najwyższego Orderu Sw. Anuncjaty.

Art. 6.

Żadna sprawa, należąca do kompetencji jednej z dwu Izb, nie może być umieszczona na porządku dziennym bez uprzedniej zgody Szefa Rządu.

W razie odrzucenia projektu ustawy przez jedną z Izb, Szef Rządu może zażądać poddania tej ustawy pod ponowne głosowanie, po upływie przynajmniej trzech miesięcy od daty pierwszego głosowania. W tym wypadku nad projektem ustawy odbywa się tajne głosowanie bez dyskusji.

Jeżeli jednocześnie z żądaniem ponownego głosowania Rząd proponuje zmiany w pierwszym projekcie, rozpatrzenie propozycyj i dyskusja nad niemi ogranicza się do kwestji proponowanych zmian, poczem odbywa się nad projektem ustawy tajne głosowanie.

Szef Rządu może nadto zażądać, by projekt ustawy, odrzucony przez jedną z dwu Izb, został przekazany drugiej Izbie do rozpatrzenia i poddany pod głosowanie.

Jeżeli projekt ustawy, zatwierdzony przez jedną z Izb, zatwierdza druga Izba pod warunkiem wprowadzenia zmian, ponowne jego rozpatrzenie i ponowne nad nim obrady w Izbie, do której został odesłany, ograniczają się do kwestji zmian, poczem nad projektem ustawy niezwłocznie odbywa się tajne głosowanie.

Art. 7.

W czasie pełnienia funkcyj publicznych, oraz w czasie urządzanych uroczystości, Szefowi Rządu przysługuje pierwsze miejsce przed Kawalerami Najwyższego Orderu Św. Anuncjaty.

Otrzymuje on z budżetu państwowego roczny zasiłek na koszty reprezentacji, w wysokości, ustalonej dekretem królewskim.

Art. 8.

Szef Rządu w każdym poszczególnym wypadku wyznacza Ministra, który zastępuje go w czasie nieobecności lub z powodu przeszkody w pracy.

Art. 9.

Wszelki bezpośredni zamach na życie, całość osoby lub wolność Szefa Rządu jest karany więzieniem conajmniej piętnastoletniem, a w razie powtórzenia zamachu — ciężkiem więzieniem bezterminowem.

Wszelka słowna lub czynna obelga Szefa Rządu jest karana więzieniem od sześciu do trzydziestu miesięcy i grzywną w wysokości od 500 do 3.000 lirów.

Art. 10.

Wszelkie postanowienia, sprzeczne z niniejszą ustawą, tracą moc prawną.

Załącznik 2.

Ustawa z 31 stycznia 1926 Nr. 100.

O OGŁASZANIU NORM PRAWNYCH PRZEZ WŁADZĘ WYKONAWCZĄ.

Art. 1.

Na mocy Dekretu Królewskiego, na podstawie uchwały Rady Ministrów i w porozumieniu z Radą Stanu, ogłasza się przepisy prawne, dotyczące uregulowania

1) wykonywania ustaw;
2) wykonywania władzy przez powołane organy;
3) organizacji i działalności administracji państwowej oraz zatrudnionego w niej personelu, związków i instytucyj prawno - publicznych, z wyjątkiem gmin, prowincyj, zakładów dobroczynności publicznej, uniwersytetów i wyższych zakładów naukowych, posiadających osobowość prawną,—nawet w tych sprawach, które dotychczas były normowane przez ustawy.

Art. 2.

Zatwierdzenie umów, zawartych przez Państwo, co do których ma być ogłoszona ustawa, następuje w drodze Dekretu Królewskiego na mocy uchwały Rady Ministrów i po wysłuchaniu opinji Rad Technicznych, istniejących przy Ministerstwach, oraz Rady Stanu.

Art. 3.

Postanowienia, mające znaczenie ustaw, ogłaszane są Dekretem Królewskim na podstawie uchwały Rady Ministrów. Ma to miejsce w wypadkach:

1) gdy Rząd został do tego upełnomocniony na mocy odpowiedniej ustawy, określającej granice udzielonego mu pełnomocnictwa;

2) gdy tego wymagają nadzwyczajne okoliczności, niecierpiące zwłoki i bezwzględna konieczność. O tem, czy dana sprawa posiada charakter konieczności i czy jest pilna, rozstrzyga Parlament.

W wypadku pod 2), o którym jest mowa w poprzednim ustępie, Dekret Królewski winien być dla przekształcenia go w ustawę przedłożony jednej z dwu Izb, pod groźbą unieważnienia nie później, niż na trzeciej sesji po dacie jego ogłoszenia.

Zawiadomienie o przedłożeniu jest niezwłocznie ogłaszane w Gazecie Urzędowej. Projekt ustawy o przekształceniu dekretu w ustawę należy do spraw, które winny być załatwione niezwłocznie.

W wypadku zamknięcia sesji, projekt ustawy o przekształceniu uważa się w chwili otwarcia następnej sesji za przedłożony Izbie, której był poprzednio przedłożony. Po zatwierdzeniu projektu ustawy przez jedną z dwu Izb, prezes odnośnej Izby przekazuje go w ciągu pięciu dni prezesowi drugiej Izby, co jest równoznaczne z przedłożeniem jej projektu.

Jeżeli jedna z dwu Izb odmówi przekształcenia Dekretu w ustawę, prezes ogłasza o tem w Gazecie Urzędowej, dekret zaś traci moc obowiązującą od dnia ogłoszenia zawiadomienia.

Jeżeli dekret w związku z przekształceniem go w ustawę ulegnie poprawkom i zmianom, te ostatnie nabierają mocy prawnej od daty ogłoszenia ustawy.

Dekret, który w ciągu dwóch lat od daty ogłoszenia nie został przekształcony w ustawę, traci moc obowiązującą.

Art. 4.

Odnośnie do dekretów z mocą ustaw, ogłoszonych przed wejściem w życie niniejszej ustawy, terminy, przytoczone w poprzednim artykule mają również zastosowanie i zaczynają biec z chwilą ogłoszenia niniejszej ustawy.

Załącznik 3.

Ustawa z dnia 9 grudnia 1928 r. Nr. 2693.

O WIELKIEJ RADZIE FASZYSTOWSKIEJ.

Art. 1.

Wielka Rada Faszystowska jest najwyższym organem, skupiającym i integrującym wszelkie przejawy działalności Ustroju, wprowadzonego w następstwie Rewolucji październikowej 1922 r. Omawia ona i decyduje o sprawach, wyszczególnionych w ustawie oraz wydaje na żądanie Szefa Rządu opinje o wszelskich sprawach politycznych, gospodarczych i społecznych o znaczeniu narodowem.

Art. 2.

Tytuł Prezesa Wielkiej Rady Faszystowskiej przysługuje z prawa Szefowi Rządu Prezesowi Ministrów Sekretarzowi Stanu. Prezes zwołuje Radę według swego uznania i ustala odpowiedni porządek dzienny.

Art. 3.

Tytuł Sekretarza Wielkiej Rady przysługuje na mocy prawa Sekretarzowi Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego.

Szefowi Rządu przysługuje prawo polecenia Sekretarzowi Stronnictwa Faszystowskiego zwoływania Rady, w jego imieniu, w razie nieobecności, przeszkód lub nieobsadzenia stanowiska prezesa.

Art. 4.

W skład członków Wielkiej Rady wchodzą na czas nieograniczony:

1) osoby „Quadrumviratu" z epoki „Marszu na Rzym";

2) osoby, które w charakterze członków Rządu wchodziły w skład Rady Głównej w ciągu przynajmniej trzechletniego okresu;

3) B. Sekretarze Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego, którzy zaprzestali swych czynności po 1922 roku.

Art. 5.

W skład członków Wielkiej Rady wchodzą z urzędu i pozostają członkami przez cały czas pełnienia swych funkcyj:

1) Prezes Senatu i Prezes Izby Posłów.
2) Ministrowie Sekretarze Stanu.
3) Podsekretarz Stanu w Prezydjum Rady.
4) Naczelny Komendant Ochotniczej Milicji Bezpieczeństwa Narodowego.
5) Członkowie Dyrektorjatu Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego.
6) Prezes Akademji Italskiej i Prezes Faszystowskiego Instytutu Kultury.
7) Prezes Organizacji Narodowej Balilla.
8) Prezes specjalnego Trybunału Obrony Państwa.
9) Prezesi prawnie uznanych Narodowych Konfederacyj Syndykatów Faszystowskich.
10) Prezes Narodowego Związku Spółdzielczego.

Art. 6.

Tytuł członków Wielkiej Rady zostaje przyznany wyżej wskazanym osobom na mocy dekretu królewskiego na wniosek Szefa Rządu, i może w każdym czasie być cofnięty w ten sam sposób.

Art. 7.

Szefowi Rządu przysługuje prawo wydawania dekretów, mianujących członkami Wielkiej Rady na okres trzechletni i z prawem ponowienia nominacji, jednostek wybitnie zasłużonych dla Narodu i dla Rewolucji Faszystowskiej. Pomieniona nominacja może zostać cofnięta w ten sam sposób w każdym czasie.

Szefowi Rządu przysługuje nadto prawo powoływania rzeczoznawców do udziału w pracach Wielkiej Rady, dotyczących ściśle określonych spraw.

Art. 8.

Godność członka Wielkiej Rady równoznaczna jest z godnością senatora i posła.

Art. 9.

Członkowie Wielkiej Rady, z wyjątkiem wypadków popełnienia rażącego przestępstwa nie podlegają karze aresztu, wymiarowi kar przez sąd karny oraz zarządzeniom policji, bez upoważnienia Wielkiej Rady.

Wszelkie środki dyscyplinarne mogą być stosowane do członków Wielkiej Rady, jako jednostek wchodzących w skład Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego, jedynie na mocy uchwały Wielkiej Rady.

Art. 10.

Członkowie Wielkiej Rady pełnią powierzone im funkcje honorowo.

Wielka Rada nie żąda od Państwa zasiłków. Posiedzenia Wielkiej Rady są tajne. Inne przepisy, dotyczące działalności Wielkiej Rady, ustalane są na mocy zatwierdzonego przez nią regulaminu.

Art. 11.

Orzeczeniu Wielkiej Rady podlegają sprawy, pozostające w związku z:

1) listą posłów, o której jest mowa w art. 5 ustawy z dn. 17 marca 1928 r. Nr. 1019;

2) statutami, rozporządzeniami i dyrektywami politycznemi Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego;

3) nominacją i odwołaniem Ministra, Podsekretarza, Sekretarza Zarządu i innych członków Dyrektorjatu Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego.

Art. 12.

Wielka Rada wypowiada się z urzędu we wszelkich sprawach, posiadających charakter prawno-konstytucyjny.

Za sprawy, posiadające charakter prawno-konstytucyjny, uważane są projekty ustaw, dotyczące:

1) Następstwa tronu, oraz uprawnień i przywilejów Korony;

2) Składu i działalności Wielkiej Rady, Senatu Królewskiego i Izby Posłów;

3) Uprawnień i przywilejów Szefa Rządu Prezesa Ministrów oraz Ministrów;

4) Granic, w jakich władze wykonawcze są uprawnione do ogłaszania norm prawnych;

5) regulaminu syndykatów i konfederacyj;

6) stosunków między Państwem a Stolicą Apostolską;

7) Traktatów międzynarodowych, ustalających zmiany terytorjalne w Państwie i w kolonjach, przyłączanie, wzgl. odłączanie od Państwa poszczególnych obszarów.

Art. 13.

Na wniosek Szefa Rządu Wielka Rada sporządza i przechowuje listę nazwisk ewentualnych kan-

dydatów na następcę Szefa Rządu Prezesa Ministrów oraz Ministrów, celem przedłożenia ich w odpowiednim czasie Królowi.

Zachowując w pełni atrybucje i przywileje Szefa Rządu, Wielka Rada sporządza i przechowuje listę nazwisk ewent. kandydatów na przyszłe stanowiska rządowe.

Art. 14.

Ministrów, Podsekretarzy Stanu, Sekretarzy Zarządu oraz innych członków Dyrektorjatu Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego mianuje na mocy specjalnego dekretu Szef Rządu Prezes Ministrów Sekretarz Stanu po uprzedniem zasięgnięciu opinji Wielkiej Rady w myśl art. 11. Wymienieni pełnią powierzone im funkcje w ciągu trzechletniego okresu i mogą być obrani ponownie. Nominacja ich może być cofnięta tą samą drogą.

Art. 15.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie w dniu jej ogłoszenia w Gazecie Urzędowej Królestwa Italji.

Załącznik Nr. 4.

Ustawa z dn. 14 grudnia 1929, Nr. 2099.

Zmiany, wprowadzone do Ustawy z dn. 9 grudnia 1928 r., Nr. 2693, o ustroju i uprawnieniach Wielkiej Rady Faszystowskiej i o przepisach, dotyczących ustroju Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego.

TYTUŁ I.

O ustroju i uprawnieniach Wielkiej Rady Faszystowskiej.

Art. 1.

Artykuły: 4, 5 i 7 ustawy z dn. 9 grudnia 1928 r. Nr. 2693 o ustroju i uprawnieniach Wielkiej Rady Faszystowskiej ulegają zniesieniu i zastąpieniu przez art.: 2, 3 i 4 niniejszej ustawy.

Art. 2.

W skład członków Wielkiej Rady Faszystowskiej wchodzą na czas nieograniczony członkowie „Quadrumviratu" z epoki „Marszu na Rzym".

Art. 3.

W skład Członków Rady wchodzą z urzędu i pozostają członkami przez cały czas pełnienia swych funkcyj:

1. Prezes Senatu i Prezes Izby Posłów;

2. Ministrowie: Spraw Zagranicznych, Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, Finansów, Wychowania Narodowego, Rolnictwa i Leśnictwa, Korporacyj;

3. Prezes Król. Akademji Italskiej;

4. Sekretarz i dwaj Wicesekretarze Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego;

5. Naczelny Komendant Ochotniczej Milicji Bezpieczeństwa Narodowego;

6. Prezesi Faszystowskich Konfederacyj Narodowych oraz Narodowych Konfederacyj Syndykatów Faszystowskich Przemysłu i Rolnictwa.

Art. 4.

Dekretem Szefa Rządu mogą być mianowani członkami Wielkiej Rady Faszystowskiej na okres trzech lat i z możliwością ponownego powierzenia mandatu osoby, które w okresie od 1922 r. położyły pewne zasługi dla Narodu i dla sprawy Rewolucji Faszystowskiej w charakterze wyższych funkcjonarjuszów państwowych lub sekretarzy Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego.

W tej samej formie nominacja ich może być w każdym czasie odwołana.

Art. 5.

Art. 14 Ustawy z 9 grudnia 1928 Nr. 2693, ulega zniesieniu i zastąpieniu przez następujące artykuły:

TYTUŁ II.

Ustrój Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego.

Art. 6.

Statut Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego ulega zatwierdzeniu dekretem królewskim, na wnio-

sek Szefa Rządu Prezesa Ministrów Sekretarza Stanu, po wysłuchaniu opinji Wielkiej Rady Faszystowskiej i Rady Ministrów.

Art. 7.

Sekretarz Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego jest mianowany dekretem królewskim, na wniosek Szefa Rządu Prezesa Ministrów Sekretarza Stanu.

Jest on z prawa członkiem Najwyższej Komisji Obrony, Najwyższej Rady Wychowania Narodowego, Narodowej Rady Korporacyjnej oraz Centralnego Komitetu Korporacyjnego.

Może być powołany do brania udziału w posiedzeniach Rady Ministrów na mocy dekretu królewskiego, na wniosek Szefa Rządu Sekretarza Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego.

Art. 8.

Członkowie Narodowego Dyrektorjatu Stronnictwa Faszystowskiego są mianowani dekretem Szefa Rządu Premjera Ministrów Sekretarza Stanu, na wniosek Sekretarza Stronnictwa, na okres jednego roku.

Załącznik Nr. 5.

Dekret królewski z dn. 20.XII.29 r., Nr. 2137.

O STATUCIE NARODOWEGO STRONNICTWA FASZYSTOWSKIEGO.

Art. 1.

Narodowe Stronnictwo Faszystowskie (Partito Nazionale Fascista) składa się ze Związków Bojowych (Fasci di Combattimento), połączonych w Federacje prowincjonalne.

Związek (Fascio) jest komórką podstawową i winien gromadzić pod swym sztandarem najwierniejszych, najuczciwszych, najdzielniejszych, najrozumniejszych obywateli Italji.

Sekretarze federalni są upoważnieni do przeprowadzania w miarę potrzeby podziału Związków na mniejsze podsekcje lub koła dzielnicowe, pozostające pod kierownictwem męża zaufania oraz Rady, złożonej z pięciu członków, z których jeden pełni czynności administracyjne.

Wszelkie nieporozumienia i sprzeczności znajdują oddźwięk w całokształcie budowy organizmu związkowego, wobec czego nietylko kierownicy, lecz i szeregowcy winni odczuwać i rozumieć znaczenie ciążącej na nich odpowiedzialności w sprawach duchowych, gospodarczych i społecznych, normowanych przez Związki.

Związki mogą uledz rozwiązaniu jedynie za zgodą Sekretarza Stronnictwa.

Art. 2.

Sztandar jest godłem Związku i symbolem dochowania wiary w Ideję.

Noszący sztandary („Gagliardetti") tworzą honorową eskortę Milicji Ochotniczej Bezpieczeństwa Narodowego, pod dowództwem oficera.

Sztandarowi Dyrektorjatu Narodowego i Federacyj Prowincjonalnych należą się również honory wojskowe.

Art. 3.

Narodowe Stronnictwo Faszystowskie rozwija swoją działalność pod najwyższem przewodnictwem Wodza i stosownie do wytycznych Wielkiej Rady, za pośrednictwem organów kolegjalnych, centralnych i okręgowych. Najwyższy stopień w hierarchji zajmuje 1) Wódz; (il Duce); bezpośrednio po nim następują: 2) Sekretarz Stronnictwa, 3) członkowie Dyrektorjatu Narodowego, 4) Sekretarjat Federalny Związku Prowincjonalnego, 5) Sekretarz Związku Bojowego (Fascio di combattimento).

Organami kolegjalnemi są:

1. Dyrektorjat Narodowy
2. Rada Narodowa
3. Dyrektorjat Federalny,
4. Dyrektorjat Związku Bojowego. (miejscowego).

Art.4.

Dyrektorjat Narodowy, któremu przewodniczy Sekretarz Stronnictwa, składa się z dwóch wicesekretarzy, sekretarza administracyjnego i sześciu członków.

Sekretarzowi Stronnictwa przysługuje prawo mianowania inspektorów.

Sekretarz Stronnictwa jest mianowany dekretem królewskim na wniosek Szefa Rządu Prezesa

Ministrów Sekretarza Stanu. Jst on jednocześnie Sekretarzem Wielkiej Rady i może być powołany do brania udziału w posiedzeniach Rady Ministrów, wchodzi z prawa w skład członków Najwyższej Komisji Obrony Państwa, Najwyższej Rady Wychowania Narodowego, Narodowej Rady Korporacyjnej oraz Centralnego Komitetu Korporacyjnego. Urząd swój pełni w ciągu trzech lat.

Członkowie Dyrektorjatu Narodowego są mianowani dekretem Szefa Rządu Prezesa Ministrów Sekretarza Stanu, na wniosek Sekretarza Stronnictwa. Okres pełnienia urzędu trwa przez lat trzy.

Posiedzenia Dyrektorjatu Narodowego odbywają się pod przewodnictwem Wodza raz na miesiąc; ponadto, o ile Sekretarz Stronnictwa uzna to za potrzebne, może być zwołane zgromadzenie nadzwyczajne w Pałacu Littorio.

W posiedzeniach Dyrektorjatu Stronnictwa, odbywaiacych sie pod osobistem przewodnictwem Wodza, biorą udział: Minister Korporacvi, Podsekretarz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Szef Sztabu Generalnego Milicji Faszystowskiej oraz inspektorzy Stronnictwa.

W posiedzeniach, na których przewodniczy Sekretarz Stronnictwa, biorą udział: Podsekretarz Stanu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Podsekretarz Stanu Ministerstwa Korporacyj oraz Dowódca Sztabu Milicji Ochotniczej Bezpieczeństwa Narodowego. Uchwały są ogłaszane w Biuletynie Rozporządzeń (Foglio d'ordini).

Art. 5.

W skład Rady Narodowej wchodzą Sekretarze Federalni. Są oni mianowani i odwoływani dekretem Szefa Rządu Prezesa Ministrów Sekretarza Stanu na wniosek Sekretarza Stronnictwa i urząd swój pełnią w ciągu jednego roku.

Radę Narodową zwołuje Dyrektorjat Narodowy w celu rozpatrzenia działalności Stronnictwa i przy-

jęcia ogólnych przepisów wykonawczych do obowiązującej wiadomości.

Radzie przewodniczy Sekretarz Stronnictwa.

Art. 6.

Nowy Rok Ery Faszystowskiej rozpoczyna się w dniu 29 października.

Art. 7.

Sekretarz Stronnictwa, opierając się na wskazówkach Wielkiej Rady Faszystowskiej, utworzonej na podstawie ustawy z dn. 19 grudnia 1928, Nr. 2693, będącej najwyższym organem, powołanym do życia przez Rewolucję Październikową 1922 r., sprzęgającym i jednoczącym wszystkie przejawy działalności ustroju faszystowskiego, wydaje rozporządzenia, dotyczące zakładania poszczególnych urzędów, z prawem wprowadzania ewentualnych zmian. Wymienione urzędy obejmują następujące wydziały:

Sekretarjat potityczny,
Sekretarjat administracyjny,
Wydział prasowo-propagandowy,
Wydział Syndykalistyczny,
Wydział inspekcyjno-nadzorczy,
Wydział Stowarzyszeń, podlegających Stronnictwu,
Wydział Faszystowskich Związków Uniwersyteckich,
Wydział Faszystowskich Związków Kobiecych,
Wydział Profesorów i Asystentów Uniwersytetów,
Wydział Sportowy,
Wydział Dopolavoro (odpoczynku po pracy),
Stowarzyszenie wdów i sierot po poległych bohaterach Rewolucji Faszystowskiej,
Wydział historyczny,
Archiwum.

Sekretarz Stronnictwa mianuje członków Dyrektorjatu Federalnego na wniosek Sekretarzy Związkowych.

Art. 8.

Sekretarz Stronnictwa sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem organów okręgowych, które we wszystkich swych poczynaniach winno ściśle odpowiadać duchowi Faszyzmu, oraz, współpracując z kompetentnemi czynnikami, czuwa nad działalnością polityczną Narodowych Konfederacyj Faszystowskich Pracodawców i Pracowników, i Narodowego Związku Spółdzielczego (Ente Nazionale della Cooperazione). Utrzymuje stały kontrakt z Prezydjum Senatu i Prezydjum Izby Posłów, z Komendą Naczelną Milicji Ochotniczej Bezpieczeństwa Narodowego i z Sekretarjatem Italskich Związków Faszystowskich zagranicą.

Art. 9.

Sekretarz Federalny jest wykonawcą postanowień i rozporządzeń Dyrektorjatu Narodowego.

Czuwa nad działalnością Związków Bojowych i wszystkich organizacyj, podlegających Stronnictwu. Utrzymuje łączność z senatorami i posłami faszystowskimi oraz z Komendą Milicji Ochotniczej Bezpieczeństwa Narodowego (M. V. S. N.) w prowincji.

Przynajmniej raz na miesiąc zwołuje posiedzenia Dyrektorjatu Federalnego, oraz co 6 miesięcy posiedzenia sekretarzy Związków Bojowych, w celu rozpatrzenia i omówienia zagadnień, dotyczących działalności Stronnictwa, jak również duchowych, społecznych i gospodarczych spraw, dotyczących prowincji.

Sprawuje on osobiście, lub za pośrednictwem mężów zaufania, nadzór nad listami członków (federacyj i związków „Fasci"), oraz nad archiwami Stronnictwa.

Art. 10.

Sekretarz Federalny, będący jednocześnie sekretarzem Związku („Fascio"), mającego siedzibę

w głównem mieście prowincji, wybiera z pośród faszystów, zamieszkałych w granicach Prowincji, siedmiu współpracowników, którzy po zatwierdzeniu ich nominacji przez Sekretarza Stronnictwa, tworzą Dyrektorjat Federalny, posiadający charakter wyłącznie doradczy.

Każdemu z członków Dyrektorjatu Sekretarz Federalny powierza specjalne czynności, w związku z różnorodnemi formami działalności Stronnictwa i podległych mu instytucyj.

Jednemu z nich (Wicesekretarzowi federalnemu) powierza się kierownictwo Sekretarjatu Federalnego, drugiemu zaś (Wicesekretarzowi Zarządu), kierownictwo Federalnego Sekretarjatu Zarządu, w razie nieobecności Sekretarza Federalnego.

Czynności kierownicze w obrębie prowincji mogą być powierzane jedynie osobom, które są członkami Stronnictwa przynajmniej od pięciu lat.

Art. 11.

Sekretarz Federalny mianuje Sekretarzy Związków Bojowych, którzy z kolei powołują pięć osób do Dyrektorjatu, po zatwierdzeniu wyboru przez Sekretarza Federalnego.

Liczba członków, wchodzących w skład Dyrektorjatu Związków Bojowych w głównem mieście prowincji, powiększa się z pięciu do siedmiu.

Jeden z członków pełni czynności administracyjne.

W głównej siedzibie Federacji winna znajdować się lista członków wszystkich Związków Bojowych.

Art. 12.

Sekretarz Związku Bojowego jest obowiązany znać przeszłość polityczną i moralną, oraz środki utrzymania każdego z członków i wymagać, by nawet ich osobista działalność zawodowa była zgodna z duchem i regulaminem Faszyzmu.

Z początkiem każdego roku Ery Faszystowskiej Sekretarz Związku zwołuje zgromadzenie członków w celu zakomunikowania i omówienia programu zamierzonej działalności na rok następny, pozostawiając uczestnikom szerokie pole do dyskusji. W ciągu roku, w maju lub w czerwcu, winno być zwołane jedno przynajmniej zgromadzenie uzupełniające. Przy końcu każdego miesiąca Sekretarz otrzymuje dokładne sprawozdanie z miesięcznej działalności Związku. Sprawozdania te przechowują się w archiwach Związku do użytku Politycznego Sekretarjatu Stronnictwa, który może każdej chwili zażądać ich przedłożenia.

Art. 13.

Legitymacje członkowskie są wydawane członkom, wciągniętym na listę Poboru Faszystowskiego (Leva Fascista) w siedzibie każdego Związku Bojowego w czasie uroczystości, obchodzonej w dniu 21 kwietnia.

Nowozapisani członkowie składają przed Sekretarzem Politycznym przysięgę w następującej formie: „Przysięgam, iż wykonywać będę bez zastrzeżeń rozkazy Wodza i oddam wszystkie moje siły, a w razie potrzeby i krew własną, na usługi Rewolucji Faszystowskiej.“ Tego samego dnia członkowie wchodzą w skład Milicji Ochotniczej Bezpieczeństwa Narodowego (M. V. S. N.)

Każdy ze Związków Bojowych winien prowadzić listę swych członków.

Art. 14.

Przy Dyrektorjacie Narodowym istnieje Sąd Dyscyplinarny pod przewodnictwem Sekretarza Stronnictwa, któremu przysługuje prawo powierzenia tej czynności jednemu z wicesekretarzy. Sąd Dyscyplinarny składa się z dwóch członków rzeczywistych, dwóch zastępców i sekretarza.

O ile Sąd rozpatruje sprawę oficera lub żołnierza Milicji Ochotniczej Bezpieczeństwa Narodowego (M. V. S. N.), względnie osób, należących do różnych stowarzyszeń i organizacyj syndykalistycznych lub spółdzielczych, Sekretarz federalny winien, po uzyskaniu zgody zainteresowanych dowódców lub kierowników, wezwać oficera, względnie przedstawiciela danego stowarzysznia lub organizacji, do wzięcia udziału w komisji sądowej.

Art. 16.

Faszysta, który dopuścił się wykroczenia przeciw karności, wierności, odwadze, pracowitości i uczciwości, t. j. przymiotom, właściwym duchowi Faszyzmu, winien być oddany, o ile nie zachodzą okoliczności natury wyjątkowej, pod Sąd Dyscyplinarny Komisji Federalnej.

Art. 17.

Kary dyscyplinarne są stopniowane w sposób następujący: 1) upomnienie, 2) zawieszenie w czynnościach członkowskich na czas ograniczony (minimalnie na miesiąc, maksymalnie na rok), 3) zawieszenie w czynnościach członkowskich na czas nieograniczony, 4) wykluczenie ze Stronnictwa.

Art. 18.

Kary, wymienione w punktach 1 i 3, są wymierzane za wykroczenia dyscyplinarne, nie wykluczające poprawy.

Zawieszenie w prawach członkowskich na czas nieograniczony ma ponadto miejsce w odniesieniu do faszystów, przeciwko którym wytoczono sprawę karną. Zarząd przewiduje również możliwość odebrania legitymacji tym członkom, którzy znajdują się pod zarzutem ciężkich wykroczeń dyscyplinarnych lub którzy dali dowody braku przymiotów, właściwych duchowi Faszyzmu.

Kara, wymieniona w punkcie 5, bywa stosowana względem zdrajców sprawy Faszyzmu oraz członków Stronnictwa, skazanych sądownie za przestępstwa, hańbiące godność ludzką.

Wykluczenie ze Stronnictwa pociąga za sobą pozbawienie prawa brania jakiegokolwiek udziału w życiu publicznem. Sprawa wykluczonego nie może być ponownie rozpatrywana, z wyjątkiem pomyłek, stwierdzonych na podstawie faktów i dowodów, oraz jedynie na rozkaz Wodza.

Art. 19.

Kary wszelkiego stopnia mogą być stosowane dopiero po zbadaniu dowodów winy i wysłuchaniu obrony strony.

Art. 20.

Wniosek o wymierzenie kary winien być przedłożony wyższej hierarchji, w ważniejszych zaś wypadkach Sekretarzowi Stronnictwa, ze zwięzłem, lecz wyraźnem podaniem przyczyny. Kara, jako taka, nie może być wymierzona, ni ogłoszona bez zatwierdzenia przez odnośną władzę, z wyjątkiem wypadków, bezwzględnie niecierpiących zwłoki.

Od wymierzonej kary przysługuje prawo rekursu do Dyrektorjatu Federalnego lub do Dyrektorjatu Narodowego w przeciągu 15-u dni od daty zawiadomienia strony o decyzji. Prawo rekursu nie przysługuje w wypadkach, gdy decyzja została wydana bezpośrednio przez Sekretarza Stronnictwa.

Osoby, pełniące z nominacji Rządu urzędy publiczne, nie mogą podlegać postępowaniu oraz karom dyscyplinarnym, dopóki nie ustąpią ze swego stanowiska.

Odnośne wnioski w sprawie zarządzeń, dotyczących ich oskarżenia i mającego zapaść wyroku, będą składane drogą tajną na ręce Politycznego Sekretarjatu Stronnictwa, który ze swej strony winien przekazać je Rządowi.

Art. 21.

Faszysta, zawieszony w czynnościach, jest obowiązany do wycofania się z wszelkiej działalności politycznej i traci wszelkie prawa, związane z imieniem członka Stronnictwa Faszystowskiego. Legitymację i odznakę członkowską oraz wszelkie dokumenty, będące dowodem jego przynależności do Stronnictwa, winien on zwrócić w przeciągu dwudziestu czterech godzin od chwili otrzymania zawiadomienia o decyzji, Administracyjnemu Sekretarzowi Związku, który przechowa rzeczone dokumenty przez cały czas trwania stanu zawieszenia.

Faszysta, któremu odebrano legitymację i który został wykluczony ze Stronnictwa, jest obowiązany złożyć wszelkie pełnione przez siebie funkcje.

Art. 22.

Sekretarzowi Stronnictwa przysługuje prawo ponownego rozpatrzenia, z własnej inicjatywy lub na żądanie Sekretarza Federalnego, sprawy osoby, względem której zostało postanowione zawieszenie w czynnościach członkowskich, lub odebranie legitymacji.

Osobom, które po odebraniu legitymacji zasłużyły na ponowne przyjęcie do Związku, zalicza się poprzedni okres przynależności, począwszy od daty pierwszego przyjęcia.

Zarządzenia dyscyplinarne, terminy ich upływu lub daty ich odwołania, winny być zawsze notowane na kartach personalnych zainteresowanych osób.

Art. 23.

Sekretarz Zarządu administruje majątkiem Stronnictwa i sporządza przy końcu każdego roku bilans roczny, który następnie przedkłada do rozpatrzenia i zatwierdzenia Dyrektorjatowi Narodowemu. Angażuje personel i sprawuje nad nim nadzór. Rozciąga również, za pośrednictwem mężów zaufania, kon-

trolę nad czynnościami administracyjnemi Federacyj i czuwa nad administracyjną działalnością stowarzyszeń, podległych Stronnictwu.

Nadzór nad zarządem i rachunkowością Stronnictwa pełni Kolegjum Rewizyjne, złożone z trzech członków, wybieranych corocznie przez Dyrektorjat Narodowy z pośród osób, niewchodączych w jego skład. Kolegjum jest obowiązane przedkładać Dyrektorjatorowi Narodowemu coroczne sprawozdanie kolegjalne.

Art. 24.

Sekretarz Federalny Zarządu czuwa nad wszelkiemi przejawami dzieałalności Federacji oraz nad stanem płynnych funduszów Stronnictwa, złożonych w banku, specjalnie przeznaczonym dla tego celu, w porozumieniu z Sekretarjatem Zarządu Stronnictwa.

Kieruje on działalnością administracyjną Federacji, trzymając się ram preliminarza budżetowego; czuwa nad inkasowaniem pieniędzy oraz nad wypłatami w tychże ramach. Odnośnie do wypadków, nieprzewidzianych w preliminarzu, winien on poprzednio uzyskać zgodę Sekretarza Federalnego. Jest odpowiedzialny za prowadzenie ksiąg i sprawuje nadzór dyscyplinarny nad podległym mu personelem.

Przygotouje preliminarz budżetowy, sporządza bilans rzeczywisty i jest obowiązany przedkładać co roku jeden i drugi do rozpatrzenia i zatwierdzenia Komisji Rewizyjnej, Dyrektorjatowi Związkowemu oraz Sekretarzowi Zarządu Stronnictwa.

Osobiście lub za pośrednictwem osób zaufanych sprawuje zarząd, nadzór i kontrolę nad działalnością związków, delegacyj prowincjonalnych, związków kobiecych i grup uniwersyteckich.

Art. 25.

Na początku każdego roku Ery Faszystowskiej Dyrektorjat Narodowy wydaje zarządzenia, dotyczące finansów Federacyj Prowincjonalnych i Związków Bojowych.

Art. 26.

Sekretarz Zarządu Związku sprawuje nadzór nad kartami członkowskiemi, przeznaczonemi dla osób, zapisanych w Prowincjonalnym Sekretarjacie Zarządu. Czuwa nad działalnością Związku i nad stanem jego funduszów, umieszczonych w instytucji bankowej, wybranej przez niego w porozumieniu z Federalnym Sekretarzem Zarządu.

Czuwa nad inkasem i wypłatami w ramach ułożonego przez siebie i zatwierdzonego przez Dyrektorjat preliminarza budżetowego, jest odpowiedzialny za prawidłowe prowadzenie ksiąg rachunkowych, oraz wykonywuje rozporządzenia Związkowego Sekretarza Zarządu. Przy końcu przedstawia Dyrektorjatowi Związku i Dyrektoratowi Narodowemu bilans rzeczywisty, zatwierdzony przez Komisję Rewizyjną.

Art. 27.

Karty członkowskie wydają Związki bezpłatnie: a) inwalidom i kalekom wojny światowej lub Rewolucji Faszystowskiej, b) rodzinom poległych Faszystów, c) ojcom licznych rodzin, utrzymującym siedmioro lub więcej dzieci.

Załącznik Nr. 6.

STATUT ITALSKICH ZWIĄZKÓW FASZYSTOWSKICH ZAGRANICĄ.

Art. 1.

Związki Faszystowskie zagranicą jednoczą we wspólną organizację obywateli italskich, zamieszkałych w obcych krajach, a którzy przyjęli jako zasadę zarówno swego życia obywatelskiego, jak i prywatnego, podporządkowanie się woli Wodza oraz prawu faszystowskiemu. Mają one na celu gromadzenie dokoła godła Liktorskiego członków kolonij italskich, osiadłych na obczyźnie.

Zalecenia, wydane przez Wodza i mające służyć faszystom przebywającym zagranicą, jako drogowskazy w każdej chwili, brzmią, jak następuje:

1. Faszyści, przebywający zagranicą, winni stosować się do ustaw kraju, którego są gośćmi — i w razie potrzeby dawać stale przykład posłuszeństwa prawu nawet obywatelom miejscowym.

2. Nie powinni mieszać się do polityki wewnętrznej kraju, w którym przebywają.

3. Winni unikać stawania się przyczyną sporów w obrębie kolonji, a natomiast hołdować zasadom, godnym hasła liktorskiego.

4. Winni służyć przykładem prawości, zarówno w stosunkach społecznych, jak i prywatnych.

5. Winni oddawać należny szacunek przedstawicielom Italji zagranicą, oraz stosować się do ich wskazówek i pouczeń.

6. Bronić kultury italskiej przeszłej i teraźniejszej.

7. Udzielać pomocy rodakom, znajdującym się w trudnem położeniu.

8. Być karnymi zagranicą, tak, jak ja tego wymagam od Italów, zamieszkałych w Italji."

Art. 2.

Organami związków faszystowskich zagranicą są:

1. Sekretarjat Generalny, mający swą siedzibę w Rzymie,

2. Związki Faszystowskie zagranicą.

Art. 3.

Każdy związek faszystowski winien obejmować sekcję Awangwardystów, sekcję Balilla i sekcję kobiecą.

Związki Faszystowskie zagranicą podlegają bezpośrednio Sekretarzowi Generalnemu.

Sekretarz Generalny w razie potrzeby może przegrupowywać związki faszystowskie, znajdujące się w tym samym okręgu konsularnym.

Jeżeli ten sam okręg konsularny obejmuje jednocześnie kilka związków faszystowskich, sekretarz związku faszystowskiego w głównem mieście tego okręgu jest w zasadzie jednocześnie sekretarzem w tym obwodzie.

Art. 4.

Sekretarza obwodu mianuje bezpośrednio Sekretarz Generalny.

Art. 5.

Sekretarz Związku Faszystowskiego zajmuje stanowisko kierownicze; jest mianowany bezpośrednio przez Sekretarza Generalnego.

Art. 6.

Najważniejszym obowiązkiem Związków Faszystowskich jest udzielanie pomocy obywatelom ital-

skim, zamieszkałym zagranicą. W sprawach tej pomocy Sekretarz Związku winien działać w porozumieniu z przedstawicielem Państwa Faszystowskiego (Konsulem Generalnym, konsulem, wicekonsulem) i współpracować z nim w kwestjach przedsięwzięć, jakie należy podejmować w tym względzie, oraz w sprawach bieżących.

Art. 7.

Sekretarz Związku ponosi bezpośrednią odpowiedzialność za sprawy administracyjne. Przy końcu każdego roku, Związki winny składać na jego ręce sprawozdanie finansowe za rok ubiegły.

Art. 8.

Legitymacje są wydawane członkom Związków Faszystowskich zagranicą co roku, w siedzibie Sekretarjatu Generalnego, za pośrednictwem Sekretarza Generalnego Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego. Odznak dostarcza Sekretarjat administracyjny wspomnianego Stronnictwa.

Sekretarjat Generalny zastrzega sobie prawo corocznego reglamentowania podziału oznak.

Art. 9.

Związek Faszystowski może być założony na mocy postanowienia Sekretarza Generalnego.

Art. 10.

Kary za wykroczenia są następujące:

1. nagana,
2. zawieszenie w prawach członkowskich na czas określony lub bezterminowo,
3. usunięcie ze Związku.

Kary mogą być stosowane jedynie po udowodnieniu oskarżonemu popełnionego przezeń wykro-

czenia i wysłuchaniu jego obrony. Winnemu przysługuje prawo rekursu w ciągu 15 dni od daty wydania przeciw niemu decyzji. Sekretarz Generalny winien być powiadomiony o wszystkich wyznaczonych karach, tych ostatnich zaś nie wolno stosować, jeżeli nie zostaną przez niego zatwierdzone.

Art. 11.

Sekretarz Generalny Italskich Związków Faszystowskich zagranicą ma jednak prawo bezpośredniego wymierzania różnych kar dyscyplinarnych zarówno członkom zwyczajnym, jak i członkom wyższego stopnia hierarchji, którym została udowodniona wina:

a) wywoływania niezgody w obrębie Związku lub wśród miejscowej kolonji italskiej,

b) paraliżowania w jakikolwiek sposób działalności władzy konsularnej lub podkopywania jej autorytetu, czy to wobec współziomków, czy wobec cudzoziemców.

Art. 12.

Sekretarz Generalny jest upoważniony do wydawania przepisów w sprawie wewnętrznego funkcjonowania organizacji.

Niniejszy statut Wodza posiada dla italskich związków faszystowskich zagranicą moc prawnie obowiązującej ustawy. Wszelkie komentarze są niedopuszczalne, gdyż słowo Wodza jest dla Faszystów nienaruszalnym i nie podlegającym żadnym zmianom rozkazem.

Załącznik Nr. 7.

Ustawa z dn. 17 maja 1928 Nr. 1019.

REFORMA REPREZENTACJI POLITYCZNEJ.

Art. 1.

Ilość posłów na całym obszarze Królestwa jest ustalona w liczbie 400.

Królestwo, jako całość, tworzy jedyne narodowe kolegjum wyborcze.

Art. 2.

Wybór posłów dochodzi do skutku:

1) na wniosek związków prawno - publicznych, wymienionych w art. 3 i 4;
2) z wyznaczenia przez Wielką Radę Faszystowską;
3) po zatwierdzeniu przez Ciało Wyborcze.

Art. 3.

Prawo podawania nazwisk kandydatów na posłów przysługuje w pierwszej linji Narodowym Konfederacjom syndykatów prawnie uznanych, stosownie do art. 41 Król. Dekretu z 1 lipca 1926 Nr. 1130.

Konfederacje podają nazwiska kandydatów w ogólnej liczbie, nie przenoszącej 200% liczby ustalonej posłów.

Podział ich na poszczególne konfederacje jest uwidoczniony w tabeli, załączonej do niniejszej ustawy.

Kandydatów dla każdej Konfederacji proponuje odnośna Rada Naczelna lub Rada Narodowa, prawidłowo wybierana i zwoływana zgodnie z postanowieniami Statutu. Zgromadzenia, zwoływane w celu badania list kandydatów, odbywją się w Rzymie W głosowaniu wybierani są kandydaci, którzy otrzymali większość głosów.

Protokuł z posiedzenia oraz z przebiegu głosowania sporządza notarjusz królewski.

Art. 4.

Ponadto mogą proponować swych kandydatów związki prawno - publiczne, uznane prawnie, nawet istniejące tylko faktycznie, które posiadają znaczenie narodowe i pracują na polu kulturalnem, wychowawczem i propagandowem oraz w zakresie opieki społecznej.

Prawo proponowania kandydatów przyznaje się jednostkom prawno - publicznym i stowarzyszeniom na mocy Dekretu Królewskiego, za jednomyślną zgodą Komisji, złożonej z pięciu senatorów i pięciu posłów, mianowanych przez odpowiednie zgromadzenia. Dekret, udzielający tego prawa, ulega rewizji co trzy lata. Jednostki wyżej wymienione mogą proponować swych kandydatów w ogólnej liczbie, równającej się połowie wszystkich kandydatów, poddawanych pod głosowanie. Repartycję ich na poszczególne związki prawno - publiczne, prawnie uznane, oraz sposób dokonywania wyborów ustala dekret, udzielający wspomnianego wyżej prawa.

Art. 5.

Termin proponowania kandydatów przez związki prawno - publiczne, wymienione w art. 3 i 4, wymieniony jest w dekrecie o rozpisaniu wyborów i wynosi od dwudziestu do czterdziestu dni.

Sekretarjat Wielkiej Rady sporządza jedyną listę kandydatów w porządku alfabetycznym z podaniem, przy każdem nazwisku, instytucji, przez któ-

rą kandydat został zaproszony. Nazwisk kandydatów, podanych po upływie terminu, ustalonego w dekrecie, nie uwzględnia się.

Wielka Rada sporządza listę desygnowanych kandydatów, wybranych według swobodnego uznania z listy kandydatów, oraz poza listą, gdy chodzi o wyznaczenie osób, zasłużonych w dziedzinie nauki, literatury, sztuki, polityki i spraw wojskowych, a które nie zostały wciągnięte na ogólną listę kandydatów.

Uchwały Wielkiej Rady zamieszczane są w protokule, który sporządza jej sekretarz.

Spis posłów wyznaczonych, zaopatrzony w pieczęć Wiązki Liktorskiej, (Fascio Littorio) wykonaną według wzoru, przepisanego dla godła państwowego, ogłaszany jest bezpłatnie w Gazzetta Ufficiale i wywieszany, z polecenia Ministra Spraw Wewnętrznych, we wszystkich gminach Królestwa.

Art. 6.

Głosowanie w celu zatwierdzenia listy wyznaczonych posłów ma miejsce w trzecią niedzielę, po ogłoszeniu wymienionej listy w Gazzetta Ufficiale Królestwa.

Głosowanie odbywa się za pomocą kartek, zawierających godło w postaci wiązki liktorskiej oraz formułkę:

„Czy pan zatwierdza listę posłów, wyznaczonych przez Wielką Narodową Radę Faszystowską?"

Głos oddaje się w postaci formułki „tak" lub „nie".

Art. 7.

Sąd Apelacyjny w Rzymie, złożony z Prezesa Naczelnego i z czterech prezesów sekcyj, stanowi Narodowy Urząd Wyborczy. W wypadkach nieobecności lub przeszkody, Prezesa Naczelnego i prezesów sekcyj zastępują inni członkowie sądu, wykonywujący swe funkcje zgodnie z regulaminem sądowym.

Protokuły, sporządzane w biurach sekcyj, w których odbywa się głosowanie, winny być przekazywane za pośrednictwem sędziów pokoju Sądowi Apelacyjnemu w Rzymie.

Sąd Apelacyjny dodaje wszystkie poszczególne głosy „za" i „przeciw", spisane z listy posłów wyznaczonych.

O ile na listę tę pada połowa głosów plus jeden, Sąd Apelacyjny uznaje listę za przyjętą, a wszystkich figurujących na niej kandydatów na posłów, za wybranych.

O ile lista ta nie jest przyjęta połową głosów plus jeden, Sąd uznaje ją za odrzuconą.

W wypadkach równej ilości głosów lista ulega zatwierdzeniu.

Art. 8.

W razie odrzucenia listy posłów wyznaczonych, Sąd Apelacyjny w Rzymie zarządza na mocy dekretu powtórne wybory na podstawie list spółzawodniczących i ustala datę głosowania w terminie od 30 do 45 dni, licząc od daty ogłoszenia dekretu.

Dekret zostaje niezwłocznie ogłoszony w Gazzetta Ufficiale i wywieszony, staraniem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, we wszystkich gminach Królestwa.

Przy ponownych wyborach listy kandydatow mogą być zgłaszane przez wszystkie stowarzyszenia i organizacje, liczące po pięć tysięcy członków, którzy są wyborcami, prawidłowo zapisanymi na listach wyborczych.

Listy kandydatów nie mogą obejmować kandydatów, których liczba przekracza trzy czwarte ogólnej ilości posłów wybieralnych. Każda lista musi być zaopatrzona w oznakę, która może mieć formę godła.

Art. 9.

Do ponownego głosowania stosują się przepisy, zawarte w pierwszym ustępie art. 7 o Centralnym Urzędzie Narodowym.

Listy kandydatów wraz z aktami przyjęcia kandydatów i dokumentami, stwierdzającemi ich prawidłowość, winny być złożone w kancelarji Sądu Apelacyjnego w Rzymie, działającego jako Centralny Urząd Narodowy, na piętnaście dni przed datą, wyznaczoną na wybory. Sąd poddaje listy pod głosowanie po sprawdzeniu ich prawidłowości.

Po głosowaniu protokuły biur poszczególnych sekcyj wyborczych Królestwa składane są za pośrednictwem sędziów pokoju Sądowi Apelacyjnemu w Rzymie.

Sąd Apelacyjny dodaje głosy z poszczególnych list i podaje do ogólnej wiadomości wynik głosowania.

Za wybranych uważani są wszyscy kandydaci z listy, która przeszła większością głosów.

Miejsca, zarezerwowane dla mniejszości, dzielą się między inne listy, w stosunku do ilości głosów, jakie padły na każdą z nich zosobna.

W tym celu suma głosów, otrzymana ze wszystkich list, podlegających podziałowi na miejsca, zarezerwowane dla mniejszości, dzieli się przez liczbę ogólną tych miejsc. Otrzymana w ten sposób cyfra stanowi spółczynnik mniejszości. Przez ten spółczynnik dzieli się następnie sumę głosów, zebranych z poszczególnych list, a otrzymany rezultat przedstawia liczbę miejsc, jakie mają być każdej z nich wyznaczone. Za kandydatów wybranych z każdej takiej listy uważani są pierwsi zapisani, w granicach miejsc, wyznaczonych dla danej listy.

Art. 10.

Prawo głosowania przy wyborach, przewidzianych w art. 6 i 9, mają obywatele italscy pełnoletni, t. j. ci, którzy ukończyli 21 rok życia, oraz niepełnoletni, którzy ukończyli nie mniej, niż 18 rok życia, żonaci, ojcowie rodzin, i którzy:

a) opłacają składki syndykalistyczne w myśl ustawy z 3 kwietnia 1926 Nr. 563, względnie

są zatrudnieni w charakterze zarządzających, lub są członkami stowarzyszenia, względnie innej instytucji, opłacającej składkę syndykalistyczną w myśl wspomnianej ustawy. Natomiast w komandytowych spółkach akcyjnych prawo głosowania przy wyborach dają jedynie akcje nominalne, podpisane przynajmniej od roku;

b) opłacają bezpośrednie podatki państwowe, prowincjonalne i gminne w kwocie przynajmniej 100 lirów rocznie, względnie są właścicielami lub posiadaczami przynajmniej od roku, imiennych tytułów publicznego długu państwowego lub imiennych tytułów pożyczek prowincjonalnych, względnie gminnych, w wysokości 500 lirów;

c) pobierają stypendjum, pensję, emeryturę lub inny zasiłek stały z budżetu państwowego, prowincjonalnego, gminnego lub innej instytucji, pozostającej na podstawie ustawy pod opieką lub kontrolą Państwa, prowincyj, lub gmin;

d) należą do kleru świeckiego lub do zakonu katolickiego, albo są duchownymi jakiegokolwiek obrządku religijnego, uznanego w państwie.

Art. 11.

Wszelkie postanowienia co do niepołączalności mandatów z piastowaniem stanowisk rządowych (incompatibilitas) znoszą się.

Rząd Królewski jest władny wprowadzić do politycznej ustawy wyborczej, za jednomyślną zgodą Komisji, złożonej z dziewięciu senatorów i dziewięciu posłów, mianowanych na odpowiednich zgromadzeniach, zmiany w kierunku jej uzgodnienia z rozporządzeniami niniejszej ustawy oraz ogłosić nowy tekst politycznej ustawy wyborczej.

Liczba kandydatów, jaką każda z Narodowych Konfederacyj Syndykatów, prawnie uznanych, może proponować na listę wyborczą w stosunku procentowym do ilości kandydatów, przedstawianych przez wszystkie Konfederacje istniejące:

1) Narodowa Konfederacja Rolników — 12.
2) Narodowa Konfederacja urzędników i roboników, zatrudnionych w rolnictwie — 12.
3) Narodowa Konfederacja przemysłowców — 10.
4) Narodowa Konfederacja urzędników i robotników, zatrudnionych w przemyśle — 10.
5) Narodowa Konfederacja Kupców — 6.
6) Narodowa Konfederacja urzędników i robotników, zatrudnionych w handlu
7) Narodowa Konfederacja przedsiębiorców transportów morskich i powietrznych — 5.
8) Narodowa Konfederacja urzędników i robotników zatrudnionych w przedsiębiorstwach trnsportów morskich i powietrznych — 5.
9) Narodowa Konfederacja przedsiębiorców transportów lądowych i wewnętrznej żeglugi rzecznej — 4.
10) Narodowa Konfederacja urzędników i pracowników, zatrudnionych w przedsiębiorstwach transportów lądowych i rzecznych wewnątrz kraju — 4.
11) Narodowa Konfederacja Banków — 3.
12) Narodowa Konfederacja urzędników bankowych — 3.
13) Narodowa Konfederacja zawodów wolnych i artystów— 20.

Załącznik Nr. 8.

Ustawa z dn. 4 lutego 1926 r. Nr. 237.

O URZĘDZIE PODESTY I RADZIE MIEJSKIEJ W GMINACH O ZALUDNIENIU, NIEPRZEKRACZAJĄCEM 5000 MIESZKAŃCÓW.

Art. 1.

Zarząd gmin, zamieszkałych przez ludność, nieprzewyższającą ustalonej na podstawie ostatnio sporządzonego spisu cyfry 5000 mieszkańców, powierza się podeście, któremu, zależnie od uznania prefekta, dodaje się do pomocy Radę Gminną (Consulta municipale).

Art. 2.

Podesta mianowany jest na podstawie dekretu królewskiego.

Podesta piastuje swój urząd w ciągu lat pięciu, po upływie których może być mianowany ponownie.

Prefektowi przysługuje prawo przeniesienia podesty do innej gminy danej prowincji, wzgl. przedłożenia Ministerstwu Spraw Wewnętrznych wniosku o odwołanie, który to wniosek podlega wykonaniu na mocy dekretu królewskiego.

Przeciwko decyzji co do odwołania nie jest dopuszczalny ani rekurs administracyjny, ani odwołanie sądowe.

Art. 3.

W skład Rady Gminnej wchodzą obywatele, których kwalifikacje wyborcze nie mogą być przedmiotem zastrzeżeń i którzy odpowiadają warunkom, przewidzianym w artykułach 25 i 26 ustawy gminnej i prowincjonalnej.

Art. 4.

Członkowie Rady Gminnej, których liczbę, (minimum sześciu) ustala prefekt dla każdej gminy z osobna, są mianowani na podstawie dekretu prefekta w jednej trzeciej bezpośrednio, zaś w dwuch trzecich na wniosek organizacyj gospodarczych, syndykatów i stowarzyszeń miejscowych.

Prefekt wyznacza organizacje gospodarcze, syndykaty i stowarzyszenia miejscowe, którym przysługuje prawo desygnowania kandydatów, oraz ustala ilość przedstawicieli każdego z nich. Organizacje gospodarcze, syndykaty i stowarzyszenia miejscowe podają po trzy nazwiska kandydatów.

Art. 5.

Zadanie podesty polega na wykonywaniu czynności, jakie na mocy ustaw gminnej i prowincjonalnej wykonali: burmistrz (sindaco), Zarząd Gminy (Giunta) i Rada Gminna (Consiglio comunale).

Rada Gminna posiada jedynie głos doradczy; jest ona obowiązana wypowiadać swą opinję w sprawach, przedkładanych jej przez podestę.

Opinja Rady Gminnej obowiązuje podestę w wydawanych przez niego zarządzeniach, pozostających w związku z zatwierdzeniem budżetu, ze zobowiązaniami budżetowemi, opiewającemi na okres przeszło pięcioletni, z zaciąganiem pożyczek, nakładaniem opłat, sprzedażą dóbr dziedzicznych i bezpośredniem przejmowaniem funkcyj publicznych.

O ile w powyższych wypadkach Rada wypowiada opinję, niezgodną z wnioskami zgłoszonemi przez podestę, ten ostatni obowiązany jest zrobić o tem wzmiankę w protokule odnośnych obrad.

Art. 6.

Powody, dla których nie dokonuje się wyboru danej osoby, lub dla których uznaje się ją za nieodpowiednią, są te same, jakie przewidywała ustawa gminna i prowincjonalna w odniesieniu do burmistrzów (sindaci).

Art. 7.

Podeście przysługuje prawo nakładania na każdego z radców miejskich specjalnych obowiązków, połączonych z zarządem gminą.

Art. 8.

W gminach z ludnością, przewyższającą cyfrę mieszkańców, wymienioną w art. 1, zarząd gminy powierza się podeście zgodnie z przepisami, zawartemi w niniejszej ustawie, w wypadku, o ile właściwe Rady Gminne dwukrotnie w ciągu dwuletniego okresu ulegają rozwiązaniu.

Postanowienie, zawarte w niniejszym artykule, wchodzi w życie na mocy dekretu królewskiego, na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, ogłoszony w porozumieniu z Radą Ministrów.

Art. 9.

Od kandydatów na podestów wymaga się:

a) prawnej pełnoletniości,

b) obywatelstwa italskiego,

c) niekaralnej przeszłości, t. j. przeszłości, wolnej od wykroczeń, wymienionych w art. 25 ustawy gminnej i prowincjonalnej, oraz od wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu państwa (tytuł I Kodeksu karnego);

d) wykazania się przynajmniej świadectwem dojrzałości, wydanem przez gimnazjum klasyczne lub szkołę realną, wzgl. świadectwem uzdolnienia technicznego lub patentem nauczycielskim, wreszcie jakimkolwiek tytułem naukowym, uznanym przez władze oświatowe za równoważny z tytułem akademickim.

Warunki wymienione pod literą d) nie dotyczą kandydatów, którzy:

a) brali czynny udział na froncie wojennym w latach 1915 — 1918, w randze oficera lub podoficera;

b) piastowali poprzednio, w ciągu najmniej dwunastu miesięcy, urząd burmistrza, komisarza królewskiego, komisarza prefektury lub sekretarza gminy, z władzą i kompetencją administracyjną.

Art. 10.

Na mocy dekretu królewskiego jeden i ten sam podesta może zarządzać dwiema lub kilkoma sąsiadującemi z sobą gminami, których ludność nie przewyższa ogółem 5000 mieszkańców.

Art. 11.

Przed objęciem stanowiska podesta i członkowie Rady składają w obecności prefekta przysięgę, prewidzianą w art. 150 ustawy gminnej i prowincjonalnej.

Art. 12.

Burmistrz i członkowie Rady sprawują swoje funkcje honorowo. Jedynie w bezwzględnie wyjątkowych wypadkach przysługuje prefektowi prawo przyznania podeście, w granicach możliwości finansowych gminy, wynagrodzenia, obciążającego budżet gminy, wzgl. gmin, których zarząd został powierzony danemu podeście.

Art. 13.

Zatwierdzeniu Prowincjonalnej Rady Administracyjnej podlegają wnioski podesty, pozostające w związku ze sprawami, wymienionemi w art. 217 ustawy gminnej i prowincjonalnej (tekst jedyny, zatwierdzony na mocy Dekretu Królewskiego z dn. 4 lutego 1915 r., Nr. 148), lub dotyczącemi wykreślenia zapisów hipotecznych, podnoszenia kaucyj i kapitałów.

Wszelkie inne wnioski podesty podlegają zatwierdzeniu prefekta.

Art. 14.

Do wniosków podesty, które zgodnie z ustawą gminną i prowincjonalną, powinny należeć do kompetencji Zarządu (Giunta) lub Rady Gminnej (Consiglio Comunale), stosują się postanowienia, zawarte w art. 128 wymienionej wyżej ustawy.

Art. 15.

Rząd Królewski jest upoważniony do ustanawiania daty zawieszania zwyczajnych i nadzwyczajnych czynności administracyjnych, wykonywanych przez gminy, wymienione w art. 1 niniejszej ustawy i powierzania tych czynności podeście i Radom Gminnym.

Art. 16.

Rząd Królewski jest ponadto upoważniony do ogłoszenia nowego jedynego tekstu ustawy gminnej i prowincjonalnej, uzgadniając w nim postanowienia z postanowieniami niniejszej ustawy.

Załącznik Nr. 9.

Ustawa z dnia 3 kwietnia 1926 r. Nr. 563.

O UNORMOWANIU PRAWNEM ZBIOROWYCH STOSUNKÓW PRACY.

Rozdział I.

O prawnem uznaniu syndykatów i o zbiorowych umowach o pracę.

Art. 1.

Mogą być prawnie uznane syndykaty pracodawców lub pracowników umysłowych i fizycznych, o ile odpowiadają niżej wyszczególnionym warunkom:

1) o ile chodzi o stowarzyszenia pracodawców, wchodzący w ich skład pracodawcy, zapisani w charakterze członków dobrowolnych, winni zatrudniać pracowników w liczbie, odpowiadającej przynajmniej jednej dziesiątej pracowników, zatrudnionych w przedsiębiorstwach kategorji, dla której powstało stowarzyszenie i czynnych w okręgu działalności związku; o ile zaś chodzi o stowarzyszenie pracowników— wchodzący w ich skład pracownicy, zapisani w charakterze członków dobrowolnych, winni stanowić ilość, równą przynajmniej jednej dziesiątej pracowników kategorji, dla której powstało dane stowarzyszenie, a zatrudnionych w okręgu działalności stowarzyszenia.

2) oprócz opieki nad gospodarczemi i moralnemi interesami swych członków, stowarzyszenia muszą zobowiązać się do wypełnienia i wypełniać istotnie za-

dania, pozostające w związku z niesieniem swym członkom pomocy materjalnej i oświatowej, oraz z kształceniem ich moralnem i narodowem;

3) kierownicy stowarzyszenia dają rękojmię odpowiedniego uzdolnienia, poziomu moralnego i prawomyślności narodowej.

Art. 2.

Mogą być prawnie uznane, odpowiadające warunkom wymienionym w poprzednim artykule stowarzyszenia osób, wykonywujących rzemiosła i wolne zawody.

Istniejące i prawnie uznane stowarzyszenia, kolegja i zrzeszenia wolnych zawodów nadal podlegają obowiązującym ustawom i statutom, jednakże ustawy te i statuty na mocy Królewskiego Dekretu, po zasięgnięciu opinji Rady Minstrów, będą poddane rewizji w celu uzgodnienia ich z postanowieniami niniejszej ustawy.

Będą poddane rewizji w celu uzgodnienia ich z przepisami niniejszej ustawy, statuty stowarzyszeń Artystów i Zawodów wolnych, które uzyskały osobowość prawną przed ogłoszeniem niniejszej ustawy.

Art. 3.

Stowarzyszenia, o których jest mowa w poprzednich artykułach, mogą obejmować wyłącznie pracodawców lub wyłącznie pracowników.

Stowarzyszenia pracodawców i pracowników mogą łączyć się przy pomocy centralnych organów łączności w jedną wspólną wyższą organizację, z zachowaniem odrębnego przedstawicielstwa dla pracodawców i dla pracowników, oraz, dla stowarzyszeń, obejmujących kilka kategoryj pracowników, za pomocą odrębnego przedstawiciela dla każdej kategorji z osobna.

Art. 4.

Prawne uznanie stowarzyszeń, wymienionych w poprzednich artykułach, następuje na mocy Dekretu Królewskiego na wniosek kompetentnego ministra

w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i po zasięgnięciu opinji Rady Stanu. Na mocy wymienionego dekretu również są zatwierdzone statuty, które są ogłaszane na koszt stowarzyszeń w „Gazzetta Ufficiale".

Statuty winny zawierać ścisłe przepisy co do celów stowarzyszeń i sposobu wyznaczenia ich organów kierowniczych, oraz warunki przyjmowania w poczet członków, przyczem jednym z warunków jest dobre prowadzenie się z punktu widzenia narodowego.

W statutach może być przewidziane zakładanie szkół zawodowych, instytucyj pomocy materjalnej oraz wychowania moralnego i narodowego, wreszcie instytucyj, mających na celu popieranie rozwoju i doskonalenia wytwórczości, oświaty i sztuki narodowej.

Art. 5.

Stowarzyszenia, prawnie uznane, uzyskują charakter osób prawnych i stają się prawnymi przedstawicielami wszystkich pracodawców, pracowników, artystów i wolnych zawodów tej kategorji, dla której powstały, bez względu na to, czy są czy nie są zapisani w obrębie terytorjum, na którem owe stowarzyszenia działają.

Stowarzyszeniom prawnie uznanym przysługuje prawo ściągania od wszystkich pracodawców, pracowników, artystów i przedstawicieli zawodów wolnych, zarówno będących, jak i nie będących członkami, rocznych opłat, nie przewyższających dla pracodawców płacy dziennej każdego zatrudnionego przez nich pracownika, a dla pracowników, artystów i zawodów wolnych — wynagrodzenia za jeden dzień pracy.

Przynajmniej jedna dziesiąta sum, zebranych z tych składek, winna być przeznaczona na utworzenie funduszu wieczystego, dającego gwarancję wypełnienia zobowiązań, przyjętych przez stowarzyszenia w zawartych przez nie zbiorowych umowach o pracę. Funduszem tym zarządzać należy

zgodnie z przepisami, które ustali regulamin. Firmy są obowiązane podawać reprezentującym je stowarzyszeniom w ciągu pierwszego kwartału, nie później, niż 31 marca każdego roku liczbę zatrudnionych przez nie pracowników. Firmy, uchylające się od tego obowiązku, lub podające fałszywe, względnie niekompletne liczby, podlegają karze grzywny do wysokości 2000 lirów.

Pobieranie tych składek odbywa się zgodnie z przepisami obowiązujących ustaw, dotyczących poboru podatków gminnych; opłaty, należne z tego tytułu od pracowników, będą im potrącane z wynagrodzenia lub z pensji i przekazywane do kas stowarzyszeń.

W działalności stowarzyszeń, w wyborach i w wyznaczaniu w inny sposób organów kierowniczych, mogą brać udział jedynie członkowie, prawidłowo zapisani.

Prawo wyznaczania przedstawicieli pracodawców lub pracowników do wszelkich rad, ciał i organów, przy których przedstawicielstwo takie jest przewidziane przez ustawy i statuty, przysługuje jedynie stowarzyszeniom prawnie uznanym.

Art. 6.

Stowarzyszenia dzielą się na: komunalne, okręgowe, prowincjonalne, regjonalne, międzyregjonalne i powszechne. Mogą być również prawnie uznane na warunkach, przewidzianych w niniejszej ustawie, federacje stowarzyszeń oraz konfederacje większej ilości federacyj. Prawne uznanie federacyj i konfederacyj pociąga za sobą implicite uznanie prawne wchodzących w ich skład poszczególnych stowarzyszeń. Federacjom i konfederacjom przysługuje prawo wykonywania władzy dyscyplinarnej względem wchodzących w ich skład stowarzyszeń oraz względem poszczególnych członków w sposób, określony przez statut.

Dla każdej odrębnej kategorji pracodawców, pracowników, artystów i osób, wykonywujących zawody wolne, może być prawnie uznane nie więcej, jak jedno stowarzyszenie. Również dla jednej lub kilku

kategoryj pracodawców lub pracowników, w granicach tego samego terytorjum, może być prawnie uznana jedna tylko federacja lub konfederacja pracodawców lub pracowników, artystów i osób, wykonywujących zawody wolne, o których jest mowa w ustępie poprzednim.

Jeżeli jest prawnie uznana konfederacja narodowa wszystkich kategoryj pracodawców lub pracowników rolnych, przemysłowych lub handlowych, jak również wszystkich kategoryj artystów lub osób, wykonywujących wolne zawody, nie jest dopuszczalne prawne uznanie federacyj lub stowarzyszeń, niewchodzących w skład tej konfederacji. W żadnym wypadku nie udzieli się prawnego uznania stowarzyszeniom, które bez zgody Rządu byłyby podporządkowane stowarzyszeniom o charakterze międzynarodowym, lub zależne od nich.

Art. 7.

Na czele każdego stowarzyszenia stoi prezes lub sekretarz, pełniący funkcje kierownicze i reprezentacyjne, oraz odpowiedzialny za jego rozwój.

Prezes lub sekretarz jest wybierany zgodnie z postanowieniami statutu.

Nominacja, względnie wybór prezesów, sekretarzy stowarzyszeń prowincjonalnych, międzydzielnicowych i gminnych nabiera mocy dopiero po zatwierdzeniu przez Dekret Królewski na wniosek właściwego ministra w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych. Zatwierdzenie może być w każdym czasie odwołane.

Nominacja, względnie wybór prezesów lub sekretarzy stowarzyszeń prowincjonalnych, okręgowych i gminnych nabiera mocy dopiero po zatwierdzeniu dekretem właściwego ministra w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych. Zatwierdzenie może być cofnięte w każdym czasie.

Statut winien wskazać organ, wykonywujący władzę dyscyplinarną nad członkami i posiadający władzę usuwania członków, skompromitowanych moralnie lub politycznie.

Art. 8.

Z prezesami i sekretarzami współpracują Rady Zarządzające, wybierane przez członków stowarzyszenia zgodnie z postanowieniami statutów.

Stowarzyszenia gminne, okręgowe i prowincjonalne podlegają nadzorowi prefekta i opiece Prowincjonalnej Rady Administracyjnej w sposób i według przepisów, jakie winny być ustalone przez regulamin. Stowarzyszenia regjonalne, międzyregjonalne i prowincjonalne podlegają nadzorowi i opiece właściwego ministra.

Właściwy minister w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, może rozwiązać Rady Zarządzające stowarzyszeń i powierzyć całkowicie władzę prezesowi lub sekretarzowi na okres czasu, nieprzekraczający jednego roku. W ważniejszych wypadkach może ponadto powierzyć zarząd nadzwyczajny jednemu ze swych komisarzy.

O ile chodzi o stowarzyszenia, należące do federacji lub związku federacyj, nadzór i opieka nad niemi mogą być na mocy dekretu, uznającego prawnie federację, względnie konfederację i zatwierdzającego odnośny statut, powierzone w całości lub częściowo tejże federacji, względnie konfederacji.

Art. 9.

Uznanie może być odwołane Dekretem Królewskim na wniosek właściwego ministra w porozumieniu z ministrem Spraw Wewnętrznych i po wysłuchaniu opinji Rady Państwa, wskutek szczególnie ważnych przyczyn oraz w każdym wypadku, gdy brak warunków prawnego uznania, wskazanych w poprzednich artykułach.

Art. 10.

Zbiorowe umowy o pracę, sporządzone przez prawnie uznane stowarzyszenia pracodawców, pracowników, artystów i osób, wykonywujących wolne zawody, posiadają moc obowiązującą względem

wszystkich pracodawców, pracowników, artystów i osób, wykonywujących wolne zawody tej kategorji, której dotyczy umowa zbiorowa i która jest reprezentowana przez wspomniane stowarzyszenia zgodnie z art. 5.

Ważne są jedynie takie zbiorowe umowy o pracę, które są sporządzone na piśmie. Pod rygorem nieważności winien być w nich określony termin, w ciągu którego obowiązują.

Centralne organy łączności, przewidziane w art. 3, są upoważnione do ustalenia, po uprzedniem porozumieniu się z przedstawicielstwami pracodawców i pracowników, ogólnych przepisów, dotyczących warunków pracy w danych przedsiębiorstwach.

Przepisy te obowiązują wszystkich pracodawców i wszystkich pracowników tej kategorji, do której się odnoszą i którzy są reprezentowani zgodnie z art. 5 przez połączone stowarzyszenia. Opis umów zbiorowych i ogólnych regulaminów, o ile chodzi o stowarzyszenia gminne, okręgowe lub prowincjonalne, zgodnie z postanowieniami ustępów poprzednich, winien być złożony w miejscowej prefekturze i ogłoszony w odpowiedniej gazecie prowincjonalnej; o ile zaś chodzi o stowarzyszenia okręgowe międzydzielnicowe i narodowe, w Ministerstwie Gospodarstwa Narodowego i ogłoszony w „Gazzetta Ufficiale" Królestwa.

Pracodawcy i pracownicy nie przestrzegający zbiorowych umów i przepisów ogólnych, którym podlegają, są cywilnie odpowiedzialni za niewypełnienie zaciągniętych zobowiązań wobec stowarzyszenia, zarówno pracodawców jak i pracowników, które zawarło umowę.

Inne przepisy, dotyczące zawieszania i skutków zbiorowych umów o pracę, będą zawarte w dekrecie królewskim na wniosek Ministra Sprawiedliwości.

Art. 11.

Przepisy niniejszej ustawy o prawnem uznaniu stowarzyszeń syndykalistycznych nie stosują się do

stowarzyszeń pracowników państwowych, prowincjonalnych, gminnych oraz do osób, zatrudnionych w zakładach dobroczynności publicznej. Dla tych stowarzyszeń i osób będą wydane osobne zarządzenia.

W każdym razie, pod rygorem wydalenia, degradacji i pozbawienia urzędu i innych kar dyscyplinarnych, przewidzianych przez regulamin, dla każdego poszczególnego wypadku, zabronione są analogiczne stowarzyszenia oficerów, podoficerów i żołnierzy armji królewskiej, marynarki królewskiej, lotnictwa i innych jednostek siły zbrojnej państwa, prowincyj i gmin, stowarzyszenia urzędników sądowych i administracyjnych, profesorów wyższych i średnich zakładów naukowych, funkcjonarjuszów i agentów, podlegających Ministerstwom: Spraw Wewnętrznych, Spraw Zagranicznych i Kolonij.

Art. 12.

Stowarzyszenia pracodawców, pracowników, artystów i osób, wykonywujących wolne zawody, nieuznane prawnie, istnieją w dalszym ciągu jako stowarzyszenia faktyczne, zgodnie z obowiązującemi ustawami, z wyjątkiem stowarzyszeń, wyszczególnionych w drugim ustępie poprzedniego artykułu.

Do tych stowarzyszeń stosują się przepisy Królewskiego Dekretu z mocą Ustawy z dnia 24 stycznia 1924 r. Nr. 64.

Rozdział II.

O sądownictwie pracy.

Art. 13.

Wszystkie sprawy sporne w zakresie regulowania zbiorowych stosunków pracy, dotyczące bądź wykonania umów zbiorowych i innych istniejących przepisów, bądź żądania nowych warunków pracy, należą do kompetencji sądów apelacyjnych, działających jako sądy pracy.

Wyrok powinien być poprzedzony próbą pojednania, podjętą przez prezesa sądu.

Sprawy sporne, o których jest mowa w poprzednich ustępach, można oddać pod rozpoznanie rozjemców zgodnie z art. 8 i nast. Kodeksu postępowania cywilnego.

Nie ulega żadnej zmianie kompetencja sędziów pojednawczych i Komisyj arbitrażowych prowincjonalnych dla pracowników prywatnych, działających na podstawie ustawy Nr. 2686 z 2.12.1923.

Odwołanie od wyroków tych sędziów i Komisyj, jak również innych organów sądowych w sprawach indywidualnych umów o pracę w wypadkach, w których jest ono przewidziane przez prawo kieruje się do sądu apelacyjnego, urzędującego jako sąd pracy.

Art. 14.

Aby Sąd Apelacyjny mógł urzędować jako sąd pracy, tworzy się przy każdym z szesnastu sądów apelacyjnych osobną sekcję, złożoną z trzech sędziów, z których jeden jest prezesem sekcji a dwaj inni są radcami Sądu Apelacyjnego; w każdym poszczególnym wypadku dodaje się im dwóch obywateli, biegłych w zakresie spraw produkcji i pracy, wyznaczonych przez pierwszego prezesa Sądu Apelacyjnego, zgodnie z przepisami art. następnego.

Na wniosek Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Finansów dekretem królewskim będą przeprowadzone w organizacji sądownictwa i w składzie kancelaryj sądowych zmiany, potrzebne dla wprowadzenia w życie niniejszych postanowień.

Art. 15.

Przy każdym sądzie apelacyjnym będzie ułożona lista obywateli, biegłych w sprawach produkcji i pracy, podzielonych na grupy i podgrupy w zależności od różnych rodzajów przedsiębiorstw, istniejących

na terytorjum danego sądu. Lista ta będzie podlegała rewizji co dwa lata.

Dekret królewski na wniosek Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Gospodarstwa Narodowego, ułoży warunki sporządzania i rewizji listy oraz ustali opłaty za każdy dzień posiedzeń i inne pobory, należne wciągniętym na listę osobom, o ile będą one powołane do sprawowania fnkcyj sędziowskich.

Co roku prezes wyznaczy z każdej grupy lub podgrupy osoby, które będą powołane do spełniania czynności ekspertów, biegłych w sprawach, odnoszących się do przedsiębiorstw, objętych daną grupą lub podgrupą. W każdym razie nie mogą wchodzić w skład sądu osoby, które pośrednio lub bezpośrednio są zainteresowane w sprawie spornej.

Art. 16.

Sąd Apelacyjny, jako sęd pracy, gdy chodzi o wykonanie istniejących umów, orzeka na podstawie istniejących przepisów o interpretacji i wykonaniu tychże umów; gdy chodzi o sformułowanie nowych warunków pracy, orzeka według słuszności, uzgadniając interesy pracodawców i pracowników i stojąc w każdym wypadku na straży wyższych interesów produkcji.

Ustanawianie czasu trwania nowych warunków pracy powinno być zawsze połączone z określeniem czasu, w ciągu którego mają one obowiązywać i który winien odpowiadać normalnym zwyczajom, przyjętym w umowach, dobrowolnie zawieranych.

Decyzja Sądu, działającego jako sąd pracy, winna być powzięta dopiero po wysłuchaniu wniosków prokuratora.

Decyzje Sądu Apelacyjnego, działającego jako sąd pracy, mogą być zaskarżane w drodze rekursu kasacyjnego na podstawie art. 517 Kodeksu postępowania cywilnego.

Regulamin postępowania, który będzie ogłoszony dekretem królewskim na wniosek Ministra Sprawied-

liwości, ustali szczegółowe przepisy, dotyczące kompetencji i władzy wykonawczej, ewent. zmieniając zwykłe przepisy kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 17.

Akcję sądową co do sporów, dotyczących zbiorowej umowy o pracę, mogą wszczynać tylko stowarzyszenia prawnie uznane; akcja ta może być prowadzona przeciw stowarzyszeniom prawnie uznanym tam, gdzie one istnieją, gdzie ich zaś niema, przeciw specjalnemu kuratorowi, którego wyznacza prezes Sądu Apelacyjnego. W tym wypadku dopuszczalna jest interwencja stron zainteresowanych.

Gdy stowarzyszenia pracodawców lub pracowników wchodzą w skład federacji lub konfederacji, albo gdy chodzi o stowarzyszenia pracodawców i pracowników, dla których utworzono centralne organy łączności, akcję sądową można wszcząć tylko wtedy, gdy zostanie udowodnione, że federacja lub konfederacja albo centralny organ łączności przedsięwzięły próby polubownego załatwienia sporu i że te próby zawiodły.

Tylko stowarzyszenia prawnie uznane reprezentują w sądzie wszystkich pracodawców i wszystkich pracowników tej kategorji, dla której były utworzone, w granicach odpowiednich okręgów.

Decyzje, wydane względem nich, mają moc obowiązującą względem wszystkich zainteresowanych i powinny być ogłoszone, gdy chodzi o stowarzyszenia prowincjonalne, międzyprowincjonalne i narodowe, w Gazzetta Ufficiale Królestwa.

Wszelkie akty i dokumenty, dotyczące postępowania przed Sądem Apelacyjnym, działającym jako sąd pracy, jak również akty każdego rodzaju, od takiego trybunału pochodzące, są wolne od opłat rejestracyjnych i stemplowych.

Rozdział III.

O lokaucie i strajku.

Art. 18.

Zabrania się lokautów i strajków. Pracodawcy, którzy bez uzasadnionej przyczyny i jedynie celem uzyskania od zatrudnionego personelu zmian w istniejących umowach o pracę, zawiesza pracę w fabrykach, zakładach i biurach, podlegną karze grzywny od 10.000 do 100.000 lirów.

Urzędnicy i robotnicy, którzy w liczbie trzech lub więcej, po uprzedniej zmowie, zaprzestaną pracy lub będą pracowali w ten sposób, aby uniemożliwić ciągłość i prawidłowość pracy, celem uzyskania od pracodawców innych warunków pracy, niż istniejące, ulegną karze grzywny od 100 do 1.000 lirów. W tych wypadkach mają zastosowanie postanowienia art. 298 i inne kodeksu postępowania karnego.

Jeśli będzie więcej sprawców przekroczeń, przewidzianych w poprzednich ustępach, kierownicy, podżegacze i organizatorzy będą karani więzieniem nie krótszem, niż rok, i nie dłuższem, niż dwa lata, a nadto grzywną, przewidzianą w powyższych ustępach.

Art. 19.

Pracownicy państwa i innych instytucyj i przedsiębiorstw publicznych, jak również pracownicy przedsiębiorstw o charakterze publicznej użyteczności, którzyby w liczbie trzech lub więcej, po uprzedniej zmowie, opuścili pracę lub pracowali w taki sposób, że ciągłość tejże lub regularność byłaby naruszona, będą karani więzieniem od jednego do sześciu miesięcy i usunięciem od pracy w instytucjach publicznych na przeciąg sześciu miesięcy.

Przepisy art. 298 i nast. kodeksu procedury karnej mają tu zastosowanie.

Przywódcy i organizatorzy będą karami więzieniem od 6 miesięcy do lat 2 i usunięciem od pracy w instytucjach publicznych na czas nie krótszy, niż na przeciąg trzech lat. Funkcjonarjusze publiczni lub kierujący instytucjami o charakterze użyteczności publicznej, którzy by zawiesili bez uzasadnionego powodu pracę we własnych zakładach lub biurach, będą karani więzieniem od 6 miesięcy do 1 roku i karą pieniężną od 5.000 do 10.000 lirów, oprócz czasowego pozbawienia prawa sprawowania odpowiednich funkcyj.

Gdyby z czynu, przewidzianego w niniejszym art., wynikło niebezpieczeństwo dla życia ludzkiego, stosowana będzie kara pozbawienia wolności osobistej na czas nie krótszy, niż jeden rok. Gdyby z takiego czynu wynikła śmierć jednej lub więcej osób, stosowana będzie kara pozbawienia wolności osobistej, nie mniejsza, niż trzyletnie więzienie.

Art. 20.

Urzędnicy państwowi, pracownicy instytucyj prawno - publicznych, przedsiębiorcy robót publicznych oraz ich pracownicy, którzyby w czasie strajków lub lokautów zaniedbali uczyniena wszystkiego, co jest w ich mocy, zwłaszcza celem utrzymania ciągłości robót publicznych lub o charakterze użyteczności publicznej, będą karani więzieniem na czas od jednego do sześciu miesięcy.

Art. 21.

Gdy zawieszenie pracy przez pracodawców lub zaprzestanie pracy albo nieregularne jej wykonywanie przez robotników będzie miało na celu wywarcie presji na wolę lub oddziaływanie na decyzję intytucyj lub organów państwowych, prowincjonalnych lub gminnych, albo na funkcjonarjusza publicznego, przywódcy, podżegacze i organizatorzy będą karani więzieniem od trzech do siedmiu lat i bezterminowem odebraniem prawa spełniania funkcyj publicznych a inni sprawcy przestępstwa — więzieniem

od jednego do trzech lat i czasowem usunięciem od urzędów publicznych.

Art. 22.

Niezależnie od zastosowania zasad prawa ogólnego o odpowiedzialności cywilnej za niewykonanie i wykonanie wyroków, pracodawcy i pracownicy, którzyby odmówili poddania się wyrokom sądów pracy, będą karani więzieniem od jednego miesiąca do jednego roku i podlegną karze grzywny od 100 do 5.000 lirów.

Kierownicy stowarzyszeń prawnie uznanych, którzyby odmówili poddania się wyrokom sądów pracy, będą karani więzieniem od sześciu miesięcy do dwóch lat i grzywną od 2.000 do 10.000 lirów a nadto będą złożeni z urzędu.

Gdyby oprócz niewykonania decyzji sądów pracy sprawcy tego przestępstwa dopuścili się lokautu lub strajku, będą zastosowane przepisy kodeksu karnego o zbiegu przestępstw i kar.

Art. 23.

Znosi się wszelkie postanowienia, sprzeczne z niniejszą ustawą.

Upoważnia się rząd królewski do ogłoszenia w drodze dekretu królewkiego niezbędnych postanowień celem wprowadzenia w życie niniejszej ustawy i uzgodnienia jej z dekretem królewskim Nr. 2311 z 19.11.1923, Nr. 295 z 15.6.1923 i Nr. 2686 z 2.12.1923, które podlegną koniecznej rewizji, jak również ze wszystkiemi innemi ustawami państwowemi.

Załącznik Nr. 10.

Dekret królewski z 1 lipca 1926, Nr. 1130.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE DO USTAWY Z 3 KWIETNIA 1926 R., Nr. 563 O PRAWNEM UREGULOWANIU ZBIOROWYCH STOSUNKÓW PRACY.

TYTUŁ I.

O stowarzyszeniach syndykalistycznych jednostkowych lub pierwszego stopnia.

ROZDZIAŁ I.

O zakładaniu stowarzyszeń syndykalistycznych i o ich prawnem uznaniu.

Art. 1.

Członkami stowarzyszeń syndykalistycznych mogą być obywatele italscy obojga płci, którzy ukończyli lat 18, których moralność i poglądy polityczne są z punktu widzenia narodowego bez zarzutu i którzy odpowiadają innym warunkom, wymaganym przez ustawę i przez statuty stowarzyszeń.

Członkami stowarzyszeń syndykalistycznych mogą być również założone legalnie spółki handlowe oraz inne osoby prawne narodowości italskiej, których kierownicy i zarządzający prowadzą się pod względem moralnym i politycznym z punktu widzenia narodowego bez zarzutu.

Art. 2.

Cudzoziemcy, zamieszkali w Italji przynajmniej od lat dziesięciu, mogą być zaliczeni w poczet członków stowarzyszeń syndykalistycznych prawnie uznanych, lecz nie mogą być mianowani, ani wybierani na stanowiska kierownicze.

Art. 3.

Zarządy państwowe, prowincjonalne, gminne oraz zarządy publicznych instytucyj dobroczynnych nie mogą wchodzić w skład stowarzyszeń pracodawców prawnie uznanych na mocy ustawy z 3 kwietnia 1926 r. Nr. 563, jak również nie podlegają przepisom wymienionej ustawy, dotyczącym umów o pracę i jurysdykcji sądownictwa pracy.

Powyższą normą objęte są również: Samorządowe Przedsiębiorstwo Kolei Państwowych, Urząd Pocztowy, Telegraficzny i Telefoniczny, Kasa Depozytowa i Pożyczkowa, Bank Emisyjny, Bank Neapolitański, Bank Sycylijski, instytucje i jednostki prawne, zależne od Państwa, wreszcie Kasy Oszczędności.

Stowarzyszenia, założone przez osoby, podlegające powyższym instytucjom, nie mogą być prawnie uznane.

Przedsiębiorstwa samorządowe zmunicypalizowane oraz ich personel podlegają postanowieniom ustawy z dn. 3 kwietnia 1926 r. Nr. 563.

Art. 4.

Stowarzyszenia, stawiające sobie za cel opiekę nad materjalnemi lub moralnemi interesami swych członków, którzy nie zaliczają się ani do pracodawców, ani do pracowników, nie mogą być prawnie uznane na mocy ustawy z 3 kwietnia 1926 r., jak również nie podlegają innym przepisom wspomnianej ustawy, dotyczącym umów o pracę i jurysdykcji sądownictwa pracy.

Właściciele dóbr ziemskich, którzy swe dobra wypuścili w dzierżawę, mogą jednakże być zaliczeni w poczet członków prawnie uznanych stowarzyszeń pracodawców - rolników, lecz muszą być zgrupowani w oddzielną sekcję i posiadać własne przedstawicielstwo wśród organów kierowniczych stowarzyszenia.

Przedstawicielstwo to nie bierze udziału w zawieraniu zbiorowych umów o pracę na roli.

Przy zawieraniu zbiorowych umów o pracę z innych dziedzin, wykonywanych na rachunek właścicieli, przedstawicielstwo sekcji działa w charakterze przedstawicielstwa stowarzyszenia autonomicznego.

Art. 5.

Rzemieślnicy, uprawiający na własny rachunek jakąkolwiek gałąź drobnego przemysłu, w której są zatrudnieni osobiście, drobni kupcy i pomocnicy handlowi, pośrednicy, komisjonerzy i ajenci, nie podlegający przepisom ustawy o umowie prywatnego zatrudnienia, właściciele i dzierżawcy, pracujący bezpośrednio na roli, winni zakładać oddzielne stowarzyszenia *).

Art. 6.

Nie mogą wchodzić w skład tego samego stowarzyszenia pracownicy umysłowi i pracownicy fizyczni, nawet zatrudnieni w tym samym rodzaju lub w tej samej kategorji przedsiębiorstwa.

Natomiast pracownicy techniczni i pracownicy administracyjni mogą być członkami tego samego stowarzyszenia, lecz winni zakładać oddzielne sekcje i posiadać oddzielne przedstawicielstwo.

Dyrektorzy techniczni i administracyjni oraz inni naczelnicy biur lub urzędów, pełniący analogiczne

*) p/g tekstu sprostowanego w Nr. 161 Gazety Urzędowej z 14 lipca 1926 r.

czynności, i wogóle urzędnicy, posiadający prokurę, winni wchodzić w skład stowarzyszeń oddzielnych.

Art. 7.

Pracodawcy i pracownicy, którzy ze względu na charakter swej pracy stale i bez przerwy wchodzą w skład kilku odrębnych kategoryj pracodawców lub pracowników, mogą wchodzić jednocześnie w skład kilku odrębnych stowarzyszeń syndykalistycznych.

Osoby, będące jednocześnie i stale w różnych zakresach działalności pracodawcami i pracownikami, mogą jednocześnie wchodzić w skład stowarzyszeń pracodawców i pracowników.

Członkom stowarzyszeń prawnie uznanych zabrania się pod rygorem wykluczenia jednoczesnego należenia do faktycznych stowarzyszeń, założonych dla tych samych celów syndykalistycznych, w myśl art. 12 ustawy z 3 kwietnia 1926 r.

Art. 8.

Wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwa, posiadające charakter spółdzielczy, winny dla celów syndykalistycznych tworzyć stowarzyszenia specjalne, odróżniające się zarówno od stowarzyszeń, złożonych z podobnych przedsiębiorstw, posiadających charakter kapitalistyczny, jak również od stowarzyszeń pracowników takichże przedsiębiorstw o charakterze niesyndykalistycznym.

Art. 9.

Przeciw odmowie przyjęcia do prawnie uznanego stowarzyszenia, jak również przeciw wydaleniu lub jakiejkolwiek innej formie wykluczenia przysługuje, oprócz prawa rekursu, przewidzianego w statutach stowarzyszeń pojedyńczych i stowarzyszeń wyższego stopnia, prawo wystąpienia do ostatniej instancji w formie rekursu do Ministra Korporacyj.

Art. 10.

Istnienie warunku, przewidzianego w art. 1 p. 1 ustawy z 3 kwietnia 1926 r. stwierdza się za pomocą spisów pracowników, sporządzanych na podstawie obowiązujących zgłoszeń, o których była mowa w 3 ustępie art. 5 tejże ustawy.

Spisy te sporządzane są przez prefektów, którym stowarzyszenia winny niezwłocznie komunikować otrzymane zgłoszenia. Prefekt sprawy powyższe załatwia po porozumieniu się z Prowincjonalną Radą Gospodarczą.

Odnośnie do artystów i przedstawicieli zawodów wolnych jako uwierzytelnienie stanowią spisy, sporządzone przez prefektury na podstawie wiadomości, dostarczanych im przez gminy.

Ktokolwiek rozpoczyna w obrębie gminy działalność artystyczną lub wykonywanie wolnego zawodu, winien w przeciągu trzech miesięcy podać odpowiednie zgłoszenie do gminy, pod rygorem kary pieniężnej w wysokości Lit. 100.

Art. 11.

O ile dla wykonywania jakiegoś zawodu artystycznego lub zawodu wolnego wymagane jest wpisanie na listę, której sporządzenie zgodnie z obowiązującemi ustawami zostało powierzone jednemu z cechów lub kolegjów, może być prawnie uznane obok cechu lub kolegjum, również odpowiednie stowarzyszenie syndykalistyczne. Takie stowarzyszenie podlega przepisom ustawy z 3 kwietnia 1926 r.

Wykonywanie opieki nad moralnemi i materjalnemi interesami osób lub instytucyj, niesienie im pomocy, czuwanie nad ich wykształceniem i wychowaniem w sposób, przewidziany przez ustawę, przysługuje jedynie stowarzyszeniom syndykalistycznym, nie zaś cechom i kolegjom. Również jedynie stowarzyszeniom syndykalistycznym jest przyznane prawo wyznaczania przedstawicieli do państwowych organi-

zacyj politycznych, administracyjnych i technicznych oraz innych instytucyj publicznych w wypadkach, gdy wyznaczanie takiego przedstawicielstwa jest przewidziane przez ustawy i regulaminy.

Przedstawiciele zawodów wolnych i artyści, zatrudnieni w przedsiębiorstwach przemysłowych, rolnych, handlowych, przewozowych i bankowych, winni ze względu na sprawy, pozostając w związku ze zbiorową umową pracy, wchodzić w skład członków syndykalistycznych stowarzyszeń urzędników, lecz nadto przysługuje im prawo należenia do stowarzyszeń zawodów wolnych lub artystów, pod warunkiem utworzenia odrębnej sekcji i odrębnego własnego przedstawicielstwa.

Art. 12.

Cechy i kolegja, istniejące i prawnie uznane w chwili wejścia w życie ustawy z 3 kwietnia 1926 r., mogą w dalszym ciągu istnieć, lecz nie mogą być zakładane cechy i kolegja nowe, nawet, jeżeli utworzenie ich było przewidziane przez ustawy, poprzednio obowiązujące.

O ile dla uprawiania określonej sztuki lub określonego zawodu, dla którego nie zostały prawnie założone odpowiednie cechy ni kolegja, wymagane jest wciągnięcie na listę w albumie, wszelkie czynności, powierzane cechom, wzgl. kolegjom, w związku z nadzorem nad tą listą i regulaminem, obowiązującym zapisane osoby, będą wykonywane przez stowarzyszenia syndykalistyczne, a w braku ich przez Przewodniczącego Sądu.

Art. 13.

Odmowa prawnego uznania jakiegokolwiek stowarzyszenia syndykalistycznego może mieć miejsce nietylko z powodu braku wymaganych przez ustawę warunków, lecz również w wypadkach, gdy uznanie to okaże się niepożądane z przyczyn natury politycznej, gospodarczej lub społecznej.

Prawne uznanie stowarzyszeń może być ponadto uwarunkowane od wprowadzenia pewnych zmian i uwzględnienia ich w statucie.

Art. 14.

Dla uzyskania prawnego uznania stowarzyszenia są obowiązane przedłożyć, oprócz statutu, również opis genezy ich założenia i działalności, wykonywanej od czasu powstania do chwili obecnej, oraz spis imienny członków i osób, którym zostały powierzone odpowiednie czynności.

W statucie winny być wymienione cele stowarzyszenia, terytorjalne granice jego działalności, miejscowość, w której znajduje się główna jego siedziba, stosunki zależności lub łączności z innemi stowarzyszeniami, warunki przyjmowania i wykreślania członków, sposoby i formy, w jakich kompetentne organy stowarzyszeń ustanawiają opłaty, przewidziane w art. 5 ustawy z 3 kwietnia 1926 r., skład, sposób obioru lub mianowania oraz zakres kompetencji organów kierowniczych i dyscyplinarnych, przyczyny, uprawniające do wykluczania członków ze stowarzyszenia, przepisy co do zarządzania dochodami i majątkiem, wreszcie suma, przeznaczona z uzyskiwanych dochodów na niezbędne wydatki.

Art. 15.

Rządowi Królewskiemu przysługuje w każdej chwili prawo zaproponowania i, w razie uznania potrzeby, urzędowego zażądania rewizji statutów stowarzyszeń prawnie uznanych.

ROZDZIAŁ II.

Organizacja i zarząd stowarzyszeń syndykalistycznych.

Art. 16.

Uprawnienia kierowniczych organów stowarzyszeń, przewidziane w art. 8 ustawy z 3 kwietnia 1926 r., określane są w statutach.

Radzie Zarządzającej przewodniczy prezes lub sekretarz, w ręku którego spoczywa kierownictwo i przedstawicielstwo stowarzyszenia.

Art. 17.

Pracownicy stowarzyszeń prawnie uznanych podlegają tym samym przepisom co do odpowiedzialności moralnej i prawomyślności politycznej, jakie są wymagane dla kierowników stowarzyszeń.

Art. 18.

Wydatki, uskuteczniane przez prawnie uznane stowarzyszenia syndykalistyczne, dzielą się na konieczne i fakultatywne.

Do wydatków koniecznych zaliczane są: koszty organizacji syndykalistycznej, opieki gospodarczo-społecznej, moralnej i religijnej, wychowania narodowego i wykształcenia zawodowego.

Nadto obowiązują składki na rzecz Narodowej Organizacji „Dopolavoro", Narodowej Organizacji Opieki nad Matką i Dzieckiem, Narodowej Organizacji Balilla i Patronatu Narodowego, powołanego do życia na mocy Dekretu Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego z dn. 26 czerwca 1926 r., w wysokości, ustalonej dekretem Ministra Korporacyj, po wysłuchaniu opinji prawnie uznanych stowarzyszeń wyższego stopnia, którym dane stowarzyszenie podlega.

Obowiązujące jest również utworzenie funduszu gwarancyjnego, przewidzianego w art. 5 ustawy z 3 kwietnia 1926 r. Przeznaczone na ten cel sumy winny być umieszczone w papierach wartościowych winkulowanego długu publicznego.

Inne wydatki są fakultatywne.

Art. 19.

Przepisy, dotyczące uzgodnienia działalności stowarzyszeń syndykalistycznych z działalnością

Narodowej Organizacji Dopolavoro, Narodowej Organizacji Opieki nad Matką i Dzieckiem, Narodowej Organizacji Balilla i Patronatu Narodowego, zostaną ustalone na mocy Dekretu Królewskiego.

Art. 20.

W wypadkach likwidacji lub cofnięcia prawnego uznania stowarzyszenia, realizację aktywów i umorzenie pasywów jego powierza się likwidatorowi, mianowanemu przez Prefekta, o ile chodzi o stowarzyszenie, czynne w granicach jednej prowincji, mianowanemu zaś przez Ministra Korporacyj, o ile chodzi o stowarzyszenie, czynne w granicach dwu lub więcej prowincyj.

Majątek czysty, uzyskany z likwidacji, przechodzi na mocy Dekretu Królewskiego na stowarzyszenie wyższego stopnia, któremu zlikwidowane stowarzyszenie podlegało, o ile zaś takie stowarzyszenie wyższego stopnia nie istnieje, — na cele pomocy, nauczania i wychowania w obrębie kategorji pracodawców i pracowników, dla których zlikwidowane stowarzyszenie było założone.

Art. 21.

Mienie, należące do stowarzyszenia syndykalistycznego przed jego prawnem uznaniem, bez względu na to, w czyjem znajduje się ręku lub pod czyjem zarządem, wchodzi z prawa w skład majątku prawnie uznanego stowarzyszenia.

Mienie, należące do stowarzyszeń, założonych w całości lub w części dla celów, przewidzianych ustawą z 3 kwietnia 1926 r., zostaje prawnie przyznane stowarzyszeniom, założonym dla tych samych celów, na rzecz tych samych kategoryj lub pracowników, o ile większość członków istniejącego poprzednio stowarzyszenia weszła w skład nowego stowarzyszenia prawnie uznanego.

Prefektowi przysługuje prawo zarządzenia na mocy dekretu, by dobra, wymienione w dwu poprzednich ustępach, zostały wydane jednemu z Komisarzy rządowych jeszcze przed prawnem uznaniem stowarzyszenia. Dekret prefekta podlega natychmiastowemu wykonaniu. Niezwłocznie po prawnem uznaniu stowarzyszenia, wspomniane dobra zostaną przekazane jego prawnym przedstawicielom.

Jeżeli stowarzyszenie nie uzyskało prawnego uznania w przeciągu sześciu miesięcy od daty ogłoszenia dekretu, dobra zwracane są osobom, w których rękach lub pod których zarządem znajdowały się poprzednio.

Art. 22.

Stowarzyszenia syndykalistyczne nie mają prawa poza stosunkami pracy mieszać się do zarządu administracyjnego, technicznego i handlowego przedsiębiorstw swych członków, bez zezwolenia tych ostatnich.

Poza stosunkami pracy stowarzyszenia syndykalistyczne w żadnym razie nie mają prawa ustanawiania norm obowiązujących dla nieczłonków.

Stowarzyszenia syndykalistyczne nie mają prawa uprawiania handlu.

ROZDZIAŁ III.

O opłatach.

Art. 23.

Uchwały, na mocy których ustanawiane są opłaty, przewidziane w art. 5 ustawy z 3 kwietnia 1926, winny być zatwierdzone przez Prowincjonalną Radę Zarządzającą, o ile chodzi o stowarzyszenia, czynne w granicach jednej prowincji, a przez Ministra

Korporacyj, o ile chodzi o stowarzyszenia, czynne w granicach dwu lub więcej prowincyj.

Zatwierdzone uchwały ogłaszane są na koszt stowarzyszeń, w pierwszym wypadku w prowincjonalnym dzienniku ogłoszeń, w drugim zaś — w Gazecie Urzędowej.

Przeciw postanowieniu Prowincjonalnej Rady Zarządzającej lub dekretu ministra przysługuje zainteresowanym osobom, w ciągu dni 15 od daty ich ogłoszenia, prawo rekursu do Rządu Królewskiego.

Art. 24.

Minister Korporacyj ustanawia normy obowiązujących opłat również w wypadkach, gdy ze względu na rodzaj pracy lub charakter przedsiębiorstwa nie dają się one ustalić na podstawie wynagrodzenia za jeden dzień pracy.

Art. 25.

Każde stowarzyszenie sporządza wykazy osób, płacących składki, podzielonych według gmin, będących miejscem ich zamieszkania.

Wykazy te powinny wisieć przynajmniej w ciągu jednego miesiąca od dnia ogłoszenia dekretu na tablicy w przedsionku gminy.

W ciągu następnego miesiąca osobom, płacącym składki, przysługuje prawo reklamacji z powodu niewciągnięcia ich na listę, do Prowincjonalnej Rady Zarządzającej, o ile chodzi o stowarzyszenie, czynne w obrębie jednej prowincji, lub do Ministra Korporacyj, o ile chodzi o stowarzyszenie, czynne w granicach dwu lub więcej prowincyj.

Decyzja Prowincjonalnej Rady Zarządzającej i Ministra jest ostateczna, jednakże w wypadkach i warunkach, przewidzianych w odniesieniu do spraw podatkowych, przysługuje prawo rekursu do instancyj sądowych.

Wykazy sporządzane są na podstawie odnośnych dokumentów, sprawdzonych i niewątpliwych. Nabierają one mocy obowiązującej na podstawie dekretu Prefekta. Prawo rekursu od nich do Prefekta przysługuje jedynie w wypadkach stwierdzenia błędu zasadniczego.

Art. 26.

Pobieranie składek jest powierzone poborcom podatkowym, wraz z przywilejami fiskalnemi i obowiązkiem uznania niepobranego za pobrane.

Poborcy wpłacają składki w terminach i w sposób, określony w art. 80 ustawy o poborze podatków bezpośrednich, zatwierdzonej na mocy Król. Dekretu z 17 października 1922 r. Nr. 1401, na specjalny rachunek bieżący Prefektury w Królewskim Oddziale skarbowym danej prowincji.

Z koleji prefekt zarządza wypłatę tych sum danemu stowarzyszeniu niższego stopnia, oraz stowarzyszeniom wyższego stopnia, którym stowarzyszenie jednostkowe podlega, w stosunku, jaki zostanie ustalony dla każdego z nich na mocy dekretu Ministra Korporacyj, na wniosek najwyższej organizacji wyższego stopnia, której dane stowarzyszenie jednostkowe podlega.

W każdym razie z pobranych tytułem opłat sum potrąca się na rzecz Państwa 10% (dziesięć procent), wpłaconych na specjalny rachunek bieżący Ministerstwa Korporacyj przy Królewskim Wydziale prowincjonalnym skarbowym miasta Rzymu.

Art. 27.

Na mocy statutów mogą być ustanowione i określone cyfrowo dodatkowe opłaty dla członków.

Ściąganiem dodatkowych opłat zajmują się stowarzyszenia.

Art. 28.

Minister Korporacyj może zarządzić dekretem, by ściąganie opłat obowiązujących było dokonywane

również przez stowarzyszenia, przyczem co do podziału sum uzyskanych ma być utrzymana zasada, wyrażona w dwóch ostatnich ustępach art. 26.

ROZDZIAŁ IV.

Art. 29.

Nadzór i opieka.

O ile chodzi o stowarzyszenia, czynne w granicach jednej prowincji, Prefektowi, — o ile chodzi o stowarzyszenia, czynne w granicach dwu lub kilku prowincyj, Ministrowi przysługuje prawo żądania przedstawiania dokumentów i sprawozdań oraz zarządzania rewizyj i wywiadów o stanie działalności stowarzyszeń.

Ministrowi Korporacyj przysługuje w każdym czasie prawo unieważnienia, na skutek doniesień lub z urzędu, uchwał organów stowarzyszeń syndykalistycznych prawnie uznanych, o ile uchwały te okażą się niezgodne z ustawami, regulaminami, statutami oraz istotnemi celami danych Instytucyj.

Art. 30.

Zatwierdzeniu Prowincjonalnej Rady Zarządzającej, lub, w poszczególnych wypadkach, zatwierdzeniu Ministra podlegają:

a) budżet,

b) postanowienia, dotyczące zmian majątku korporacyjnego,

c) wydatki, obowiązujące budżet na okres, przekraczający 5 lat,

d) przepisy i regulaminy dla personelu,

e) przepisy, dotyczące ściągania składek,

f) wypłaty, czerpane z funduszu gwarancyjnego, utworzonego na mocy art. 5 ustawy z 3 kwietnia 1926 roku.

O ile czynniki ustawodawcze i wykonawcze stowarzyszenia zaniedbują wykonywania obowiązków,

powierzonych im na mocy ustawy, regulaminu, statutu lub pozostających w związku z zasadniczemi celami Instytucji, — prefektowi, a w odpowiednich wypadkach Ministrowi przysługuje prawo nakazania wypełnienia niezbędnych czynności, a między innemi również wstawiania wydatków do budżetu oraz wydawania zleceń.

Przeciw postanowieniom Prowincjonalnej Rady Zarządzającej, Prefekta lub Ministra, przysługuje w ciągu 15 dni prawo rekursu do Rządu Królewskiego.

Art. 31.

Prowincjonalna Rada Zarządzająca, działająca w charakterze organu opiekuńczego nad stowarzyszeniami syndykalistycznemi, składa się z: prefekta, przewodniczącego, dwu radców prefektury i czterech członków, mianowanych co dwa lata przez Prowincjonalną Radę Gospodarczą.

TYTUŁ II.

Stowarzyszenia Syndykalistyczne wyższego stopnia (Federacje i konfederacje).

Art. 32.

Stowarzyszenia syndykalistyczne wyższego stopnia (federacje i konfederacje), prawnie uznane, są osobami prawnemi.

Art. 33.

Przeciw odmowie przyjęcia stowarzyszenia niższego stopnia do stowarzyszenia wyższego stopnia przysługuje zawsze, oprócz prawa rekursu, przewidzianego przez statut, również prawo rekursu do Ministra Korporacyj, jako do ostatniej instancji.

W wypadku wykluczenia ze stowarzyszeń wyższego stopnia, stowarzyszeniom niższego stopnia przysługuje ponadto prawo rekursu do Ministra.

Art. 34.

Stowarzyszenia syndykalistyczne dyrektorów technicznych i administracyjnych, innych naczelników urzędów lub biur, pełniących analogiczne czynności, nauczycieli i urzędników, posiadających prokurę, winny wchodzić w skład stowarzyszeń pracodawców.

Stowarzyszenia przedsiębiorstw spółdzielczych winny zależnie od ich istoty i charakteru ich działalności, wchodzić w skład stowarzyszeń syndykalistycznych wyższego stopnia, złożonych z pracodawców lub pracowników. Mogą one ponadto wchodzić w skład urzędu centralnego lub innej prawnie uznanej organizacji, mającej na celu rozwój i postęp spółdzielczości. Przynależność ta nie pociąga za sobą konieczności wglądania w administracyjne, techniczne, i handlowe kierownictwo przedsiębiorstw spółdzielczych, wchodzących w skład stowarzyszenia, z wyjątkiem wypadków, w których ingerencja taka wchodzi w zakres obowiązków stowarzyszenia; winno to być wyraźnie zaznaczone w akcie przystąpienia do zrzeszenia.

Wyodrębnione stowarzyszenia rzemieślników, drobnych handlarzy, pomocników handlowych, właścicieli i bezpośrednich dzierżawców dóbr ziemskich, założone na mocy art. 5 winny wchodzić w skład stowarzyszeń syndykalistycznych wyższego stopnia, złożonych z pracodawców.

Wyodrębnione stowarzyszenia najemników rolnych, utworzone na mocy art. 5, winny wchodzić w skład stowarzyszeń wyższego stopnia, złożonych z pracowników rolnych.

Art. 35.

Cechy i kolegja przedstawicieli zawodów wolnych, istniejące na podstawie art. 2 ust. 2 z 3 kwietnia 1926 r. nie mają prawa tworzyć federacyj ni innych organizacyj wyższego stopnia, jak również wchodzić w skład innych zrzeszeń wyższego stopnia.

Art. 36.

Wszystkie przepisy, dotyczące prawnego uznania stowarzyszeń pojedyńczych, zawarte w artykułach 13, 14 i 15 tytułu I, stosują się również do prawnego uznania stowarzyszeń wyższego stopnia (federacyj i konfederacyj) z następującemi zmianami:

Stowarzyszenia wyższego stopnia, pragnące być prawnie uznane, winny, oprócz statutu i sprawozdania, o których jest mowa w art. 15, przedstawić również wykaz wszystkich stowarzyszeń syndykalistycznych niższego stopnia oraz innych stowarzyszeń i instytucyj, założonych dla celów, wymienionych w ostatnim ustępie art. 4 ustawy z 3 kwietnia 1926 i wchodzących w ich skład, wraz z uwierzytelnionym odpisem aktu przyjęcia, statutu każdej poszczególnej instytucji i zaświadczenia Prefektur Prowincyj, w których każde z tych stowarzyszeń ma swoją siedzibę. To ostatnie winno stwierdzić, iż stowarzyszenia odpowiadają warunkom, wymaganym w art. 1 i 2 ustawy z 3 kwietnia 1926 r. O ile chodzi o stowarzyszenia narodowe, zaświadczenia takie wydaje bezpośrednio Minister Korporacyj.

Wraz z zatwierdzeniem statutu stowarzyszenia wyższego stopnia ma miejsce zatwierdzenie spisu wszystkich stowarzyszeń syndykalitycznych niższego stopnia i wszelkich innych, które przystąpiły do federacji. Ewentualne dalsze zmiany w wykazach zatwierdzane są dekretem królewskim.

Dekretem, na mocy którego zostają prawnie uznane stowarzyszenia syndykalistyczne wyższego stopnia, zostają również prawnie uznane wszystkie w skład tegoż wchodzące stowarzyszenia niższego stopnia, oraz wszelkie inne stowarzyszenia i instytucje, założone dla celów, wyszczególnionych w ost. ustępie art. 4 ustawy z 3 kwietnia 1926 r. i wchodzące w skład danego stowarzyszenia wyższego stopnia; organizacje, w ten sposób prawnie uznane, otrzymują charakter osób prawnych. O ile przystąpienie danej instytucji do stowarzyszenia wyższego stopnia ma miejsce po prawnem uznaniu tego ostatniego, uznanie

prawne takich stowarzyszeń niższego stopnia lub innych organizacyj, dokonuje się na mocy osobnego dekretu, na żądanie prawnie uznanego stowarzyszenia wyższego stopnia.

Art. 37.

O ile na mocy dekretu królewskiego, zatwierdzającego statut stowarzyszenia syndykalistycznego wyższego stopnia (federacji lub konfederacji), nadzór i opieka nad wchodzącemi w jego skład stowarzyszeniami niższego stopnia zostają powierzone federacji, wzgl. konfederacji, ta ostatnia przejmuje wszystkie uprawnienia, przyznane przez ustawę i przez regulamin Prefektowi, Prowincjonalnej Radzie Zarządzającej i Ministrowi. Wyjątek stanowią tu uprawnienia wyraźnie wyszczególnione.

Przyznanie tej delegacji stowarzyszeniom wyższego stopnia może być każdej chwili odwołane na mocy Dekretu Królewskiego po wysłuchaniu opinji Rady Państwa.

Pomimo przyznania tej delegacji stowarzyszeniom wyższego stopnia, Ministrowi Korporacyj, i w granicach danej prowincji, prefektowi przysługuje każdej chwili prawo zażądania bezpośrednio od stowarzyszeń, podlegających nadzorowi stowarzyszeń wyższego stopnia, przedstawienia dokumentów i udzielenia informacyj, oraz przeprowadzenia bezpośrednio dochodzeń i rewizji.

Art. 38

Wszystkie przepisy objęte artykułami: 16, 17, ust. 1, 2, 4 i 5 — 19, 20, 21 i 22 tytułu I odnoszą się również do stowarzyszeń syndykalistycznych wyższego stopnia (federacyj i konfederacyj).

Stowarzyszeniom wyższego stopnia przysługuje prawo ingerencji w kierownictwo administracyjne, techniczne i handlowe, przedsiębiorstw, należących do członków stowarzyszeń jednostkowych, czyli stowarzyszeń pierwszego stopnia, lecz jedynie za ich

zgodą i w wypadkach, granicach i formach, na które wyraziły swą zgodę.

Art. 39.

Stowarzyszeniom syndykalistycznym wyższego stopnia nie przysługuje prawo nakładania opłat na poszczególnych pracodawców lub pracowników.

Zgodnie z treścią statutów mogą być ustanowione opłaty dodatkowe, obciążające stowarzyszenia niższego stopnia, które wchodzą w skład stowarzyszeń wyższego stopnia, i niezależnie od opłat, ustanowionych przez Ministra Korporacyj stosownie do art. 26. Wysokość tych opłat dodatkowych ustanawiana jest w statutach.

Art. 40.

Wszystkie przepisy, dotyczące nadzoru i opieki, zawarte w artykułach: 29, 30 i 31 tytułu I stosują się również do stowarzyszeń syndykalistycznych wyższego stopnia (federacyj i konfederacyj).

Przepisy te stosują się nadto do stowarzyszeń i instytucyj, utworzonych dla celów, wyszczególnionych w art. 4, ust. ostatnim ustawy z 3 kwietnia 1926 roku.

Do tych stowarzyszeń i instytucyj odnoszą się nadto przepisy, dotyczące reformy zarządu oraz zmiany przedmiotu, zawarte w ustawie z 17 czerwca 1890 r. Nr. 6972 i ustawach późniejszych, tę pierwszą zmieniających.

Art. 41.

Mogą być prawnie uznane następujące konfederacje narodowe, obejmujące pewną ilość federacyj narodowych lub stowarzyszeń narodowych, wreszcie lokalnych federacyj i konfederacyj stowarzyszeń syndykalistycznych:

a) dla pracodawców: jedna narodowa konfederacja przemysłowców, jedna narodowa konfederacja rolników, jedna narodowa konfederacja kupców,

jedna konfederacja właścicieli przedsiębiorstw transportowych morskich i powietrznych, jedna narodowa konfederacja właścicieli przedsiębiorstw transportowych lądowych i żeglugi rzecznej, jedna konfederacja narodowa banków;

b) dla pracowników: jedna konfederacja narodowa urzędników i robotników, zatrudnionych w przemyśle, konfederacja urzędników i robotników rolnych, konfederacja urzędników i pracowników handlowych, konfederacja urzędników i robotników, zatrudnionych w przedsiębiorstwach transportów morskich i powietrznych, konfederacja urzędników i robotników, zatrudnionych w przedsiębiorstwach transportów lądowych i żeglugi wewnętrznej; konfederacja narodowa urzędników bankowych;

c) dla osób, uprawiających wolne zawody — narodowa konfederacja zawodów wolnych i artystów.

Mogą ponadto uzyskać prawne uznanie dwie Powszechne Konfederacje, t. j. t) Powszechna Konfederacja Pracodawców i b) Powszechna Konfederacja Pracowników i osób, uprawiających wolne zawody.

Na mocy Dekretu Królewskiego, po wysłuchaniu opinji Rady Ministrów i Narodowej Rady Korporacyjnej, mogą nadto być uznane prawnie, w miarę potrzeby, inne konfederacje narodowe lub inne konfederacje powszechne.

TYTUŁ III.

Centralne organy związkowe lub korporacyjne.

Art. 42.

Organy łączności, przewidziane w art. 3 ustawy z 3 kwietnia 1926 r., posiadają charakter narodowy. Zadanie ich polega na łączeniu narodowych organizacyj syndykalistycznych różnorodnych czynników produkcji, pracodawców, pracowników umysłowych i fizycznych, zatrudnionych w pewnej określonej ga-

łęzi wytwórczości lub w jednej, wzgl. kilku określonych kategorjach przedsiębiorstw.

Połączone w ten sposób organizacje tworzą korporację.

Korporacje tworzą się na podstawie dekretu Ministra Korporacyj.

Przepisy, dotyczące funkcyj, powierzanych Administracji Morskiej odnośnie do marynarzy i pracowników portowych, pozostają bez zmiany, o ile odpowiadają one całkowicie lub częściowo funkcjom, przewidzianym dla organów korporacyjnych w ustawie z 3 kwietnia 1926 r. lub w niniejszem rozporządzeniu wykonawczem.

Art. 43.

Korporacja nie posiada osobowości prawnej, lecz stanowi organ administracji państwowej.

Atrybucje i władze korporacji są określone w dekrecie, powołującym ją do życia. W tymże dekrecie zawarte są przepisy co do jej organizacji oraz kompetencji jej urzędów centralnych i lokalnych.

Wydatki, związane z działalnością organów korporacyjnych, ponosi państwo i pokrywane są one z opłat członkowskich, nakładanych przez stowarzyszenia i wpływających do skarbu państwa.

Art. 44.

Celem należytego wypełnienia zadań, organom korporacyjnym przysługuje prawo:

a) zażegnywania sporów, mogących powstać pomiędzy połączonemi organizacjami oraz ogłaszania przepisów, przewidzianych w art. 10 ustawy z 3 kwietnia 1926 roku;

b) budzenia, zachęcania i materjalnego popierania wszelkiej inicjatywy, mającej na celu harmonizowanie poszczególnych dziedzin wytwórczości i udoskonalenie jej organizacji;

c) zakładania biur pośrednictwa pracy w miejscowosciach, w których okaże się tego potrzeba; w miejscowościach, gdzie takie biura istnieją, może być zakazane pośrednictwo prywatne oraz prowadzenie innych biur pośrednictwa pracy, nie naruszając jednak poszczególnych przepisów ustawy i regulaminu, normujących te sprawy;

d) regulowania nauczania i praktyki zawodowej (w terminatorstwie i t. p.) drogą ustanawiania ogólnych norm obowiązujących i czuwania nad ich przestrzeganiem. Do przepisów stosują się wszelkie rozporządzenia, dotyczące zbiorowych umów o pracę.

Art. 45.

We wszystkich sprawach, dotyczących zawierania zbiorowych umów o pracę, stowarzyszenia, zjednoczone za pośrednictwem organów korporacyjnych, są autonomiczne; organy te mogą jedynie interwenjować celem usiłowania załagodzenia ewentualnych sporów — w myśl art. 17 ustawy z 3 kwietnia 1926 r.; wyjątek stanowi również prawo ogłaszania przepisów, przewidzianych w art. 3 wspomnianej ustawy.

Art. 46.

Przewodniczących organów korporacyjnych mianuje i odwołuje na podstawie dekretu Minister Korporacyj. Każda korporacja posiada Radę, złożoną z delegatów organizacyj, w niej zgrupowanych. Liczba przedstawicieli organizacyj pracodawców w Radzie winna być równa łącznej liczbie przedstawicieli organizacyj pracowników umysłowych i fizycznych.

Sposób mianowania wspomnianych delegatów, atrybucje Rady oraz zakres władzy przewodniczącego określa dekret, ustanawiający organ korporacyjny.

Ten ostatni w każdym razie bezpośrednio podlega Ministrowi Korporacyj.

TYTUŁ IV.

Zbiorowe umowy o pracę i stosowane do nich przepisy.

Art. 47.

Prawo zawierania zbiorowych umów o pracę przysługuje stowarzyszeniom syndykalistycznym prawnie uznanym.

Zbiorowe umowy o pracę, zawarte nie przez stowarzyszenia syndykalistyczne prawnie uznane, są nieważne.

Art. 48.

W zbiorowej umowie o pracę winno być wskazane przedsiębiorstwo, względnie przedsiębiorstwa lub kategorja przedsiębiorstw i pracowników, do których umowa się odnosi, oraz granice terytorjum, na którem obowiązuje.

O ile brakuje tych danych, umowa zbiorowa obowiązuje wszystkich pracodawców i wszystkich pracowników, reprezentowanych przez stowarzyszenie, zawierające umowę, zgodnie z art. 5 ustawy z 3 kwietnia 1926 roku.

Art. 49.

Umowa zbiorowa winna pod rygorem nieważności być podpisana przez legalnych przedstawicieli stowarzyszeń lub przez osoby, posiadające specjalne pełnomocnictwa.

Umowa zbiorowa może być zawarta z tem zastrzeżeniem, iż będzie zatwierdzona przez organy odnośnych stowarzyszeń, upoważnione do tego na podstawie statutów.

W tych wypadkach umowa niezatwierdzona może być unieważniona.

Art. 50.

W statutach stowarzyszeń wyższego stopnia (federacyj i konfederacyj) może być zawarte postanowienie, iż zbiorowe umowy o pracę, zawierane przez należące do nich stowarzyszenia, winny być uprzednio przez nie zatwierdzane.

W tym wypadku umowy, zawierane bez takiego zatwierdzenia, mogą być unieważnione.

Zatwierdzenie to może być udzielone ogólnie i obejmować pewien oznaczony okres czasu oraz jedną lub większą ilość kategoryj pracodawców lub pracowników.

Art. 51.

Zbiorowe umowy o pracę nabierają mocy dopiero po ich złożeniu u odnośnych władz i ogłoszeniu, stosownie do art. 10 ustawy z 3 kwietnia 1926 r. Umowy o pracę, zawierane przez stowarzyszenia, obejmujące swą działalnością dwie lub więcej prowincyj, winny być składane w Ministerstwie Gospodarstwa Narodowego oraz w Ministerstwie Korporacyj.

Umowy, nieważne ze względu na treść lub formę, nie będą ogłaszane. Przeciwko odmowie ogłoszenia umowy przysługuje prawo rekursu do trybunału pracy, który wydaje orzeczenie jako Izba doradcza (Camera di Consiglio), po wysłuchaniu opinji prokuratora i ogłasza wyrok umotywowany.

Wyroki polubowne, zapadłe w sprawie zbiorowych zatargów o pracę, będą ważne o tyle, o ile zostaną złożone i ogłoszone zgodnie z przepisami, zawartemi w poprzednim ustępie niniejszego artykułu. Ten sposób złożenia zastępuje sposób złożenia, przewidziany w art. 24 Kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 52.

Nie mogą być zawierane zbiorowe umowy, dotyczące takich stosunków pracy, które na mocy ustawy

czy regulaminu, lub na podstawie klauzuli układu, lub umowy, normowane są przez władzę publiczną.

Również nie mogą być zawierane zbiorowe umowy, dotyczące stosunków pracy w zakresie służby osobistej lub służby domowej.

Umowy zbiorowe, zawarte wbrew powyższym przepisom, są nieważne.

Art. 53.

Po upływie terminu, na który zbiorowa umowa o pracę została zawarta, automatycznie przedłuża się ona na taki sam okres czasu, o ile nie zostanie wypowiedzianą przez jedną ze stron w terminie, przewidzianym w umowie, a w braku tego, na dwa miesięce przed upływem terminu. O ile po upływie pierwszego terminu nie zostanie umowa wypowiedziana we właściwym czasie, przedłuża się ona powtórnie na dalszy okres czasu i tak dalej.

Wypowiedzenie winno być zakomunikowane stronie przeciwnej i ogłoszone w prowincjonalnym dzienniku ogłoszeń sądowych, o ile chodzi o umowę, ważną w granicach jednej prowincji, lub w Gazecie Urzędowej, o ile chodzi o wszelkie inne umowy.

Art. 54.

Indywidualne umowy o pracę, zawierane przez poszczególnych pracodawców i pracowników, podlegających umowie zbiorowej, winny być przystosowane do przepisów, zawartych w tej ostatniej.

Niezgodne z temi przepisami klauzule indywidualnych umów o pracę, zawartych przed lub po zawarciu umowy zbiorowej, będą zastąpione, w myśl ustawy, przez klauzulę umowy zbiorowej, chyba, że okażą się korzystniejsze dla pracowników.

Tę samą moc posiadają zbiorowe umowy o pracę w stosunku do regulaminów fabrycznych.

Art. 55.

Stowarzyszenia, które zawarły umowę zbiorową, ponoszą odpowiedzialność za szkody, spowodowane przez niewypełnienie zobowiązań, zaciągniętych na mocy tejże umowy.

Odpowiedzialność za niewypełnianie zobowiązań przez osoby związane umową — niezależnie od tego czy są, czy nie są ich członkami — ponoszą stowarzyszenia jedynie w wypadkach, gdy zaniedbają uczynić wszystko, co leży w ich mocy, aby treść umowy była ściśle przestrzegana. W stosunku do członków stowarzyszenia obowiązanie są użyć władzy dyscyplinarnej, nadanej im przez statuty.

O ile na mocy umowy zbiorowej jest wyraźnie postanowione, iż stowarzyszenie gwarantuje za jej przestrzeganie, — to ostatnie, jako solidarny poręczyciel, ponosi odpowiedzialność osobistą za niewypełnienie zobowiązań, przyjętych przez osoby, związane umową.

Art. 56.

Przysługująca centralnym organom korporacyjnym władza ustanawiania ogólnych warunków pracy w myśl artykułu 10 ustawy z 3 kwietnia 1926 r. jest zależna od zgody wszystkich stowarzyszeń połączonych. Może ona być im nadana od początku przez statuty.

Organy korporacyjne uchwalają przepisy, kierując się poczuciem słuszności i godząc interesy pracodawców z interesami pracowników, oraz przystosowując zarówno jedne, jak i drugie, do wyższych ogólnych celów wytwórczości.

Powyższe uchwały nie podlegają dyskusji. Z drugiej strony połączonym stowarzyszeniom przysługuje prawo uchylenia się od ustanowionych norm drogą bezpośredniego zawarcia zbiorowej umowy o pracę.

Art. 57.

Przepisy, uchwalone przez organy korporacyjne, posiadają znaczenie zbiorowej umowy o pracę, za-

wartej między zainteresowanemi połączonemi stowarzyszeniami, i podlegają wszelkim rozporządzeniom.

Z chwilą ogłoszenia powyższych przepisów podlegają unieważnieniu lub odpowiednim zmianom umowy zbiorowe, obowiązujące połączone stowarzyszenia, o ile okażą się one w całości lub częściowo sprzeczne z wyżej wymienionemi przepisami.

Art. 58.

Zbiorowe umowy o pracę i normy równoznaczne, jak również wymagane dla ich zawarcia lub uchwalenia akty, są wolne od opłat stemplowych i rejestracyjnych.

Art. 59.

W wypadkach rozwiązania lub cofnięcia prawnego uznania jednego ze stowarzyszeń, zawierających zbiorową umowę, majątek tego stowarzyszenia przeznacza się na pokrycie zobowiązań, wynikających z umowy zbiorowej w czasie jej trwania i w ciągu roku następnego.

Rozwiązanie lub cofnięcie prawnego uznania danego stowarzyszenia nie wpływa na zmianę praw, wynikających z umowy zbiorowej dla wszystkich osób i stowarzyszeń, dla których umowa była ważna na mocy ustawy.

W powyższych wypadkach każdemu z zainteresowanych przysługuje prawo, odnośnie do spraw, dotyczących jego osoby, wymówienia umowy w sposób i na warunkach, jak to jest ogólnie przyjęte.

Art. 60.

W przedmiocie zbiorowych umów o pracę, nie podlegających postanowieniom ustawy z 3 kwietnia 1926 oraz niniejszym przepisom, stosują się ogólnie obowiązujące przepisy prawne.

TYTUŁ V.

O zbiorowych zatargach pracy.

Rozdział I.

O ustanowieniu sądownictwa pracy.

Art. 61.

Wniosek co do wciągnięcia na listę obywateli, mających pełnić czynności biegłych doradców w sądownictwie pracy, zgłaszają dla każdej prowincji Prowincjonalne Rady Gospodarcze. Zgłoszeni obywatele zostaną podzieleni na grupy i podgrupy, stosownie do różnych rodzajów przedsiębiorstw, istniejacych w okręgu danego Sądu.

Wnioski te przekazują się kompetentnym centralnym organom korporacyjnym, które, po zasięgnięciu niezbędnych informacyj, mogą wprowadzić do nich zmiany lub uzupełnienia według swego uznania.

W miejscowościach, w których nie zostały utworzone organy korporacyjne, wnioski Prowincjonalnych Rad Gospodarczych przesyła się wprost do Sądu Apelacyjnego.

Art. 62.

Po otrzymaniu wniosków i po wysłuchaniu opinji Przewodniczącego Trybunału Pracy Pierwszy Prezes Sądu Apelacyjnego układa listę obywateli, którzy mają sprawować czynności doradców biegłych.

Listę wywiesza się w siedzibie Sądu Apelacyjnego oraz w siedzibach prefektur wszystkich prowincyj, znajdujących się w danym okręgu.

W ciągu dni 15 od daty wywieszenia listy stowarzyszeniom, prawnie uznanym, przysługuje prawo reklamacji przeciwko jej składowi.

Reklamacje podaje się do wiadomości zainteresowanych a decyzję w tej sprawie wydaje Sąd Apelacyjny w sekcjach połączonych.

W tym wypadku w skład połączonych sekcyj wchodzą: Pierwszy Prezes, Prezes specjalnej sekcji działającej w charakterze Trybunału Pracy, oraz 5 radców sądowych, z których dwaj są przydzieleni do Trybunału Pracy a trzej pozostali należą do pierwszej sekcji, i są wyznaczeni przez Pierwszego Prezesa.

Sekcje połączone wyrokują jako Izba Doradcza (Camera di Consiglio), po uprzedniem rozpatrzeniu pisemnych wniosków osób zainteresowanych.

Przeciw wyrokowi w ciągu dni 15 przysługuje prawo rekursu do Sądu Kasacyjnego, z powodu pogwałcenia prawa.

Art. 63.

Przepisy, zawarte w dwu poprzedzających artykułach, mają również zastosowanie do rewizyj, odbywających się co dwa lata.

Art. 64.

Nie mogą być wpisane na listę osoby, które nie są obywatelami italskimi, które nie ukończyły 25 lat życia i przeciw którym podniesione były jakiekolwiek zarzuty pod względem moralnym lub politycznym, wreszcie, które nie posiadają dyplomu uniwersyteckiego lub równoważnego stopnia naukowego.

Co do świadectwa studiów, mogą stanowić wyjątek osoby, które, pracując w pewnej dziedzinie, odznaczyły się w niej wybitną biegłością i znajomością rzeczy.

Osoby te zostają wciągnięte na listę na podstawie umotywowanego zarządzenia Pierwszego Prezesa.

Na listę mogą być również wciągnięci urzędnicy państwowi i urzędnicy instytucyj użyteczności publicznej.

Art. 65.

Obywatele, powołani do pełnienia czynności sądowych w charakterze biegłych - doradców sądu pracy, pobierają wynagrodzenie w kwocie lirów 100 za każdy dzień pełnienia czynności oraz zwrot kosztów przejazdu i pobytu w wysokości, ustanowionej dla Radców Sądu Apelacyjnego.

Art. 66.

Spis radców - biegłych przy Sądzie Pracy sporządza co roku Pierwszy Prezes po wysłuchaniu opinji wspomnianego Sądu, i wybierając ich z pośród obywateli, wciągniętych na listę, o której była mowa w poprzedzających artykułach.

Prawo wyznaczania radców - biegłych, wchodzących w skład kolegjum sędziowskiego, dla każdej sprawy zosobna, przysługuje przewodniczącemu Sądu Pracy.

Przewodniczącemu Sądu Pracy przysługuje w każdym czasie prawo żądania od Pierwszego Prezesa przydzielenia do Kolegjum jednego lub kilku biegłych poza spisem biegłych, wchodzących w skład sekcji. W takich wypadkach przewodniczący wybiera ich z pośród osób, wciągniętych na listę ogólną.

W wyjątkowych wypadkach i za zgodą stron zainteresowanych, Pierwszy Prezes może wybierać biegłych również z pośród osób, nie wciągniętych na listę ogólną.

Art. 67.

W sprawach zawieszenia w czynnościach i wykluczenia sędziów ze składu specjalnej sekcji Sądu Apelacyjnego, urzędującego w charakterze Sądu Pracy, mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego.

Żądania w tym przedmiocie rozpatruje Sąd Apelacyjny.

W sprawach zawieszenia w czynnościach radców - biegłych również obowiązują przepisy Kodeksu postępowania cywilnego. Żądania w tym przedmiocie rozpatruje Kolegjum, złożone wyłącznie z sędziów.

Rozdział II.

O działalności i zakresie kompetencji.

Art. 68.

W wypadkach zatargów, wynikających ze zbiorowych stosunków pracy, akcję prowadzi prawnie uznane stowarzyszenie pierwszego lub wyższego stopnia.

O ile wymaga tego dobro publiczne, sprawę może wszcząć również prokurator. W tych wypadkach zainteresowanemu stowarzyszeniu syndykalistycznemu przysługuje prawo interwencji sądowej.

Zainteresowanemu stowarzyszeniu syndykalistycznemu wyższego stopnia przysługuje prawo wmieszania się do akcji sądowej, wszczętej przez stowarzyszenie niższego stopnia lub przeciw niemu, i odwrotnie.

Art. 69.

Stowarzyszenia występują w sądzie w osobie swego przewodniczącego lub sekretarza, będącego ich przedstawicielem, zgodnie z art. 7 ustawy z 3 kwietnia 1926 r., względnie w osobie specjalnego pełnomocnika.

Art. 70.

O ile jest to możliwe, specjalny pełnomocnik, przewidziany w art. 17 ustawy z 3 kwietnia 1926 r. jest wyznaczony z pośród pracodawców i pracowników, zainteresowanych w danym sporze, i posiadających kwalifikacje, wymagane w art. 1 tejże ustawy.

Takiemu pełnomocnikowi nie wolno uchylać się od powierzonych mu obowiązków pod rygorem wynagrodzenia szkód, mogących wyniknąć z jego odmowy.

Poszczególni zainteresowani, zgodnie z art. 17, mogą w maksymalnej liczbie trzech osób, występować w charakterze interwenjentów w sądzie. Zainteresowanym przysługuje prawo interwencji w większej liczbie za pośrednictwem specjalnego pełnomocnika.

Art. 71.

Sprawy o zatargi, pozostające w związku ze stosowaniem umów zbiorowych i innych istniejących przepisów, są wytaczane przeciw prawnie uznanemu stowarzyszeniu, reprezentującemu pracodawców i pracowników, którzy podlegają danym umowom lub przepisom i są obowiązani do ich przestrzegania. Sprawy o zatargi, dotyczące układania nowych warunków pracy, są wytaczane przeciw prawnie uznanemu stowarzyszeniu, reprezentującemu pracodawców i pracowników, dla których mogą być ustanowione nowe warunki pracy.

Wytaczanie spraw, będących w związku z układaniem nowych warunków pracy, jest dopuszczalne nawet w wypadkach, gdy umowa zbiorowa była już poprzednio zawarta—i przed upływem terminu, w niej ustanowionego, jeżeli zostałaby stwierdzona znaczna zmiana w stanie rzeczy w porównaniu ze stanem, jaki istniał w czasie zawarcia umowy.

Art. 72.

Podanie składa się do Sądu Apelacyjnego, w którego okręgu stosunki pracy spowodowały zatarg.

W sprawach spornych, dotyczących stosunków pracy, które podlegają jurysdykcji dwu lub kilku Sądów Apelacyjnych, podanie składa się do Sądu Apelacyjnego w Rzymie.

Rozdział III.

O postępowaniu sądowem.

Art. 73.

Strony mogą występować w sądzie osobiście lub przez swego prawnego pełnomocnika; towarzyszyć im mogą jeden tylko adwokat i jeden lub kilku doradców technicznych; liczbę tych ostatnich, o ile jest ona nadmierna dla danej sprawy, sędzia obowiązany jest ograniczyć.

W każdym wypadku i w każdem stadjum procesu może on zarządzić osobiste stawiennictwo stron.

Art. 74.

Prośba o rozstrzygnięcie zbiorowych zatargów o pracę wnosi się w formie podania, podpisanego przez stronę lub przez jej pełnotmocnika, ze wskazaniem:

a) stowarzyszenia, wnoszącego podanie, nazwiska osoby, działającej w jego imieniu, i ewentualnie pełnomocnika, reprezentującego stowarzyszenie;

b) stowarzyszenia lub grupy pracodawców, wzgl. pracowników, przeciw której wnosi się skargę;

c) przyczyny i przedmiotu skargi;

d) wykazu akt i dokumentów, na których jest ona oparta.

Jeżeli skargę wnosi prokurator, winny w niej być wymienione: zainteresowane stowarzyszenia, wzgl. grupy pracodawców lub pracowników, przyczyna i przedmiot skargi, wnioski ostateczne prokuratora, wreszcie wykaz akt i dokumentów.

Art. 75.

Skarga winna być wniesiona do kancelarji Sądu Apelacyjnego wraz z aktami i dokumentami, służącemi na jej poparcie. Urzędnik kancelarji, zanotowawszy na niej datę otrzymania, przekazuje ją niezwłocznie przewodniczącemu Sądu Pracy.

Art. 76.

Przewodniczący Sądu Pracy w przeciągu 24 godzin od chwili wniesienia sprawy, wyznacza decyzją, wypisaną u dołu podania, datę przesłuchania, na które strony winny stawić się w sądzie, termin, w którym strona pozwana winna dać powodowi odpowiedź, którą należy złożyć w kancelarji wraz z własnemi aktami i dokumentami, a w razie potrzeby mianuje specjalnego pełnomocnika w myśl art. 17 ustawy z 3 kwietnia 1926.

Odpis podania i decyzja przesyła się z urzędu listem poleconym i za pokwitowaniem z odbioru stronom lub specjalnemu pełnomocnikowi, mianowanemu stosownie do art. 17-go ustawy, oraz podaje się do wiadomości prokuratora.

Ponadto, wyciąg i decyzję staraniem kancelarji ogłasza się bezpłatnie w prowincjonalnej gazecie ogłoszeń sądowych, jeżeli zatarg obchodzi tylko pracodawców i pracowników danej prowincji, w innych zaś wypadkach — w Gazecie Urzędowej Królestwa Italji.

Art. 77.

Zawiadomienie stron może być pominięte, o ile żądają one zgodnie rozstrzygnięcia sporu.

Prośba o rozstrzygnięcie sporu może być złożona w formie podania, podpisanego przez wszystkie strony zainteresowane i zawierającego dane, wyszczególnione w art. 74.

Prośba o rozstrzygnięcie sporu może być również zgłoszona ustnie; w tym wypadku pisarz sądowy sporządza protokuł, zawierający wszystkie wyżej wymienione szczegóły, a przewodniczący Sądu Pracy wypisuje swą decyzję pod tekstem protokułu.

Art. 78.

Interwencję osób trzecich, o ile jest ona wogóle dopuszczalna, należy zgłosić w terminie przynajmniej

trzech dni, poprzedzających termin, wyznaczony dla stawienia się stron.

W podaniu interwencyjnem osób trzecich winny być wskazane: imiona, nazwiska i miejsce zamieszkania osób interwenjujących, oraz stron, spór prowadzących, motywy, uzasadniające interwencję oraz żądanie stron interwenjujących. Podanie to składa się wraz z aktami i odnośnemi dokumentami w Kancelarji Sądu Apelacyjnego, a następnie podaje się je do wiadomości i ogłasza w sposób wskazany w art. 76, wreszcie komunikuje prokuratorowi.

Art. 79.

W dniu, wyznaczonym na przesłuchanie stron, stają one przed przewodniczącym Sądu, przy udziale prokuratora.

Strona pozwana przedewszystkiem winna:

a) oświadczyć, czy uznaje żądanie strony powodowej, czy też domaga się oddalenia go,

b) wypowiedzieć się w sprawach, dotyczących kompetencji Sądu, zdolności procesowej strony pozywającej, samej procedury i wszelkich innych kwestyj wstępnych.

Z koleji strona powodowa winna:

a) oświadczyć, czy popiera, czy też zrzeka się swego żądania;

b) wypowiedzieć się w sprawach, dotyczących kompetencji sędziego, zdolności procesowej strony pozwanej i innych kwestyj wstępnych.

O ile interwenjują jedna lub więcej osób trzecich, winny one oświadczyć, czy popierają swe żądania, oraz wypowiedzieć się co do spraw, wymienionych pod literą b) ustępów poprzednich.

O ile sprawy, wymienione pod literą b), nie zostały poruszone na pierwszej rozprawie, strona traci prawo podnoszenia ich na rozprawach następnych, chyba, że są to sprawy, które Sąd może poruszać z urzędu.

Art. 80.

Jeżeli spór stron trwa, Przewodniczący winien przedewszystkiem starać się doprowadzić do sprawiedliwej ugody. Próby te winien on ponawiać w czasie rozprawy, ilekroć nadarzy się ku temu sposobność.

Z osiągniętej ugody sporządza się protokuł, który zastępuje umowę zbiorową.

O ile ugoda nie dochodzi do skutku, Przewodniczący odsyła strony do Kolegjum sędziowskiego na ponowne presłuchanie, które winno odbyć się w terminie najwyżej dziesięciodniowym. Jednocześnie mianuje on biegłych — doradców oraz referenta sprawy.

Stronom pozostawia się termin trzydniowy dla złożenia wniosków na piśmie; wnioski te następnie komunikowane są innym stronom i prokuratorowi.

W swych wnioskach strony mogą jedynie zmniejszać żądania, zawarte w podaniu, wszczynającem proces, w odpowiedzi i w akcie interwencji; natomiast nie mogą one pod żadnym pozorem rozszerzać ich i wprowadzać do nich zasadniczych zmian.

Terminy, ustanowione w niniejszym artykule, nie mogą być pod żadnym pozorem odroczone.

Art. 81.

Na posiedzeniu Kolegjum, po wysłuchaniu referenta, stron i prokuratora:

a) w pierwszej linji rozstrzyga ewentualne wątpliwości, przewidziane w art. 79 pod lit. b.

b) zarządza — w razie potrzeby z urzędu—środki, które uzna za niezbędne dla zbadania sprawy, nie wyłączając dostarczenia brakujących dokumentów, żądając aby strony podały przyczyny, dla których nie zostały dostarczone one wcześniej. Nadto określa ono sposoby i czas, w którym mogą być stosowane i zarządzone środki i mianuje, o ile wymaga tego charakter lub zawiłość badań, jednego lub kilku doradców technicznych, którzy dopomagają mu w pro-

wadzeniu przewodu, w poszczególnych czynnościach, pozostających w związku z przewodem,

c) o ile nie zostało zarządzone śledztwo, roztrząsa meritum sprawy.

Rozprawa i decyzje mają miejsce oddzielnie dla każdego z punktów wymienionych pod a), b) i c). Kolegjum może zarządzić, by przedmiotem rozprawy i decyzji były wszystkie lub niektóre z tych punktów.

Wszelkie decyzje zapadają niezwłocznie w Izbie sądowej, a tekst ich winien być odczytany na publicznem posiedzeniu.

O ile jedno posiedzenie okaże się niewystarczające dla zakończenia procesu, można je przełożyć na jedno lub kilka dalszych posiedzeń, następujących jedno po drugiem.

Dalsze odroczenia są bezwzględnie niedopuszczalne.

Art. 82.

Ustalenie dowodów może być przeprowadzone przez całe kolegjum, wzgl. przez jednego lub kilku jego członków, którym to zostało specjalnie powierzone.

Przy ustalaniu dowodów obecny jest zawsze prokurator.

Art. 83.

O ile strony nie wyrażają swej zgody na inny sposób ustalania dowodów co do możliwości gospodarczych przedsiębiorstwa i kosztów wytwórczości, dowody te mogą być ustalane tylko na podstawie aktów i dokumentów, przedstawionych przez strony i ogłoszonych, w drodze przesłuchania stron, badania sądowego i zeznań obywateli biegłych, niezainteresowanych w danem przedsiębiorstwie.

Art. 84.

Po ukończniu przewodu kolegjum, wzgl. sędzia delegowany, wzywa strony do stawienia się, w celu

wysłuchania wyroku w danej sprawie, na posiedzenie, które winno odbyć się w terminie najdalej dziesięciodniowym.

O ile zostało zarządzone jedynie dostarczenie dokumentów, termin posiedzenia ustala się odrazu w temże zarządzeniu.

Stronom przysługuje termin pięciodniowy, licząc od daty ukończenia badania, dla złożenia własnych wniosków pisemnych i podania ich do wiadomości drugiej strony; wnioski te winny być również zakomunikowane prokuratorowi.

Terminy, ustalone w niniejszym arykule, nie mogą ulegać odroczeniu.

Na końcowem posiedzeniu kolegjum wydaje wyrok po wysłuchaniu stron i prokuratora.

Do posiedzenia końcowego i do wyroku stosują się przepisy, przytoczone w ostatnich trzech ustępach art. 81.

Art. 85.

Po zbadaniu częściowem lub całkowitem danego zatargu, sąd ogłasza wyrok. Ogłasza on wyrok wtedy również, gdy z braku kompetencji w danej sprawie lub z innej przyczyny jest zmuszony orzec, iż nie może rozstrzygnąć sporu.

Po załatwieniu sprawy, dotyczącej procesu, sąd wydaje odnośne zarządzenie.

Zarządzenia mogą ulegać odwołaniu lub zmianom.

Zarządzenia ogłasza się bez podania motywów. Motywy wyroku zostają podane w krótkiem streszczeniu, zawsze z uwzględnieniem przepisów art. 83.

Oryginał wyroku, podpisany przez sędziów i przez pisarza sądowego, składa się w kancelarji nie później, niż w dziesięć dni po rozprawie.

Kancelarja przesyła stronom urzędowo odpis wyroku listem poleconym za zwrotnem pokwitowaniem. Wyrok podaje się również do wiadomości prokuratora.

Art. 86.

O ile strona powodowa lub strona pozwana nie stawi się na którąkolwiek z rozpraw, sprawę skreśla się z wokandy, chyba że prokurator zażąda dalszego jej prowadzenia w nieobecności stron.

Jeżeli stawi się tylko jedna strona, rozprawa toczy się w nieobecności drugiej strony.

Jeżeli jedna ze stron stawi się dopiero w czasie przewodu, stronie tej przysługuje prawo przedstawienia swych motywów i wniosków, lecz decyzje i zarządzenia, poprzednio wydane, zachowują swą moc.

Rozdział IV.

O wyrokach i zaskarżeniach.

Art. 87.

Wyrok, ogłoszony w sprawie zbiorowych stosunków pracy i ustanawiający nowe stosunki pracy, ma wszystkie skutki umowy zbiorowej. Wyrok ogłasza się zgodnie z treścią pierwszego ustępu art. 51 i stosują się do niego postanowienia artykułów: 52, 53, 54, 55 i 59 niniejszego dekretu.

O ile po zapadnięciu wyroku w sprawie indywidualnego zatargu pracy, zapadnie wyrok sądu pracy w sprawie zbiorowych stosunków pracy, wiążących strony, i jeżeli jest on niezgodny z pierwszym, każdej ze stron, jak również prokuratorowi, przysługuje prawo zwrócenia się do Sądu Pracy o unieważnienie tego wyroku.

Wyroki ogłoszone z prawem apelacji lub bezapelacyjnie przez którykolwiek z organów sądowych w sprawie indywidualnych stosunków pracy i sprzeczne ze zbiorową umową pracy, lub niezgodne z prawnie ogłoszonym wyrokiem sędziego pracy, mogą być zaskarżone przez każdą ze stron i przez prokuratora, którym w ciągu piętnastu dni od daty ich ogłoszenia przysługuje prawo wniesienia odwołania do Sądu Pracy.

W razie uchylenia wyroku lub wniesienia odwołania, Sąd Pracy rozstrzyga ponownie sprawę merytorycznie.

Art. 88.

Wyroki Sądu Pracy podlegają odwołaniu, rewizji lub kasacji.

Odwołanie od wyroków ma miejsce zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego, lecz termin wniesienia odwołania jest ograniczony do dni piętnastu.

Art. 89.

W razie ujawnienia nowych faktów, strona i prokurator mogą domagać się od Sądu wyrokującego rewizji wyroku, nawet po jego uprawomocnieniu się.

W wypadkach oddalenia żądania rewizji, strona, która je zgłosiła, winna będzie zapłacić koszta w wysokości do 10.000 lirów.

Art. 90.

Od wyroków Sądu Pracy można odwołać się do Królewskiego Trybunału Kasacyjnego w ciągu piętnastu dni od daty ich ogłoszenia. Dopuszczalne jest również odwołanie prokuratora w tymże terminie. Decyzje w kwestjach wstępnych są zaskarżalne narówni z wyrokami w kwestjach zasadniczych. Termin zaskarżenia ich liczy się od daty ich ogłoszenia.

Prokuratorowi Naczelnemu Sądu Kasacyjnego przysługuje prawo rekursu, w obronie prawa przeciw wyrokom Sądu Pracy, zgodnie z art. 519 kodeksu postępowania cywilnego.

Zgodnie z przepisami o stopniach służbowych w sądownictwie, według których prokurator podlega, w myśl obowiązującej ustawy o organizacji sądownictwa, Ministrowi Sprawiedliwości, temu ostatniemu przysługuje prawo zobowiązania Naczelnego Prokuratora Trybunału Kasacyjnego, na mocy

specjalnego dekretu, do śledzenia i uzgadniania czynności Prokuratora w sądach Apelacyjnych w sprawach, dotyczących zbiorowych zatargów pracy, oraz komunikowania mu według swego uznania uwag i wniosków.

Art. 91.

W razie uchylenia wyroku Sąd Pracy, do którego sprawa została ponownie skierowana, winien bezwzględnie zastosować się do decyzji Sądu Kasacyjnego co do tych przepisów prawa, na których ta decyzja została oparta.

TYTUŁ VI.

O stowarzyszeniach osób lub przedsiębiorstw, zależnych od Państwa, lub innych instytucyj prawnopublicznych.

Art. 92.

Stowarzyszenia, zawiązywane przez osoby, zależne od Państwa, Prowincyj, Gmin, publicznych instytucyj dobroczynności i innych instytucyj, wyszczególnionych w drugim ustępie art. 3 niniejszego rozporządzenia, winny, jeśli ich powstanie jest prawnie uznane, uzyskać zatwierdzenie na mocy: a) dekretu Szefa Rządu w porozumieniu z Ministrem, któremu stowarzyszone osoby podlegają, o ile chodzi o stowarzyszenia osób, podległych Państwu; b) dekretu Ministra Spraw Wewnętrznych, o ile chodzi o stowarzyszenia osób, podległych instytucjom lokalnym, działającym w granicach dwu lub więcej prowincyj c) dekretu Prefekta, o ile chodzi o stowarzyszenia osób, podległych instytucjom lokalnym, działającym w granicach jednej prowincji. Od stowarzyszeń tych wymagane jest zachowanie warunków, wymienionych w art. 1 ustawy z 3 kwietnia 1926 r.

Zarówno stowarzyszenia niższego, jak i wyższego stopnia, w skład których wchodzą jednocześnie osoby, podległe Państwu, oraz innym urzędom administracyjnym i związkom prawno-publicznym, winny zawsze być zatwierdzone na mocy dekretu Szefa Rządu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i z innymi zainteresowanymi ministrami.

Dla każdej poszczególnej kategorji urzędników może być zatwierdzone jedno tylko stowarzyszenie.

Zatwierdzenie nie pociąga za sobą prawnego uznania zgodnie z ustawą z 3 kwietnia 1926 r. oraz nie nadaje stowarzyszeniu osobowości prawnej.

Zatwierdzenie może być cofnięte w każdym czasie.

Art. 93.

Szef Rządu w porozumieniu z właściwym Ministrem, Ministrem Spraw Wewnętrznych lub Prefektem — zależnie od okoliczności, wskazanych w art. 92, — może w każdej chwili zarządzić rozwiązanie stowarzyszenia nawet urzędników państwowych, prowincjonalnych, gminnych, zakładów dobroczynności publicznej i innych Instytucyj, wymienionych w art. 3, o ile działalność tych stowarzyszeń okaże się niezgodna z porządkiem i regulaminem służby państwowej.

Wykroczenia przeciw zarządzeniu Szefa Rządu, Ministra lub Prefekta stanowią poważne naruszenie dyscypliny i są karane wydaleniem.

Art. 94.

Zabrania się zakładania stowarzyszeń w celach opieki nad rzekomemi interesami szkolnemi lub zawodowemi uczniów i studentów zakładów naukowych wszelkiego typu.

Zakładanie takich stowarzyszeń i uczestniczenie w nich zalicza się do ciężkich wykroczeń dyscyplinarnych i jest karane wydaleniem ze wszystkich szkół i zakładów naukowych Królestwa.

TYTUŁ VII.

O wykroczeniach i karach.

Art. 95.

Lokauty, strajki lub niewłaściwe wykonywanie pracy, służącej innym celom, niż te, jakie są wymieniane w art. 18 ustawy z 3 kwietnia 1926, podlegają karom, przewidzianym w art. 235 ust. 1 oraz 236 Kodeksu Karnego, i sprawę prowadzi się z urzędu.

Art. 96.

Lokauty, strejki lub niewłaściwe wykonywanie pracy, którym towarzyszy gwałt lub groźba, podlegają karom, przewidzianym w art. 166 i 167 Kodeksu Karnego.

Gwałt lub groźba, dokonywane w sposób, przewidziany w art. 154 ust. 1 Kodeksu Karnego, podlegają karom, ustanowionym w tym artykule, lub karom, przewidzianym w ustawie z 3 kwietnia 1926, o ile te ostatnie są surowsze.

Art. 97.

Dla wprowadzenia w życie artykułów 19 i 20 ustawy z 3 kwietnia 1926 r. Minister Korporacyj postanawia dekretem, które urzędy posiadają charakter użyteczności publicznej; na podstawie tego dekretu gminy sporządzają w miesiącu styczniu każdego roku spis firm i przedsiębiorstw, wykonywujących w gminie świadczenia zakładów użyteczności publicznej.

Spis ten wywiesza się na okres 15 dni w przedsionku gminy.

W ciągu tych 15 dni wszystkim obywatelom przysługuje prawo zwracania się do Prefekta z uwagami lub reklamacjami co do zamieszczenia lub uwzględnienia w spisie jednej lub więcej firm, wzgl. przedsiębiorstw.

Po rozpatrzeniu reklamacji i uwag prefekt zatwierdza ostatecznie w poszczególnych gminach wykaz firm lub przedsiębiorstw, posiadających charakter użyteczności publicznej, który następnie ogłasza się w prowincjonalnym dzienniku ogłoszeń.

Art. 98.

Czynności, pełnione przez sanitarjuszów, adwokatów, prokuratorów, notarjuszów, inżynierów, budowniczych, geometrów i techników rolniczych uważane są za usługi użyteczności publicznej.

Art. 99.

Przepisy, zawarte w Kodeksie Marynarki Handlowej lub w ustawach, dotyczących dezercji i innych przestępstw, popełnionych w służbie morskiej, nie ulegają zmianom.

TYTUŁ VIII.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

Art. 100.

Do czasu ogłoszenia przepisów, dotyczących uzgodnienia, przewidzianych w art. 23 ustawy z 3 kwietnia 1926, pozostają bez zmiany: wszystkie dotychczasowe przepisy, dotyczące kompetencji: Kolegjum arbitrów, o którem jest mowa w ustawie z 15 lipca 1893, Nr. 295, prowincjonalnych komisyj arbitrażowych i Centralnej Komisji dla prywatnych umów pracy, wymienionych w Król. Dekrecie z 2 grudnia 1923 r. Nr. 2686, przepisy, dotyczące kompetencji Kolegjów i Komisyj Arbitrażowych oraz Ministra Robót Publicznych, działających na podstawie Król. Dekretu z 19 października 1923 Nr. 2311, wreszcie kompetencji organów sądowych, ustanowionych przez ustawy i regulaminy dla marynarki handlowej.

Do chwili utworzenia Prowincjonalnych Rad Gospodarczych funkcje ich będą sprawowane przez Prefektów.

Spis, o którym jest mowa w art. 97 w r. 1926 został sporządzony w miesiąc po ogłoszeniu dekretu Ministra Korporacyj, w którym zostało określone, jakie instytucje posiadają charakter użyteczności publicznej.

Art. 101.

Do tych dziedzin postępowania sądowego, któremi objęte są zbiorowe stosunki pracy, i co do których ustawa z 3 kwietnia 1926 oraz niniejsze przepisy nic nie postanawiają, ma zastosowanie Kodeks Postępowania Cywilnego.

Art. 102.

Na mocy dekretu Ministra Skarbu wydatki, wypływające z działalności Ministerstwa Korporacyj, oraz wydatki, spowodowane wejściem w życie ustawy z 3 kwietnia 1926 r., jak również niniejszego rozporządzenia wykonawczego, będą figurowały w budżecie Państwowym.

Art. 103.

Rozporządzeniem, podlegającem zatwierdzeniu Dekretem Królewskim, będą ogłoszone dalsze przepisy, jakie okażą się niezbędne dla wprowadzenia w życie ustawy z 3 kwietnia 1926 r. Nr. 563 oraz niniejszego rozporządzenia wykonawczego, mającego uzyskać moc od dnia ogłoszenia go w Gazecie Urzędowej Królestwa Italji.

Załącznik Nr. 11.

Ustawa z 20 marca 1930 r., Nr. 206.

O REFORMIE NARODOWEJ RADY KORPORACYJNEJ.

Art. 1.

Skład, uprawnienia i działalność Narodowej Rady Korporacyjnej, powołanej do życia na mocy Król. Dekretów: z dn. 2 lipca 1926 Nr. 1131 i 14 lipca 1927 Nr. 1374, ulegają zmianom w myśl postanowień, stanowiących treść dalszych artykułów niniejszej ustawy.

Organy Narodowej Rady Korporacyjnej.

Art. 2.

Organami Narodowej Rady Korporacyjnej są:
a) Sekcje i podsekcje;
b) Specjalne Komisje stałe;
c) Walne Zgromadzenie;
d) Centralny Komitet Korporacyjny.

Art. 3.

Prezesem Narodowej Rady Korporacyjnej we wszystkich jej organach jest z prawa Szef Rządu, Prezes Ministrów, Sekretarz Stanu, który zwołuje Radę w razie potrzeby.

Na jego miejsce i z jego upoważnienia funkcje Prezesa może pełnić Minister Korporacyj.

Zgromadzeniom sekcyj i podsekcyj, nawet połączonych, oraz specjalnych Komisyj stałych, jeżeli nie odbywają się pod przewodnictwem Szefa Rządu lub Ministra Korporacyj, przewodniczą Podsekretarze Stanu przy Ministerstwie Korporacyj, z wyjątkiem wypadków, co do których w myśl regulaminu, odnoszącego się do niniejszej ustawy, zostało postanowione inaczej.

Naczelny Dyrektor Korporacyj jest jednocześnie Sekretarzem Generalnym Rady.

Art. 4.

Narodowa Rada Korporacyjna dzieli się na siedem następujących sekcyj:

1) Sekcja zawodów wolnych i sztuk pięknych, podzielona na podsekcję zawodów wolnych i podsekcję sztuk pięknych; 2) sekcja przemysłu i rzemiosł, podzielona na podsekcję przemysłu i podsekcję rzemiosł: 3) sekcja rolnicza; 4) sekcja handlowa; 5) sekcja transportów lądowych i żeglugi wewnętrznej; 6) sekcja transportów morskich i powietrznych, podzielona na podsekcję transportów morskich i podsekcję transportów powietrznych; 7) sekcja bankowa. Skład poszczególnych sekcyj podany w tabeli, dołączonej do niniejszej ustawy, może uledz zmianie na podstawie dekretu Szefa Rządu, na wniosek Ministra Korporacyj, po wysłuchaniu opinji Walnego Zgromadzenia Rady.

Podsekcje decydują o sprawach, dotyczących wyłącznie ich kompetencji, podobnie, jak sekcje decydują samodzielnie i mogą działalność swoją samoistnie rozwijać. W sprawach, których omówienie leży we wspólnym interesie dwu lub więcej sekcyj oraz podsekcyj, posiedzenia sekcyj mogą być zwoływane jednocześnie, jako posiedzenia sekcyj połączonych. W wypadkach, przewidzianych w rozporządzeniu wykonawczem, sekcje połączone mogą

być zwoływane również z wyłącznym udziałem przedstawicieli pracodawców lub pracowników.

Art. 5.

W sprawach, których omówienie leży w ogólnym interesie całej syndykalistycznej i korporacyjnej organizacji Państwa, oraz w wypadkach, przewidzianych w niniejszej ustawie, zwołuje się Walne Zgromadzenie z udziałem wszystkich sekcyj Rady.

W Walnem Zgromadzeniu biorą udział, oprócz Ministra Korporacyj:

Minister Spraw Wewnętrznych, Minister Rolnictwa i Leśnictwa, Sekretarz Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego, podsekretarze Stanu przy Ministerstwie Korporacyj, oraz wszyscy przedstawiciele, wyznaczeni przez Konfederacje syndykalistyczne pracodawców i pracowników dla odpowiednich sekcyj.

Z pośród innych stałych przedstawicielstw sekcyj biorą udział w Walnem Zgromadzeniu:

a) Z ramienia Narodowej Konfederacji Faszystowskich Syndykatów Zawodów wolnych i artystów — prezes Konfederacji, dziesięciu przedstawicieli narodowych Syndykatów kategorji zawodów wolnych i czterech przedstawicieli narodowych Syndykatów artystów dla odnośnych podsekcyj. Przedstawicieli tych wyznacza Konfederacja w sposób, ustanowiony przez regulamin;

b) z ramienia Narodowego Związku Spółdzielczego — jego prezes oraz przedstawiciele w liczbie dwóch, wyznaczeni przez związek z pośród członków sekcyj.

Ponadto, w Walnem Zgromadzeniu biorą udział:

1-o. Wicesekretarze oraz jeden z członków Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego, wyznaczony przez Sekretarza Stronnictwa;

2-o. Naczelni Dyrektorzy Ministerstwa Korporacyj;

3-o. Naczelni Dyrektorzy Ministerstwa Rolnictwa i Leśnictwa.

4-o. Prezes Narodowej Organizacji Dopolavoro;

5-o. Prezes Narodowego Patronatu Opieki Społecznej;

6-o. Prezes Zrzeszenia Kalek i Inwalidów Wojennych;

7-o. Prezes Narodowego Stowarzyszenia Wojaków;

8-o. Przedstawiciel Generalnego Stowarzyszenia Faszystowskiego Urzędów Publicznych, wyznaczony przez samo Zrzeszenie;

9-o. Dwóch przedstawicieli innych stowarzyszeń, uznanych prawnie zgodnie z art. 92 Król. Dekretu z 1 lipca 1926 r., Nr. 1130, wyznaczonych w drodze porozumienia przez Stowarzyszenia lub, w braku porozumienia, przez Ministra Korporacyj;

10-o. 10 rzeczoznawców w kwestjach organizacji syndykalistycznej, prawa i gospodarki korporacyjnej oraz w innych techniczno-prawnych sprawach, dotyczących wytwórczości.

Dekretem Królewskim na wniosek Szefa Rządu po uprzedniem powzięciu odnośnej uchwały przez Radę Ministrów, mogą być wprowadzone do wyżej wyszczególnionego spisu członków, biorących z prawa udział w Walnem Zgromadzeniu, ewentualne zmiany i dodatki.

Art. 6.

Dla omówienia niektórych spraw, przeważnie z dziedziny technicznej a posiadających charakter ogólny, z wyjątkiem spraw, wyszczególnionych w dalszych artykułach 11 i 12 niniejszej ustawy, mogą być na mocy dekretu Szefa Rządu, na wniosek Ministra Korporacyj, powołane do życia w łonie Rady Narodowej osobne stałe Komisje, złożone z osób, mających prawo uczestniczenia w Walnych Zgromadzeniach. Skład ich oraz granice ich kompetencji w stosunku do Walnego Zgromadzenia i sekcyj zostaną ustalone specjalnemi dekretami.

Art. 7.

Sprawy, poddane już orzeczeniu sekcyj lub osobnych Komisyj stałych, mogą zawsze być przedłożone do decyzji Walnego Zgromadzenia. Przepisy oraz umowy, zatwierdzone przez sekcje, zgodnie z art. 12, winny być przed wszelkiemi innemi sprawami komunikowane Walnemu Zgromadzeniu, które może zmienić zarówno ich formę, jak i treść, według swego uznania.

Art. 8.

Mianowanie delegatów do Narodowej Rady Korporacyjnej przez Związki syndykalistyczne i inne organizacje, wymienione w art. 4 oraz w tabeli, dołączonej do niniejszej ustawy, należy do kompetencji odnośnych organów kolegjalnych wyższego stopnia, upoważnionych do wydawania uchwał, oraz wyznaczanych i zwoływanych zgodnie ze statutami i czynnych w zakresie kompetencji osób, wykonywujących, stosownie do tychże statutów, tę samą władzę.

Członkowie Narodowej Rady Korporacyjnej są zatwierdzani na mocy Dekretu Królewskiego, na wniosek Szefa Rządu. Według tej samej procedury odbywa się odwołanie członka ze składu Rady w wypadkach, przewidzianych w niniejszej ustawie i regulaminie. W chwili objęcia urzędowania członkowie Narodowej Rady Koropracyjnej składają przysięgę w formie, ustanowionej przez regulamin. Ci z pośród członków Narodowej Rady Korporacyjnej, którym ta godność nie przysługuje na mocy ich działalności i stanowiska społecznego wogóle, pełnią swe funkcje w Radzie przez trzy lata i mogą być zatwierdzeni na dalszy okres trzech lat.

Art. 9.

Członkowie Narodowej Rady Korporacyjnej, mianowani w myśl pierwszego ustępu poprzedniego ar-

tytułu, winni odpowiadać wszystkim warunkom, wymaganym przez ustawę wyborczą od kandydatów na posłów. W braku tych warunków nominacja podlega odwołaniu.

Zakres działalności Narodowej Rady Korporacyjnej.

Art. 10.

Narodowa Rada Korporacyjna wypowiada swoją opinję o poszczególnych sprawach, dotyczących: 1) urzeczywistnienia i uzgodnienia zasad Karty Pracy, w granicach rozwoju systemu korporacyjnego oraz stosownie do potrzeb wytwórczości narodowej; 2) projektowania ustaw i rozporządzeń wykonawczych, opartych na ustawie z 31 stycznia 1926 r. Nr. 100, i dotyczących unormowania wytwórczości i pracy; 3) wykonywania opieki przez stowarzyszenia syndykalistyczne nad interesami poszczególnych kategoryj pracowników oraz rozwijania działalności, mającej na celu dobro publiczne a powierzonej tymże stowarzyszeniom przez Państwo na mocy art. 3 Karty Pracy; 4) opieki nad stowarzyszeniami syndykalistycznemi i instytucjami pracowniczemi, znajdującemi się pod ich kierunkiem i nadzorem, ze szczególnem uwzględnieniem konieczności przestrzegania zasad prawodawstwa syndykalistycznego i Karty Pracy, w sprawach inicjatywy prywatnej i swobody prowadzenia przedsiębiorstw własnych przez poszczególne jednostki; 5) działalności organów i instytucyj korporacyjnych w kierunku wzmożenia, sharmonizowania i udoskonalenia wytwórczości, kultury i sztuki narodowej, zgodnie z art. 44 lit. B dekretu z 1 lipca 1926 r. Nr. 1130, oraz art. 6 Karty Pracy; 6) stosunków między poszczególnemi stowarzyszeniami syndykalistycznemi, instytucjami pomocniczemi, organami i uznanemi prawnie jednostkami korporacyjemi, czynnemi w zakresie, wskazanym w poprzednim artykule; 7) uzgodnienia działalności opiekuńczej, powierzonej stowarzyszeniom syndykalistycznym,

z działalnością organizacyj narodowych, zgodnie z art. 19 dekretu z 1 lipca 1926 r. Nr. 1130 oraz innych organizacyj opieki, założonych lub popieranych przez instytucje państwowe, przez Narodowe Stronnictwo Faszystowskie i in.; 8) spraw, dotyczących wcielenia różnych kategoryj zawodowych do szeregów syndykalistycznych; 9) uznania stowarzyszeń syndykalistycznych zgodnie z art. 4 ustawy z 3 kwietnia 1926 r. Nr. 563, odwołania tegoż uznania zgodnie z art. 9 ustawy; odwoływania delegacyj stowarzyszeń wyższego stopnia, wyznaczanych na podstawie dekretów, przyznających prawo sprawowania opieki i nadzoru nad stowarzyszeniami niższego stopnia zgodnie z przepisami 1 ustępu art. 37 dekretu z 1 lipca 1926 r. Nr. 1130; 10) uznawania innych Konfederacyj Narodowych, poza wymienionemi w art. 41 dekretu z 1 lipca 1926 r., Nr. 1130; 11) wnoszenia rekursów w ostatniej instancji do Ministerstwa Korporacyj, zgodnie z art. 9 ustawy z 1 lipca 1926 r. Nr. 1130, przeciw odmowie przyjęcia do prawnie uznanego stowarzyszenia, przeciw wszelkim formom wykluczenia ze stowarzyszeń, odmowie przyjęcia stowarzyszenia niższego stopnia do stowarzyszenia wyższego stopnia oraz wykluczeniu stowarzyszenia niższego stopnia ze stowarzyszenia wyższego stopnia zgodnie z art. 33 wyżej wymienionego dekretu; 12) wskazówek dotyczących układania budżetów i bilansów stowarzyszeń syndykalistycznch; 13) należytego rozmieszczania pracowników, stosownie do art. 8 dekretu z 23 marca 1926 r. Nr. 1003, w okręgach i prowincjach kraju, we wspólnym interesie poszczególnych kategoryj i w miejscowościach, w których korporacje nie zostały założone; 14) zakładania korporacyj w myśl art. 42 dekretu z 1 lipca 1926 r., Nr. 1130; 15) propagandy naukowej i popularyzowania zasad ustroju korporacyjnego; 16 przepisów o wpłatach składek syndykalistycznych.

Narodowa Rada Korporacyjna może wypowiadać swoją opinję we wszelkich sprawach, pozostających w związku z wytwórczością narodową. Opinja jej nie zastępuje jednak opinji innych państwowych

organów doradczych w wypadkach, gdy są one obowiązane wypowiedzieć ją zgodnie z ustawą.

Wypowiedzenie opinji przez Narodową Radę Korporacyjną jest konieczne:

A) w sprawach wyszczególnionych w § 9, co do których opinja ta zastępuje opinję Rady Stanu, wymaganą przez ustawy, odpowiednio zmodyfikowane;

B) w sprawach, wymienionych w § 10;

C) w sprawach, wymienionych w § 11, gdy chodzi o rekursy przeciw odmowie przyjęcia lub wykluczeniu stowarzyszeń niższego stopnia ze stowarzyszeń wyższego stopnia;

D) w sprawach, wymienionych w § 14. W powyższych wypadkach Rada wypowiada swoją opinję na Walnem Zgromadzeniu.

Art. 11.

Syndykalistyczne stowarzyszenia mogą, po uzyskaniu zezwolenia zgodnie ze statutami Federacyj i Konfederacyj, w skład których wchodzą, oraz, jeżeli nie sprzeciwia się to postanowieniom obowiązujących ustaw, zwrócić się do Narodowej Rady Korporacyjnej o upoważnienie do ustalenia płac za pracę zawodową, wykonywaną przez ich przedstawicieli oraz do opracowania regulaminów zawodowych z mocą, obowiązującą wszystkich członków danej kategorji.

Upoważnienia tego udziela Narodowa Rada Korporacyjna na Walnem Zgromadzeniu, na wniosek sekcji lub podsekcji, właściwej w danej sprawie. Zatwierdzone w ten sposób stawki płac i regulaminy zostają przedłożone Ministrowi Korporacyj do dalszego zatwierdzenia i nabierają mocy z chwilą ogłoszenia ich w Gazecie Urzędowej oraz w Biuletynie Ministerstwa Korporacyj, na żądanie stowarzyszeń zainteresowanych.

Art. 12.

Narodowa Rada Korporacyjna pełni nadto następujące czynności: układa:

1) przepisy w sprawie harmonizowania i uzgadniania różnorodnych zakresów działalności prawnie uznanych stowarzyszeń syndykalistycznych, instytucyj pomocniczych i wogóle instytucyj korporacyjnych na polu opieki społecznej,

2) przepisy w sprawie harmonizowania poszczególnych przepisów, dotyczących stosunków pracy, ustanowionych na mocy umów zbiorowych lub w inny, równoważny sposób, zgodnie z ustawą z 3.IV 1926 r. Nr. 363,

3) przepisy, regulujące zbiorowe stosunki pracy między poszczególnemi kategorjami wytwórczości, reprezentowanemi przez prawnie uznane stowarzyszenia syndykalistyczne.

Wykonywanie czynności, wyszczególnionych w punktach 1 i 2, jest powierzane w każdym poszczególnym wypadku Radzie za zgodą Szefa Rządu, na wniosek Ministra Korporacyj, wykonywanie zaś czynności, wymienionych w p. 3, powierzają Radzie zainteresowane stowarzyszenia po uprzedniem uzyskaniu zgody na to Szefa Rządu. Stowarzyszenia jako takie mogą ponadto zwracać się do Rady o zatwierdzenie zawieranych między sobą umów w sprawach, wymienionych w pierwszym ustępie niniejszego artykułu. Wówczas Rada ma prawo uzależnić zatwierdzenie ich od wprowadzenia zmian według jej uznania.

Ustalone przepisy, oraz umowy, zatwierdzone przez Radę w myśl poprzednich postanowień, stają się obowiązujące zarówno dla stowarzyszeń, jak i dla poszczególnych przedstawicieli kategoryj, których te stowarzyszenia dotyczą, wbrew postanowieniom art. 22 ust. 1 Król. Dekretu z 1 lipca 1926 r. Nr. 1130 i ze skutkami przewidzianemi w art. 10 ust. 4 ustawy z 3 kwietnia 1926 r. Nr. 563 oraz art. 55 wyżej wymienionego Król. Dekretu, z chwilą ich ogłosze-

nia w Gazecie Urzędowej Królestwa i w Biuletynie Urzędowym Ministerstwa Korporacyj. Ogłoszenie to może być zlecone na mocy zarządzenia Szefa Rządu. Rozstrzyganie sporów, dotyczących stosowania tych przepisów, należy do kompetencji Sądu Pracy, zgodnie z ustawą z 3 kwietnia 1926 r. Nr. 563, oraz z Król. Dekretem z 1 lipca 1926 r. Nr. 1130.

Art. 13.

Na mocy dekretu Szefa Rządu, na wniosek Ministra Korporacyj, poszczególne sekcje i podsekcje Rady mogą wykonywać czynności i mieć przyznane uprawnienia Korporacyj, wyszczególnione w art. 3 ustawy z 3 kwietnia 1926 r. Nr. 563 w sprawach właściwego działu wytwórczości lub kategorji przedsiębiorstw, za wyjątkiem jednak kategoryj przedsiębiorstw, dla których została już założona korporacja właściwa. W tym wypadku postępowanie ugodowe, o którem jest mowa w art. 44 lit. A dekretu z 1 lipca 1926 r. Nr. 1130 oraz w pierwszym ustępie art. 17 ustawy z 3 kwietnia 1926 r. Nr. 563, należy do kompetencji Ministra Korporacyj, który postępuje w sposób, wskazany w art. 19 niniejszej ustawy.

Art. 14.

Sekcje i podsekcje Rady są czynnikami, łączącemi korporacje, ustanowione dla poszczególnych kategoryj przedsiębiorstw danego działu wytwórczości. Działalność ich w tym kierunku i sposób jej wykonywania określa Szef Rządu w specjalnym dekrecie.

Centralny Komitet Korporacyjny.

Art. 15.

W łonie Narodowej Rady Korporacyjnej tworzy się Centralny Komitet Rady, którego zadanie polega na zastępowaniu Walnego Zgromadzenia w przerwach między zebraniami, na ogłaszaniu uchwał w sprawach

niecierpiących zwłoki, z wyjątkiem spraw, wymienionych w art. 10 niniejszej ustawy; wreszcie na wypowiadaniu opinji w sprawach, związanych z kierunkami orjentacji politycznej syndykatów w odniesieniu do narodowych zagadnień wytwórczości i celów moralnych ustroju korporacyjnego.

Art. 16.

Oprócz Ministra Korporacyj wchodzą w skład Centralnego Komitetu Korporacyjnego: Minister Spraw Wewnętrznych, Minister Rolnictwa i Leśnictwa, Sekretarz Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego, Podsekretarze Stanu przy Ministerstwie Korporacyj, prezesi Narodowych Konfederacyj pracodawców i pracowników oraz konfederacyj zawodów wolnych i sztuk, prezes Narodowego Instytutu Spółdzielczego, prezes Narodowego Patronatu Opieki Społecznej, oraz Sekretarz Generalny Narodowej Rady Korporacyjnej.

Postanowienia ogólne.

Art. 17.

W zebraniach poszczególnych organów Rady mogą brać udział, z upoważnienia Szefa Rządu, Ministrowie i Podsekretarze Stanu resortów, zainteresowanych w przedmiocie rozpraw. Do Rady mogą być ponadto powołani, w sposób i dla celów, wymienionych w rozporządzeniu wykonawczem, doradcy techniczni oraz przedstawiciele stowarzyszeń zawodowych poszczególnych kategoryj.

Art. 18.

Szef Rządu może zaprosić do wzięcia udziału w zebraniach poszczególnych organów Rady, w charakterze gości, przedstawicieli stałych organizacyj międzynarodowych, których Italja jest członkiem

przez delegację, mianowaną lub zatwierdzoną przez Rząd Królewski.

Art. 19.

Spory pomiędzy poszczególnemi syndykatami są załatwiane w drodze polubownej przez Korporacje, w myśl art. 44 Król. Dekretu z 1 lipca 1926 r. No. 1130 oraz art. 17, ust. głównego, ustawy z 3 kwietnia 1926 r. Nr. 563. O ile rzeczone korporacje nie zostały jeszcze ustanowione, spory podlegają bezpośrednio decyzji Ministerstwa Korporacyj. Załatwianie sporu pomiędzy stronami za pośrednictwem Ministerstwa, o ile nie zdołały tego uczynić Konfederacje syndykalistyczne, jest obowiązujące w myśl artykułu 17 ustawy z 3 kwietnia 1926 r.

Art. 20.

Rząd Królewski może w drodze dekretów wydawać wszelkie rozporządzenia, zmierzające do wprowadzenia w życie niniejszej ustawy, dla uzgodnienia jej z innemi ustawami państwowemi, oraz organizacją urzędów Rady.

Skład sekcyj Narodowej Rady Korporacyjnej.

I.

SEKCJA ZAWODÓW WOLNYCH I SZTUK PIĘKNYCH.

A) *Podsekcja zawodów wolnych.*

Członkowie wyznaczeni przez Konfederację Narodową Faszystowską Syndykatów zawodów wolnych i artystów.

1) Prezes Konfederacji Narodowej Faszystowskich Syndykatów zawodów wolnych i artystów;

2) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego adwokatów i prokuratorów sądowych;

3) 1 przdstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego doktorów nauk ekonomicznych i handlowych, oraz doktorów nauk społecznych;

4) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego księgowych;
5) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego inżynierów;
6) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego budowniczych;
7) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego chemików;
8) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego geometrów;
9) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego biegłych;
10) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego lekarzy;
11) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego weterynarzy;
12) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego aptekarzy;
13) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego notarjuszów;
14) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego dziennikarzy;
15) 1 przedstawicielka Narodowego Syndykatu Faszystowskiego akuszerek.

B) *Podsekcja sztuk pięknych.*

Wyznaczeni przez Narodową Konfederację Syndykatów Faszystowskich Zawodów Wolnych i Artystów:
1) prezes wymienionej Konfederacji;
2) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego Literatów;
3) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego artystów plastyków;
4) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego Muzyków;
5) 1 przedstawiciel Narodowego Związku Faszystowskiego Budowniczych;
6) 1 przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego Dziennikarzy *).
Wyznaczeni przez Faszystowską Konfederację Generalną Przemysłu italskiego:
7) 1 przedstawiciel Narodowej Federacji Faszystowskiej Przemysłu Wydawniczego;

*) Przedstawiciel Narodowego Syndykatu Faszystowskiego Dziennikarzy w podsekcji sztuk pięknych jest wybierany z pośród dziennikarzy, którzy pełnią swój zawód w ścisłym związku z literaturą i sztuką.

8) 1 przedstawiciel Narodowego Zrzeszenia Faszystowskiego wydawców dzienników;

9) 1 przedstawiciel Narodowej Federacji Faszystowskiej Przemysłu teatralnego, filmowego i pokrewnych;

10) 1 przedstawiciel samorządowej Federacji Faszystowskiej italskich cechów rzemieślniczych, wyznaczony przez samą Federację.

II.

SEKCJA PRZEMYSŁU I RZEMIOSŁ.

A) *Podsekcja Przemysłu.*

a) Prezes Generalnej Konfederacji Faszystowskiej Przemysłu Italskiego;

b) 7 przedstawicieli, wyznaczonych przez Generalną Konfederację Faszystowską Przemysłu Italskiego, z których 2 w charakterze przedstawicieli kierowników przedsiębiorstw;

c) Prezes Narodowej Konfederacji Faszystowskich Syndykatów Przemysłowych;

d) 7 wyznaczonych przez Narodową Konfederację Faszystowskich Syndykatów Przemysłowych, przedstawicieli urzędników i 2 robotników, zatrudnionych w przemyśle;

e) 2 przedstawicieli Narodowego Związku Spółdzielczego, wyznaczonych przez Instytut.

B) *Podsekcja rzemiosł.*

a) Prezes samorządowej Federacji Faszystowskiej italskich cechów rzemieślniczych;

b) 2 przedstawicieli atonomicznej Federacji Italskich Cechów Rzemieślniczych, wyznacza Federacja;

c) Prezes Narodowej Konfederacji Faszystowskich Syndykatów Przemysłowych;

d) 2 przedstawicieli Narodowej Konfederacji Faszystowskich Syndykatów Przemysłowych. Przedstawicieli tych wyznacza sama Konfederacja z pośród tych, którzy mają reprezentować podsekcję przemysłową.

III.

SEKCJA ROLNICZA.

a) Prezes Narodowej Konfederacji Faszystowskiej Rolników;

b) 7 przedstawicieli, wyznaczonych przez Konfederację, z pośród których dwóch reprezentuje kierowników przedsiębiorstw rolnych;

c) Prezes Narodowej Konfederacji Faszystowskich Syndykatów Rolniczych;

d) 7 przedstawicieli urzędników i robotników rolnych, wśród nich 2 przedstawicieli techników rolnych. Wyznacza Narodowa Konfederacja Faszystowskich Syndykatów Rolniczych;

e) 2 przedstawicieli Narodowego Związku Spółdzielczego Wyznacza Związek.

IV.

SEKCJA HANDLOWA.

a) Prezes Narodowej Konfederacji Faszystowskiej Kupców;

b) 6 przedstawicieli, wyznaczonych przez Konfederację, których dwóch w charakterze przedstawicieli kierowników przedsiębiorstw;

c) prezes Narodowej Konfederacji Faszystowskiej Kupców;

d) 6 wyznaczonych przez Konfederację przedstawicieli urzędników i robotników, zatrudnionych w handlu;

e) 2 przedstawicieli Narodowego Związku Spółdzielczego, Wyznacza Związek.

V.

SEKCJA TRANSPORTÓW MORSKICH I POWIETRZNYCH.

A) *Podsekcja transportów morskich.*

a) Prezes Narodowej Konfederacji Faszystowskiej przedsiębiorstw transportowych morskich i powietrznych;

b) 4 przedstawicieli, wyznaczonych przez Konfederację, z których jeden w charakterze przedstawiciela kierowników przedsiębiorstw;

c) Prezes Narodowej Konfederacji Faszystowskiej Marynarzy i Lotników;

d) 4 przedstawicieli marynarzy, z których jeden w charakterze przedstawiciela kapitanów i kierowców okrętowych;

e) 1 przedstawiciel Narodowego Związku Korporacyjnego. Wyznacza Związek.

B) *Podsekcja transportów powietrznych.*

a) Prezes Narodowej Konfederacji Faszystowskiej przedsiębiorstw transportów morskich i powietrznych;

b) 3 przedstawicieli, wyznaczonych przez Narodową Konfederację Faszystowską Przedsiębiorstw Transportów Morskich

i Powietrznych, z których jeden w charakterze przedstawiciela kierowników przedsiębiorstw;

c) Prezes Narodowej Konfederacji Faszystowskiej Marynarzy i Lotników, wyznaczonych przez Konfederację;

d) 3 przedstawicieli marynarzy i lotników, z których jeden w charakterze przedstawiciela pilotów i oficerów aeronautyki;

e) 1 przedstawiciel Narodowego Związku Spółdzielczego, wyznaczony przez Związek *).

VI.

SEKCJA TRANSPORTÓW LĄDOWYCH I ŻEGLUGI RZECZNEJ WEWNĄTRZ KRAJU.

a) Prezes Narodowej Konfederacji Faszystowskiej Transportów Lądowych i Żeglugi rzecznej wewnątrz kraju;

b) 4 przedstawicieli, wyznaczonych przez wspomnianą Konfederację, z których jeden w charakterze przedstawiciela kierowników przedsiębiorstw;

c) Prezes Narodowej Konfederacji Syndykatów Faszystowskich Transportów lądowych i żeglugi rzecznej wewnątrz kraju;

d) czterech przedstawicieli urzędników i robotników, zatrudnionych przy transportach lądowych i w przedsiębiorstwach żeglugi rzecznej wewnątrz kraju, wyznaczonych przez odnośną Narodową Konfederację Syndykatów Faszystowskich.

e) 1 przedstawiciel Narodowego Związku Spółdzielczego, wyznaczony przez sam Instytut.

VII.

SEKCJA BANKOWA.

a) Prezes Generalnej Konfedaracji Faszystowskiej Banków;

b) 4 przedstawicieli, wyznaczonych przez pomienioną Konfederację, z których jeden w charakterze przedstawiciela kierowników banków;

c) Prezes Narodowej Konfederacji Faszystowskiej Faszystowskich Syndykatów Bankowych;

d) 4 wyznaczonych przez Narodową Konfederację Faszystowskich Syndykatów Bankowych przedstawicieli urzędników bankowych, z których jeden w charakterze przedstawiciela funkcjonarjuszów.

---

*) Przedstawiciel Narodowego Związku Spódzielczego w Podsekcji Transportów powietrznych może być jednocześnie przedstwicielem wspomnianego Związku w podsekcji transportów morskich.

Załącznik Nr. 12.

Ustawa z 13 grudnia 1928 r. Nr. 2832.

O KARCIE PRACY.

Art. 1. Naród italski jest organizmem, mającym cele i sposoby działania wyższe, niż jednostki lub zrzeszenia, które się nań składają. Jest on jednością duchową, polityczną i gospodarczą, która urzeczywistnia się całkowicie w państwie.

Art. 2. Praca we wszystkich postaciach, zarówno umysłowa jak fizyczna, jest obowiązkiem społecznym i z tego względu jest poddana opiece państwa. Ze stanowiska narodowego zarówno zakres wytwórczości jak i jej cele są jednolite i streszczają się w dobrobycie wytwarzających i w rozwoju potęgi narodowej.

Art. 3. Pozostawia się całkowitą swobodę wszelkiego rodzaju zrzeszeniom zawodowym; jednak tylko syndykat, prawidłowo zalegalizowany i poddany nadzorowi państwa, ma prawo reprezentować całą grupę pracodawców lub pracowników, dla której jest założony, jak również ma prawo zawierać umowy zbiorowe, obowiązujące wszystkich należących do tej grupy.

Art. 4. W umowie zbiorowej o pracę znajduje swój wyraz uchwytny pogodzenie różnych czynników produkcji w drodze solidarnego podporządkowania się przeciwnych interesów pracodawców i pracowników wyższym intresom wytwórczości.

Art. 5. Urząd Pracy jest organem, za pomocą którego państwo ingeruje w załatwianiu sporów

o pracę, bądź to dotyczących wykonania umów zbiorowych oraz innych przepisów o pracy, bądź to dotyczących ustalania nowych warunków pracy.

Art. 6. Prawnie uznane zrzeszenia zawodowe zapewniają pracodawcom i pracownikom równość wobec władz państwowych i sądowych, utrzymują karność pracy oraz popierają jej doskonalenie.

Zrzeszenia stanowią jednolitą organizację sił wytwórczości i reprezentują całokształt jej interesów. Wobec tego, że interesy wytwórczości są interesami narodu, zrzeszenia uznane są przez prawo jako organy państwowe.

Art 7. Państwo korporacyjne uważa inicjatywę prywatną na polu wytwórczości za najskuteczniejszy i najpożyteczniejszy czynnik rozwoju gospodarczego. Jednak wobec tego, że prywatna organizacja wytwórczości jest funkcją dobra publicznego, przedsiębiorca jest odpowiedzialny wobec państwa za kierownictwo zakładem pracy.

Ze współpracy sił, współdziałających w produkcji, wynika między niemi wzajemność praw i obowiązków. Kierownik pracy, technik, funkcjonarjusz, robotnik, są czynnymi współpracownikami jednostki gospodarczej, której kierownictwo i odpowiedzialność wobec państwa spada na pracodawcę.

Art. 8. Zrzeszenia zawodowe pracodawców mają obowiązek popierać wszelkiemi sposobami zwiększenie produkcji oraz obniżenie cen.

Przedstawicielstwa osób, wykonywujących zawód wolny lub sztukę, jako też zrzeszenia pracowników organizacyj i władz publicznych, współdziałają w opiece nad dobrem sztuki, nauki i literatury, nad udoskonaleniem wytwórczości i nad zjednoczeniem celów moralnych państwa korporacyjnego.

Art. 9. Interwencja państwa w dziedzinie wytwórczości może mieć miejsce jedynie wtedy, gdy ustanie lub zawiedzie przedsiębiorczość jednostki, albo gdy wchodzą w grę interesy polityczne państwa.

Interwencja może nastąpić w postaci nadzoru, pomocy lub zarządu bezpośredniego.

Art. 10. Postępowanie sądowe w zatargach zbiorowych o pracę nie może być wszczęte, jeśli organy korporacyjne nie przedsięwzięły uprzednio próby pojednania. W zatargach indywidualnych, dotyczących interpretacji i wykonywania umów zbiorowych, zrzeszenia zawodowe mają obowiązek interwencji, mającej na celu pojednanie stron. Kompetentne w tego rodzaju zatargach są zwykłe sądy pracy, którym dodaje się asesorów, wyznaczonych przez zainteresowane zrzeszenia zawodowe.

Art. 11. Zrzeszenia zawodowe mają obowiązek ustalać zapomocą umowy warunki pracy pomiędzy pracodawcami i pracownikami, których reprezentują. Umowę zbiorową o pracę zawierają zrzeszenia pierwszego stopnia pod kierownictwem i nadzorem organizacji centralnej, z zastrzeżeniem możliwości zastąpienia przez stowarzyszenie wyższego stopnia w wypadkach, przewidzianych przez prawo i statuty. Każda umowa zbiorowa pod rygorem nieważności musi zawierać dokładne klauzule o karności pracy, o okresach próby, o wysokości i sposobie wypłaty zarobków oraz o czasie pracy.

Art. 12. Interwencja syndykatu, działalność pojednawcza organów korporacyjnych i orzeczenia Sądów Pracy zapewniają współmierność zarobku w stosunku do wymagań normalnych życia, do możliwości produkcji i wydajności pracy. Oznaczenie płacy jest wyłączone z jakiejkolwiek normy ogólnej i pozostawione ugodzie stron, zawierających umowę zbiorową.

Art. 13. Dane statystyczne, zebrane przez władze administracyjne, stowarzyszenia zawodowe prawnie uznane i Centralny Instytut Statystyczny, o warunkach wytwórczości i pracy, położeniu rynku pieniężnego i zmianach stopy życiowej pracowników, zestawione i opracowane przez Ministerstwo Korporacyj, dadzą wskazówkę, jak pogodzić interesy różnych klas, a dalej — jak podporządkować je interesom wytwórczości.

Art. 14. Jeżeli wynagrodzenie jest dokonywane w wypłatach, przypadających ponad okres dwutygod-

niowy, należą się w takim razie odpowiednie dwutygodniowe lub tygodniowe zaliczki.

Praca nocna, nie objęta regularnemi wypłatami, winna być wynagradzana procentowo wyżej od pracy dziennej.

Jeżeli praca jest wynagradzana akordowo, to w takim razie stawki muszą tak być ustalane, aby robotnik pilny, o normalnej zdolności pracy, mógł uzyskać przynajmniej pewną nadwyżkę ponad płacę podstawową.

Art. 15. Pracownik ma prawo raz w tygodniu do odpoczynku niedzielnego. Umowy zbiorowe o pracę, uwzględniając istniejące prawa i wymagania techniczne, winny trzymać się zasady szanowania uroczystości cywilnych i religijnych według tradycyj lokalnych. Godziny pracy muszą być sumiennie i skrupulatnie przestrzegane przez pracodawcę.

Art. 15. Po roku nieprzerwanej pracy pracownicy techniczni danego przedsiębiorstwa mają prawo do płatnego urlopu.

Art. 17. W przedsiębiorstwach, pracujących nieprzerwanie, pracownik ma prawo w razie zwolnienia go z pracy bez jego winy, do odszkodowania w stosunku do lat służby. Tego rodzaju odszkodowanie należy się również rodzinie w wypadku śmierci pracownika.

Art. 18. Przejście w inne ręce przedsiębiorstwa nie rozwiązuje umowy pracy i personel zachowuje swoje prawa wobec nowego właściciela. Zarówno choroba, nie przekraczająca pewnego okresu czasu, jak i powołanie do wojska lub służby w Milicji Ochotniczej Bezpieczeństwa Narodowego nie może być powodem zwolnienia z pracy.

Art. 19. Wykroczenia przeciwko karności pracy oraz czyny, zakłócające normalną pracę w przedsiębiorstwie, są karane zależnie od stopnia uchybienia grzywną, zawieszeniem w pracy, a w ciężkich wypadkach natychmiastowem zwolnieniem z pracy bez odszkodowania.

Wypadki, w których przedsiębiorca może nakładać grzywny, zawieszać w pracy lub zwalniać bez odszkodowania, będą ustalone później.

Art. 20. Nowoprzyjęty pracownik jest poddany próbie, podczas której może nastąpić z obu stron wymówienie umowy jedynie z wynagrodzeniem za czas, istotnie zużyty na pracę.

Art. 21. Umowa zbiorowa o pracę rozciąga prawa i obowiązki również i na chałupników. Osobne reguły będą ustanowione przez państwo, aby zapewnić porządek i hygjenę przy pracy chałupników.

Art. 22. Kontrola nad zatrudnieniem i bezrobociem oraz nad warunkami produkcji i pracy należy wyłącznie do państwa.

Art. 23. Funkcje pośrednictwa pracy spełnia odpowiedni urząd, poddany nadzorowi organów zrzeszeniowych. Pracodawcy mają obowiązek przyjmowania jedynie pracowników zarejestrowanych w tych biurach, z prawem wyboru z pośród przedłożonych list, jednak z zastrzeżeniem pierwszeństwa dla zrzeszonych w syndykatach.

Art. 24. Związki zawodowe pracowników obowiązane są do podnoszenia sprawności technicznej i wartości moralnej swych członków.

Art. 25. Organy zrzeszeniowe czuwają nad tem, aby przestrzegane były przepisy bezpieczeństwa pracy i higjeny ze strony poszczególnych jednostek, objętych zrzeszeniem i poddanych jego nadzorowi.

Art. 26. Ubezpieczenie społeczne jest wysokim objawem zasady współdziałania. Pracodawca i pracownik winni uczestniczyć proporcjonalnie w jego ciężarach. Państwo za pośrednictwem organów korporacyjnych i związków zawodowych dążyć będzie do uporządkowania i ujednostajnienia, o ile możności, systemu i zakładów ubezpieczenia.

Art. 27. Państwo ma na celu 1) udoskonalenie ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków, 2) polepszenie i rozszerzenie ubezpieczenia macierzyństwa 3) wprowadzenie ubezpieczenia od chorób zawodowych jako początku ubezpieczenia ogólnego, które obejmie ryzyko wszystkich chorób. 4) ubezpieczenie na wypadek niezawinionego braku pracy, 5) wprowadzenie nowej formy ubezpiecznia: posagów dla młodych robotnic.

Art. 28. Do związków zawodowych pracowników należy opieka nad ich członkami. Drogą umów zbiorowych będą tworzone, w miarę możności technicznych, kasy wzajemnej pomocy, utrzymywane ze składek pracodawców i pracowników.

Zarządzanie kasami będzie należało do przedstawicieli obu stron, pod nadzorem organów korporacyjnych.

Art. 29. Udzielanie pomocy wszystkim reprezentowanym członkom, zarówno stowarzyszonym jak i niestowarzyszonym, jest prawem i obowiązkiem związków zawodowych.

Wykonywanie tych zadań winno być przeprowadzane bezpośrednio przez organy własne związku. Przekazywanie wykonywania tych zadań innym organizacjom jest dopuszczalne jedynie wtedy, gdy przerastają one możliwości lub zakres działania związku.

Art. 30. Wychowanie i wykształcenie, w pierwszym rzędzie zawodowe, jest obowiązkiem związków zawodowych wobec jednostek, które reprezentują zarówno stowarzyszonych, jak i niestowarzyszonych. W zamierzeniach tych winny się związki oprzeć na współdziałaniu organizacyj narodowych, powołanych do życia dla kształcenia po pracy oraz dla innych przedsięwzięć oświatowych.

Załącznik Nr. 13.

Król. Dekret z 6 maja 1928, Nr. 1251.

PRZEPISY, DOTYCZĄCE SKŁADANIA I OGŁASZANIA ZBIOROWYCH UMÓW PRACY.

Art. 1.

W myśl art. 10 ust. 4, ustawy z 3-go kwietnia 1926 r. Nr. 563, o zbiorowych stosunkach pracy, zbiorowe umowy o pracę winny być składane w uwierzytelnionym odpisie w prefekturze i ogłaszane w prowincjonalnej Gazecie Obwieszczeń Prawnych (Foglio degli Annunzi Legali), o ile są to umowy, obowiązujące wyłącznie w granicach danej prowincji; umowy zaś, obowiązujące jednocześnie w dwu lub więcej prowincjach, winny być składane w uwierzytelnionym odpisie w Ministerstwie Korporacyj oraz ogłaszane w streszczeniu w Gazecie Urzędowej Królestwa i w pełnym tekście w Biuletynie Urzędowym wymienionego Ministerstwa.

Jednocześnie winien być złożony i ogłoszony przez właściwe organy odnośnych stowarzyszeń, tekst zatwierdzenia rzeczonych umów, wymaganego na mocy art. 49 Król. Dekretu z 1 lipca 1926 r. Nr. 1130 oraz tekst uprzedniego upoważnienia lub zatwierdzenia przez Stowarzyszenia wyższego stopnia, o ile jest to wymagane przez statut.

Umowy mogą być przesyłane, celem złożenia w prefekturze, listem poleconym.

Art. 2.

Tekst umów, ogłaszanych w myśl pierwszego ustępu poprzedniego artykułu w Gazecie Urzędowej Królestwa, winien być ułożony, pod rygorem nieważności ogłoszenia, przez oba stowarzyszenia, zawierające umowę. W tekście tym winny być podane: data i miejsce zawarcia umowy, nazwy Stowarzyszeń, zawierających umowę, przedsiębiorstwo lub przedsiębiorstwa, wzgl. kategorja przedsiębiorstw i pracowników, których umowa dotyczy, terytorjum, w granicach którego obowiązuje, czas trwania umowy, przedmiot umowy, wzmianka o dołączonem zatwierdzeniu, upoważnieniu, wzgl. uchwaleniu.

Art. 3.

O ile nie zostało wyraźnie ustanowione w umowie, która ze stron jest obowiązana złożyć umowę, obowiązane są do tego obydwa stowarzyszenia, zawierające umowę, przyczem strona, która to uczyniła, ma prawo żądać od drugiej strony pokrycia połowy kosztów. Prefekt, a w ważniejszych wypadkach Minister Korporacyj, może ogłosić dekret, dotyczący opłat, podlegający niezwłocznemu wykonaniu.

Stowarzyszenia, składające umowę, winny jednocześnie wpłacać należność za ogłoszenie urzędowe.

W razie odmowy zamieszczenia ogłoszenia, opłata zostaje zwrócona.

Z aktu o złożeniu umowy sporządza się protokół, który przechowuje urząd, mający przechowywać umowę.

Art. 4.

Odpisy umów zbiorowych oraz wyżej wymienionego zatwierdzenia, upoważnienia i uchwalenia są wolne od opłaty stemplowej i mogą być poświadczone przez prezesów lub sekretarzy stowarzyszeń, zawierających umowy, których nominacja, wzgl. wybór,

został zatwierdzony w myśl przepisów art. 7 ustawy z 3 kwietnia 1926, Nr. 563.

Art. 5.

Umowy zbiorowe wraz z odnośnem zatwierdzeniem, upoważnieniem i uchwaleniem winny być złożone w ciągu 30 dni od daty ich zawarcia, o ile strony nie wyznaczyły dłuższego terminu, który jednak w żadnym wypadku nie może przekraczać 60 dni.

Termin złożenia umów zbiorowych, zawartych uprzednio i niezłożonych do chwili ogłoszenia niniejszego dekretu w Gazecie Urzędowej Królestwa, określa się na 90 dni, licząc od wspomnianej daty.

Powyższe terminy mogą być przedłużone na okres, nie przekraczający 30 dni, z urzędu lub na prośbę jednego ze stowarzyszeń, zawierających umowę, po wysłuchaniu opinji drugiego stowarzyszenia. Zezwolenia na przedłużenie udziela władza, na ręce której umowa winna być złożona.

Zaniedbanie złożenia umowy we właściwym czasie przez jedną ze stron, zawierających umowę, obowiązaną do tego z urzędu, lub na skutek specjalnego polecenia jednej lub obu stron, pociąga za sobą karę pieniężną w wysokości 500—10.000 lirów.

Art. 6.

W wypadkach, gdy chodzi o umowy, obowiązujące w jednej prowincji, prefekt, a gdy chodzi o umowy o pracę, ważne w obrębie dwu lub więcej prowincyj — Ministerstwo Korporacyj, przesyła odpis złożonych mu umów listem poleconym, za zwrotnem pokwitowaniem z odbioru, kompetentnym w granicach danego terytorjum organom Inspektoratu Pracy, wzgl. Ministerstwu Gospodarstwa Narodowego, dla zasięgnięcia ich opinji, czy odpowiadają one przepisom ustawy, dotyczącym ochrony pracy.

Opinje winny być zakomunikowane Prefektom w ciągu dni 15, a Ministerstwu Korporacyj w ciągu dni 30 od daty, w której umowy zostały złożone Okręgowym Inspektoratom Pracy oraz wymienionemu Ministerstwu. Brak opinji jest uważany za milczącą zgodę.

O ile Okręgowe Inspektoraty Pracy odmówią zatwierdzenia umów w granicach danej prowincji, strony, zamierzające wnieść rekurs do Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego, winny uczynić to w ciągu dziesięciu dni od daty zakomunikowanego im przez Prefektów zawiadomienia o odmowie. Ministerstwo winno wydać ostateczną decyzję w terminie trzydziestodniowym.

Art. 7.

Prawo zarządzenia lub odmowy ogłaszania umów o pracę, w myśl art. 52 Król. Dekretu z 1 lipca 1926 r., Nr. 1130, przysługuje władzom, na ręce których umowa została złożona. Opublikowanie zostaje zarządzone za zgodą Okręgowego Inspektoratu Pracy lub Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego, w myśl poprzedniego artykułu i w granicach wskazanego tamże przedmiotu.

W wypadkach, gdy na mocy statutu umowa podlega zatwierdzeniu stowarzyszeń wyższego stopnia,—jeżeli te ostatnie nie zatwierdziły jej w terminach, ustalonych w art. 5 niniejszego dekretu, względnie w tym samym okresie czasu nie odmówiły zatwierdzenia, zarządzenie ogłoszenia, wydane przez kompetentną władzę, zastępuje brakujące zatwierdzenie.

Art. 8.

Ogłaszane być mogą jedynie te zbiorowe umowy o pracę, które zawierają ściśle i dokładnie określone przepisy, dotyczące: stosunków dyscyplinarnych, okresu próby, wysokości i sposobu wypłaty wynagrodzenia, godzin pracy, odpoczynku tygodnio-

wego, dla przedsiębiorstw zaś, dających stałą pracę — czasu trwania płatnego urlopu wypowiedzenia stosunku pracy pracownikowi bez jego winy lub z powodu śmierci, likwidacji przedsiębiorstwa, stosunku do pracownika na wypadek choroby, powołania go do wojska lub do służby Ochotniczej Milicji Bezpieczeństwa Narodowego, zgodnie z zasadami, zawartemi w art. XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX i XX Karty Pracy.

Jednak mogą być ogłoszone umowy pracy, nieodpowiadające powyższym warunkom, jeżeli warunki te zostały już uregulowane zgodnie z obowiązującą odnośną ustawą, wzgl. jeżeli nie są wymagane dla danego stosunku pracy, lub jeżeli w myśl umowy jako takiej strony zobowiązały się do jej dopełnienia przez dalsze układy, które winny dojść do skutku w ustalonym okresie czasu.

Art. 9.

Przepisy, objęte poprzedniemi artykułami, stosują się również do ogłoszeń o wypowiedzeniu umów, przewidzianem w art. 53 Król. Dekretu z 1 lipca 1926 r. Nr. 1130, o przepisach ogólnych, wydawanych przez centralne organy korporacyjne, o decyzjach, wydawanych w sprawach zbiorowych stosunków pracy i ustanawiających nowe warunki pracy, oraz o orzeczeniach sądu polubownego, o których jest mowa w ostatnim ustępie art. 51 wyżej wspomnianego dekretu.

Kompetentne czynniki korporacyjne winny komunikować Ministerstwu Korporacyj przepisy ogólne w terminie 10-dniowym, licząc od daty ich ogłoszenia oraz ogłaszać je na koszt zainteresowanych stowarzyszeń syndykalistycznych w myśl przepisów art. 3 niniejszego dekretu.

Decyzje, wymienione w pierwszym ustępie niniejszego artykułu, dotyczą obowiązku składania umowy oraz obciążenia strony lub stron kosztami ogłoszenia; orzeczenia sądu polubownego, dotyczą również obciążenia kosztami, i winny być ogłaszane

przez jednego z sądziów polubownych. Uiszczenie kosztów winno być dokonane w przeciągu 10 dni od daty wydania wyroku. wzgl. orzeczenia sędziów polubownych.

Art. 10.

Ceny ogłoszeń w prowincjonalnych gazetach obwieszczeń oraz w Gazecie Urzędowej Królestwa, wynoszą 50% cen ogłoszeń normalnych. Opłata za ogłoszenia w Biuletynie Urzędowym Ministerstwa Korporacyj wynosi L. 1.25 od wiersza.

Art. 11.

Przepisy, objęte niniejszym dekretem, stosują się również do umów pracy, zawieranych z marynarzami i pracownikami portowymi, z tą jedynie różnicą, że czynności prefekta, dotyczące umów, obowiązujących w granicach jednej prowincji, są powierzone Dowódcy Żeglugi, kompetentnemu w granicach danego terytorjum.

Art. 12.

Minister Korporacyj jest upoważniony do wydawania, w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, wszelkich rozporządzeń, zapewniających należyte wykonanie niniejszego dekretu, który wchodzi w życie od dnia jego ogłoszenia w Gazecie Urzędowej Królestwa.

Załącznik Nr. 14.

Ustawa z dn. 3 kwietnia 1926 r. Nr. 2247.

O NARODOWEJ ORGANIZACJI „BALILLA" OPIEKI ORAZ FIZYCZNEGO I MORALNEGO WYCHOWANIA MŁODZIEŻY.

Art. 1.

Powołuje się do życia jednostkę prawno-publiczną z siedzibą w Rzymie, pod nazwą Narodowa Organizacja „Balilla" w celach opieki oraz fizycznego i moralnego wychowania młodzieży.

Organizacja ta podlega Wysokiej Opiece Szefa Rządu Prezesa Ministrów.

Art. 2.

Prawo korzystania z przewidzianej niniejszą ustawą opieki przysługuje młodzieży obojga płci w wieku do lat 18, z zastrzeżeniem tego prawa dla tych, do których stosuje się treść artykułu 7-go i którym zatem przysługuje prawo korzystania z tej opieki do czasu ukończenia studjów.

Art. 3.

Organizacja Narodowa urzeczywistnia swe cele za pośrednictwem instytucyj: Balilla i Awangwardystów.

Instytucja Awangwardystów stawia sobie za główny cel ćwiczenie i przysposabianie młodzieży do życia wojskowego.

Art. 4.

Członkami organizacji Balilla mogą być dzieci w wieku od lat 8 do 14; do Awangwardystów może należeć młodzież w wieku od lat 14 do 18.

Art. 5.

Instytucje: Balilla i Awangwardystów są bezpośrednio zależne od Organizacji Narodowej.

Wspomniane Organizacje posiadają własny ustrój techniczno - dyscyplinarny oraz własne, centralne i lokalne organy wykonawcze, na podstawie regulaminu, który winien być zatwierdzony w ciągu dwuch miesięcy od daty ogłoszenia niniejszej ustawy, Dekretem Królewskim i na wniosek Szefa Rządu Prezesa Ministrów w porozumieniu z Ministrem Wojny, po wysłuchaniu opinji generalnego komendanta Ochotniczej Milicji Bezpieczeństwa Narodowego.

Regulaminem objęta jest również sprawa nominacji komendantów obu wspomnianych instytucyj.

Art. 6.

Korzyści i przywileje, udzielane w związku ze służbą wojskową, w myśl odnośnych ustaw młodzieży męskiej, uczęszczającej na kursy przygotowawcze przysposobienia wojskowego według norm ustalonych przez Dekrety Królewskie: z dn. 4 sierpnia 1924 Nr. 1292, z dn. 15 października 1925 Nr. 1806 i z dn. 10 stycznia 1926 Nr. 95, rozciągać się będą również na młodzież, która przez pełne cztery lata należała do Korpusu Awangwardystów i otrzymała przy wystąpieniu wymagane świadectwo uzdolnienia.

Art. 7.

Celem uzupełnienia działalności, rozwijanej za pośrednictwem instytucyj Balilla i Awangwardystów, Organizacji Narodowej przysługuje prawo:

a) zakładania lub zachęcania do zakładania instytucyj, mających na celu opiekę nad młodzieżą;

b) subwencjonowania instytucyj, niedostatecznie zaopatrzonych w środki materjalne, pod warunkiem, by instytucje te pracowały zgodnie z dyrektywami organizacji Balilla;

c) wyjednywania u właściwych władz reformy statutów instytucyj, mających na celu udzielanie zasiłków i stypendjów naukowych, a mianowicie w kierunku zobowiązania ich do przyznawania pierwszeństwa w tym względzie dzieciom i młodzieży, wchodzącej w skład organizacji Balilla i Awangwardystów.

Art. 8.

Odnośnie do rozporządzeń, dotyczących opieki i nadzoru Rządu nad instytucjami publicznemi i prywatnemi, nad zrzeszeniami, mającemi na celu nauczanie, wychowanie moralne i fizyczne, przysposabiane do zawodów, sztuk i rzemiosł, i wogóle pracę nad młodzieżą, przysługuje Organizacji Narodowej prawo wyjednywania u kompetentnych władz dokonywania reform i zmian we wspomnianych instytucjach w kierunku dostosowania ich działalności do przepisów niniejszej ustawy.

Art. 9.

Organizacja Narodowa posiłkuje się dla swych celów następującemi funduszami:

1) składkami członkowskiemi,

2) sumami, pochodzącemi z legatów, donacyj, ofiar i subwencyj;

3) sumą miljona lirów rocznie, figurującą w budżecie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Art. 10.

Kierownictwo Organizacji Narodowej spoczywa w rękach Rady Centralnej, złożonej z prezesa, wi-

ceprezesa i dwudziestu trzech radców, mianowanych na podstawie Dekretu Królewskiego, na wniosek Szefa Rządu Prezesa Ministrów.

Prezes obierany jest z pośród oficerów rangi, odpowiadającej stopniowi generalnego konsula, będących w służbie czynnej lub poza służbą w Ochotniczej Milicji Bezpieczeństwa Narodowego, po wysłuchaniu opinji naczelnego komendanta tejże Milicji. Prezes i wiceprezes pełnią powierzone im funkcje w ciągu czterech lat, poczem mogą zostać wybrani ponownie.

W skład Rady Centralnej wchodzą dwaj przedstawiciele Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, z których jeden czynny jest w charakterze przedstawiciela Naczelnej Dyrekcji Zdrowia Publicznego, oraz przedstawiciele Ministerstw: Skarbu, Wojny, Marynarki, Lotnictwa, Oświaty, Gospodarstwa Narodowego, wyznaczeni przez odnośnych ministrów, wreszcie wyższy oficer Ochotniczej Milicji Bezpieczeństwa Narodowego, wyznaczony przez naczelnego komendanta tejże Milicji, przedstawiciel związków gimnastyczno - sportowych, wyznaczony przez Italski Komitet Narodowy Federacji Italskiej Związków Sportowych i przedstawiciel Narodowej Organizacji Związków „Dopolavoro".

Inni członkowie Rady Centralnej wybierani są z pośród osób, będących znawcami spraw wychowania fizycznego i moralnego oraz opieki nad młodzieżą i pierwszeństwo przyznaje się zasłużonym członkom organizacyj, wymienionych w art. 12.

Po upływie lat czterech skład Rady ulega całkowitej zmianie: po złożeniu mandatów członkowie Rady mogą być wybrani ponownie.

W łonie Rady Centralnej winna być utworzona Rada Wykonawcza, złożona z Prezesa, Wiceprezesa oraz pięciu członków, wybieranych przez Szefa Rządu, Prezesa Ministrów z pośród członków Rady Centralnej, przyczem pierwszeństwo przysługuje osobom, których stałem miejscem zamieszkania jest Rzym.

Wymienieni członkowie pełnią swe czynności w ciągu czterech lat, poczem mogą być wybrani ponownie.

W sprawach, niecierpiących zwłoki, Radzie Wykonawczej przysługuje prawo wydawania decyzji w zastępstwie Rady Centralnej, pod warunkiem przedłożenia tej ostatniej odnośnym członkom na pierwszem następnem zgromadzeniu w celu zatwierdzenia.

Zwolnieniu z urzędu podlegają ci członkowie Rady Centralnej i Rady Wykonawczej, którzy bez usprawiedliwionej przyczyny nie wzięli osobiście udziału w czterech kolejno następujących po sobie posiedzeniach. Decyzje w sprawie zwolnień zapadają na odnośnych zebraniach.

Art. 11.

Członkami Organizacji Narodowej mogą być osoby, które za pomocą jednorazowej darowizny lub stałych składek przyczyniają się do rozwoju i pomyślnej działalności Instytucji.

Członkowie dzielą się na: honorowych, stałych i czasowych.

Tytuł członków honorowych przysługuje osobom, które na cele Organizacji Narodowej złożyły sumie L. 10.000 jednorazowo.

Do członków stałych zaliczane są osoby, które złożyły jednorazowo sumę L. 500.

Do członków czasowych — osoby, które zobowiązały się pisemnie do opłacania na powyższy cel w ciągu najmniej 5-letniego okresu, składki rocznej w kwocie L. 60.

Stowarzyszeniom i jednostkom prawno-publicznym przysługuje prawo członkowstwa za opłatą, wynoszącą podwójna sumę kwot, opłacanych przez członków indywidualnych.

Organizacja Narodowa wydaje dyplomy i medale zasługi członkom wybitnie zasłużonym dla sprawy oraz osobom, które wprowadziły znaczniejszą ilość nowych członków lub wykazały się inną wybitną i

korzystną działalnością w zakresie spraw, z Organizacją związanych.

Art. 12.

W każdej prowincji powstaje Komitet prowincjonalny, złożony z prezesa i dziesięciu radców.

W skład Komitetu wchodzą: jeden radca prefektury, jeden profesor szkół średnich, mianowani przez prefekta i przez inspektora szkół danej prowincji, oraz radca - komendant miejscowego oddziału Ochotniczej Milicji Bezpieczeństwa Narodowego. Prezesa i pozostałych siedmiu członków Komitetu mianuje Rada Wykonawcza Organizacji Narodowej, przyznając pierwszeństwo członkom Organizacji, zamieszkałym w danej prowincji.

Prezes i Radcy są obierani na przeciąg czterech lat, poczem mogą zostać obrani ponownie.

Członkowie Komitetu, którzy bez usprawiedliwionej przyczyny nie wzięli osobiście udziału w czterech kolejno następujących po sobie posiedzeniach, ulegają zwolnieniu.

Decyzje w sprawie zwolnień zapadają zgodnie z uchwałami Rady i odnośna deklaracja może być poparta bezpośrednio przez Organizację Narodową.

Siedziba Komitetu mieści się w lokalach, oddawanych bezpłatnie do dyspozycji przez prowincję.

Art. 13.

Czynności Komitetu obejmują:

1) prace nad wykonywaniem rozporządzeń Organizacji Narodowej oraz czuwanie nad normalnym rozwojem zakładów opieki, nauczania i wychowania młodzieży w granicach danej prowincji;

2) komunikowanie Organizacji Narodowej wiadomości o czynnych w granicach prowincji zakładach publicznych i prywatnych, oraz jednostkach, zasłużonych na polu opieki i wychowania młodzieży, składanie w stałych okresach sprawozdań ze stanu zakładu, przedkładanie wniosków w sprawie zmian

i ulepszeń, wypowiadanie opinji w sprawie składanych przez wspomniane zakłady próśb o subwencje oraz zakładanie nowych instytucyj.

Art. 14.

We wszystkich gminach istnieją Komitety gminne, złożone z prezesa i z radców w liczbie, ustalonej dla każdej gminy, zależnie od zaludnienia. Liczbę tę ustala Komitet prowincjonalny na podstawie uchwały, zatwierdzonej przez Komitet Wykonawczy Organizacji Narodowej.

Członków Komitetu Gminnego wybiera Komitet Prowincjonalny, przyznając pierwszeństwo stałym mieszkańcom danej gminy. W gminach, posiadających szkoły średnie i oddziały Ochotniczej Milicji Bezpieczeństwa Narodowego, wchodzą obowiązkowo w skład Komitetu, jeden z profesorów szkół, mianowany przez okręgowego inspektora szkolnego oraz komendant oddziału Milicji.

Siedziba Komitetów mieści się w lokalach, dostarczonych bezpłatnie przez Gminę.

Szefowi Rządu Prezesowi Ministrów przysługuje w każdej chwili prawo — po wysłuchaniu odnośnego sprawozdania prezesa, usunięcia z Komitetu Głównego członków, którzy z jakiegokolwiek względu okażą się niezdolni do spełniania powierzonych im zadań.

Analogiczne prawo przysługuje prezesowi Komitetu Głównego w stosunku do Komitetów prowincjonalnych i gminnych.

Art. 15.

Członkowie Rady Centralnej, Rady Wykonawczej oraz Kierowniczych Rad Komitetów prowincjonalnych i gminnych pełnią swe funkcje honorowo.

Art. 16.

Organizacja Narodowa nie podlega ani ustawom, ani regulaminom, odnoszącym się do publicznych

zakładów opieki i dobroczynności; korzysta ona natomiast ze wszystkich przyznanych tym zakładom przywilejów. Przysługuje jej poza tem prawo żądania obrony urzędowej.

Art. 17.

Upoważnienie do nabywania przez Organizację Narodową dóbr, majątków, nieruchomości i t. p. oraz do przyjmowania wszelakich legatów i darów, ma miejsce na mocy dekretu Szefa Rządu Prezesa Ministrów, z uwzględnieniem postanowień, zawartych w artykułach : 1, 2, 3, 5, 8, 10 i 12-ym regulaminu z dn. 26 lipca 1896 r. Nr. 361.

Dekret niniejszy winien być ogłoszony w Gazecie Urzędowej Królestwa i posiada charakter zarządzenia nieodwołalnego.

Art. 18.

Wszelkie rozporządzenia, niezgodne z niniejszym dekretem, tracą swą moc. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w dwa miesiące po jej ogłoszeniu.

W tym samym terminie zostanie zatwierdzone dekretem Królewskim na wniosek Szefa Rządu Prezesa Ministrów rozporządzenie wykonawcze oraz dotyczące funkcjonowania zakładów Opieki oraz fizycznego i moralnego wychowania młodzieży.

Załącznik Nr. 15.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE DO USTAWY Z 3 KWIETNIA 1926 R. Nr. 2247 O ORGANIZACJI NARODOWEJ „BALILLA".

TYTUŁ I.

Założenie i działalność Organizacji.

ROZDZIAŁ I.

Nominacja, niewłaściwości i usuwanie Członków Rady Centralnej. Skład personalny Zarządu Narodowej Organizacji Balilla.

Art. 1.

Przy zwykłem odnawianiu składu członków Rady Centralnej, mianowanych na mocy Dekretu Królewskiego, należy wydać odpowiednie zarządzenie przynajmniej na miesiąc przed upływem czteroletniego okresu od daty poprzedniej nominacji.

W tym celu Szef Rządu poleca zainteresowanym Ministrom — przynajmniej na 2 miesiące przed upływem wspomnianej daty — Naczelnmu Dowództwu Ochotniczej Milicji Bezpieczeństwa Narodowego, jak również instytucom, wymienionym w ust. 4 art. 10 ustawy, by w ciągu 20 dni wyznaczyły odpowiednich delegatów.

Delegatów do instytucyj wyznaczają Rady zarządzające lub kierownicze, na mocy uchwał, stosownie do przepisów właściwych statutów. Jeżeli uchwała Rady nie zapadnie w ciągu 20 dni, delegaci mogą być wyznaczeni przez Prezydjum Rady.

Uchwały, względnie pisma Prezydjum z wymienieniem, delegatów, winny być niezwłocznie przesłane Szefowi Rządu, który następnie zarządza nominację.

Członkowie ustępujący pozostają na stanowisku do chwili objęcia urzędu przez ich następców.

Art. 2.

W skład Centralnej Rady Organizacji wchodzi, między innymi, przedstawiciel Dyrektorjatu Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego oraz Centralny Inspektor Wychowania i Opieki Religijnej, wybrani z pośród osób, wskazanych w 3 ustępie art. 10 ustawy.

Art. 3.

Nie mogą wchodzić w skład członków Rady Centralnej, względnie podlegają usunięciu, o ile należały do niej poprzednio:

1-o) osoby, wymienione w art. 25 ustawy gminnej i prowincjonalnej z 4 lutego 1915 r. Nr. 148 oraz osoby, uznane za nieodpowiednie z punktu widzenia moralnego lub politycznego;

2-o) osoby, zarządzające poszczególnemi instytucjami, subwencjonowanemi przez Organizację;

3-o) osoby, zatrudnione w wyżej wspomnianych instytucjach w charakterze urzędników, kierowników administracyjnych lub księgowych;

4-o) osoby, które, zarządzając kasą komitetów i instytucyj, nie złożyły odpowiedniego rachunku, osoby, zadłużone wobec komitetów lub samych instytucyj, wreszcie osoby, przeciw którym toczy się akcja w drodze postępowania cywilnego lub administracyjnego.

Art. 4.

Osoby, wchodzące w skład Rady Centralnej, nie mogą brać udziału w uchwałach i zarządzeniach, mających związek z ich interesami osobistemi, względnie

z interesami ich krewnych i powinowatych do czwartego stopnia, oraz z interesami instytucyj, któremi zarządzają.

Nie mogą one również brać bezpośredniego ani pośredniego udziału w czynnościach, egzekucjach i przetargach, prowadzonych w interesie Organizacji Narodowej.

Art. 5.

Z uwzględnieniem prawa głosu, przysługującego Szefowi Rządu, zgodnie z przedostatnim ustępem art. 14 ustawy, usunięcie z urzędu członka Rady Centralnej i Rady Wykonawczej z przyczyn, przewidzianych w niniejszym regulaminie, dokonywa się na podstawie orzeczenia Rady Centralnej, po wysłuchaniu zainteresowanego.

Przeciw zarządzeniu Rady dopuszczalne jest odwołanie do Szefa Rządu.

Art. 6.

W razie śmierci, ustąpienia lub usunięcia któregokolwiek z członków Rady Centralnej, względnie Rady Wykonawczej, niezwłocznie winien być zamianowany jego zastępca, z zastosowaniem przepisów, o których jest mowa w art. 1 niniejszego regulaminu, w ciągu miesiąca, licząc od daty ustalenia wakującego miejsca.

Członek Rady Centralnej lub Rady Wykonawczej, zamianowany w powyższych okolicznościach, obejmuje urząd niezwłocznie i pełni powierzone mu czynności przez cały czas od chwili nominacji członka, na miejsce którego został mianowany, do upływu normalnego terminu.

Posiedzenia Rady Centralnej i Rady Wykonawczej

Art. 7.

Posiedzenia Rady Centralnej Narodowej Organizacji Balilla dzielą się na zwyczajne i nadzwyczajne.

Pierwsze są zwoływane przynajmniej dwa razy do roku, w miesiącach kwietniu i listopadzie, drugie mogą być zwołane w każdym czasie z polecenia Szefa Rządu, względnie na mocy postanowienia przewodniczącego, uchwały Rady Wykonawczej, lub na pisemnie umotywowany wniosek przynajmniej jednej trzeciej członków Rady Centralnej.

Zwyczajne posiedzenia Rady Wykonawczej odbywają się normalnie raz na miesiąc, nadzwyczajne zaś w miarę uznania Przewodniczącego lub na pisemny wniosek umotywowany, zgłoszony przynajmniej przez jedną trzecią członków Rady.

Członkowie Rady Centralnej i Rady Wykonawczej, niezamieszkali w Rzymie, otrzymują za udział w posiedzeniach zwrot kosztów podróży i pobytu w wysokości, ustalonej przez Radę Centralną, zgodnie z postanowieniami Król. Dekretu z 11 listopada 1923 roku Nr. 2395 oraz art. 63 Król. Dekretu z 8 maja 1924, Nr. 843.

Art. 8.

Dla prawomocności zebrania Rady Centralnej i Rady Wykonawczej wymagana jest obecność absolutnej większości członków.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów; w razie równości głosów wniosek przedkłada się do decyzji Szefa Rządu.

Członkowie głosują a) przez powstanie z miejsc, b) imiennie i c) tajnie.

Na prawomocność nie mają wpływu członkowie, którzy, jako osobiście zainteresowani w myśl art. 4 niniejszego regulaminu, nie mogą brać udziału w głosowaniu.

Art. 9.

Zaproszenia na posiedzenie Rady Centralnej i Rady Wykonawczej winny być sporządzone na piśmie, podpisane przez przewodniczącego i rozesłane listami poleconemi do poszczególnych członków na pięć dni przed terminem posiedzenia zwyczajnego, a

przynajmniej na 24 godzin przed terminem posiedzenia nadzwyczajnego, uznanego za pilne.

Do zaproszeń dołącza się porządek dzienny, którego punkty mają stanowić przedmiot dyskusji i uchwał posiedzenia.

Art. 10.

Uchwały Rady Centralnej i Rady Wykonawczej winny być umotywowane.

W protokułach posiedzeń winny być podane nazwiska członków, biorących udział w posiedzeniu, z wyszczególnieniem tych członków, którzy głosowali w poszczególnych sprawach, znajdujących się na porządku dziennym, oraz tych, którzy wstrzymali się od głosowania.

Protokuły winny nadto zawierać streszczenie dyskusji nad poszczególnemi kwestjami oraz wzmianki o ewentualnych sprzeciwach, oświadczeniach i zastrzeżeniach, przy pomocy których uczestnicy zgromadzenia zamierzali wyjaśnić, usprawiedliwić lub cofnąć swe wnioski.

Protokuły winny być podpisane przez przewodniczącego, oraz przez dyrektora biura Sekretarjatu, w razie zaś nieobecności tego ostatniego — przez zastępującego go urzędnika.

Zadania Rady Centralnej.

Art. 11.

Rada Centralna:

1. uchwala budżet i bilans roczny Organizacji Narodowej;
2. wydaje zarządzenia ogólne, zmierzające do urzeczywistnienia celów i zadań, wymienionych w ustawie;
3. ustanawia wysokość sum, przyznawanych Komitetom Prowincjonalnym na koszty działalności Organizacji w poszczególnych prowincjach oraz wszelkie inne zasiłki na za-

kładanie i rozwój Instytucyj, mających na celu dobro młodzieży;
4. ogłasza uchwały ogólne, dotyczące wszelkich spraw w związku z Organizacją;
5. wykonuje wszelkie zadania, obowiązujące ją w myśl ustawy oraz niniejszego regulaminu.

Zakres działania Rady Wykonawczej.

Art. 12.

Rada Wykonawcza:
1. Przedstawia do zatwierdzenia projekt budżetu i bilansu rocznego oraz uchwala regulaminy organizacji wewnętrznej i organizacji finansowej;
2. uchwala przyjmowanie zapisów i darów, kieruje sprawy na drogę sądową, decyduje o nabywaniu nieruchomości i zarządza majątkiem pieniężnym Organizacji;
3. przyjmuje i zwalnia urzędników i pracowników;
4. mianuje przewodniczących i członków Komitetów Prowincjonalnych oraz uchwala wnioski, zgłoszone przez Komitety;
5. rozstrzyga sprawy w związku z odwołaniami wnoszonemi w myśl przepisów niniejszego regulaminu przeciw uchwałom Komitetów Prowincjonalnych.

W wypadkach, niecierpiących zwłoki, Rada Wykonawcza może wydawać uchwały we wszelkich sprawach, wchodzących w zakres kompetencji Rady Centralnej, z zastrzeżeniem, przytoczonem w przedostatnim ustępie art. 10 Ustawy.

Zakres działalności Przewodniczącego.

Art. 13.

Przewodniczący kieruje działalnością Organizacji, zwołuje Radę Centralną i Radę Wykonawczą, przewodniczy na zebraniach, występuje przed sądem

jako przedstawiciel Organizacji, czuwa nad pracą i porządkiem w podlegających jej biurach.

Zakres działalności Wiceprezesa.

Art. 14.

Wiceprezes jest pomocny prezesowi w zarządzie organizacją i zastępuje go w czasie nieobecności; czuwa nad należytem wykonywaniem uchwał Rady Centralnej i Rady Wykonawczej oraz wydaje wszelkie zarządzenia, potrzebne dla prawidłowego funkcjonowania urzędów i biur Organizacji, a nie leżące, w myśl ustawy i niniejszego regulaminu, w zakresie kompetencji Rady Centralnej i Rady Wykonawczej.

W wypadkach, niecierpiących zwłoki, Wiceprezes wydaje na własną odpowiedzialność zarządzenia, należące do kompetencji Rady Wykonawczej, której przedstawia je do zatwierdzenia na najbliższem posiedzeniu.

Urzędnicy.

Art. 15.

Rada Centralna sporządza na wniosek Rady Wykonawczej specjalny regulamin, ustalający liczbę, rodzaj, zakres działalności, uprawnienia, obowiązki i odpowiedzialność funkcjonarjuszów i urzędników Organizacji Narodowej Balilla.

Regulamin ten przedkłada się do zatwierdzenia Szefowi Rządu, którego Prezes Organizacji Narodowej może prosić o wyznaczenie liczby funkcjonarjuszów państwowych, potrzebnej do prawidłowego funkcjonowania urzędów Organizacji.

Wynagrodzenie tych funkcjonarjuszów, którzy w dalszym ciągu figurują na właściwej liście pracowników państwowych, jest im wypłacane z funduszów Organizacji.

Art. 16.

Biuro Sekretarjatu sporządza i prowadzi dokładny inwentarz dóbr ruchomych i nieruchomych, stanowiących majątek Organizacji Narodowej oraz stan wierzytelności, długów, ciężarów i zobowiązań, z wyszczególnieniem ich tytułów.

Inwentarz oraz wykaz zmian winien być zatwierdzony i podpisany przez wice - prezesa i przez urzędnika sporządzającego.

ROZDZIAŁ II.

Finanse i rachunkowość.

Rok obrachunkowy.

Art. 17.

Rok obrachunkowy rozpoczyna się w dniu 1-go stycznia każdego roku i kończy się w dniu 31 grudnia tegoż roku.

Jednakże w celu zlikwidowania obrotów rocznych, wpływów i wypłat, przedłuża go się do końca miesiąca lutego następnego roku.

Dochody i rozchody.

Art. 18.

Organizacja Narodowa pokrywa zasadniczo koszty swej działalności z rocznych zasiłków, przewidzianych na ten cel w budżecie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w myśl art. 9 ustawy, oraz z dochodów z własnego majątku, na który składają się zapisy i donacje, ofiary i subwencje.

W wyjątkowych wypadkach Organizacja może, za zgodą Szefa Rządu, użyć na te cele pewną część sum, stanowiących aktywa jej majątku, o ile jest to uzasadnione potrzebą przyjścia z pomocą młodzieży i nie przynosi uszczerbku finansom i dalszej działalności Instytucji.

Budżet, bilans, rachunkowość.

Art. 19.

Bilans roczny obejmuje wpływy i wydatki, przewidziane na dany rok rachunkowy oraz zyski, względnie straty z lat poprzednich, po odjęciu sumy końcowej poprzedniego bilansu rzeczywistego i uwzględnieniu zmian, wynikających z przypuszczalnych rezultatów roku bieżącego.

Przy sporządzaniu bilansu stosują się przepisy, zawarte w artykułach 19 i 23 regulaminu rachunkowości z 5 lutego 1891 r. Nr. 99 dla wykonania ustawy z 17 lipca 1890 r. Nr. 6972.

Preliminarz budżetowy uchwala Rada Centralna w ciągu miesiąca listopada roku, poprzedzającego dany rok obrachunkowy.

Art. 20.

W ciągu miesiąca marca każdego roku skarbnik przedkłada Radzie Wykonawczej sprawozdanie z rachunków, prowadzonych przez niego w ciągu roku ubiegłego, obejmujące wpływy i wydatki zatwierdzone, sumy pobrane i wypłacone w tymże roku, według klasyfikacji i w porządku preliminarza budżetowego.

Rada Wykonawcza przedkłada Radzie Centralnej rachunek finansowy wraz z dowodami i rachunkiem rzeczywistym, który winien wykazywać rezultaty gospodarcze za dany rok, po odjęciu rzeczywistych dochodów i wydatków, oraz stan ogólny majątku Organizacji, z uwzględnieniem ewentualnych zmian.

Do rachunku rzeczywistego winno być dołączone sprawozdanie z działalności Organizacji w danym roku rachunkowym.

Rada Centralna rozpatruje rachunki na dorocznem zgromadzeniu kwietniowem.

Uchwała Rady w sprawie obciążenia lub zwolnienia od odpowiedzialności księgowego winna być zakomunikowana temuż przez urzędnika gminy

Księgowy może w ciągu 15 dni od daty jej otrzymania udzielić wyjaśnień i wnieść rekurs we własnej obronie.

Rachunki wraz z wszystkiemi dowodami, ewentualnemi wyjaśnieniami i rekursami winny być nie później, niż w dniu 31 maja, przesłane Szefowi Rządu, który po zażądaniu w razie potrzeby wyjaśnień od Organizacji Narodowej wydaje ostateczną decyzję.

Art. 21.

Inkaso i fundusze winny być powierzane w pierwsze linji jednej z instytucyj kredytowych.

Skarbnik winien w każdym razie złożyć kaucję w sposób, ustanowiony przez Radę Centralną, na mocy odpowiedniej uchwały.

Wszelkie sumy wpływające winny być pokwitowane w kwitarjuszu z kopją, zaopatrzonym w numer porządkowy i dostarczonym skarbnikowi przez Organizację Narodową.

Wszelkie wypłaty w granicach, objętych budżetem, są uskuteczniane w formie asygnat, zaopatrywanych w kolejne numery porządkowe i podpisywanych przez prezesa lub przez wiceprezesa i księgowego.

Art. 22.

Minister Spraw Wewnętrznych dzieli dochód, o którym jest mowa w art. 9 ustawy, na dwie równe części, i wysyła je w miesiącach: styczniu i lipcu każdego roku przekazami, wystawionemi na imię skarbnika Organizacji Narodowej i płatnemi w Wydziale Skarbowym Prowincji Rzymskiej.

ROZDZIAŁ III.

Najwyższy Nadzór Szefa Rządu. Akta, podlegające zatwierdzeniu.

Szef Rządu otrzymuje wykazy miesięczne wszystkich uchwał Rady Centralnej i Rady Wykonawczej.

Art. 24.

Zatwierdzeniu Szefa Rządu podlegają:

a) preliminarze budżetowe i uchwały w sprawie zmian pozycyj budżetowych;

b) sprawozdania kasowe;

c) uchwały, dotyczące majątku;

d) uchwały dotyczące działalności skarbnika i wykaz urzędników i pracowników, oraz wszelkie uchwały, pozostające w związku z celami i działalnością Organizacji.

Użycie rozporządzalnych sum na zakup papierów wartościowych, emitowanych lub gwarantowanych przez Państwo, nie wymaga zatwierdzenia, o którem jest mowa w artykule niniejszym.

Art. 25.

Sprawując najwyższy nadzór nad Organizacją Narodową, Szef Rządu może zażądać w każdym czasie odpisu uchwał Rady Centralnej i Rady Wykonawczej i zależnie od swego uznania, po wysłuchaniu ewentualnych wyjaśnień, unieważnić je, uzasadniając jednocześnie wobec Organizacji odnośne swoje wnioski.

ROZDZIAŁ IV.

O członkach Organizacji.

Przyjęcie, składki, utrata członkowstwa, charakter, odznaki.

Art. 26.

Przyjmowanie i usuwanie członków należy do kompetencji Rady Wykonawczej, która jednak obowiązana jest zawiadomić Radę Centralną na pierwszem zgromadzeniu o wyborze lub usunięciu danego członka.

Nominacji członków honorowych dokonywa Rada Centralna na wniosek prezesa, ogłaszając umotywowaną uchwałę.

Członków dożywotnich i czasowych przyjmuje Rada Wykonawcza, po złożeniu przez nich na ręce Prezesa Organizacji Narodowej pisemnego podania, na mocy którego członkowie czasowi obowiązują się płacić od 1 stycznia roku, w którym zostali przyjęci oraz w ciągu pięcioletniego okresu, składkę w wysokości 60 lirów rocznie.

Członkowie dożywotni winni zapłacić w ciągu miesiąca od daty przyjęcia jednorazową składkę w kwocie lirów 500.

Składki członków czasowych winny być wpłacane w pierwszym roku w wyżej wymienionym terminie miesięcznym, w następnych zaś latach, w ciągu pierwszego kwartału każdego roku.

Art. 27.

Utrata członkowstwa nastzpuje wskutek śmierci, wystąpienia lub wykluczenia.

Wystąpienie członka może mieć miejsce dopiero po upływie pięciu lat od daty przyjęcia, przyczem dobrowolne zgłoszenie dymisji winno być skierowane do prezydjum przynajmniej na trzy miesiące przed tym terminem. Dla innych kategoryj członków wystąpienie uważa się za dokonane z chwilą wyrażenia na nie zgody Rady Wykonawczej.

Rada Wykonawcza uchwala usunięcie członków:

a) którzy nie opłacili należnych składek, pomimo otrzymania formalnego upomnienia na piśmie;

b) do których stosuje się którakolwiek z okoliczności, przewidzianych w art. 25 ustawy gminnej i prowincjonalnej z 4 lutego 1915 r., lub którzy okażą się w jakikolwiek inny sposób nieodpowiedni pod względem moralnym lub politycznym.

Przeciw uchwale o wykluczeniu jest dopuszczalny, w terminie 15-dniowym od daty otrzymania

zawiądomienia, rekurs do Rady Wykonawczej, która wówczas rozstrzyga nieodwołalnie.

Art. 28.

Członkowie współdziałają z Organizacją Narodową i przyczyniają się do urzeczywistnienia jej zadań drogą opłacania składek i współpracy.

Mają oni prawo noszenia specjalnych odznak członkowskich, ustanowionych przez Radę Główną.

Ponadto otrzymują oni legitymację członkowską, wykonaną według wzoru, ustalonego przez Radę Główną.

Za legitymację i odznakę Organizacja Narodowa pobiera od członków opłatę w kwocie, ustanowionej przez Radę Główną.

Członkowie czasowi co pięć lat winni odnawiać legitymacje, opłacając należność w oznaczonej kwocie.

ROZDZIAŁ V.

Stosunki Organizacji z innemi Instytucjami.

Prawo uzgadniania pracy.

Art. 29.

Organizacja Narodowa ustanawia sposób współdziałania z poszczególnemi instytucjami, mającemi pieczę nad młodzieżą, łącząc się we wspólnej pracy dla celów, wskazanych przez Ustawę.

Zakładanie nowych instytucyj.

Art. 30.

Organizacja Narodowa zakłada, na mocy uprawnień, przyznanych jej w myśl art. 7 lit. a) ustąwy, nowe instytucje opieki nad młodzieżą w gminach, w któ-

rych brak ich daje się odczuwać, pomimo współdziałania z innemi instytucjami, o których jest mowa w poprzednim artykule 29.

Udzielanie zasiłków.

Art. 31.

Organizacja Narodowa udziela zasiłków, o których jest mowa w art. 7 lit. b) za pośrednictwem Komitetów Prowincjonalnych i Gminnych.

W tym celu Komitety Prowincjonalne winny, w miesiącu październiku każdego roku składać Organizacji dokładne sprawozdania o potrzebach poszczególnych Komitetów Gminnych, dopomagających do urzeczywistnienia programu działalności Organizacji czy to bezpośrednio, czy też za pośrednictwem innych publicznych lub prywatnych instytucyj danej gminy.

Przed udzieleniem zasiłku Organizacja może zasięgać wszelkich dodatkowych informacyj, które uzna za potrzebne, oraz zbadać stan sprawności pracy instytucji, mającej otrzymać zasiłek.

Zmiana statutów.

Art. 32.

Instytucje, wymienione w art. 7 lit. c) ustawy, winny w terminie dwumiesięcznym od daty ogłoszenia niniejszego regulaminu przesłać odpis swych statutów Komitetom Prowincjonalnym, które z kol i prześlą je Radzie Wykonawczej w celu przeprowadzenia ewentualnych zmian w związku z zastosowaniem wymienionego art. 7 lit. c); ewentualne sprzeciwy instytucyj zainteresowanych winny być zgłoszone do Komitetów Prowincjonalnych w terminie 15 dni od daty otrzymania zawiadomienia o uchwałach, dotyczących zmian.

Rada Wykonawcza winna po uchwaleniu zmiany statutów zakomunikować właściwym władzom po-

wziętą uchwałę oraz treść aktów, otrzymanych od Komitetu Prowincjonalnego.

Przyznawanie pierwszeństwa Awangwardystom i członkom „Balilla" przy udzielaniu posad i stypendjów naukowych.

Art. 33.

Dzieciom, wchodzącym w skład organizacji „Balilla", i młodzieży należącej do Awangwardystów (art. 7 lit. c) ustawy) przyznaje się przy udzielaniu stypendjów naukowych, wzgl. posad, pierwszeństwo niezwłocznie po inwalidach i sierotach po poległych (art. 9 ust. z 25 marca 1927, Nr. 481 i art. 37 ust. z 18 lipca 1917, Nr. 1143).

Art. 34.

Instytucje publiczne, mające prawo wyznaczać miejsca w szkołach i stypendja naukowe dzieciom i młodzieży z odnośnych gmin i prowincyj, winny przesyłać komitetom gminnym i prowincjonalnym Organizacji odpisy postanowień konkursowych.

O ile działalność tych Instytucyj obejmuje całe terytorjum Królestwa, postanowienia konkursowe winny być podawane do wiadomości Rady Wykonawczej Organizacji.

Niezakomunikowanie tych postanowień pociąga za sobą unieważnienie konkursu oraz przyznania stypendjum, wzgl. miejsca w szkole.

Art. 35.

Przeciw zarządzeniom w sprawie udzielania miejsc w szkołach i stypendjów naukowych, wydawanym przez instytucje, wymienione w art. 7 lit. c) ustawy, może być wniesiony w sposób i w wypadkach, przewidzianych przez ustawę, rekurs do Rady Wykonawczej oraz do Komitetów prowincjonalnych i gminnych Organizacji Narodowej.

Może być ponadto wniesiony rekurs przeciw zarządzeniom wydanym przez Prefektów w myśl art. 5 ustawy z 18 lipca 1904 Nr. 390 oraz w myśl Król. Dekretu z 4 lutego 1923, Nr. 214.

ROZDZIAŁ VI.

Nadzór nad Komitetami Prowincjonalnemi i Gminnemi. Inspekcje.

Art. 36.

Organizacja Narodowa rozciąga nadzór nad prawidłowem funkcjonowaniem Komitetów prowincjonalnych i gminnych, czuwając nad rozwojem działalności poszczególnych komitetów w sposób, zgodny z ustawą i z niniejszym regulaminem, oraz zarządzając specjalne inspekcje w celu sprawdzenia biegu prac, powierzonych tymże Komitetom.

Medale i dyplomy zasługi.

Art. 37.

Medale zasługi, przyznawane przez Organizację Narodową w myśl ostatniego ustępu art. 11 ustawy — zależnie od stopnia zasługi, są: złote, srebrne lub bronzowe. Są one odlewane według wzoru, ustanowionego na mocy specjalnej uchwały Rady Centralnej.

Złote medale przyznaje Szef Rządu na wniosek Rady Centralnej, srebrne i bronzowe — Rada Centralna na wniosek Rady Wykonawczej.

Art. 38.

Dyplomy zasługi, o których jest mowa w ostatnim ustępie art. 11 ustawy, mogą być dwojakiego stopnia: są one przyznawane przez Radę Wykonawczą osobom lub instytucjom, których zasługi, nie będąc uznane za wystarczające dla otrzymania me-

dalu, zostały jednak uznane w myśl będącego w mowie artykułu.

TYTUŁ II.

Komitety prowincjonalne.

TYTUŁ II.

Mianowania, niewłaściwość, wykluczanie członków Komitetu Prowincjonalnego.

Art. 39.

Mianując członków Komitetów Prowincjonalnych, Rada Wykonawcza winna mieć na względzie, by w skład każdego poszczególnego Komitetu wchodził przynamniej jeden przedstawiciel prowincjonalnej federacji faszystowskiej, wybrany, o ile to możliwe, z pośród członków Organizacji, zamieszkałych w danej prowincji, oraz lekarz prowincjonalny lub w jego zastępstwie urzędnik sanitarny głównego miasta danej prowincji, wskazany przez prefekta.

Art. 40.

Nie mogą być członkami Komitetu Prowincjonalnego, lub, o ile poprzednio w ich skład wchodzili, winni być wykluczeni:

1) obywatele, wymienieni w art. 25 ustawy komunalnej i prowincjonalnej z 4 lutego 1915 r. Nr. 148 oraz nieodpowiedni z punktu widzenia moralnego lub politycznego;

2) zarządzający instytucjami, subwencjonowanemi przez Organizację Narodową;

3) urzędnicy i ajenci administracyjni oraz księgowi Rady Głównej i Komitetów Prowincjonalnych, jak również poszczególnych instytucyj, subwencjonowanych przez Organizację;

4) Zarządzający funduszami Komitetu lub instytucyj subwencjonowanych, którzy nie złożyli z tych

sum należytego rachunku, lub będący dłużnikami tych instytucyj — nawet, jeżeli zadłużenie to jest wątpliwe lub, o ile zostali pociągnięci do odpowiedzialności za długi w drodze administracyjnej lub cywilnej:

5) członkowie Komitetów gminnych tej samej prowincji.

Postanowienia, wymienione w art. 4 niniejszego regulaminu, stosują się również do członków Komitetów Powincjonalnych.

Art. 41.

Nie naruszając przyznanej Prezesowi Rady Głównej, w myśl otatniego ustępu art. 14 ustawy, władzy wykluczania z Komitetów prowincjonalnych członków, uznanych za niezdolnych i nieodpowiednich, Komitet decyduje samodzielnie w sprawie wykluczania członków z przyczyn, przewidzianych niniejszym regulaminem, i zawiadamia o tem osobę zainteresowaną.

Przeciw tej decyzji może być wniesiony rekurs do Rady Wykonawczej Organizacji Narodowej w okresie dni piętnastu od daty ogłoszenia decyzji.

Art. 42.

W razie śmierci, wystąpienia lub wykluczenia jednego z członków Komitetu Prowincjonalnego, Rada Wykonawcza Organizacji Narodowej wyznacza jego następcę w terminie jednego miesiąca od chwili stwierdzenia wakansu.

Członek, mianowany zastępcą nadzwyczajnym, obejmuje stanowisko swe niezwłocznie i pozostaje na niem przez okres czasu, licząc od daty nominacji zastąpionego poprzednika do upływu normalnego terminu urzędowania.

Zgromadzenia.

Art. 43.

Zwyczajne Zgromadzenia Komitetu Prowincjonalnego odbywają się raz na miesiąc. Zgromadzenie nadzwyczajne może być zwołane w każdym czasie na wniosek Organizacji Narodowej lub zależnie od uznania Prezesa Komitetu, wreszcie na pisemną umotywowaną prośbę przynajmniej jednej trzeciej ogółu radców.

Do uchwał Zgromadzenia Komitetu Prowincjonalnego stosują się postanowienia artykułów 7, 8 i 9.

ROZDZIAŁ II.

Budżet, bilanse, sprawozdania rachunkowe.

Art. 44.

Przepisy, zawarte w artykułach 17 i 19 niniejszego regulaminu, stosują się do budżetów Komitetów Prowincjonalnych.

Art. 45.

W ciągu miesiąca marca każdego roku skarbnik predkłada Komitetowi prowincjonalnemu sprawozdanie finansowe ze swojej działalności za ubiegły rok rachunkowy, z podaniem wpływów i wydatków przewidzianych i faktycznych, oraz sum pobranych i wypłaconych; sprawozdanie to winno być sporządzone ściśle według klasyfikacji i porządku, stosowanych w preliminarzu budżetowym.

Komitet rozpatruje sprawozdanie rachunkowe na zgromadzeniu kwietniowem i komunikuje swoją uchwałę w sprawie odrzucenia go lub zatwierdzenia księgowemu; ten ostatni może sprawdzić obrachunki i uchwałę Komitetu w biurze Sekretarjatu i złożyć ewentualne wyjaśnienia lub wnieść rekurs, bez ponoszenia kosztów, w ciągu dni trzydziestu od daty otrzymania zawiadomienia.

Sprawozdanie finansowe wraz z bilansem, sporządzonym zgodnie z art. 73 Regulaminu Księgowości z dn. 5 lutego 1891 r. Na. 99, z wszystkiemi dokumentami oraz ewentualnemi wyjaśnieniami i rekursami winno być przesłane Radzie Wykonawczej nie później, niż w dniu 31 maja każdego roku.

Przeciw zarządzeniom Rady Wykonawczej może być wniesiony, w ciągu 15-u dni od daty zawiadomienia, rekurs do Szefa Rządu, który wydaje decyzję ostateczną w formie dekretu.

ROZDZIAŁ III.

Działalność i nadzór.

Zakres działalności Komitetu Prowincjonalnego.

Art. 46.

Komitet prowincjonalny:

a) uchwala budżet i zatwierdza sprawozdanie rachunkowe;

b) wydaje uchwały i zarządzenia, niezbędne dla sprawowania czynności, powierzonych mu na mocy ustawy i niniejszego regulaminu;

c) uchwala i wykonywuje wnioski w sprawie asygnowania funduszów, przeznaczonych w myśl ustawy do rozdziału, między Komitety Komunalne i instytucje w danej prowincji.

Prezes Komitetu może powierzyć każdemu z członków poszczególne czynności, członkowie zaś są obowiązani zdać sprawę z ich wykonania i osiągniętych wyników.

Nadzór Rady Wykonawczej.

Art. 47.

Zatwierdzeniu Rady Wykonawczej podlegają:

a) preliminarze budżetowe i uchwały w sprawie wprowadzonych do nich zmian;

b) bilanse rzeczywiste i uchwały, dotyczące czynności skarbników;

c) wszelkie zasadnicze uchwały w sprawie celów i działalności Organizacji Narodowej w granicach danej Prowincji.

Art. 48.

Krótkie streszczenie wszystkich uchwał Komitetów Prowincjonalnych winno być przesyłane raz na miesiąc Radzie Wykonawczej, która może w każdym czasie zażądać ich dokładnego odpisu i uchwalić ich unieważnienie, po uprzedniem wezwaniu Komitetu Prowincjonalnego do udzielenia ewentualnych uwag i wyjaśnień.

Art. 49.

Zakres działalności Prezesa Komitetu.

Do objęcia stanowiska prezesa Komitetu pierwszeństwo przysługuje osobom, zamieszkałym w głównem mieście danej prowicji.

Prezes zwołuje zgromadzenia Komitetu i przewodniczy im, czuwa nad wykonaniem powziętych uchwał, nad należytem funkcjonowaniem biur Sekretarjatu oraz urzędów pracy i opieki, czynnych w granicach Prowincji, w wypadkach, niecierpiących zwłoki uchwala wnioski, podając je do wiadomości Komitetu na najbliższem posiedzeniu, które winien zwołać w możliwie szybkim terminie.

W razie nieobecności lub przeszkody zastępuje prezesa wiceprezes, wyznaczony przez Komitet prowincjonalny.

Personel.

Art. 50.

Personel biur Komitetu Prowincjonalnego jest angażowany przez Komitet stosownie do przepisów,

zatwierdzonych przez Radę Wykonawczą Organizacji Narodowej.

Art. 51.

Jest pożądane, by:

Kasa Komitetu Prowincjonalnego była powierzana poborcy gminnemu, zamieszkałemu w głównem mieście danej gminy lub instytucji kredytowej, mającej tam swą siedzibę. Przekazy płatnicze winny być podpisywane przez prezesa, starszego radcę i sekretarza Komitetu.

Zapotrzebowanie Komitetów gminnych i podział funduszów, przeznaczonych na zasiłki.

Art.52.

Komitet Prowincjonalny ustala raz na rok wysokość sum, potrzebnych Komitetom gminnym danej prowincji dla wykonania ich zadań i zwraca się do Organizacji Narodowej, zgodnie z art. 31 niniejszego regulaminu, o wyasygnowanie funduszów, potrzebnych do prawidłowego funkcjonowania tych Komitetów.

Podział tych funduszów między poszczególne Komitety gminne przeprowadza Komitet Prowincjonalny w myśl wskazówek Organizacji Narodowej.

Nadzór i kontrola nad Komitetami gminnemi.

Art. 53.

Komitety Prowincjonalne sprawują nad Komitetami Gminnemi tę samą władzę nadzorczą, jaką wykonywuje Organizacja Narodowa zgodnie z art. 36 niniejszego regulaminu.

Rekurs przeciwko uchwałom w sprawie wykluczania członków Komitetów gminnych.

Art. 54.

Zainteresowanym przysługuje prawo wnoszenia przeciw decyzjom co do mianowania lub wy-

kluczenia członka Komitetu Gminnego, rekursu do Rady Wykonawczej Organizacji Narodowej, która wydaje decyzję ostateczną. Rekurs winien być wniesiony w ciągu 15 dni od daty otrzymania zawiadomienia o mianowaniu, wzgl. wykluczeniu.

Nadzór nadzwyczajny nad Komitetami prowincjonalnemi.

Art. 55.

W wypadkach, gdy ukonstytuowanie się Komitetu Prowincjonalnego napotyka na trudności, Rada Wykonawcza Organizacji Narodowej wyznacza swego delegata, któremu poleca, do czasu należytego ukonstytuowania się Komitetu, pełnienie funkcyj kierowniczych oraz wykonywanie, przy współudziale funkcjonarjuszów, o których jest mowa w art. 12 ustawy, wszelkich czynności, wymaganych od Komitetu na mocy ustawy i niniejszego regulaminu.

Jeżeli Komitet nie rozwija działalności w sposób, zapewniający normalny rozwój urzędów opieki i pomocy, istniejących w danej prowincji w myśl postanowień ustawy i regulaminu, Rada Wykonawcza Organizacji Narodowej może odwołać nominację członków wybieralnych i postąpić w myśl poprzedniego ustępu.

TYTUŁ III.

Komitety Gminne.

ROZDZIAŁ I.

Tworzenie i działalność Komitetów. Mianowanie, niewłaściwość, wykluczanie członków.

Art. 56.

Ilość członków Komitetów gminnych, łącznie z Prezesem i członkami ustanowionymi na mocy

prawa w liczbie, która zostanie określona w myśl art. 14 ustawy, nie może przewyższać liczby 15 w gminach o większem zaludnieniu; w gminach zaś o mniejszem zaludnieniu komitet składać się winien z 5 członków minimalnie.

W gminach, będących głównemi ośrodkami Prowincji, Komitet Prowincjonalny wykonywuje czynności Komitetu Gminnego.

Art. 57.

Prezesa i członków Komitetów Gminnych wybiera Komitet Prowincjonalny.

Prezes i członkowie wybierani są na okres lat czterech i mogą być wybrani ponownie.

Art. 58.

W skład członków Komitetu Gminnego wchodzi na mocy prawa jeden z przedstawicieli Zarządu Gminy.

Ustanawiając członków Komitetów Gminnych, Komitet Prowincjonalny winien baczyć, by w każdym z nich znajdował się w charakterze członka urzędnik sanitarny lub lekarz gminny.

Art. 59.

Nie mogą być członkami Komitetów gminnych, lub, o ile byli nimi poprzednio, winni być wykluczeni:

1) obywatele, wyszczególnieni w art. 25 ustawy komunalnej i prowincjonalnej z 4 lutego 1915 r. Nr. 148 oraz nieodpowiedni z punktu widzenia moralnego lub politycznego;

2) zarządzający instytucjami, subwencjonowanemi przez Komitet;

3) urzędnicy i ajenci administracyjni oraz księgowi Rady Centralnej Komitetów Prowincjonalnych i Gminnych Organizacji, jak również poszczególnych instytucyj, subwencjonowanych przez Organizację;

4) Zarządzający funduszami Komitetu lub instytucyj przezeń subwencjonowanych, którzy nie złożyli

z tych sum należytego rachunku, lub są dłużnikami instytucyj i nawet w tym wypadku, gdy ich zadłużenie jest wątpliwe i wreszcie osoby pociągnięte do odpowiedzialności za długi w drodze administracyjnej lub cywilnej;

5) Członkowie Komitetu Prowincjonalnego Prowincji, w której dana gmina się znajduje.

Postanowienia art. 4 niniejszego regulaminu stosują się również do członków Komitetów Gminnych.

Art. 60.

Nie naruszając przyznanej Prezesowi Rady Centralnej w myśl ostatniego ustępu art. 14 ustawy władzy wykluczania członków Komitetów Gminnych z przyczyn, wyszczególnionych w niniejszym regulaminie, Komitetowi przysługuje prawo decydowania w tej sprawie samodzielnie i zawiadamiania o swej decyzji po wysłuchaniu obrony zainteresowanej, strony.

Przeciw decyzji o wykluczeniu, uchwalonej przez Komitet Gminny, może być wniesiony, w ciągu 15 dni od daty ogłoszenia decyzji, rekurs do Rady Wykonawczej, która rozstrzyga nieodwołalnie.

Zgromadzenia, rok obrachunkowy, sprawozdania rachunkowe.

Art. 61.

Do Komitetów gminnych stosują się postanowienia zawarte w artykułach: 7, 8, 9, 17, 19, 42 i 43 niniejszego regulaminu.

Art. 62.

Do Komitetów gminnych stosuje się postanowienia art. 45 niniejszego regulaminu.

W myśl artykułu poprzedniego, decyzje w sprawach rachunków Komitetów gminnych wydaje Komitet prowincjonalny na mocy umotywowanej decyzji, przeciw której może być wniesiony, w ciągu 15 dni od daty ogłoszenia, rekurs do Rady Wykonaw-

czej; ta ostatnia decyduje nieodwołalnie w drodze uchwały.

ROZDZIAŁ III

Zakres obowiązków i działalności. Obowiązki Komitetu Gminnego.

Art. 63.

Komitet gminny

a) uchwala preliminarz budżetowy i zatwierdza bilans rzeczywisty;

b) stosuje wszelkie postanowienia ustawy i regulaminu;

c) uchwala wnioski w sprawie asygnowania funduszów na rzecz instytucyj publicznych i prywatnych, czynnych na obszerze gminy w zakresie określonym przez ustawę o Organizacji Narodowej.

Preliminarz budżetowy i bilans rzeczywisty podlega zatwierdzeniu Komitetu Prowincjonalnego.

Obowiązki Prezesa.

Art. 64.

Prezes zwołuje zgromadzenia, przewodniczy im, oraz stosuje wszelkie zarządzenia, dotyczące prawidłowego rozwoju Organizacji Narodowej w obrębie gminy.

W wypadkach, niecierpiących zwłoki, wydaje on wszelkie zarządzenia, należące do kompetencji Komitetu, któremu jest on obowiązany zdać z nich sprawę na najbliższem posiedzeniu.

Działalność Komitetu Gminnego.

Art. 65.

Posiedzenia Komitetu odbywają się raz na miesiąc dla omówienia spraw, pozostających w związku

z koordynacją różnych dziedzin pracy, z planami organizacji opieki nad młodzieżą w obrębie gminy, z zatwierdzeniem sprawozdań, podań o zasiłki i sprawozdań rachunkowych, przesyłanych następnie do Komitetu Prowincjonalnego, oraz ze stosowaniem zarządzeń, wydawanych przez ten ostatni na mocy niniejszego regulaminu.

W listopadzie każdego roku Komitet uchwala preliminarz budżetowy na rok następny, w marcu zaś zatwierdza bilans rzeczywisty za rok ubiegły.

Art. 66.

Komitety gminne czynią zabiegi, mając na względzie warunki miejscowe i pod nadzorem Komitetów Prowincjonalnych, starają się o gromadzenie funduszów, potrzebnych do należytego funkcjonowania biur Organizacji w obrębie danej gminy.

W razie braku lub niewystarczalności zebranych funduszów, mogą one czerpać środki z funduszów, wyznaczonych przez Organizację Narodową, w myśl art. 31 niniejszego regulaminu.

Personel i Kasa.

Art. 67.

Komitety gminne nie mają prawa angażowania personelu. Rada Wykonawcza Organizacji, na umotywowany wniosek Komitetu Prowincjonalnego, może na angażowanie personelu zezwolić.

Art. 68.

Wszelkie czynności kasowe winien Komitet powierzać w pierwszej linji poborcy gminnemu.

Przekazy płatnicze winny być podpisywane przez prezesa Komitetu i starszego radcę.

Nadzór nadzwyczajny nad Komitetami Gminnemi.

Art. 69.

Jeżeli w gminie zachodzą trudności przy wyborze członków Komitetów lub przy ich zastąpieniu w wypadkach odwołania lub usunięcia wszystkich członków jednocześnie, czynności, powierzone Komitetom, pełni chwilowo delegat Komitetu Prowincjonalnego z ewentualnym współudziałem funkcjonarjuszów, o których jest mowa w art. 14 ustawy.

Art. 70.

Do czasu prawidłowego ukonstytuowania się Komitetów prowincjonalnych i gminnych stosują się do nich postanowienia, zawarte w art. 55 i 69 niniejszego regulaminu.

Art. 71.

Niniejszy regulamin wchodzi w życie następnego dnia po ogłoszeniu go w Gazecie Urzędowej Królestwa.

Załącznik Nr. 16.

REGULAMIN TECHNICZNO - DYSCYPLINARNY

do ustawy z 3 kwietnia 1926 r.

O NARODOWEJ ORGANIZACJI BALILLA

Postanowienia ogólne,

dotyczące Awangwardystów oraz członków Organizacji Balilla.

Art. 1.

Organizacja Awangwardystów i Bailla przygotowuje młodzież pod względem fizycznym i moralnym do obywatelskego życia w służbie odrodzonej Italji.

Art. 2.

Oddziały Awangwardystów i Balilla winny być organizowane we wszystkich gminach Królestwa Italji. Są one podległe Komitetom Prowincjonalnym i Gminnym, o których jest mowa w art. 12 i 14 ustawy i które rozdzielają czynności między odpowiednie osoby.

Art. 3.

Zaciąganie się do szeregów Balilla oraz i Awangwardystów, w granicach wieku, przepisanych przez ustawę, jest dobrowolne.

Młodzi kandydaci na członków organizacji winni zaopatrzyć się w pisemne zezwolenie ojca lub opie-

kuna, ci zaś, którzy ukończyli 16 rok życia — ponadto — w świadectwo nienagannego prowadzenia się.

Zapisy przyjmują Komitety gminne bądź bezpośrednio, bądź za pośrednictwem mężów zaufania i delegatów rejonalnych, o których będzie mowa w dalszych artykułach.

Liczba członków nie podlega ograniczeniom.

Art. 4.

Organizacja oddziałów Awangwardystów i Balilla posiada charakter wojskowy.

Formacja podstawowa opiera się na systemie grupowań potrójnych (ternari).

Stopnie oddziałów są następujące:

Szwadron, złożony z 11 członków i dowódcy,
Manipulum, złożone z trzech szwadronów,
Centurja, złożona z trzech manipuli,
Kohorta, złożona z trzech centuryj,
Legja, złożona z trzech kohort.

W miejscowościach, gdzie kohort jest więcej, niż trzy a mniej, niż sześć, tworzy się jedna legja ogólna.

Art. 5.

Organizacja oddziałów Awangwardystów i Bailla tworzy się w obrębie prowincji.

W każdej prowincji grupują się poszczególne jednostki w liczbie, zależnej od ilości poszczególnych zapisów.

TYTUŁ I.

Awangwardyści.
(Avanguardia).

ROZDZIAŁ I.

Organizacja kadr.

Art. 6.

Oddziały Awangwardystów formują się pod dowództwem oficerów i wojskowych wyższych stopni,

wchodzących w skład Milicji Ochotniczej Bezpieczeństwa Narodowego.

Dowództwo Manipulum jest powierzone dowódcy Szwadronu M. O. B. N.

Dowództwo Centurji jest powierzone dowódcy Manipulum.

Dowództwo Kohorty jest powierzone centurjonowi N. M. B. N.

Dowództwo Legji jest powierzone starszemu dowódcy (Senjorowi) N. M. B. N.

Art. 7.

Dowódców Oddziałów Awangwardystów (Avanguardia), mających stopień oficerski, mianuje Dowództwo Naczelne Legjonu M. O. B. N. na wniosek Rady Wykonawczej Organizacji Narodowej.

Art. 8.

Dowódców szwadronów M. O. B. N., którym zostaje powierzone dowództwo Manipolum Awangwardystów mianuje dowódca legjonu wymienionej Milicji na wniosek Komitetu Prowincjonalnego.

Art. 9.

Dowódcę szwadronu Milicji Awangwardystów mianuje dowódca legjonu na wniosek oficera, dowodzącego oddziałem.

ROZDZIAŁ II.

Zadania.

Art. 10.

Do osiągnięcia celów, wymienionych w ustawie i art. 1 niniejszego regulaminu, Avanguardia, dąży drogą:

a) wyrobienia w młodzieży poczucia karności i wychowania jej w duchu wojskowym;
b) przysposobienia wojskowego;
c) przysposobienia gimnastyczno - sportowego;
d) rozwoju duchowego i kulturalnego;
e) wykształcenia zawodowego i technicznego;
f) wychowania religijnego młodzieży.

ROZDZIAŁ III.

Karność i wychowanie wojskowe.

Art. 11.

Karność polega na szacunku i posłuszeństwie Awangwardystów wobec ich dowódców i osób, pracujących nad ich wychowaniem fizycznem i wojskowem.

Najniższym stopniem hierarchji jest stopień dowódcy szwadronu, wybieranego z pośród samych Awangwardystów. Ci ostatni winni uważać dowódcę szwadronu za dobrego kolegę, słuchać jego rad i postępować za jego przykładem.

Dowódcy wyższych stopni równi pod względem stopnia oficerom i wojskowym, posiadającym wyższe szarże w organizacji M. O. B. N., i przydzieleni do oddziałów Awangwardystów, winni być uważani przez jej szeregowców za zwierzchników, nauczycieli i wychowawców.

Art. 12.

Uchybienia Awangwardystów przeciw regulaminowi są karane:

a) w wypadkach uchybień lżejszych, wynikających z chwilowego zaniedbania obowiązków—upomnieniem ustnem;

b) w wypadkach powtarzającego się lub stałego niedbalstwa oraz nieposłuszeństwa w ważnych sprawach — upomnieniem pisemnem, które winno być podane do wiadomości ojca, względnie opiekuna:

c) w wypadkach poważnejszych uchybień, oraz jednorazowych lub ciągłych wykroczeń przeciw dobrym obyczajom — usunięciem z szeregów Awangwardji na przeciąg jednego do trzech miesięcy.

d) w wypadkach uporczywej złej woli i złego przykładu, mogącego szkodliwie oddziałać na towarzyszy — wykluczeniem zupełnem.

Wykluczeni tracą prawo do wszelkich korzyści i świadczeń w zakresie opieki i pomocy materjalnej.

Upomnienia ustnego udzielą którykolwiek ze zwierzchników, z wyjątkiem dowódcy szwadronu; upomnienia pisemnego — dowódca największej jednostki Awangwardji w gminie.

Czasowe wykluczenie zarządza Komitet Główny, wykluczenie całkowite — Komitet Prowincjonalny.

Art. 13.

Awangwardystów obowiązuje oddawanie honorów wojskowych, wyrażających cześć podwładnego dla władzy.

Ukłon polega na salutowaniu prawą ręką, na sposób starorzymski i winien być składany:

Panującym, członkom Rodziny Królewskiej, Ojcu Świętemu, Najwyższym Zwierzchnikom państw obcych oraz ich posłom i przedstawicielom, Szefowi Rządu, Kawalerom Św. Anuncjaty, mającym prawo noszenia orderu, chorągwiom, sztandarom i proporcom Wojska, Marynarki i Lotnictwa Królewskiego oraz Milicji, sztandarom miast: Vicenzy, Wenecji, Osoppo, Piero di Carbre, Fiume, udekorowanych złotym medalem za waleczność, osobom, udekorowanym wspomnianym medalem, senatorom, posłom, prefektom Królestwa, przedstawicielom hierarchji Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego, występującym w mundurze urzędowym, oficerom M. O. B. N., oraz dowódcom Awangwardji wszelkiego stopnia.

Ukłony winny być składane w postaci wyprostowanej, z twarzą zwróconą ku danej osobie lub sztandarowi, przyczem salutujący winien pozostać nieruchomo w przepisanej pozycji do chwili, gdy osoba lub

symbol, któremu składa honory wojskowe, nie oddali się o pięć kroków.

Art. 14.

Awangwardyści przywdziewają mundur w godzinach nauki przysposobienia wojskowego, ćwiczeń gimnastyczno - sportowych i w czasie wszelkich uroczystości i obchodów publicznych, w których biorą udział. Komitety Gminne i dowódcy oddziałów mogą wydać rozkaz włożenia munduru w każdym wypadku, gdy uznają to za odpowiednie lub potrzebne.

Art. 15.

Mundur awangwardysty składa się z:

a) czarnej koszuli. Awangwardysta winien czuć się dumny z prawa noszenia charakterystycznego stroju bohaterów, poległych w imię Ideji Faszystowskiej;
b) spodni z wypustkami z szaro - zielonkawego sukna i zwijanych spiralnie nagolenników szaro - zielonkawego koloru;
c) czarnego pasa szerokości 5 cm., spiętego na szyji;
d) czarnego fezu „à la bersagliere".

Dowódca szwadronu nosi na ręku powyżej łokcia srebrny sznurek jako swoją odznakę.

Inne przepisy, regulujące sposób noszenia i formę odznak i t. p., ustanawia Rada Centralna Organizacji.

Art. 16.

Awangwardyści gromadzą się na ćwiczenia, uroczystości i t. p. na skutek rozsyłanych wezwań, skierowywanych do części lub do całej prowincji.

Wezwania rozsyłane są w formie: listów imiennych, manifestów lub komunikatów prasowych i ogłaszane: a) częściowo—w granicach gminy z rozporządzenia Komitetu Gminnego oraz dowódców od-

działów, b) ogólne, obowiązujące wszystkie oddziały danej prowincji — z rozporządzenia Komitetu Prowincjonalnego.

Oddziały Awangwardystów biorą udział we wszystkich uroczystościach i obchodach, organizowanych przez władze Stronnictwa — oraz, po uzyskaniu zgody organizatorów, w uroczystościach i obchodach patrjotycznych.

Mogą one ponadto, po uzyskaniu zgody władz wojskowych, brać udział w uroczystościach, rewjach i paradach armji Królewskiej, w którym to wypadku defilują tuż po oddziałach M. O. B. N.

ROZDZIAŁ IV.

Przysposobienie wojskowe.

Art. 18.

Dowódcy legji M. O. B. N. oraz dowódcy oddziałów M. O. B. N., wchodzący w skład Komitetu Prowincjonalnego, wgl. Komitetu Gminnego, o których jest mowa w art. 12 i 14 ustawy, wykonywują nadzór nad tworzeniem formacyj Awangwardystów w granicach Prowincji, wzgl. Gminy.

Art. 19.

Dowódca Legjonu Milicji Ochotniczej Bezpieczeństwa Narodowego kieruje częścią wojskową Organizacji oraz reguluje jej działalność, w porozumieniu z Komitetem Prowincjonalnym.

Oprócz innych czynności, powierzonych mu na mocy ustawy i niniejszego regulaminu ,dowódca Legjonu jest obowiązany:

a) nadawać praktyczny kierunek wojskowej organizacji oddziałów Awangwardystów;

b) kierować organizacją jednostek wojskowych Awangwardystów oraz grupowaniem, w porozumieniu z Komitetem Prowincjonalnym, manipułów i centuryj,

rozrzuconych po gminach, w kohorty i grupowaniem kohort w legjony;

c) przedkładać projekty ćwiczeń wojskowych, wycieczek, i t. p. dowódcy legjonu Awangwardystów który z koleji przedkłada je Komitetowi Prowincjonalnemu, ten ostatni zaś decyduje w sprawach wykonania wymienionych projektów i wyasygnowania ewentualnie potrzebnych funduszów.

Art. 20.

Dowódca legjonu Awangwardystów winien znać osobiście oficerów, przydzielonych do formacyj oddziałów. Obowiązki jego polegają na utrzymywaniu kohort w należytym rygorze oraz na nakreślaniu, zgodnie z wskazówkami, otrzymywanemi od konsula (console) M. O. B. N., wchodzącego w skład Komitetu Prowincjonalnego, — programów nauczania i przysposobienia wojskowego oddziałów, i na sporządzaniu na początku każdego półrocza preliminarza wydatków, niezbędnych na pokrycie kosztów wykonania tych programów.

Art. 21.

Dowódca kohorty (centurjon) Awangwardystów dowodzi podległemi mu centurjami.

Winien on znać osobiście oficerów, przydzielonych do formacji centuryi i czuwać nad wykonywaniem programów nauczania i mustry wojskowej, ustalonych przez dowódcę danego legjonu.

Art. 22.

Dowódca manipulum, komendant centurji Awangwardystów winien znać osobliście wszystkich Awangwardystów oddziału, znać nazwy ich miejsc zamieszkania, wiedzieć, do jakich szkół uczeszczają i wogóle wnikać szczegółowo w osobiste warunki ich życia.

Winien on zjednywać sobie zaufanie podwładnych i służyć im w odpowiednich okolicznościach braterską pomocą i radą.

Winien jest słuchać wszelkich wezwań centurji oraz składających ją poszczególnych „manipuli".

Art. 23.

Dowódca szwadronu, komendant „manipulum" Straży Przedniej dopomaga dowódcy centurji w czynnościach, pozostających w związku z dowództwem. Utrzymuje on stały kontakt z Awangwardystami oddziału, i winien być gotów w każdej chwili do udzielenia swemu dowódcy żądanych wiadomości w ich sprawach.

Art. 24.

Dowódca szwadronu Awangwardystów winien być przyjacielem swych kolegów i świecić im przykładem.

Dowódca „manipulum" i dowódca szwadronu winni być poinformowani o miejscu zamieszkania Awangwardystów, zaliczonych do powierzonej ich opiece oddziałów—ten ostatni zaś jest specjalnie obowiązany komunikować im pisemne wezwania i zawiadomienia o mających się odbyć ćwiczeniach wojskowych.

Art. 25.

Nauka przysposobienia wojskowego, dającego prawo do korzyści, przyznanych na mocy art. 6 ustawy, odbywa się według programów, ustanowionych przez Ministerstwo Wojny w porozumieniu z Dowództwem Naczelnem Milicji Ochotniczej Bezpieczeństwa Narodowego.

Awangwardyści, którzy ukończyli 17 rok życia, zostają zapisani z prawa i urzędu na wyższy kurs przysposobienia wojskowego, urządzany corocznie przez M. O. B. N., po uzyskaniu od Komisji Egzaminacyjnej przepisanego świadectwa uzdolnienia.

Art. 26.

Komitet Centralny w porozumieniu z Dowództwem Naczelnem M. O. B. N. ustanawia przepisy, dotyczące zapisywania Awangwardystów, którzy ukończyli, lub wkrótce ukończą 17 rok życia, na wyższy kurs przysposobienia wojskowego.

Komitety Prowincjonalne i Gminne wydają rozporządzenia wykonawcze w sprawie udziału Awangwardystów w drugim kursie przysposobienia wojskowego, opierając się na otrzymanych wskazówkach i w porozumieniu z dowództwami M. O. B. N. danej prowincji, wzgl. gminy.

ROZDZIAŁ V.

Wychowanie gimnastyczno - sportowe.

Art. 27.

Wychowanie gimnastyczno - sportowe opiera się na programach, wprowadzonych do szkół średnich Królestwa. Oprócz zwykłych ćwiczeń obejmuje ono wycieczki, podróże, obozowiska, popisy atletyczne, i t. p. Kierownicy winni mieć stale na uwadze, iż wychowanie fizyczne młodzieży wywiera zbawienny wpływ również na jej stronę duchową.

W myśl powyższego Milicja Awangwardystów stawia sobie za cel obudzenie wśród młodzieży kultu siły fizycznej i piękna, zgodnie z zasadą, iż zdrowy twórczy intelekt rozwijać się może jedynie w zdrowem i należycie zahartowanem ciele.

Art. 28.

Prezes Komitetu Prowincjonalnego wyznacza z pośród członków jednego męża zaufania, któremu powierza sprawy w związku z urządzaniem placów i boisk sportowych w prowincjach oraz nadzór nad mężami zaufania, którym została powierzona ta sa-

ma czynność w gminach, w porozumieniu z przewodniczącymi komitetów gminnych.

ROZDZIAŁ VIII.

Wychowanie i opieka religijna.

Art. 36.

Najwyższe kierownictwo nad wychowaniem religijnem Awangwardystów i organizacją opieki religijnej spoczywa w rękach inspektora Generalnego, wybranego z pośród księży obrządku rzymsko - kat.

Sprawy, związane z wychowaniem i opieką religijną nad Oddziałami, są powierzone kapelanom Narodowej Organizacji Balilla. Każda kohorta winna mieć własnego kapelana.

Art. 37.

Nominacja Inspektora Generalnego odbywa się na mocy Dekretu Szefa Rządu Prezesa Ministrów, który porozumiewa się uprzednio z Radą Wykonawczą Organizacji i z Głównym Inspektorem.

Przy nominacji na kapelanów pierwszeństwo przysługuje księżom, którzy w czasie wojny byli kapelanami zmobilizowanych oddziałów, lub położyli inne zasługi w zakresie wojskowym.

Art. 38.

Wychowanie religijne Awangwardystów polega na pouczaniu ich, w godzinach ustalonych w myśl art. 40 niniejszego regulaminu, o zasadach etyki katolickiej i nauki chrześcijańskiej, oraz na wykładach Biblji i Ewangelji. Roztaczana nad nimi opieka religijna opiera się na podstawach wiary i obrządku katolickiego.

Art. 39.

Inspektor Generalny udziela kapelanom wskazówek w sprawie wypełniania powierzonych im zadań i czuwa nad ich działalnością.

Kapelani pracują nad wychowaniem religijnem i sprawują opiekę religijną nad powierzoną im młodzieżą w myśl postanowień wyżej przytoczonych oraz wskazówek, otrzymanych od inspektorów.

Art. 40.

Rada Wykonawcza (Giunta) w porozumieniu z Głównym Inspektorem wydaje zarządzenia w sprawie uzgodnienia czasu, poświęconego na wychowanie i praktyki religijne, z czasem, przeznaczonym na pracę Organizacji w innych dziedzinach.

Komitety Gminne ustalają, w porozumieniu z kapelanami i zgodnie z wskazówkami, udzielonemi im przez Radę Wykonawczą, godziny nauki religji i praktyk religijnych, zastosowując je do ogólnego programu nauczania, wprowadzonego przez Organizację.

TYTUŁ II.

BALILLA.

ROZDZIAŁ I.

Skład organizacji.

Art. 41.

Dowódcy oddziałów Balilla, z wyjątkiem dowódców szwadronów, są wybierani zasadniczo, z pośród nauczycieli szkół powszechnych i średnich; pierwszeństwo wśród nich mają czynni oraz nieczynni oficerowie i podoficerowie M. O. B. N.

Art. 42.

Wymienionych dowódców, nie mających stopnia oficera lub podoficera M. O. B. N., wyznaczają Komitety Prowincjonalne na wniosek Komitetów Gminnych, po uprzedniem zawiadomieniu organizatorów nauczania. Tych, którzy mają stopień oficera Milicji Ochotniczej Bezpieczeństwa Narodowego, mianuje Dowództwo Naczelne tejże Milicji zgodnie ze wskazówkami Rady Wykonawczej po zawiadomieniu organizatora nauczania. Tych którzy mają stopień podoficera M. O. B. N., wyznacza konsul - dowódca legjonu M. O. B. N., zgodnie ze wskazówkami Komitetu Prowincjonalnego, również po zawiadomieniu organizatora nauczania.

Art. 43.

Dowódców szwadronu wyznacza dowódca legji Balilla na wniosek dowódcy oddziału.

ROZDZIAŁ II.

Dowódcy Oddziałów.

Art. 44.

Dowódca legjonu Balilla winien znać osobiście dowódców podległych mu oddziałów. Oprócz prac, do jakich może go zobowiązać Komitet Prowincjonalny, program jego czynności obejmuje:

a) organizowanie jednostek Balilla oraz grupowanie, w porozumieniu z Komitetem Prowincjonalnym, jednostek „manipuli" w centurje i centuryj w kohorty;

b) kierownictwo wychowaniem fizycznem i przysposobiem wojskowem członków organizacji Balilla oraz przedkładanie Komitetowi Prowincjonalnemu do decyzji planów ćwiczeń, wycieczek i podróży;

c) ustalanie i wyjednywanie, na początku każdego półrocza funduszów, potrzebnych na pokrycie

kosztów wykonania programu, o którym jest mowa w ust. b) niniejszego artykułu;

d) udziela dowódcom kohort wskazówek co do sposobów urzeczywistniania programu nauczania, zatwierdzonego przez Komitet Prowincjonalny.

Art. 45.

Dowódca kohorty Balilla winien znać osobiście dowódców podległych mu centuryj. W porozumieniu z Komitetami miejscowemi oraz w myśl wskazówek Dowództwa Legjonu udziela instrukcyj w sprawie sposobów urzeczywistnienia programu, zatwierdzonego przez Komitet Prowincjonalny oraz czuwa nad działalnością podległych mu oddziałów.

Obowiązki dowódców centuryj i „manipuli" Balilla nie różnią się od obowiązków dowódców tych samych jednostek Awangwardji. Jedni i drudzy winni wykazywać w swej działalności wychowawczej i nauczycielskiej należyty takt i zrozumienie, iż mają do czynienia z młodzieżą i dziećmi—a więc istotami, wrażliwemi na wszelkie wpływy, decydujące o kształtowaniu się ich charakteru. Dowódcy winni zaszczepiać w powierzone im młode dusze miłość ojczyzny, poczucie obowiązku i karności, odpowiedzialności i honoru, schludności w wyglądzie zewnętrznym, oraz uczucie altruizmu i poświęcenia,—słowem, rozwijać w nich kiełkujące pierwiastki zalet dobrego ojca rodziny, obywatela i żołnierza.

ROZDZIAŁ III.

Zadania organizacji Balilla.

Art. 47.

Zadania organizacji Balilla nie różnią się w niczem od zadań, powierzonych Awangwardji na mocy art. 10 niniejszego regulaminu. Jednak dowódcy „Balilla" winni szczególnie skrupulatnie liczyć

się z młodocianym wiekiem powierzonych ich opiece członków organizacji.

Karność i wychowanie wojskowe.

Art. 48.

Organizacja Balilla podlega przepisom, stanowiącym treść artykułów: 11, 12, 13 i 14 niniejszego regulaminu. Jednakże przy stosowaniu kar dyscyplinarnych Komitety i dowódcy Oddziałów winni mieć na uwadze właściwą młodocianemu wiekowi wrażliwość i żywość odczuwania, oraz podatność do poprawy i pozbycia się wad pod należytym kierunkiem i rozumieć, iż karę należy uważać jedynie za środek wychowawczo - poprawczy, nigdy zaś za zatwierdzenie i napiętnowanie popełnionej winy. W myśl powyższego do kary czasowego lub zupełnego wykluczenia z szeregów należy uciekać się jedynie w skrajnej ostateczności, t. j w wypadkach przekroczeń wyjątkowo ciężkich, lub powtarzających się przez dłuższy czas systematycznie.

Art. 49.

Mundur szeregowców Balilla różni się od munduru Awangwardystów jedynie formą spodni, sięgających zaledwie do kolan. Na nogach szeregowcy Balilla noszą skarpetki w tym samym szaro - zielonkawym odcieniu.

Dowódcy szwadronów noszą na prawem ręku nad łokciem odznakę w postaci czerwonego sznurka, przytwierdzonego do szwu rękawa.

Inne przepisy, regulujące formę i sposób noszenia odznak, podlegają kompetencji Rady Centralnej Organizacji.

Art. 50.

Szeregowcy Balilla podlegają przepisom art. 16 oraz pierwszego ustępu art. 17 niniejszego regulaminu.

Komitety Prowincjonalne mogą zarządzać ogólne zbiórki wszystkich formacyj, istniejących w danej prowincji, jedynie w wypadkach wyjątkowych.

ROZDZIAŁ V.

Przysposobienie wojskowe.

Art. 51.

Przysposobienie wojskowe szeregowców Balilla ogranicza się do indywidualnych ćwiczeń bez posługiwania się bronią oraz do wstępnych ćwiczeń oddziałów w zamkniętych szeregach, zgodnie z „przepisami wyszkolenia piechoty".

Art. 52.

Po ukończniu 14 roku życia szeregowcy Balilla przechodzą automatycznie do formacyj Awangwardystów.

Przejście to odbywa się według programów obowiązujących dla szkół powszechnych o charakterze ogólnym lub zawodowym. Ponadto, program obejmuje ćwiczenia i zawody sportowe.

Art. 54.

Organizatorzy przedsięwzięć sportowych danej prowincji oraz ich pomocnicy, o których jest mowa w art. 28 niniejszego regulaminu, porozumiewają się z dowódcami oddziałów Balilla w sprawie ćwiczeń gimnastyczno - sportowych wogóle.

ROZDZIAŁ VII.

Wychowanie duchowe, umysłowe i kulturalne.

Art. 55.

Wychowanie duchowe, umysłowe i kulturalne szeregowców Balilla jest prowadzone ściśle w myśl

przepisów art. 30 i 31 niniejszego regulaminu, obowiązującego dla Straży Przedniej. Organizatorzy i ich pomocnicy, o których jest mowa w art. 32 i 33 niniejszego regulaminu, wypełniają również względem formacji Balilla czynności, powierzone im odnośnie do formacyj Straży Przedniej.

ROZDZIAŁ VIII.

Nauczanie zawodowe i techniczne.

Art. 56.

Zapisani do szeregów Balilla mogą uczęszczać do szkół sztuk pięknych i rzemiosł, założonych dla Awangwardystów w myśl art. 34 niniejszego regulaminu.

ROZDZIAŁ IX.

Wychowanie i pomoc religijna.

Art. 57.

Inspektorowi Generalnemu, mianowanemu w myśl art. 36 i 37 niniejszego regulaminu, powierzone jest również najwyższe kierownictwo wychowaniem i opieką religijną nad szeregowcami „Balilla".

Każda poszczególna kohorta ma swego kapelana, wybranego z pośród księży katolickich i obowiązanego udzielać oddziałom nauki religji i roztaczać nad nimi opiekę religijną.

Art. 58.

W sprawach nominacji kapelanów kohort „Balilla" wychowania i opieki religijnej i uzgodnienia godzin nauki religji z godzinami, przeznaczonemi na inne lekcje, zajęcia i ćwiczenia, Organizacja „Balilla" stosuje się ściśle do postanowień ust. 2 i 3 art. 37 oraz art. 38, 39 i 40 niniejszego regulaminu.

Postanowienie końcowe.

Art. 59.

Niniejszy regulamin wchodzi w życie następnego dnia po jego ogłoszeniu w Gazecie Urzędowej Królestwa.

Załącznik 17.

Król. dekret — ustawa z 9 stycznia 1927 r., Nr. 5.

Zmiany, wprowadzone do Ustawy z 3 kwietnia 1926 r., o „Narodowej Organizacji Balilla" opieki oraz fizycznego i moralnego wychowania młodzieży.

Art. 1.

W skład Centralnej Rady Narodowej Organizacji Balilla wchodzi, poza członkami, wymienionymi w art. 10 ustawy z 3 kwietnia 1926 r. Nr. 2247, również przedstawiciel Ministerstwa Korporacyj.

Art. 2.

Celem zapewnienia osiągnięcia celów, wymienionych w ustawie o Organizacji Narodowej, zabrania się, od chwili wejścia w życie niniejszego dekretu, tworzenia jakichkolwiek organizacyj, nie wyłączając organizacyj tymczasowych, które miałyby za zadanie kształcenie młodzieży, przyspasabiania jej do zawodów, sztuk i rzemiosł, wychowanie fizyczne, moralne lub duchowe.

Zakaz, o którym mowa w poprzednim ustępie, nie dotyczy instytucyj i organizacyj, stojących na czele Narodowej Organizacji Balilla lub Stowarzyszenia Młodych Katolickich Harcerzy Italskich (Associazione dei giovani esploratori cattolici italiani). To ostatnie Stowarzyszenie nie może jednak zakładać

nowych instytucyj i organizacyj w gminach o zaludnieniu poniżej 20.000 mieszkańców, o ile gminy te nie są głównemi miejscowościami danej prowincji; w każdym razie wymagane jest uprzednie porozumienie się z czynnikami kierowniczemi Narodowej Organizacji Balilla.

Instytucje i organizacje, założone wbrew wymienionemu zakazowi, ulegają na mocy dekretu prefekta likwidacji.

Powyższe postanowienia nie stosują się do instytucyj i organizacyj, których cele zasadniczo posiadają charakter religijny.

Art. 3.

Również dla zapewnienia osiągnięcia celów, wskazanych w ustawie Narodowej Organizacji Balilla, prefekci winni zarządzić w ciągu piętnastu dni od daty wejścia w życie niniejszego dekretu, likwidację wszelkich instytucyj i organizacyj, wymienionych w pierwszym ustępie poprzedniego artykułu, które mają swoją siedzibę w gminach lub częściach gmin o liczbie mieszkańców poniżej 20.000, z wyjątkiem instytucyj i organizacyj, stojących na czele Narodowej Organizacji Balilla.

Również ulegają likwidacji instytucje i organizacje, stojące na czele Stowarzyszenia Młodych Katolickich Harcerzy Italskich, mające swoją siedzibę w gminach lub częściach gmin o zaludnieniu mniejszem, niż 20.000 mieszkańców, o ile gminy te nie są głównemi miastami danej prowincji.

Art. 4.

Sztandary oddziałów Stowarzyszenia Młodych Katolickich Badaczy Italskich, zostaną zaopatrzone w tarczę z godłem liktorskiem i z inicjałami „O. N. B" (Opera Nazionale Balilla).

Art. 5.

Tekst art. 18 ustawy z 3 kwietnia 1926 r. Nr. 2247 ulega następującej zmianie:

„Wszelkie rozporządzenia, niezgodne z postanowieniami, stanowiącemi przedmiot niniejszego dekretu, który wejdzie w życie nazajutrz po jego ogłoszeniu, tracą moc prawną".

Art. 6.

Niniejszy dekret wchodzi w życie nazajutrz po jego ogłoszeniu w Gazecie Urzędowej Królestwa i zostanie przedłożony w Parlamencie dla uzyskania mocy ustawy.

Szef Rządu i Ministrowie-wnioskodawcy są upoważnieni do przedłożenia odnośnego projektu ustawy.

Załącznik Nr. 18.

Dekret Ministerjalny z dn. 24 grudnia 1927 r.

O USTANOWIENIU NARODOWEGO PATRONATU OPIEKI SPOŁECZNEJ.

Szef Rządu, Minister Korporacyj
w porozumieniu z
Ministrem Gospodarstwa Narodowego.

po zapoznaniu się z treścią dekretu z dnia 23 sierpnia 1917 r. Nr. 1450, dotyczącego obowiązkowego ubezpieczenia od wypadków przy pracy na roli;

po zapoznaniu się z treścią Dekretu Ministerjalnego z dn. 26 czerwca 1925 r., ustanawiającego „Narodowy Patronat Lekarsko - Prawny nad wypadkami przy pracy na roli i w przemyśle oraz nad ubezpieczeniami społecznemi" z siedzibą w Rzymie oraz zatwierdzającego odnośny statut;

mając na względzie konieczność dokonania w regulaminie powyższego Patronatu zmian w kierunku uzgodnienia go z zasadami, zawartemi w artykułach XXVII i XXVIII Karty Pracy

postanawiają, co następuje:

Art. 1.

Narodowy Patronat Lekarsko - Prawny nad wypadkami przy pracy na roli i w przemyśle oraz nad ubezpieczeniami społecznemi, mający siedzibę w Rzy-

mie, otrzymuje nazwę „Narodowego Patronatu Opieki Społecznej".

Art. 2.

Zatwierdza się nowy statut wspomnianego Patronatu, złożony z dwudziestu jednego artykułów, obejmujących tekst, dołączony do niniejszego dekretu.

Art. 3.

Wspomniany w poprzednim artykule statut wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1928 roku.

W dniu tym rozwiązuje się obecna Rada zarządzająca i funkcje jej zostają tymczasowo powierzone prezesowi Narodowej Konfederacji Syndykatów Faszystowskich, który w ciągu miesiąca, licząc od daty ogłoszenia niniejszego dekretu, zwoła nową Radę Zarządzającą, ukonstytuowaną na podstawie załączonego statutu.

STATUT NARODOWEGO PATRONATU OPIEKI SPOŁECZNEJ.

Nazwa. — Siedziba. — Cele.

Art. 1.

Narodowy Patronat lekarsko - prawny nad nieszczęśliwemi wypadkami przy pracy na roli i w przemyśle oraz nad ubezpieczeniami społecznemi, ustanowiony na mocy dekretu Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego w dniu 25 czerwca 1925 roku, otrzymuje nazwę „Narodowego Patronatu Opieki Społecznej" z siedzibą w Rzymie, przy Narodowej Konfederacji Syndykatów Faszystowskich.

Działalność Patronatu rozciąga się na całe terytorjum Królestwa Italji.

Art. 2.

Zadania Patronatu polegają w pierwszej linji na:

a) sprawowaniu opieki nad pracownikami w związku z obowiązkowem ubezpieczeniem od nie-

szczęśliwych wypadków przy pracy na roli — w myśl dekretu z dn. 23 sierpnia 1917 r. Nr. 1450 i odnośnego regulaminu ze zmianami późniejszemi.

b) sprawowaniu opieki nad pracownikami w związku z obowiązkowem ubezpieczeniem od nieszczęśliwych wypadków przy pracy w przemyśle—w myśl ustawy z dn. 31 stycznia 1904 r. Nr. 51 i odnośnego regulaminu ze zmianami późniejszemi;

c) sprawowaniu opieki nad pracownikami w związku z obowiązkowem ubezpieczeniem na wypadek niezdolności do pracy i starości — w myśl Królewskiego dekretu z dn. 30 grudnia 1923 r. Nr. 3184, oraz odnośnego regulaminu;

d) sprawowaniu opieki nad pracownikami w związku z obowiązkowem ubezpieczeniem od bezrobocia, w myśl Królewskiego Dekretu z dn. 30 grudnia 1923 roku, Nr. 3158 i odnośnego regulaminu;

e) sprawowaniu opieki nad pracownikami odnośnie do ubezpieczeń społecznych, niewymienionych w poprzednich punktach;

f) współdziałaniu z organami, obowiązanemi do czuwania nad należytem wykonywaniem powyższych ustaw i regulaminów oraz akcji w zakresie rozpowszechniania i udoskonalania ustawodawstwa społecznego.

Po uprzedniem porozumieniu się z Narodową Kasą Ubezpieczeń Społecznych i uzyskaniu zgody Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego przysługuje Patronatowi Narodowemu prawo normowania wysokości składek z tytułu ubezpieczeń społecznych, które w każdym razie winny być zwrócone pracodawcom nie później, niż w ciągu siedmiu dni, licząc od daty ich wycofania.

Art. 3.

Patronat udziela opieki i pomocy, w granicach wyżej wymienionych ustaw i regulaminów, wszystkim bez wyjątku pracownikom, reprezentowanym przez Związki, wchodzące w skład Narodowej Konfederacji Syndykatów Faszystowskich, nie wyłącza-

jąc pracowników, nie będących członkami prawnie uznanych związków. Wszelkie usługi, świadczone w tym zakresie przez Patronat, są bezpłatne. Na ciężar zainteresowanych mogą iść jedynie koszty dostarczenia żądanych dokumentów dla udowodnienia ich pretensyj z administracyjnego lub prawnego punktu widzenia, z wyjątkiem, oczywiście, kosztów, opłat i honorarjów, idących na ciężar strony, która wszczęła spór, rozstrzygnięty pomyślnie w interesie pracowników.

Władze i organizacja Patronatu.

Art. 4.

Organami wykonawczemi Patronatu są:
1) Prezes. 2) Rada Zarządzająca.

Art. 5.

Godność prezesa Patronatu przysługuje z prawa prezesowi Narodowej Konfederacji Syndykatów Faszystowskich.

Zadania prezesa Patronatu polegają na:

a) prawnem, sądowem i pozasądowem reprezentowaniu Instytucji, z wynikami przewidzianemi w art. 9 i 12;

b) zwoływaniu Rady Zarządzającej i obejmowaniu przewodnictwa na jej posiedzeniach;

c) wydawaniu wszelkich zarządzeń w sprawie działalności i rozwoju Instytucji, z wyjątkiem tych, które wchodzą w zakres kompetencji Rady Zarządzającej;

d) przedkładaniu Radzie Zarządzającej do zatwierdzenia nominacji sekretarzy — kierowników urzędów lokalnych oraz lekarzy i prawników, zarówno w siedzibie głównej, jak i w urzędach lokalnych, wreszcie odpowiedzialnego personelu w dziale rachunkowości.

W razie choroby lub nieobecności prezesa zastępuje go wiceprezes, mianowany przez Radę Zarzą-

dzającą. W razie jednoczesnej choroby lub nieobecności prezesa i wiceprezesa występuje w charakterze prezesa najstarszy wiekiem z pośród radców.

Prezesowi przysługuje prawo powierzania każdej z obowiązujących go czynności jednemu z członków Rady Zarządzającej lub, z wyjątkiem czynności, wymienionych w punkcie b) i zależnie od odnośnych kompetencji, Dyrektorowi Naczelnemu lub Administratorowi Naczelnemu. Wiceprezes piastuje swą godność w ciągu 3-ch lat i może być obrany ponownie.

Art. 6.

W skład Rady Zarządzającej wchodzą:

a) przedstawiciele wszystkich Związków Narodowych, wchodzących w skład Narodowej Konfederacji Syndykatów Faszystowskich, wyznaczani przez Dyrektorjaty Narodowe odnośnych Związków Narodowych;

b) przedstawiciel Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego;

c) Przedstawiciel Zrzeszenia Narodowego Kalek i Inwalidów Wojennych.

Członkowie Rady Zarządzającej pełnią swe funkcje w ciągu trzech lat i mogą być obrani ponownie.

Art. 7.

Posiedzenia Rady Zarządzającej odbywają się obowiązkowo co trzy miesiące oraz, poza temi terminami, ilekroć prezes lub członkowie jedną trzecią głosów uznają ich zwołanie za konieczne. Zawiadomienia o mającem się odbyć posiedzeniu przesyłane są członkom listownie, przynajmniej na trzy dni przed wyznaczoną datą posiedzenia.

Ważne są te posiedzenia, w których wzięła udział większość czynnych członków. Uchwały zapadają większością głosów obecnych członków; w razie rozbicia głosów decyduje głos prezesa.

Z każdego posiedzenia sporządza się protokuł, podpisany przez prezesa lub jego zastępcę, oraz

przez Dyrektora i Administratora Naczelnego, biorących udział w posiedzeniu z głosem doradczym.

Art. 8.

Czynności Rady Zarządzającej obejmują:

a) wybór wiceprezesa;
b) wybór Dyrektora naczelnego i Administratora naczelnego;
c) zatwierdzanie nominacji członków personelu, wymienionego w art. 5 punkt d) i w art. 10;
d) zatwierdzanie regulaminu, obowiązującego biura, urzędy i personel;
e) zatwierdzenie bilansu próbnego i bilansu rzeczywistego Instytucji;
f) zatwierdzanie zmian, wprowadzonych ewentualnie do niniejszego statutu;
g) ustanawianie orderów i ewentualnych nagród i odznaczeń dla prezesa, radców i syndyków.

Rada Zarządzająca omawia wszelkie sprawy przedkładane jej przez Prezesa i dotyczące ogólnej sytuacji i działalności Patronatu.

Regulamin, wymieniony w punkcie d), winien być zatwierdzony przez Ministerstwo Gospodarstwa Narodowego oraz przez Ministerstwo Korporacyj.

Art. 9.

Nad sprawnem funkcjonowaniem zarówno wszystkich centralnych, jak okręgowych urzędów Patronatu czuwa Dyrektor Naczelny w charakterze kierownika technicznego oraz Administrator Naczelny jako kierownik finansowy; poza tem dopomagają oni prezesowi w wypełnianiu przezeń czynności oraz czuwają, w granicach swej kompetencji, nad wykonaniem uchwał Rady Zarządzającej.

Dyrektor Naczelny reprezentuje prawnie Patronat wobec sądów, wobec Trybunału Kasacyjnego i innych organów władz centralnych, mających związek ze sprawami opieki nad pracownikami.

Art. 10.

Dyrektor Naczelny czuwa nad wykonaniem, w granicach wydatków budżetowych, wszelkich uchwał Rady Zarządzającej, związanych ze sprawowaniem przez Patronat powierzonej mu na podstawie niniejszego statutu opieki, kieruje biurami technicznemi i biurami opieki, przedkłada prezesowi do decyzji nominacje sekretarzy, kierowników biur, urzędników, lekarzy i prawników, zarówno w centrali, jak i jego oddziałach prowincjonalnych oraz przedkłada Radzie Zarządzającej do zatwierdzenia nominację członków personelu, powoływanych do pełnienia funkcyj technicznych i związanych z opieką.

Art. 11.

Administrator naczelny czuwa nad należytem wykonywaniem uchwał Rady Zarządzającej w sprawach finansowych i majątkowych oraz rozciąga nadzór nad wszelkiemi sprawami, pozostającemi w związku z księgowością i kasą Patronatu Narodowego i podległych urzędów, przedkłada Radzie Zarządzającej do zatwierdzenia bilanse próbne, bilanse rzeczywiste i wszelkie dokumenty finansowe Patronatu i urzędów lokalnych oraz przedkłada Prezesowi wnioski, dotyczące nominacji personelu, zatrudnionego w dziale księgowości.

Art. 12.

Patronat rozwija swoją działalność bezpośrednio lub za pośrednictwem urzędów lokalnych, o zakresie kompetencji i działalności, ustalonym w regulaminie, o którym jest mowa w art. 8 p. d).

Na mocy regulaminu, wspomnianego w tym samym artykule i punkcie, ustalone są pobory Dyrektora Naczelnego, Administratora Naczelnego oraz funkcjonarjuszów i personelu w urzędach centralnych i lokalnych.

Sekretarze — kierownicy urzędów lokalnych są jednocześnie prawnymi przedstawicielami Patronatu w granicach wyznaczonego im terytorjum zarówno wobec sądów, jak i wobec specjalnych organów wymiaru sprawiedliwości.

Art. 13.

Lekarzom, prawnikom i innym osobom, którym Patronat powierza funkcję lekarskiej lub prawnej opieki nad pracownikami, nie wolno pracować w jakimkolwiek zakresie dla firm i Instytucyj Ubezpieczeniowych. W razie przekroczenia powyższego przepisu, Patronatowi przysługuje prawo zrezygnowania w każdej chwili ze współpracy wspomnianych osób bez obowiązku wypłaty jakiegokolwiek odszkodowania, z wyjątkiem ewentualnego zwrotu efektywnych kosztów.

Art. 14.

Osobom, wymienionym w poprzednim artykule, i wszystkim wogóle funkcjonarjuszom Patronatu Narodowego zabrania się bezwzględnie żądania i przyjmowania za oddawane usługi jakiegokolwiek innego wynagrodzenia poza wynagrodzeniem ustalonem i wypłacanem przez Patronat; wyjątek stanowią jedynie honorarja adwokackie, płatne przez stronę przegrywającą w myśl art. 3 niniejszego statutu.

BILANS I REGULAMIN FINANSOWY.

Art. 15.

Koszty, związane z prowadzeniem i funkcjonowaniem Patronatu, pokrywane są z następujących funduszów:

a) z opłat, uskutecznianych na rzecz syndykatów i przewidzianych w art. 18 punkt 3 Król Dekretu z dn. 1 lipca 1926 r. Nr. 1130;

b) z opłat, wyznaczonych przez Narodową Konfederację Syndykatów Faszystowskich;

c) z dotacyj i subsydjów, wypłacanych ewentualnie przez państwo, prowincje, gminy i inne jednostki prawno - publiczne.

d) z ewetualnych legatów i donacyj.

5% rocznego dochodu, o którym mowa w punkcie a) oraz ewentualne nadwyżki, wykazane w bilansie rocznym, przeznaczone są na utworzenie kapitału rezerwowego w celu zapewnienia ciągłości funkcjonowania Patronatu.

O pokrywaniu wydatków za pomocą kapitału rezerwowego oraz o ewentualnem podnoszeniu sum z tego źródła rozstrzyga Rada Zarządzająca na wniosek prezesa; uchwała o podniesieniu kapitału rezerwowego winna być zatwierdzona przez Ministerstwa: Gospodarstwa Narodowego i Korporacyj.

Art. 16.

Rok budżetowy Patronatu rozpoczyna się w dniu 1 stycznia i kończy się w dniu 31 grudnia każdego roku. —

Do dnia 30 listopada każdego roku winien być sporządzony i zatwierdzony przeliminarz budżetowy na rok następny.

W ciągu pierwszych trzech miesięcy każdego roku winien być sporządzony i zatwierdzony bilans za rok ubiegły.

Rachunki kosztów poszczególnych urzędów lokalnych winny figurować przy bilansach jako załączniki. Odpis bilansu rzeczywistego winien być w ciągu 15 dni od daty zatwierdzenia przesłany do Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego oraz do Ministerstwa Korporacyj, wraz ze sprawozdaniem syndyków i protokułem posiedzenia Rady Zarządzającej, na którem wspomnany bilans został zatwierdzony

Art. 17.

Funkcje syndyków Patronatu pełni specjalne Kolegjum, złożone z: przedstawiciela Ministerstwa Gos-

podarstwa Narodowego, przedstawiciela Ministerstwa Korporacyj oraz przedstawiciela Narodowej Konfederacji Syndykatów Faszystowskich, mianowanego przez Dyrektorjat Narodowy.

Atrybucje i zakres władzy syndyków ściśle odpowiadają przepisom art. 148. Kodeksu Handlowego.

Syndycy winni otrzymywać zaproszenia i brać udział we wszystkich posiedzeniach Rady Zarządzającej.

OSOBOWOŚĆ PRAWNA I NADZÓR RZĄDOWY.

Art. 18.

Patronat Narodowy posiada charakter osoby prawnej w myśl art. 12-go Dekretu z dnia 23 sierpnia 1917 r. Nr. 1450 i jako takiemu, przysługuje mu w granicach posiadanego mienia prawo nabywania, zobowiązywania się i stawania przed sądem dla celów przewidzianych przez ustawy, regulaminy i statut niniejszy.

Poza wymienionym wyżej zakresem, zarządcy i przedstawiciele Patronatu ponoszą wobec osób trzecich odpowiedzialność osobistą.

Art. 19.

Patronat podlega nadzorowi Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego oraz Ministerstwa Korporacyj, które to Ministerstwa wykonywują nadzór zgodnie z odpowiedniemi ustawami i rozporządzeniami wykonawczemi.

W szczególności:

Wszelkie narady i uchwały Rady Zarządzającej winny być przez prezesa zakomunikowane wymienionym Ministerstwom w terminie 15-dniowym. Ponadto podlegają zatwierdzeniu przez rzeczone Ministerstwa narady i uchwały, o których jest mowa w punkcie g) art. 8.

O ile jedno lub obydwa wymienione Ministerstwa odmówią zatwierdzenia, zawiadamiając o tem

prezesa pisemnie w terminie 15-dniowym od daty otrzymania będących w mowie uchwał, Rada Zarządzająca zostaje zwołana ponownie w celu przedyskutowania sprawy, po uprzedniem przyjęciu do wiadomości wyjaśnień, dotyczących odmowy zatwierdzenia;

b) Patronat winien dostarczyć obu Ministerstwom wszelkich wyjaśnień i danych statystycznych w związku z jego działalnością, przedłożyć spis imienny osób, którym powierzone zostały funkcje, wymienione w art. 4-ym, oraz dostosowywać sporządzane przez siebie wykazy do wzorów, ewentualnie dostarczanych przez wspomniane Ministerstwa;

c) obu wspomnianym Ministerstwom przysługuje każdej chwili prawo przeprowadzania kontroli przebiegu działalności oraz finansowego i moralnego stanu zarówno Patronatu, jak i jego urzędów lokalnych; Patronat jest obowiązany przedłożyć funkcjonarjuszom kontroli wszystkie księgi, rejestry i akty, mające związek ze sprawą, stanowiącą przedmiot kontroli;

d) w wypadkach stwierdzenia poważniejszych odchyleń od przepisów obowiązujących przysługuje Ministerstwu Gospodarstwa Narodowego w porozumieniu z Ministerstwem Korporacyj prawo pozbawienia władzy organów, o których mowa w art. 4—i przekazania wykonywanych przez nie czynności osobie Komisarza rządowego;

e) Ministerstwu Gospodarstwa Narodowego w porozumieniu z Ministerstwem Korporacyj przysługuje prawo rozwiązania Patronatu i wyznaczenia likwidatora.

Rozporządzenia dodatkowe i tymczasowe.

Art. 20.

Statut niniejszy oraz wszelkie przypuszczalne jego zmiany, jakie ewentualnie nastąpią, w przyszłości, nabierają mocy po zatwierdzenie ich przez

Ministerstwo Gospodarstwa Narodowego w porozumieniu z Ministerstwem Korporacyj.

Prezes Patronatu jest obowiązany dokonywać w każdym czasie zmian w statucie, których wprowadzenie zostanie zalecone przez Ministerstwo Gospodarstwa Narodowego w porozumieniu z Ministerstwem Korporacyj, z prawem odwołania się w tej sprawie do Rady Zarządzającej na najbliższem posiedzeniu.

Art. 21.

W wypadku zaprzestania działalności i likwidacji Patronatu, majątek Instytucji, pozostały po uregulowaniu pozycyj biernych, przechodzi na rzecz jednej z instytucyj opieki społecznej, wchodzącej w skład Narodowej Konfederacji Syndykatów Faszystowskich.

BIBLJOGRAFJA

Dzieje Ruchu Faszystowskiego.

Arena C. — Mussolini e la sua opera. — Roma, 1928.

Debella P — Dalla guerra al Fascismo. — Messina, 1928.

Delcroix. — Un uomo e un popolo. — Firenze, 1928.

De Simone M. — Pagine eroiche della rivoluzione fascista.— Milano, 1925.

Gentile G. — Fascismo e cultura. — Milano.

Gorogolini P. — La Rivoluzione fascista. — Torino, 1928.

Manzini V. — Giustizia e politica sotto il Governo Fascista. — Roma, 1024.

Mussolini B. — I discorsi della Rivoluzione (dal 20 sett. al 16 nov. 1922). Milano-Alpes.

„ Programma del Governo. — Roma, 1922.

„ La pace sociale e l'avvenire d'Italia (discorsi dall'ottobre 1923 all'aprile 1924).—Roma-Berlutti.

„ Diuturna (scritti dal 1914 al 1925).—Milano, 1929.

„ La nuova politica dell'Italia (discorsi e dichiarazioni dal 16 nov. all'II dic. 1924) 3 tomy — Milano, 1928.

„ Discorsi del 1926.

„ „ „ 1927.

„ „ „ 1928.

Petrone C. — L'essenza dello Stato Fascista.— Roma, 1927.

Pini G. e Bresadola F.—Storia del Fascismo,—Roma, 1928.

Partito Nazionale Fascista. — Il Gran Consiglio nei primi cinque anni dell'Era Fascista. — Roma, 1927.

„ Le origini e lo sviluppo del Fascismo dall'Intervento alla Marcia su Roma. — Roma, 1928.

Rocco A. — La dottrina del Fascismo ed il suo posto nella storia del pensiero politico. — Milano, 1925.

Turati A. — Una rivoluzione e un Capo. — Roma, 1927.

„ Il partito ed i suoi compiti. — „ 1928.

„ Le origini e lo sviluppo del Fascismo. — Roma, 1928.

„ Un anno di vita del Partito. — Roma, 1929.

Volpe G.—Lo sviluppo storico del Fascismo.—Palermo, 1928.

Reformy konstytucyjne i administracyjne.

Attolico B. — Verso la provincia fascista. — Napoli, 1928.
Domenico A. I. — I presupposti filosofi della nuova dottrina dello Stato. — Milano, 1929.
Ducceschi P. — L'istituto del Podestà. — Viareggio, 1927.
Fabbri S. — La provincia ed il Fascismo.—Milano, 1928.
Giuliani S.—Le 19 provincie create dal Duce.—Milano, 1928.
Mariani. — La divisione dei poteri e la riforma costituzionale. — Padova, 1928.
Mussolini B. — La provincia in Regime fascista ed in Gerarchia. — Roma, 1928.
Rocco A. — La trasformazione dello Stato. — Roma, 1927

Organizacje Korporacyjne Państwa Faszystowskiego.

Arena C. — Espansione economica in Regime Corporativo. — Roma, 1929.
Arias G. — Il pensiero economico di Nicolò Macchiavelli in Annuali di Economia. — Milano, 1928.
Asquini A. — La carta del Lavoro. — Roma, 1928.
Asquini A. e Stolfi M. — Il nuovo diritto del lavoro nel sistema giuridico moderno. — Roma, 1928.
Balella G — Lezioni di legislazione del lavoro. — Roma, 1928.
Barilli E. — Diritto costituzionale, amministrativo e corporativo. — Palermo, 1928.
Benaglia A. — Gli uffici di collocamento. — Roma, 1929.
Bertinetti. — Il libro del Dopolavoro. — Torino, 1928.
Bottai G. — L'ordinamento Corporativo dello Stato. — Roma, 1927.
„ La Carta del Lavoro. — Roma, 1928
„ Esperienza corporativa. — Roma, 1928.
„ Risultanze ed aspetti dell'organizzazione sindacale italiana. — Roma, 1927.
„ Gli uffici di collocamento. — Roma, 1927.
„ Sviluppo dell'idea corporativa nella legislazione internazionale. — Livorno, 1928.
Cornelutti F. — Teoria del regolamento collettivo nei rapporti del Lavoro. — Padova, 1928.
Costamagna C.—Diritto corporativo italiano.—Torino, 1928.
„ Lo Stato Corporativo come stato di diritto. — Roma, 1928.
Cristoforo de S. — Il diritto italiano del lavoro. — Roma, 1928.
Elia P. — L'associazione corporativa dalle sue origini ad oggi. — Roma, 1927.

Fantini O. — Stato e lavoro. — Roma, 1928.
Fraschini M. — La disciplina del lavoro. — Firenze, 1928.
Gina Stefano (Glua). — La previdenza e l'assistenza sociale. — Firenze, 1928.
Greco Paolo. — Il contratto collettivo di lavoro. — Roma, 1929.
Guarnieri Ventimiglia. — I principi giuridici dello Stato Corporativo. — Roma, 1928.
Guidi D. — Note di diritto corporativo. — Roma, 1928.
„ L'oggi ed il domani dell'ordinamento corporativo. — Roma, 1928.
Lessona S. — La Carta del Lavoro come norma giuridica. — Roma, 1928.
Lucchini C.—Elementi di attivismo corporativo—Roma, 1928.
Maggiore G. — L'ordinamento corporativo nel diritto pubblico. — Roma, 1928.
Miceli G. — Manuale di norme corporative. — Roma, 1928.
Mussolini B. — Il Fascismo in azione. „ „
„ Lavoro, disciplina e concordia. „ „
„ Commento della Carta del Lavoro. — Milano, 1928.
Napolitano G. — Corso di economia politica svolto sui principi della Carta del Lavoro. — Roma, 1928.
Pergolesi F. — La Magistratura del Lavoro — „ „
„ Il contratto di lavoro manuale „ 1929.
Ranelletti E. — La Carta del Lavoro. „ „
Sacerdoti P. — L'Associazione professionale nel diritto italiano. — Roma, 1928.
Salemi G. — L'ordinamento corporativo del Regime Fascista. — Milano, 1929.
Turati. — Ragioni ideali di vita fascista. — Cagliari 1927.
Turati-Bottai. — La Carta del Lavoro. — Roma, 1929.
Valagussa F. — Sull'azione dell'Opera Nazionale per la protezione della maternità e dell'infanzia. — Roma, 1928.
Vitto A. — Alle fonti del corporativismo italiano. — Roma, 1928.
Zangara. — I Sindacati e lo Stato. — Roma, 1928.

Czasopisma

Le Assicurazioni Sociali.
Assistenza Sociale.
Bibliografia Fascista.
Critica Fascista.
Il Diritto del Lavoro.
Echi e Commenti.
Educazione Fascista.
Gerarchia.
Informazioni Corporative.

Informazioni Sociali.
Il Lavoro d'Italia.
La Medicina del Lavoro.
Politica Sociale.
I Problemi del Lavoro.
Rassegna della Previdenza Sociale.
La Riforma Sociale.
Rivista Bancaria.
Rivista di Diritto Pubblico.
Rivista di Politica Economica.
La Rivista Politica e Parlamentare.
Scienza Sindacale.

SPIS RZECZY.

Str.

Przedmowa 5

Rozdział I.

Geneza i ważniejsze etapy rozwoju Faszyzmu.

1. Sytuacja po wojnie światowej 9
2. Początki rozwoju ruchu faszystowskiego 12
3. Upadek regime'u demoliberalnego 15
4. Marsz na Rzym 17

Rozdział II.

Reformy Konstytucyjne.

1. Podstawy konstytucyjne regime'u faszystowskiego . 20
2. Władza Szefa Rządu i granice władzy wykonawczej wogóle 21
3. Wielka Rada Faszystowska 26
4. Milicja Narodowa 28
5. Organizacja Stronnictwa Faszystowskiego . . . 31
6. Związki Faszystowskie zagranicą 35
7. Reforma parlamentarna 37
8. Reforma prawa stowarzyszeniowego 42
9. Prawo zgromadzania się 44
10. Reforma prasy 45

Rozdział III.

Reformy Administracyjne.

1. Cele reform administracyjnych 48
2. Reforma administracji centralnej 49

Str.

3. Reforma administracji lokalnej 51
a. Reforma prowincji 51
b. Władza prefekta 52
c. Reforma gminy 53
d. Gubernatorat Rzymu 56
e. Gminy kuracyjne i turystyczne 56

Rozdział IV.

Organizacja korporacyjna państwa faszystowskiego.

1. Od regime'u liberalnego do regime'u faszystowskiego 58
2. Rozwój ruchu syndykalistycznego przed ustawą z 3.IV.1926 61
3. Ustawa syndykalistyczna i jej znaczenie 67
4. Organizacja syndykatów 70
5. Dane statystyczne 72
6. Ministerstwo Korporacyj oraz zwyczajne organy korporacyjne (korporacje) 75
7. Narodowa Rada Korporacyjna 78
8. Prowincjonalne Rady Gospodarcze 82
9. Syndykalizm faszystowski a wolność koalicji . . . 84
10. Karta Pracy 90
11. Zbiorowe umowy o pracę 94
Rozciągłość umów zbiorowych 95
Warunki prawomocności umów zbiorwych . . . 96
Regulamin pracy 99
Inne normy obowiązujące 101
Odpowiedzialność za wyłamanie się z pod postanowień umowy 102
Ugodowe załatwianie sporów 103
Statystyka umów zbiorowych 104

Rozdział V.

Opieka społeczna.

1. Wychowanie młodzieży 107
2. Opieka nad Macierzyństwem i Dziećmi 112
3. Narodowy Patronat Opieki Społecznej 115

Rozdział VI.

Faszyzm a rozwój kulturalny robotników.

Str.

Organizacja „Dopolavoro" 120
Wychowanie fizyczne 123
Ekskursjonizm 124
Wychowanie artystyczne 125
Nauczanie 127
Opieka społeczna 128
„Dopolavoro" dla kobiet 130
Ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków . . 130
Działalność na polu rolnictwa 131
„Dopolavoro" w przedsiębiorstwach handlowych i publicznych 131
Statystyka członków 132
Rezultaty działalności O. N. D. 132

Rozdział VII.

Ubezpieczenia społeczne.

Ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków 134
Ubezpieczenia na wypadek niemocy i starości 138
Narodowa Kasa Ubezpieczeń Społecznych 139
Ubezpieczenia na wypadek bezrobocia 141
Ubezpieczenia od gruźlicy 143
Ubezpieczenia od chorób zawodowych 145
Inne poczynania w zakresie polityki ubezpieczeniowej . 146

Rozdział VIII.

Inne reformy społeczne.

Pomoc bezpośrednia dla chorych 148
Walka z chorobą raka 148
Gruźlica 149
Malarja 149
Trachoma 151
Choroby weneryczne 152
Społeczna profilatyka chorób umysłowych 152
Walka z alkoholizmem 152
Walka z handlem narkotykami 153

Rozdział IX.

Synteza idei faszyzmu.

ANEKSY.

TEKSTY USTAW.

Str.

Załącznik 1. Ustawa z 24.XII.1925 o uprawnieniach i przywilejach Szefa Rządu Prezesa Ministrów Sekretarza Stanu 167

Załącznik 2. Ustawa z 1.I.1926 o ogłaszaniu norm prawnych przez władzę wykonawczą 171

Załącznik 3. Ustawa z 9.XIII.1928 o Wielkiej Radzie Faszystowskiej 174

Załącznik 4. Ustawa z 14.XII.1929 o zmianach, wprowadzonych do ustawy z 9.XII.1928 177

Załącznik 5. Dekret królewski z 20.XII.1929 o statucie Narodowego Stronnictwa Faszystowskiego . . . 182

Załącznik 6. Statut Italskich Związków Faszystowskich zagranicą 194

Załącznik 7. Ustawa z 4.II.1926 o urzędzie podesty i radzie miejskiej w gminach o zaludnieniu poniżej 5.000 mieszkańców 205

Załącznik 9. Ustawa z 3.IV.1926 o unormowaniu prawnem zbiorowych stosunków pracy 210

Załącznik 10. Dekret kr. z 1.VII.1926, zawierający rozporządzenie wykonawcze do ustawy z 3.IV.1926 . 224

Załącznik 11. Ustawa z 20.III1930 o reformie Narodowej Rady Korporacyjnej 268

Załącznik 12. Ustawa z 13.XII.1928 o Karcie Pracy . . 284

Załącznik 13. Kr. dekret z 6.V.1928 o przepisach dot. składania i ogłaszania zbiorowych umów pracy . 290

Załącznik 14. Ustawa z 3.IV.1926 o Narodowej Organizacji „Ballila" opieki oraz fizycznego i moralnego wychowania młodzieży 296

Załącznik 15. Rozporządzenie wykonawcze do ustawy z 3.IV.1926 304

Załącznik 16. Regulamin techniczno - dyscyplinarny do ustawy z 3.IV.1926 332

Str.

Załącznik 17. Kr. dekret z 9.V.1927 o zmianach, wprowadzonych do ustawy z 3.IV.1926 . . . . . .

Załącznik 18. Dekret ministerjalny z 24.XII.1927 o ustanowieniu Narodowego Patronatu Opieki Społecznej 353

Bibljografja 365

BIBLIOTEKA NARODOWA

TEGOŻ AUTORA:

LA POLONIA ECONOMICA
Studio edito a cura del Ministero per l'Industria e il Commercio
Roma 1923.

ITALJA WSPÓŁCZESNA
Nakładem księgarni F. Hoesicka — Warszawa, 1925.

ITALJA PRZY PRACY — L'ITALIA AL LAVORO
Warszawa, 1926.

LA VALUTA ORO IN POLONIA E LE SUE RIPERCUSSIONI SULLA VITA ECONOMICA
Edizioni dell' „Esportatore Italiano". Milano — 1927.

TRADIZIONI STORICHE DEI RAPPORTI ECONOMICI ITALO - POLACCHI
Edizioni della „Polonia - Italia", Varsavia 1927.

TRADYCJE HISTORYCZNE STOSUNKÓW GOSPODARCZYCH POLSKO - ITALSKICH
Nakładem wydawnictwa „Polonia - Italia" — Warszawa, 192

PRIMO LUSTRO DELL' ERA FASCISTA
PIĘCIOLECIE ERY FASZYSTOWSKIEJ
Nakładem wydawnictwa „Polonia - Italia" — Warszawa, 1928
Edizioni della „Polonia - Italia", Varsavia, 1928.

NOWE DROGI POLITYKI ROLNEJ ITALJI
Nakładem Księgarni Rolniczej, Warszawa, 1929.

Biblioteka Narodowa
Warszawa
30001013286604

BN
BIBLIOTEKA NARODOWA
2000894